

Urbán László

ÉRDI SAJTÓTÜKÖR
1981–1982

A kötet anyagát gyűjtötte, válogatta és szerkesztette Urbán László

© Urbán László

Kiadta Érd Megyei Jogú Város Önkormányzata
Felelős kiadó: dr. Csőzik László polgármester

Tipográfia, nyomdai előkészítés: M. Nagy Péter

Nyomtatás: Érdi Rózsa Nyomda

ISBN: 978-963-88197-9-6

ELŐSZÓ

Régi idők újságcikkeit olvasgatni egyszerre lehet szórakoztató és tanulságos. Különösen igaz ez Érd múltját illetően, hiszen ez a város példanélküli változáson, fejlődésen ment keresztül egyetlen emberöltő alatt: Európa „legnagyobb falujából”, megyei jogú város, majd az ország 10. legnagyobb települése lett. Sok fiatal költözött városunkba, akik – tapasztalatom szerint – rendkívül kíváncsiak új lakóhelyük közelmúltjára, történelmére.

Ugyanakkor a régi újságcikkeket olvasva lehet mosolyogni a korabeli stíluson, hogy mit tartottak akkoriban fontosnak vagy érdekesnek. Számtalan információhoz juthatunk, s a történelmi műfajokkal szemben valós idejű beszámolókat böngészhetünk.

Urbán László jóvoltából gazdag gyűjteménnyel rendelkezünk az Érdről írt sajtóközleményekből a XIX. század végétől 1980-ig az eddig megjelent két kötetben. Most egy újabb két év – 1981–1982 – anyagából szerkesztett válogatást vehetünk kézbe, amellyel remélhetően a sorozat korántsem zárult le. A szűk intervallumot magyarázza, hogy a Pest Megyei Hírlapban 1981-től jelent meg heti rendszerességgel egy oldal Érdi Hírlap néven, amelyet akár az Érdi Újság elődjének is tekinthetünk. Így az érdi sajtótörténet kutatójának a korábbinál sokkal nagyobb tömegű újságcikkből kellett szemezgetnie.

Ha a távoli múltban született újságokat izgalmas olvasgatni, akkor a közelmúltban íródottakat talán még inkább az. Hiszen esetünkben a negyven évvel ezelőtti események elég távol vannak már ahhoz, hogy rácsodálkozzunk dolgokra, s elég közel ahhoz, hogy sok minden ismerősnek tűnjön.

Mint például az akkori fiatal várost feszítő gondok közül számos, mások már viszont meghaladottak, de van helyettük újabb bőven. Szinte már hitetlenkedve olvassuk, hogy 40 éve a település sok részén nem volt villany, ma viszont azon kell gondolkodnunk, hogy a közvilágítást javítsuk. De a poros, sáros utcákról szóló panaszokat is magunkénak érezzük, hiszen – sajnos – még ma is ez a legfőbb kihívás. Ahogy akkor is, most is fejtőrést okoz a lakosság folyamatos gyarapodása.

Ismerős emberek is fölbukkannak a hírekben, tudósításokban, olyanok, akik közül sokan még ma is itt élnek közöttünk, s olyanok, akiknek emlékezetünkben él a neve, mert munkájukkal maradandót alkottak, hivatásukból következően vagy egyszerűn csak lokálpatriótaként.

Ajánlom hát e közelmúltunk krónikájának tekinthető válogatást mindazoknak, akik emlékezni, netán nosztalgiaízni szeretnének, s azoknak is, akik még csak ismerkednek Érdel – jelenével és múltjával.

Dr. Csőzik László
polgármester

A SZERKESZTŐ ELŐSZAVA

Az 1979-es várossá válással mintha felgyorsult volna az idő: annyi minden történt két év alatt, mint korábban egy évtized alatt sem.

A „tanács” beköltözik az építőipari szövetkezet központi épületébe (ma is ott van a polgármesteri hivatal), megindul az orvosi rendelő bővítése, új húsüzemet adnak át a Bentában, megnyílik a korszerű, modern könyvtár, elkészülnek a mentőállomás tervei, *Balázs Dénes* megálmodja és kiharcolja a Felfedezők (ma Magyar Földrajzi) Múzeum) országosan egyedülálló létesítményét, saját gyűjteményét ajándékozva a köznek, átadják a Skála Áruházat, mely nem csak a várost, de környékét is színvonalasan látja el. Megalakul a Tömegsport Egyesület; a diák Riporterklub; a rokkantak szövetsége első városi klubja; beüzemel az újfalui klubház; új címert választ a város; a focicsapat felsőbb osztályba lép; prosperál a vakok és csökkentlátók Milton Klubja; országos sikereket arat a Vörösmarty Mihály Gimnázium; a szocialista brigádok klubja versenyez és társadalmi munkát végez; a 80 éves *Csuka Zoltánt* határainkon kívül is ünneplik; a tíz éves Bukovinai Székely Pávakör új díjakat nyer; a lakossági fórumok...

S itt álljunk meg egy pillanatra.

Bizony nagyon sok a panasz, mintha minden megoldott gond két újabbat szülne. Mert valóban szennyvíz csorog Parkvárosban a közterületen, Ligeten viszont dül a belvíz, nyaranta pedig vízkorlátozás keseríti a lakosok életét, nem működik a VOLÁN becsületkasszája, a szemét ellepi a vasúti töltéseket és a közterületeket, nincs elég óvodai és bölcsődei hely, a vonatok túlszűfoltak, az iskolák két műszakban tanítanak, az „Egy üzem – egy utca” akció sem képes hatékonyan növelni a pormentesített utcák számát, a kórház az álmok világában lebeg, a Duna-part rendezése még terv szinten sem létezik, az állattartók harcolnak jogaikért, miközben a finnyások a tétényi hízalda iszonyatos bűzét reklamálják, Tökölről szállnak fel a vadász- és a nehéz szállítógépek, lehetőleg mélyrepülésben, éjszaka és utánégetővel, a település központjában pedig szívják a Balatoni út benzingőzét és hallgatják a folyamatos motorzúgást. A családiházak rettegnek a szanálástól, a lakótelepiek pedig keresik az új életforma elviselhető lehetőségeit.

A város csecsemőkorát éli, feszültségek tűnnek el és újabbak keletkeznek, miközben a lakosság számára továbbra is robbanásszerűen nő. Hol a határ?

Újságcikk-gyűjteményem jelen kötete igyekszik ezt az átmeneti korszakot a maga teljességében, mozgalmasságában, ellentmondásaival együtt bemutatni, lehetőleg „sine ira et studio”, azaz harag és elfogultság nélkül. Annál is inkább, mivel az érdekes mutáció Pest megyei Hírlap-beli megjelenésével megtízszereződik a városunkról közölt infor-

mációk száma: úgy tűnik, az ország most vesz először tudomást egy kialakulóban lévő nagyváros mindennapi gondjairól.

Hát igen, a „világváros határában” élünk, igyekszünk kihasználni áldásait és elvisselni hátrányait, kialakítani saját új arculatunkat. Hiszen „változnak az idők”, s benne magunk is. Ragaszkodni kell történelmünkhöz, de nem élhetünk a múltban. Meg kell ismerni elődeink törekvéseit, erőlködésüket, szenvedelmes akarásukat s tisztelni kell őket, mert abban a házban lakunk, melyet ők alapoztak meg. Feladatunk, hogy tovább építsük unokáinknak, dédunokáinknak.

Urbán László

1981

Az órás

Azok közé a kevesek közé tartozik, akik itt születtek Érden. Ófaluban, persze. A víz nevelte őket, a Duna, akkoriban még vízimalmok szolgáltak őrléshez. „Emlékszik a malmokra?” „Hogyne emlékeznék! Mi magunk is ott öröltettünk, s időnként nagy tisztesség ért, magam hordhattam csónakkal a malomba a gabonát.” Apjának, *idősebb Kuhár Józsefnek* cipésműhelye volt, onnan hozhatta az ipar szeretetét. „Nem is annyira a mesterség, mint a műhely hangulata vonzott. Külön világ volt az, az emberek, mintha csak ürügynek hozták volna foltoznivaló cipőjüket, elüldögéltek a háromlábú szék mellett, hozták-vitték a falu híreit. Én, az egyébként virgonc gyerek, óráig is el tudtam hallgatni őket.” A másik bölcső a repülőtér volt, a magyar vitorlázórepülés legnagyobbjainak, Tasnádik, Pettendik gyakorlóhelye. „Napokat töltöttünk el a repülőtéren ott lábatlankodva a gépek körül, s micsoda nagy dicsőség volt, ha megfoghattuk a szárnyvéget vagy, ha maga a nagy Nádi mutatta meg a gépet!”

Nem lett cipész, de iparosember igen: az órásmesterséget választotta. „Az igazság az, hogy nem fűlt a fogam a tanuláshoz. Ipar meg, így járta nálunk Ófaluban, mindig jól jön a férfiembernek.” A MOM-ban járta ki az iskolát, ott kezdte a szakma gyakorlását is. Onnan került vissza Érdre, huszonöt éve már annak. „Mi kell az órásmesterséghez, türelem?” „Az kellene, de valójában nyughatatlan, mozgékony természet vagyok. Mégis, ha behúzódok a kuckómba és kezembe veszem a parányi kis szerkezetet, mintha megszűnne körülöttem a világ.”

Ráérő idejében az órás autójába ül és meg sem áll a Velencei-tóig, kicsónakázik a vízre, horgászik. Műhelye falán színes fénykép: kanadai horgászszákmány. „Lányom ment férjhez Kanadába, az ő révén kerültem ki magam is. Hát az csodálatos világ, ott víz van és fenyő, és az ember akár szabadkézzel foghatja a halakat.”

Műhelyébe, mintha csak apja ófalui világát örököltette volna át. Kliensei az órát mintha csak ürügyül hoznák, úgy térnek be egy-egy beszélgetés kedvéért. Az órás elmosolyodik, szemében sejtelmes hunyorítás. „Tudja, ilyenkor meggyónnak nekem.”

1981. január 7.

Belépés csak brigádtagoknak

Félideő

Hagyomány immár a városban, hogy a brigádok kulturális vetélkedőn mérik össze irodalmi, képzőművészeti, zenei érdeklődésüket, tudásukat. Az elmúlt évekhez hasonlóan idén is a művelődési központ volt a verseny elindítója, lebonyolítója, hozzájuk azonban néhány új pártfogó társult, köztük a Pest megyei Hírlap. Kéthetente az érdi oldal közli a vetélkedő kérdéseit, adja meg a válaszokat, s a legjobb brigádok egyikének járó éves előfizetés az áprilisi „végelszámolás” díja lesz. Hat forduló után most félidejéhez érkezett a vetélkedő, s ez az időpont jó alkalom az eddig látottak értékelésére.

Tapasztalatok

– *Milyen tapasztalatokat hozott a vetélkedő első félideje?*

Miklósi Csabáné, a városi könyvtár dolgozója:

– Már maga a nevezés felülmúlja a várakozásunkat: összesen 49 csapat jelentkezett a vetélkedőre. Köztük néhány munkahelyről – például a Mezőgéptől és a Texelektrotól – több közösség is indult. A lehetőség, hogy könyvtárunk a versenyzőknek segítséget nyújt a kérdések megválaszolásában, nemcsak a sikeres szereplést hozta meg, de fokozta a könyvtár munkája iránti érdeklődést is. A verseny résztvevői valamennyien beiratkoztak a könyvtárba, és a versenyfeladatok megoldására szánt időn túl is mind gyakrabban látogatják könyvtárunkat. Ugyanezt mondhatjuk el rendezvényeinkről. A vetélkedő nagy népszerűséget hozott irodalmi estjeinknek, előadásainknak, s hisszük, hogy a versenyzők közül sokan a vetélkedősorozat végével is állandó vendégeink maradnak.

Díjak

A verseny újabb állomása a január 10-én 18 órai kezdettel megrendezendő nyilvános vetélkedő lesz, amelyet a művelődési központban tartanak.

– *Miben vetélkednek a résztvevők?*

Urbán László, a művelődési központ igazgatója:

– A vetélkedő anyaga két részből áll: a Magyarország, az Új Tükör, illetve az Élet és Irodalom decemberi és januári számai adják a témák egy részét; míg a vetélkedő második fele a művelődési központ és a könyvtár rendezvényeivel kapcsolatos, illetve általános alapismeretek tartalmaz. Nagy szerepet szánunk az ügyességnek és a találékonyságnak is, de hogy mik lesznek ezek a furdangos feladatok, maradjon a rendező titka szombatig.

– *Hány résztvevőre számítanak?*

– Természetesen a résztvevő valamennyi brigádra számítunk, amelyeknek négyfős csapatai versenyeznek. A hivatalos résztvevőkön kívül várjuk az érdeklődőket is: a

versengő brigádokat bizonyára szép számú „szurkológárda” kíséri. A rendezvényre már csak azért is érdemes lesz nem versenyzőknek is eljönni, mert a vetélkedő után táncos ismerkedési estet tartunk.

– *A díjak?*

– A legjobban szereplő brigádok pontszámot kapnak, amellyel megerősíthetik, vagy éppen javíthatják a vetélkedőbeli pozíciójukat. Ezen kívül a legjobbak tárgyjutalmakat, illetve a Fővárosi Művelődési Ház különdíját kapják.

1981. január 7.

Helyzetek a levegőben

Alapfokú ejtőernyős tanfolyamot indítanak az Érdi Művelődési Központban. Az első összejövetel ma délután 4 órakor kezdődik, s aki ez idáig még nem jelentkezett, de kedvet érez ahhoz, hogy ízelítőt kapjon a „levegőből”, az ma még beiratkozhat a tanfolyamra. Itt három hónapon keresztül *Gergely László* irányításával elméleti oktatást kapnak a résztvevők. Megismerkedhetnek egyebek között azzal, milyen helyzetek adódhatnak a levegőben, de megtanulhatják az ernyőhajtogatást is. Három hónapos elméleti oktatás után vizsgát tehetnek, s akik ezt az akadályt sikerrel veszi, gyakorlatban is kamatoztathatják elméleti ismereteiket, azaz ugorhatnak!

A lányok figyelmét felhívnánk arra, ők is jelentkezhetnek.

1981. január 14.

Az alapítvány

Nem ismertem *Szabó Gyulát*. Igaz is, honnan ismerhettem volna? Úgy élt (ekképpen képzelem el) az egykori gyógypedagógiai tanár, arany és gyémántdiplomás pedagógus közöttünk, miként élnek azok, akik olyanok számunkra, mint a levegő: létükre hiányuk figyelmeztet csupán. Mióta is? Évezredek immár? Ő harminc évet számlál éppen, ötvenegyet írtak, hogy feleségével idekerült Érdre. A Hajdúságban született, a század legelső évében. Debrecenben tanult, ott lett kántor két történelmi országgyűlés templomának oratóriumán. A főiskola Pestre, a tanítás Kolozsvárra, majd Kecskemétre szólította. „Nehezen mozduló ember voltam mindig, ahova az élet rakott, ott álltam helyt. És az élet azt követelte, hogy sokat menjek, hát mentem eleget.”

Nevének hírért a napokban vette. Szabósága ugyan meg nem állított volna, de gondolat, az alapítvány gondolata sietségemet az Erzsébet utcának terelte. „Alulírott *Szabó Gyula* – így szólt a tanácsnak küldött levél. A papírra régies betűkkel rótták a sorokat – az érdi kisegítő iskolának húszezer forintos alapítványt teszek.”

Kicsi, köpcös, pirosposzgás arcú, szemüvegén át is bátorító szemű ember az arany- és gyémántdiplomás tanár. Olyan, amilyennek az ember a *Móra Ferenc-i* tanítókat látni szeretné. Nem szabódik jöttöm hallatán, mondataiban nyoma sincs álszerénységnek. Alapító voltát, mint valami küldetést, úgy viseli, szeretettel, büszkén. „Küldetés? Az. Tudja, a feleségem gondolata volt az alapítvány. Szerettük, mind a ketten szerettük a gyerekeket. De az igazi szeretet az övé volt. Mint ahogy, úgy gondolom, kettőnk közül ő volt a nagyobb pedagógus. Ő mondta ki egyszer: tegyünk valamit ezekért a gyerekekért, akiknek egész életüket szenteltük. Most, a végzet tragédiája megakadályozta gondolatának megvalósítását, kötelességemnek érzem, hogy helyette és nevében én tegyem meg kettőnk felajánlását.”

Beszélgetésünkből, mint vázlatos ceruzarajz, úgy formálódik elénk *Szabó Gyuláné*, született *Bíró Ilona* alakja. Egy éve immár, hogy meghalt, de mintha ma is köztünk lenne, férje igyekezetén emléke úgy őrződik tovább. *Szabó Gyula* papírokat, érmeket tesz elé: *Bíró Ilona* tanítói nagyságának bizonyítékait. „Feleségem volt az első gyógy-pedagógia tanár, lelkesedése, pályaszeretete megkapó volt. Elnyerte az oktatásügy kiváló dolgozója kitüntetését, tevékenyen vett részt a szakszervezeti munkában, népi ülnök is volt. Pályája alatt kartársaival, feletteseivel kapcsolatát mindig a legnagyobb egyetértés jellemezte. Azt szeretném, hogy amikor évente a júniusi záróünnepélyen az iskola legjobb nyolcadikos tanulója átveszi az alapító összeg évi kamatát, *Bíró Ilona* munkássága kapjon néhány méltató szót.”

Végignézek a lakáson, a két pedagógus kézzel fölrakott otthonában, hiába, jelét sem látom a gazdagságnak. „Honnan a pénz Gyula bácsi? A nyugdíjból. Nem mondom, hogy nagy összeg az, de apránként félrerakosgatva összejött a húszezer forint, és ha megkapom a pénzt a tanácstól, mert kisajátították a házamat, akkor megtoldom még húszezerrel. Nézze, mi egy életet éltünk le ezek között a gyerekek között, tudom, hogy minden kis segítségre, mint egy korty vízre, úgy van szükségük. És hála is ez, annak a pályának szóló szeretet, amely kettőnk életét jelentette.”

Szabó Gyula fényképet mutat: az egykori tanítvány, a hatvan évvel ezelőtti kecskeméti diák ma nagyapa korú, idős ember. Időnként eljön tanítójához, aki nem kevesebbet, a beszédet adta neki. S mintha tanítványai lennének, így kell most már *Szabó Gyula* tanító úrra gondolnunk mindannyiunknak. Mert életébe, alapítványával bennünket is tanít. Arra, hogy gondolatunkkal gazdagíthatjuk a világot. Mosolyunktól megszépülhet az élet. 1981. január 14.

Újdonságok az üzemben

A Költségvetési Üzem idei újdonsága: januárral az üzem feladatai kibővültek az ingatlankezeléssel és a temető gondozásával.

– *Miért volt szükség erre a változásra?*

Bereczk Egon, a Költségvetési Üzem vezetője:

– Üzemünk feladatköre a két kötelezettség átvételével vált teljessé: e változással üzemünk egyedüli vállalkóként intézi a tanács lakossági szolgáltatásait.

– *Nem jelent-e újabb terhet az amúgy is sokarcú üzemnek e munkatöbblet?*

– Mindenképpen megnövekedtek terheink, hiszen, ha csupán az ingatlan kezelését vesszük, nem csupán a tanácsi házak építési gondja került át hozzánk, de a lakbérek szedése is, amely valóban újdonságot jelent számunkra. Ezekhez a megnövekedett feladatokhoz azonban megnövekedett a segítség mértéke is. A mi dolgunk az, hogy e két területen is megfelelően kiszolgáljuk a lakosságot.

– *Milyen előnyei lehetnek e változásnak?*

– Az ingatlan kezelése esetén az, hogy az eddigi, mondhatni egyszemélyes ügyintézés helyett üzemünk teljes apparátusával intézi az ingatlanügyeket. Miután egy kézben van az intézkedés, megrövidül az információ útja, és gyorsabban tudunk segítséget adni. Megnőtt a szakképzettség is: külön műszaki ember irányítja a tanácsi házak, lakások ügyes-bajos dolgait.

– *És a temető?*

– A mi feladatunk a temető környezetének szépítése, műszaki feltételeinek biztosítása, karbantartása. Ismerjük a jogos panaszokat, s ígérhetjük, hogy munkánkon nem fog múlni a temető állapotának javulása. Ez, persze, elsősorban külsőségbeli változást jelent, reméljük azonban, hogy a szebb környezet hat a temetői munka légkörére is.

1981. január 14.

Megőrző vagy otthon?

Hátrányos helyzetű pedagógia

Megőrző vagy otthon? A kérdés s benne a sarkított, ellentmondást hordozó vélemény az iskolai napközi helyzetére, szerepére utal. A felvetés fontosságát pedig az jelzi, hogy rövid idő leforgása alatt a városi tanács végrehajtó bizottsága és az iskolaigazgatók értekezlete tárgyalta a témát. A napközi lesz a központi kérdése az igazgatók közeli továbbképzésének is, s hogy lássuk: túl Érd város határán is időszerű a téma, az idei év pedagógiai munkájában középpontjában a napközis nevelés áll.

A napközié, amelynek szerepe, hogy otthon legyen.

A napközié, amely ma még – megőrző csupán.

SZÁMTÜKÖR. Érd 4 ezer 716 általános iskolásából 1 ezer 163 jár napközibe. A városi mutató – 25 százalékkal alacsonyabb az országosnál – az 36 százalék – és a megyei átlagnál (39 százalék). Az elmúlt évben 115 jelentkezőt utasítottak el. – a napközis csoportok átlagos létszáma harminchat. – A napközisek mellett 202 tanuló ebédet kap az iskolában. – A napközi otthonosok mindössze 10 százaléka kapott önálló elhelyezést.

KRITIKA. Nem titok: a tanács végrehajtó bizottsága elé kerülő anyagokat az illetékes osztály készíti. Egy-egy felmérés tehát nem csupán kritika, de a szakterület munkájának, dolgozóinak önkritikája is. Ez pedig akár biztatást is adhat a kesztyűs kézre, a tények kendőzésére vagy jelentőségük tompítására. Ezért is kétszeres az öröm, ha a tájékoztatók készítői – mint tették a napközi otthonok témájában – önvizsgálatukban nem fukarkodnak a bírálattal. Hiszen az előrelépés feltétele csakis ez a kritikus és önkritikus szemlélet lehet.

VÉLEMÉNY I. *Bódy Lászlóné* a városi tanács művelődési osztályának vezetője:

– Van felméréseink között egy érdekes adat: 115 jelentkezőt utasítottunk el a napközi otthonokból a városban. Bárhogy is vizsgáljuk ezt a számot – még ha hozzávesszük, hogy csoportjaink létszáma sokszor meghaladja az engedélyezett negyvenet –, ez a szám irreális és kevés. Véleményem szerint a szülők nem ismerik a napközi otthon nyújtotta lehetőségeket, és meg sem keresik igényükkel az iskolát. Igény híján pedig az iskola sincs rászorítva arra, hogy szorgalmazza a napközi otthon körülményeinek javítását. Igaz, nem könnyű az iskolák helyzete, hiszen sok helyütt még a tanórai foglalkozás is nehézségekbe ütközik. Ráadásul idén nem épül újabb napközis terem. Mégis, a feladatunk az, hogy javítsuk a napközis felszereltségét, az itt dolgozó tanárok megbecsülését, növeljük a napköziben folyó nevelőmunka színvonalát.

PEDAGÓGIA. A napközinek – a szakirodalom szerint – külön pedagógiája van.

Eszerint – külön pedagógusa is.

Azaz... A napközibe utalt nevelő olyan, mint a kispadon ülő játékos: a munkához joga van, de a játék öröme másé. Hogy hasonlatunk nem saját kútfőből való, mutatják az adatok is: a város jelenlegi napközisnevelői közül 39 százalék nem kíván a napköziben dolgozni, 32 százalék pedig egy-két évig vállalná szívesen ezt a munkát. „Növelni kell a napközis pedagógusok megbecsülését” – így szólt a végrehajtó bizottság egyöntetű véleménye. „Nem le kell küldeni a nevelőt a napközibe, hanem fel kell emelni oda” – hangzott el legutóbb az egyik igazgató szájából.

Álomnak – szép.

Valóságban?!

VÉLEMÉNY II. *Novoth Kálmán*, az újtelepi (4-es) iskola igazgatója:

– Valahogy nem megy ez a napközi dolog. Vagy mi csináljuk rosszul, vagy másutt van a hiba. Egyszerűen nem jön be a gyerekek az iskolába. Itt van példának a szüneti napközi, jelentkező még csak akad, de egy-kettő, de mire oda jutunk, hogy el is kéne jönni, alig maradnak. A télen is, ha három-négy gyerek összejött, már tömegről beszéltünk. Közben elment a szülők pénze, a tanárok energiája, és az iskola erkölcsi-anyagi befektetése, minden eredmény nélkül.

Kérdés. A napközi, kérdezzünk csak meg néhány gyereket, akkor az igazi, ha tanulás mellett jut tér és idő játékra, pihenésre is. Ha mondjuk egy diák – lévén alsóbb osztályosokról van szó – aludni kíván, hát alhasson is. Ha meg mondjuk, a szabadba vágyna, hát futhasson, ugrálhasson, labdázhasson...

Hogy hol?

Igaz is: a napközi mellé játszóterek is kellenének.

IDÉZET. „Napközisnevelő lettem anélkül, hogy valaha is készültem volna erre. Anélkül, hogy valaki is megmondta volna, mit kell csinálnom... Talán az egész iskola legzordabb termei alkották a napközis „otthont”. Azt a helyet, ahol nemcsak a gyerekek, hanem én is időm javát fogom ezután eltölteni... A testületben megváltozott a helyzetem. Azok a kartársak, akikkel addig naponta és szenvedélyesen vitatkoztunk, úgy kezdtek rám nézni, mintha valamilyen ismeretlen okból száműzetésbe kerültem volna... Mindezt hamarosan feledtették a sikerek.”

A fenti idézetben, kérem, egy érdi napközisnevelő se ismerjen magára. E sorokat írta *Kelendi Gyuláné* 1975-ben megjelent „Gyerekek a napköziben” című könyvében.

1981. január 14.

Idősek panasza

Érden, a Riminyáki úton lakom, meglehetősen távol a város központjától. Egészen egy hónappal ezelőttig, ha valahova el akartam jutni, buszra ültem. A Volán azonban megváltoztatta azt a helyi járatot, s ez azt jelenti, hogy három-négyszáz métert kell a legközelebbi megállóhoz gyalogolni. Piaci napokon, de máskor is, nagy teherrel kell nekünk, idősebb embereknek ezt az utat megtenni. Gondjainkat csak az szüntetné meg, ha visszaadnák a régi járatunkat, vagy indítanának helyette egy újat.

Stier Pál, Érd

*

Az idős érdi emberek panaszát összefoglaló levéllel *Klement Andrást*, a Volán 20-as Vállalat érdi kirendeltségének vezetőjét kerestük meg, aki elmondta, hogy a levélírók panasza jogos, a Bem tér és az érdi pályaudvar között valóban megszüntettek egy járatot, mert véleményük szerint ez kihasználatlan volt. Sokkal nagyobb szükség volt a buszra a Lőcsei és a Szovátai utcák között. A nehézségeken úgy próbálnak segíteni, hogy a levélíró által említett szakaszra napközben beállítják azokat a buszokat, amelyeknek fordulási ideje megengedi, hogy még ezt az utat is megtegyék. Az intézkedést egyébként hosszas gondolkodás, alapos tárgyalás előzte meg: ezen a városfejlesztési és környezetvédelmi bizottság tagjai is részt vettek. Mint *Klement András* elmondta, bíznak abban, hogy az említett szakaszon élő nyugdíjasok elégedettek lesznek a döntéssel. Sajnos, annyi járművük nincs, hogy ne kelljen ilyen átmeneti nehézségekkel bajlódni, hogy ne kelljen állandóan azon fáradozniuk, hogyan találják meg azt a megoldást, ami ellen senkinek sincs kifogása.

1981. január 15.

Művészarcok – Eöry Emil

Érdinek vallja magát, hát valójában születése messze esett innen. A kis Rába-parti községnek, lám még a nevét is elmosta az idő, ma Újfalunak hívják. A család Érden, Ófaluban telepedett meg, ott, ahol a templom és a kocsmá közt telt az élet. Felnőtt fejjel onnan költözött föl Újfaluba, hét éven át két kezével építette Erzsébet utcai házát. Szülei munkásemberek voltak, maga ipart tanult, munkásművész tehát.

Nem szerettem ezt a szót: bár dicsérő jelző akar lenni, de azonnal különböztet is. Pedig, ha valakire, akkor a szobrászokra ráillik a munkás szó. A munkánk küzdés, sőt: küszködés. Önmagunkkal, a témával, az anyaggal. Egyébként lelki és fizikai helytállást kíván. S ha már helytállásról van szó, akkor apám a példa előttem, pontosabban egy nap, amikor együtt kaszáltunk. Árnyékban negyvenfokos hőség volt, előttem már ösz-szeszaladt a világ, de apám az átdolgozott éjszaka után is feszes mozdulatokkal vágta a rendet. Azóta is, ha már-már elfáradok, apám hátát látom magam előtt, s mint egykor gyerekfejjel, igyekszem már nyomában maradni.

Korán fölismerte rajzkészségét, korán el is vesztette lelkesedését: a sikertelen felvételi a képzőművészeti gimnáziumba más pályára terelte. Ipari tanuló lett, lakatosként végzett, szerszámkészítőként dolgozott a MOM-ban, majd a Gammában. Kézügyességének annyiban vette hasznát, amennyiben arra munkájához – a legnemesebb és leglejártatottabb szakmához: a szerszámkészítéshez – szüksége volt. Tizenöt évet dolgozott a gyárban. Szabad idejében zenélt: a klarinét és a szaxofon volt a hangszere. Első szobrát tíz éve formálta meg, attól számítja szobrásznak magát.

Megfoghatatlan, hogy az ember mikor kezdi fölismerni képességeit, én azt hiszem, kezdettől jól rajzoltam. Talán, ha fölvesznek a képzőbe, vagy később jobban rászorítanak a rajzra, gyorsabban járom meg az utamat. De nem bánom az elveszett éveket, minden hasznomra vált, amit csináltam. A zenéből az absztrakciót, a rajzból a szerkesztést, az iparból a technikai tudást hoztam magammal. Ma már nem zenélek, de a szobraim őrzik a klarinétot, nemcsak formájukban, hangzásukban is.

Az Erzsébet utcai ház műtermének polcain a szobrok, tíz év alkotásai. Az elsők: tanulmányok a Sziszifuszhoz, aztán maga a kőgörgető. A szobor egyetlen nagy gurulás, kő és ember együtt, így halad tovább. Egy másik márványalak, a Teremtés. Mellette klarinétfigurák: anyaguk, színük, hangjuk kiáltás. Picasso-emléke, a gyászoló figura, a Cantata Profana tiszta forrás után nyújtózó szarvasai. És a Magány negatív alakja, mert a magány bennünk van.

Azt mondják, absztrakt művész vagyok – nem tartom magam annak. Mondják, nonfiguratív vagyok – nem hiszem, hogy az lennék. Sokszor számonkérik a közérthetőséget, de hát végtére is, mit értsünk ezen? A művész attól művész, hogy kora előtt jár és a jövő az, ami megítélheti munkásságát. Múltkoriban itt járt nálam az egyik brigád, szinte

mérni lehetett, ahogy a beszélgetés során percről percre közelebb kerültek hozzám, a munkámhoz. Több ilyen beszélgetés kellene.

Vásárosnamény és Lenti – a Kilenc város kilenc ifúsága találkozóinak eddigi két színhelye – büszkélkedhet Eöry-szoborral. Másutt nem látni alkotásait: barátok nem dicsekedhetnek eredeti munkáival, gyűjtők eddig nem jutottak el hozzánk. Érd városa még nem várta el munkáját. Pedig a Niké, az alumíniumba álmódott hatalmas szárnyas alak, oda készült két országos főútvonal fogadására, a város jelképének. Pályadíjas házasságszimbólumát önmaga ajánlotta föl a városnak, följajánlása nem talált visszhangra.

Jól elvagyok én magamban, nem nekem kell, hogy elinduljak a város felé. De él itt negyvenötezer ember, akiknek a művészetre, a szépre ugyanúgy szükségük van, mint az útra, a járdára, a csatornára. Ezért próbálok kapcsolatot tartani a településsel, vállalom például az ünnepi dekorációkat, mert meggyőződésemm, hogy sokkal nagyobb szerepe van a jó dekorációnak az ízlés nevelésében, mint hihetnénk. Ezért szeretném, ha lenne kiállítóterme Érdnek, én magam tárlatokon nőttem föl, tudom mit jelent az önmagunkban kialakított kritika. Azért járom most a várost, hogy találkozzak alkotó embereivel és közösen keressük meg a módját: mit tehetnénk a településünkért?

Szobrainak anyagáért: fémért, kőért, fáért bejárja a hét határt. A matéria számára, így vallja, egyként kedves. *Borsos Miklós* mondását, mint hitvallását idézi: nincs nemes anyag, csak nemtelen művész.

1981. január 21.

A tanács új otthonában

Szolgáltatás – városi színvonalon

A tábla kicsi, a lépcső magas – ezt állapíthatja meg a látogató, belépve a Budai út 8-ba, a BUJÉSZ egykori épületébe. Városi tanács – hirdeti szerényen a piros filccel rajzolt felirat, s az ember, hogy kifújja a lépcsőjárás fáradsalmait, a fordulóban egy másik tábláról a tanács apparátus elhelyezkedésének új rendjét böngészheti.

– Ugye megszépültünk – kérdezi *Fehér Lajosné* titkárnő.

Méltó környezetben

Bizony meg, csak ez lehet tapasztalata az új tanácsháza épületébe először látogatónak. S bárha a szem kívülről nehezen barátkozik is az épülettel, már a folyósón eléri a változás. Magának a beosztásnak is van logikája: az első emeleten a széles körű hatósági tevékenységet kifejtő, nagy ügyfélforgalmú osztályok kaptak helyet: a műszak, az igazgatás, az egészségügyiek szociálpolitikai csoportja, a pénz-, terv- és munkaügy. Itt van az iktató, a műszaki ellenőr. Ezen a szinten kapott öt szobát az adócsoport: ők a fontos év eleji munkák miatt februárra költöznek. Ami újdonság: van ebédlője a tanácsnak, amelyet

a jövőben tanácsstagi klubba kívánnak fejleszteni és ebben a teremben alakítanak ki egy szakmai könyvtárat is.

A II. emelet a tanácsvezetés otthona: a tanácselnök, az elnökhelyettes és a vb-titkár mellett ide került a titkárság, a termelési és ellátási felügyelőség, a személyzeti és oktatási főelőadó és a polgári védelmi törzssparancsnok is.

A változást a várakozó ügyfél tehát már a folyosón észreveheti, de a szobákba belépve érezni igazán, mekkora szüksége volt a megnövekedett apparátusnak az új környezetre.

– Itt legalább kiteríthetjük a térképeket – mondja *Bodorkos Károly*, a műszaki osztály vezetője. – Egy kicsit zajos, de nagyon szép a kilátás – mondja *dr. Nagymányai Kázmérné* és *dr. Bartók Irén* a vb-titkárságon. Kis dolgok ezek, de talán éppen ezek az apróságok eredményezik majd a még jobb tanácsi munkát.

Nyújtott félfogadás

Mert a változás célja igazából ez: a város tanácsa városi szinten szolgálja ki a város lakosságát. Ezért született máris néhány újítás az új épületben.

– Kísérleti jelleggel létrehoztuk a tájékoztatási irodát – mondja *dr. Paróczai Csaba*, az igazgatási osztály vezetője. – Feladata, hogy ellássa az érdeklődőket a szükséges beadványokkal, csekkekkel, az ügyfélfogadási időtől függetlenül – tehát munkaidőben! – és fokozatosan átvegye a tájékoztató szerepet. Az iroda működésével meggyorsíthatjuk az ügyintézés és sok, esetleg felesleges várakozástól, utánjárástól mentesíthetjük a lakosságot. Hangsúlyozom a fokozatosságot: az egyszemélyes iroda február 1-én kezdi meg munkáját és átlépést jelent egy majdani ügyfélszolgálati irodához.

– *Változik-e az ügyfélfogadás rendje?*

– Egy lényeges változást rendelt el egy tanácselnöki utasítás: hétfőnként nyújtott félfogadással, 13 órától 18-ig várjuk ügyfeleinket. Ezzel lehetőséget adunk a lakosságnak, hogy munkaidő után intézze ügyeit. A félfogadás rendje egyébként változatlan. Tehát a hétfőin kívül szerdánként 8–16-ig, páratlan szombatokon pedig 8–12-ig fogadjuk a lakosságot. A tanács elnöke minden első páratlan szombaton 8 és 12 között, az elnökhelyettes szerdánként 13–16-ig, míg a vb-titkár szerdánként 8–12-ig tart fogadóórát. A legnagyobb változás: az eddigieknél kulturáltabb körülmények között fogadjuk az ügyfeleket.

Döntés a Pelikán-házról

A lakosság gyakori kérdése: mi lesz a régi tanácsháza, az egykori Pelikán-ház sorsa?

Nos, átmenetileg néhány tanácsi és nem tanácsi szervezet kapott benne helyet. Változatlanul a Budai út 4-ben dolgozik a tanács művelődésügyi osztálya, a januárban megindult GAMESZ-szel együtt. Itt kapott helyett a most alakult városi sportfelügyelőség, a Vöröskereszt városi szervezete és a Hazafias Népfront városi bizottsága is. A Pelikán-ház sorsáról a közeli jövőben döntenek, s erről tájékoztatjuk olvasóinkat.

1981. január 21.

El- vagy ledől?

Szélfűtta templomtorony

Még az év első napjaiban történt, hogy az Engels utcai katolikus templom tornyán levő keresztet egy éjjel az óriási szélvihar erősen megrongálta, illetve annyira megdöntötte, hogy a lezuhanás veszélye fenyegetett. Amennyire lentről megállapítható volt, jószerével csak a villámhárító drótja tartotta. Megjavítása vagy leemelése nem tűrt halasztást, mivel a templom előtti járda napközben meglehetősen forgalmas. Itt járnak el naponta a gyerekek is az iskolába, és ki tudhatja, hogy a csaknem két mázsa súlyú kereszt mikor gondolja meg magát. Megközelítése a toronyból lehetetlen, így hát a plébánia értesítette a tűzoltókat. Meg is érkeztek, de elérni, illetve leemelni nem sikerült, mert létrájuk rövidnek bizonyult. Más megoldást kellett találni. Két lehetőség kínálkozott: vagy beállványozni a tornyot, vagy a katonaság segítségét kérni, és esetleg helikopterrel leemelni a veszélyesen megdőlt hatalmas súlyú keresztet. Az idő közben telt, és már szinte mindenki azért szurkolt, hogy ne legyen újabb szélvihar, mert akkor...

Ottjártunkkor először a templomban tudakozódtunk, ahol elmondták: már mindent megpróbáltak, de nem kaptak segítséget. Aztán amikor a tanácson érdeklődtünk afelől, hogy mit is lehetne tenni, kiderült; három nappal az eset után tőlünk hallottak róla először, bár a templom és a tanácsháza nincs túl messze egymástól. Hivatalos levél erre, hivatalos levél arra, és a sok várakozás.

Úgy tűnik, a dolog végül is megoldódik. Időközben a plébánia a megyei egyházügyi hivatal beleegyezésével és anyagi támogatásával megállapodott az Erdi Építőipari Szövetkezettel. Egy hatvanméteres daruval – úgy ígérték – napokon belül lemelik a keresztet. Az ügy tehát sínen van, bár mint ahogy ez lenni szokott, a munkát megelőzi a hivatalos levelezés. A tanács is – mint az elnök tájékoztatott bennünket – lendít a dolgok menetén. Kiküldött egy szakembert a helyszínre, aki elkerítette a balesetveszélyesnek minősített területet. Sőt, kéri majd a szövetkezetet, hogy amilyen gyorsan csak lehet, intézkedjenek.

Így hát bízni lehet abban, hogy valóban csak néhány nap, és a tornyot nem kell senkinek tovább kerülgetnie...

1981. január 21.

Éjszakai lakásszarkák

Üzemi szarkákat ítélték el a Pest-vidéki Járásbíróságon. A vádlottak két műszakban tevékenykedtek. Nappal házakat építettek, éjszaka viszont ugyanazokat a házakat fosztogatták.

A lopások helyszíne Érd volt, a város Béke téri lakótelepe. Z. L., a PÁÉV dolgozója először tavaly áprilisban értelmelte szó szerint a társadalmi tulajdont, amikor is egy át-

adás előtt álló lakásból elvitt egy 2200 forint értékű műanyag ajtót. A sikeres debütálást néhány nap múlva újabb ajtóakció követte, majd harmadik nekifutásra a 26 éves segéd-munkás egy tekercs (50 négyzetméteres) Palmatep padlószőnyeget lopott. Z. az ajtóhoz hasonlóan az 5400 forint értékű szőnyegtől is hamar megszabadult, az értékesítésből származó pénzt feleségével költötte el.

Nem sokkal Z. lebukása után fogták el a Béke téri építkezés másik szarkáját, N. T.-t. A 27 éves férfi az egyik raktárhelyiségből vitt el 18 négyzetméter padlószőnyeget, s ezzel 81 forinttal túlteljesítette a 999 forintos szabálysértési értékhatárt.

A bíróság Z. L.-t hat hónapi felfüggesztett szabadságvesztésre és ötezer forint pénzbüntetésre, orgazdasággal vádolt feleségét 10 hónapi, 15 százalékos bércsökkentéssel járó javító-nevelő munkára, N. T.-t háromezer forint pénzbüntetésre ítélte.

Az elsőfokú döntés ellen csak Z.-né fellebbezett felmentésért.

1981. január 27.

Riporterklub – diákoknak

Tíz általános iskolás (az ófalui, az újfalui 2, a tusculanumi és az érdfalusi általános iskola 1-1, illetve a Vincellér és a parkvárosi iskola 3-3) és nyolc középiskolás (a gimnázium és a szakmunkásképző 4-4) diák részvételével a héten kezdi munkáját a riporterklub.

A Pest megyei Hírlap egésze alatt működő klub vezetői: *Pató Anna*, az érdfalusi – 6-os – általános iskola tanára, illetve az Érdi Hírlap szerkesztője.

A klub a tervek szerint kéthetenként tartja foglalkozásait. A diákok a fél éves közös munka során megismerkednek az újságírás alapjaival, részt vesznek az Érdi Hírlap szerkesztésében; a klub segítséget ad az iskolarádiók, újságok szerkesztéséhez.

A riporterklub első foglalkozását január 31-én, szombaton, 15 órakor tartja a MÜM. 220. sz. Szakmunkásképző Intézetének KISZ-klubjában.

1981. január 28.

Jelenlét

Ötszáz kisiparos dolgozik Érdén. Meglehet, az adat nem pontos, hiszen egy októberi tájékoztatás, 469-ről tudósít. Ez a szám azóta bizonyosan növekedett, s mondandónk szempontjából mellékes, hogy megközelítette-e vagy már túl is haladta az ötszázat. Mint ahogy akkor sem okvetlenül számszakilag gondolkozunk, amikor megállapítjuk: meg-növekedett a kisiparosok súlya a városban.

Mert úgy igaz: számok gyarapodásában, szakmák bővületében, ellátási skála és színvonal növekedésében is mérhetjük ezt a változást, de mindezen tényszerű, bár na-

gyon öröndetes alakulás mellett mi egy másfajta súlyozásra gondolunk. Nevezetesen arra, hogy túl a munkájukon, jelen vannak a kisiparosok a városban. S e jelenlétet nem csupán vindikálják maguknak, hanem mint éppen az utóbbi idők néhány pozitív példája mutatja: tesznek is érte.

Emlékezzünk csak: kisiparosokat is dicsérhettünk a választások idején, saját gépkocsijaikkal ők vállalták a fuvarozó-futár szerepét egy álló napon át. Róluk szólhatunk mind gyakrabban egy-egy közcélú létesítmény átadásakor: bölcsődén, iskolán, óvodán, ABC-n láthatjuk – érezhetjük – a kisiparosok önkéntesen segítő keze nyomát. A társadalmi jellegű munkákat egészíti ki a KIOSZ-rendezvények sora: névadók, ünnepségek, kultúrműsorok a jelenlét további jelei. Vagy éppen a két legújabb vállalat: a kisiparosok megalakították Vöröskereszt-szervezetüket, a formalitást nyomban tartalommal megtöltve: segítségüket ajánlották föl a városi Vöröskereszt titkárának. A másik pedig: vállalták egy – a már eddig is vállalati munkában megépült autóbuszváró mintájára – a másik autóbuszváró elkészítését.

Jelképek ezek a vállalatok. Egy tenni akaró és tudó közösség jelenlétének jelképei.
1981. január 28.

Elsőként Érden

Megalakult a tömegsport-egyesület – A folytatás csak jobb lehet...

Furcsának tűnhet, hogy sportról, sőt: sportoldalról lévén szó, az újságíró tudósítását az életkörülményekre való hivatkozással kezdi. De hát újabban tudományos alapja van az efféle megokolásoknak, hiszen megváltozott életkörülményeink váltják ki a sport (tesztelés) szükségességét, s ugyanezek az életkörülmények azok, amelyek meghatározzák (sőt: behatárolják) a sportolás lehetőségeit.

Kiváltképp így van ez Pest megye legnagyobb városában Érden.

A város lehetőségei

Mert, ha itt sportról beszélünk, akkor a bejárókkal kell kezdeni: a fővárosban dolgozik a lakosság kétharmada, köztük azoknak a fiataloknak a többsége, akik egy város sportoló felnőtt bázisát adhatnák. Az otthonmaradókat pedig köti a település helyzete: nincsenek kispályák, parkok; út, vízvezeték, csatorna építésének gondja mellett ilyesmire a figyelemből még kevés jutott.

Pedig lehetősége éppen meglenne a városlakóknak a sportra: közel a Duna (vannak olyanok, akik még emlékeznek: valaha vidám csónakázóélet folyt az érdi szakaszon), a fás, dombos vidék nem csupán tiszta levegő szippantására adna lehetőséget (az ideköltözők, víkendezők közül sokan éppen e kincse miatt választották otthonuknak Érdet), de jó terep lehetne, mondjuk, szánkózásra is. És a bejárók mellett az ottmaradók, no meg

a hatezer diák (aki a városban tanul) léte követeli meg, hogy ha nem is sportvárosról, de városi sport megteremtéséről gondoskodjanak az érdekek.

Nem mintha éppen az elmúlt néhány évben és a közismerten sportrajongó tanácselnök: *dr. Benussi Silvio* támogatásával nem történt volna néhány lépés, elsősorban is az iskolai és mellette a tömegsport fejlesztésére. A Benta-völgye Termelőszövetkezet segítségével elkezdődött a városi sporttelep építése, Parkvárosban társadalmi munkában megépült az első játszótér. Iskolák kaptak tornatermeket, építettek sportudvarokat, s ami másutt nehézkesen ment, itt néhány igazgató szemében nem volt gond: megnyitni az iskolai sportlétesítményeket a testedzés számára. A legkülönbözőbb fórumok tárgyalták-segítették az Edzett Ifjúságért mozgalom ügyét, és amíg közművelődésre hat-százezer, sportra majd egymillió forint jutott az elmúlt évben a városban.

És íme, itt az újabb hír: Érden megalakult a megye első tömegsport-egyesülete.

Szervezett feltételek

– *Miért éppen Érdre esett elsőként a választás?*

Aranyosi István, a Pest megyei Testnevelési és Sporthivatal módszertani előadója:

– Meglehet: azért, mert valaha én is Érden laktam... Legalább is ezt kapom néha a fejemre, amiért jómagam is az érdi elsőséget szorgalmaztam. De az igazság az: úgy tűnt számunkra, hogy itt, Érden értették meg igazán, mit akarunk mi ezekkel az egyesületekkel, és itt akartak tenni érte.

– *Mik is ezek a lakóterületi sportegyesületek?*

– Az, amit a nevük is mutat: tömegsportot szolgáló szervezett közösségek. Hangsúlyozom: a tömegsportjellegű, ezek a klubok nem élsportolók nevelésére alakulnak. Ezért tagjaik a sportból (élsportból) kiöregedett, felnőtt emberek. A szervezettség pedig nem jelent egyebet, minthogy az egyesület a sportolási feltételeket biztosítja: termet, pályát, sportszert, esetleg felszerelést és legfőljebb a városon belüli találkozók megszervezését. A klub tagja tagsági díjat fizet, betartja az általa elfogadott egyesületi szabályzatot, és ennek fejében igényelheti a klub szolgáltatásait.

– *Milyen eredménnyel dolgoznak az újfajta klubok?*

– Az ország számos helyén, például néhány fővárosi kerületben nagy lendülettel és gyors sikerrel kezdték meg működésüket a klubok. Ez sarkalt bennünket is arra, hogy a megyében létrehozzuk ezeket az új szervezeteket. Elsőként Érden, és ezt követi majd a másik nyolc város is.

*

Az ÉVTE (Érdi Városi Tömegsport Egyesület) pénteken tartotta alakuló közgyűlését. A résztvevők megválasztották az egyesület elnökét, elnök *Lőrincz József* testnevelő tanár lett, és az elnökség tagjait, elfogadták a klub alapszabályát, és a sportcsarnok vezetők megtartották első megbeszélésüket.

Ennyi az, amit a krónikás följegyezhetett az alakuló közgyűlés két órájáról, mert a történetekről, sajnos – jobb elfeledkezni. A kezdés – az előkészületek, a szervezés hiánya – méltatlan volt az éppen létrejött egyesület elé tűzött célokhoz. A folytatás ennél csak jobb lehet.

1981. február 1.

Becsületkassza a Volánnál

Felszállás minden ajtón – Kísérlet február 7-től

A Volántól kaptuk a hírt: a jövőben az utasok az autóbuszok valamennyi ajtaján felszállhatnak.

– *Mi tette szükségessé az újítást?*

Klement András, a Volán 20. sz. Vállalat érdi üzemegységének igazgatója:

– A lakosság kérésére vizsgáltuk meg a változás lehetőségét és kértünk engedélyt változatunktól az új rendszer bevezetésére. A Volán 20-asnál eddig ugyanis ennek még nem volt gyakorlata és sikernek, sőt bizalomnak érezhetjük, hogy kísérletképpen lehetővé vált egyes járatainkon minden ajtó használata.

– *Milyen járatokat érint a változás?*

– Február 7-től járatainkon – szóló és csuklós járműveinken egyaránt – a bérlet-tulajdonosok az összes ajtót használhatják, míg a jegyet váltók csak elől szállhatnak föl, továbbra is a busz vezetőjénél vásárolva a jegyüket. Az autóbusz-pályaudvarokról induló járatok – legyen akár szó az érdiről vagy a Kosztolányi térről – időre indulnak, megszokott, fegyelmezett sorbaállási rendet törnénk meg, ezért itt marad a régi megoldás. Menet közben azonban ezeken a járatainkon minden ajtót használhatnak utasaink.

– *Milyen előnyei lesznek a változtatásnak?*

– Meggyorsul a közlekedés: 10 perccel rövidül a menetidő, hiszen a megállóknál kevesebbet kell várni. Eloszlik a tömeg: azzal, hogy középen, illetve hátul is felszállnak az utasok, javul az autóbuszok kihasználtsága. A várakozási idő rövidülésével, nem törik meg, mint eddig sokszor, a járatok ritmusa: egyenletesebbé válik a közlekedés. És mindez várhatóan, minőségi javulást jelent egész munkánkban.

– *Hogyan ellenőrzi a jegyváltást?*

– Az új rendszerrel egyértelműen az utas a felelős érvényes jegyéért. Nem hivatkozhat többé a vezető hanyagságára, köteles jegyet váltani és megnézni: valóban a kért értékű jegyet kapta-e meg. Fokozzuk természetesen az ellenőrzést is, mint ahogy figyelemmel kísérjük a bevétel alakulását. Amennyiben kiesés egyáltalán nem lesz, vagy jelentéktelen, úgy a kísérletet állandósítjuk járatainkon.

1981. február 4.

Elindultak tizenhatan

Milyen érzés az asztal másik oldalán állni? Nos, ebbe kóstolhatott bele az Érdi Hírlap szerkesztője, a helyzetet naponta gyakorló érdfilgeti tanárnő: *Pató Anna* mellett a riporterklub pénteki, első összejövetelén. Akik pedig szemben ültek: a klub tagjai, szám szerint tizenhatan. Név szerint pedig: *Takáts Attila*, az ófalui (1-es), *Magyar Éva* és *Horváth Emese*, az ófalui (2-es), *Richter Sándor*, az újtelepi (5-ös), *Vogronics Judit* az érdfilgeti (6-os), *Pásztor Béla* és *Breda Erzsébet*, a vincelléri (7-es), *Polácska Andrea* és *Nyikos Ildikó*, a parkvárosi (8-as), *Angyal Gábor*, *Szegletes János*, *Györfly Ferenc*, *Végyári Zsolt* és *Ress György*, a szakmunkásképző, *Ruzsenszki Magdolna* és *Boka Erika* a Vörösmarty Mihály Gimnázium tanulói.

Ami pedig az asztal két oldalát illeti, a találkozás, véljük, se innen, se onnan nézve nem tűnt hiábavalónak. Megtudtuk például, hogy a klubtagságot vállalók többsége nem akar újságíró lenni, érdeklődik csupán a téma iránt, de például a negyedikes gimnazista *Boka Erika* éppen a napokban felvételizett a Lomonoszov Egyetem újságírói szakára. Megválasztottuk a klubtitkárokat (két parkvárosi diák: *Polácska Andrea* és *Nyikos Ildikó* vállalta a tisztséget), megbeszéltük a klub programját, s azt, hogy ki, milyen sorrendben vesz részt egy-egy héten át az Érdi Hírlap szerkesztésében. A legelső a gimnazisták voltak, őket egy hét múlva a vincellérik követik. A klub következő összejövetelére a tagság vendéget vár: *Kriszt György*, a Pest megyei Hírlap újságírója műfajelméleti kérdésekről beszél. S mert-hogy diákokról van szó: *Pató Anna* és *Vogronics Jutka* vállalta a játékmester szerepét.

A riporterklub foglalkozásait minden második pénteken tartja, 17 órakor a Szakmunkásképző Intézet KISZ-klubjában.

1981. február 4.

Kertes házak városa: Érd

(Tanácselnöki összefoglaló)

A város központja Budapestről az M7-es és a 70-es úton kb. 20 perc alatt elérhető. A település mindmáig megtartotta rendkívüli adottságait, természeti szépségét és laza beépítési szerkezetét.

Az előnyöket felismerve és kihasználva, az ország minden részéről nagy számban telepedtek le olyan sokgyermekes családok, amelyek munkát kerestek Budapesten, de lakást, telket, vagy albérletet Érdben találtak. A lakosság száma évente 1000-1200 fővel gyarapodott. Ma már 45 ezer ember él Érdben; 14 ezren eljárnak a városból dolgozni.

Nagyközségből várossá nőtt

A fejlődés 1945-től – településünk felszabadításakor – indult meg. Azóta elkészült a települést átfogó vízhálózati rendszer, megépült a Művelődési Központ, a MŰM Inté-

zet, a központi patika, a központi pályaudvar... Fokozatosan kialakult a Benta-völgye Termelőszövetkezet, a MEZŐGÉP érdi gyáregysége és több más kisebb-nagyobb szövetkezet.

A tárgyi feltételek azonban elmaradtak a lakosság jogos igényei mögött. A lélekszám emelkedése társadalompolitikai feszültséghez vezetett, s ennek felismerésével egy időben szükségessé vált a település gondjainak tervszerű megoldása.

A múlt eredményeire támaszkodva, a jelen adottságait felhasználva fogalmaztuk meg céljainkat. Legfontosabb feladatnak tartottuk a település tervszerű, arányos fejlesztését, az alkotó közéleti magatartás és közgondolkodás erősítését. Ennek érdekében arra törekedtünk, hogy a tanács és a lakosság kapcsolatát a bizalom szálai erősítsék. A gondok, az igények és a lehetőségek összhangjában megfogalmaztuk középtávú és éves feladatainkat.

Az egész településre vonatkozó feladatok megoldása elősegítette a várossá válás feltételeinek teljesítését. Ehhez az V. ötéves terv egyre gazdagabb pénzügyi alapot nyújtott.

A lakó- és szennyvíztelep létrehozásával, a csatornahálózat folyamatos kiépítésével, a víz- és villanyhálózat bővítésével, a közvilágítás korszerűsítésével, illetve fejlesztésével, az öregek napközi ellátásának javításával, a kereskedelmi hálózat fejlesztésével létrejöttek a várossá nyilvánítás feltételei.

Az évekig tartó társadalompolitikai és településfejlesztési munka eredményeképpen Érd nagyközséget a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1978. december 31-ével várossá nyilvánította. Annak ellenére, hogy a település még sok tekintetben nem érte el a városi rangot meghatározó követelményeket, érvényesült az a felsőszintű elhatározás, melyet *Mesterházi Lajos* író a *Viszontlátás* című könyvében így fogalmazott meg: „Érdet ki kell nevezni várossá és rábízni azután, hogy a megfelelő városi költségvetés és fejlesztési alap segítségével minél gyorsabban valójában várossá fejlődjék.”

Tervszerűen, a lakosság érdekében

A városi státus olyan közigazgatási kategóriát jelent, amely erkölcsileg és anyagiilag lényegesen kedvezőbb feltételeket teremt a további fejlődéshez. A várossá válás legnagyobb eredménye: a nagy ütemű városfejlesztés mellett a széles körű közéleti magatartás kibontakozása, közgondolkodás erősödése. Mindkettő segített a nehézségeket leküzdeni, az előrehaladást szolgáló feladatokat végrehajtani.

Az objektív feltételek, a különböző létesítmények alapul szolgáltak a több mint 6000 tanuló töretlen szellemi, érzelmi és fizikai tulajdonságainak fejlődéséhez. Általuk pedig megnyílt a lehetőség a felnőttek (elsősorban a szülők) tudatának, kezdeményező képességének formálásához, alakításához.

A település első 60 személyes bölcsődéje nagyon szép, higiénikus környezetet nyújt az étellel ismerkedő gyermekek számára. Az óvodák átlépték a gyermekmegőrzés szerepkörét, ma már nevelnek, tanítanak. Sokféle módon kibontakoztatják a gyermekek

személyi tulajdonságait és megkönnyítik számukra az általános iskola feladataival való megbirkózást.

A felújított, korszerűsített, új FORFA-iskola teljes mértékben alkalmas feltételeket teremt az új tantervek eredményes bevezetéséhez.

Az óvodák és iskolák jó kapcsolata segíti a szülők, a pedagógusok és a gyermekek együttműködését. Egyre inkább kibontakoznak a gyermekintézményi központok; egy telephelyen bölcsőde, óvoda és általános iskola szoros egységben dolgozik.

Az iskola a szülőkkel a kapcsolatot a szülők klubja, a családlátogatás stb. útján mélyíti és kialakítja azt a felnőtt közösséget, amely sokféle formában segíti a pedagógusokat nevelő munkájukban. Közös összefogással kibontakoztatják a gyermekek önálló világát, melyben a játék, tanulás és a sport harmonikusan formálja a gyermekek jellemét és tulajdonságait.

Tanulás után és szabad időben is sok alkalom nyílik a testkultúrára. A város sportkombinátja, az iskolák tornatermei, valamint az iskolák közelébe telepített játszóudvart a gyermekek rendelkezésére állnak. A sporteredményeinket évente egyszer a győzelem napján bemutatjuk.

A Művelődési Központ szervezi és irányítja a város kulturális életét. Évente pedig egyszer alkalmat nyújt ahhoz, hogy a gyermekintézmények, a felnőttek bemutassák a település fejlődését, a sokrétű változást. Egyre inkább tudatosá válik a közvélemény előtt, hogy a létező gondok ellenére a település előrehaladása tervszerű és jól szolgálja a lakosság érdekeit.

A sokrétű feladatok mellett kitüntetett figyelmet fordítunk az öregekre is. Az új napköziben kulturált körülmények között tölthetik napjaikat.

Az eddig említett kötelességek mellett napi kérdésnek tekintjük az egészségügy helyzetének javítását. A folyamatosan felújított és korszerűsített orvosi rendelők ma már kényelmesebb és jobb ellátást nyújtanak. A rendelőintézetben pedig az orvosi szakellátás kibővítésével (pl. sebészet, szemészet, ideggyógyászat stb.) nyugodtabb körülményeket teremtettünk a betegek ápolásához.

A holnapunk a mára épül

Mindaz, amit tettünk, a fokozatos előrehaladást szolgálja. Annak ellenére, hogy még mindig sokféle gond nyugtalanítja a lakosságot, érdemes körülnézni városunkban. Megváltozott környezetünk büszkévé teszi mindazokat, akik valamilyen formában eredményeinkben részt vállaltak.

A jövő a jelen eredményeire épül. Ezt fogalmazza meg a tanács által jóváhagyott általános rendezési terv. Úgy haladunk előbbre, hogy alapvető céljainkat teljesíthessük. A rendkívüli kiterjedésű város megtartja a település eredeti természeti szépségét. Azon munkálkodunk, hogy a városközpont és az alközpontok tovább épüljenek. Ezek között korszerű utakkal és közúti járművekkel létesítünk kapcsolatot. Arra törekszünk, hogy

a helyi és a helyközi közlekedés segítse a 14 ezer eljáró kényelmesebb utazását és tegye lehetővé a központban megteremtett városi szintű ellátás előnyeit hasznosítani.

A párt- és az állami vezetés szoros kapcsolatban a tanácsstagokkal, a lakossággal, széles körű akciót indít az egészséges, kulturált városért. Az a cél, hogy mindazzal, ami Érden megvalósul – tárgyi, személyi feltételek – elősegítsük a lakosság jobb ellátását, az életkörülmények javítását. Együtt teremtsük meg a közoktatás, a közművelődés, a sport városát.

Dr. Benussi Silvío
Érd város tanácselnöke

1981. február 11.

A kereskedő

A családból hozta a mesterséget. Iskolája, bár járt hivatalos oktatásra is, a pult két oldala volt. Gyerekfejjel, hatévesen állították a pult mellé, s ott áll ma is, túl a nyugdíjkoron, vezetőként. Pedig már nem is kéne ott állnia, ülhetne az irodában, papírok között. „Aki belekóstolt a boltos életbe, az nem tud elszakadni a pultról – azt mondja. – Inkább megosztjuk a papírmunkát, szerencsére jó munkatársaim vannak, így a napom nagy részét tölthetem ott, ahol az egész életemet leéltem, a vevőkkel.”

Huszonkét éve hajnalban kel, estére ér vissza Zuglóba, huszonkét éve dolgozik Érden. Áruért maga buszozik-vonatozik a fővárosba, Szombathelyre; árujáért messzi vidékről utaznak ide. „Menni kell az áru után – így magyarázza –, mert az áru nem jön magától a házhoz. Meg aztán kapcsolatokra is szükség van, hogy a lehetőségekhez mérten a legjobbat a legolcsóbban kapjam. Nem magamért, hanem a vásárlókért.”

Azt mondja, olyan ez a szakma, mint a művészet, erre születni kell. S ha valakinek van képessége a kereskedelemre, arra már lehet rakni a tudást. „Azt kell megértetni a munkatársakkal, mondja, hogy saját érdekük a vevő tisztességes kiszolgálása. Ezt nekem sikerült időről időre megértetnem, ezért is dolgozik a kezem alatt néhány olyan eladó, akiknek bármikor, behunyt szemmel át merném adni az üzletet.” Beosztottjai közül legtöbb ma már üzletvezető, ezt érzi igazi sikerének; meg az a néhány szakmai kitüntetés, amit munkájáért kapott. No meg fia foglalkozását, aki elszakadt ugyan a bolttól, de azért a pályán maradt: külkereskedő lett.

„Előre kell köszönni a vevőnek” – meglehet, ennyi csupán *Steiner László* munkájának titka. Azé a munkáé, amit egy egész tanácsi végrehajtó bizottság dicsérete állított követendő példának a város ruházati kereskedői elé.

1981. február 18.

Kérünk egy varrógépet

Igen kérem, jól látja a kedves olvasó írásunk címét, egy varrógépet.

S mielőtt etikátlansággal vádolnának bennünket, hogy háztartásunk szabászati gondjait így módon kívánjuk enyhíteni, gyorsan leszögezzük: komoly mentségünk van a fenti kérésre. Mégpedig az, hogy az említett masinát – nem magunknak kérjük. A kérők a kisegítő iskola leánytanulói, pontosabban: *Nagy István Endréné* igazgatóhelyettes. Az ő elbeszéléséből derült ki az iskola újfajta próbálkozása: gyakorlati foglalkozáson a fiúk csapágygyári szakismereteik mellé a lányoknak fölvtették – a szabás-varrást. Az ötlet már is sikert aratott: a lányok örömmel vállalták a testhezálló szakma megismerését, csak hát egy a bökkenő: híján van az iskola varrógépnek.

Az ötletet immár magunkban mi fűztük tovább, elgondolva, hogy túl a tanítási feladatokon, mekkora hasznót húznának a hasonló profilú érdi üzemek a már előképzettséggel, szakmai szeretettel munkába álló lányok tudásából. Ezért is gondoltunk varrógépügyben elsősorban rájuk: a lányokat-asszonyokat foglalkoztató munkahelyeken akad talán egy elfekvő varrógép, vagy éppen egy kommunista szombatból visszamaradt pénzösszeg egy hagyományos gép megvásárlására. De nem lenne haszontalan körülnézni a háztartásokban kidobásra sem érdemes varrógépnek jó hasznát vennék az iskolában.

Tehát: kérünk egy varrógépet! Az adakozók jelentkezését lapunk címén vagy a 3. sz. kisegítő iskolába várjuk.

1981. február 18.

Új tagok, fegyvertelen lövészek

Elnöki vélemény

Ugye már nem kell magyarázat ahhoz, mi is az az ÉVTE?

De ha mégis akadnának olyanok, akik nem tudnák a mozaikszó jelentését, azoknak is szól alábbi összeállításunk. Bizonyítékul annak, hogy él és dolgozik Érd város (és a megye első) tömegsport-egyesülete.

– *Hogyan alakult az egyesület tevékenysége?* – kérdeztük *Lőrincz Józseftől*, az ÉVTE elnökétől.

– A baljós emlékezetű közgyűlés ellenére máris népszerű az egyesület. Pontos adatot még nem mondhatok, az első felmérés a hónap végére várható, de naponta új tagokkal gyarapodik a közösségünk.

– *Melyek a legfontosabb tennivalók?*

– A tagtoborzás, természetesen. Csak megerősítésül: egyesületünk tagja lehet minden felnőtt állampolgár, aki befizeti a húszforintos tagsági díjat és részt akar venni kilenc sportcsoportunk valamelyikének munkájában. A sportcsoportok egyébként megkezd-

ték munkájukat, erről és minden más, az egyesülettel kapcsolatban felmerülő kérdésekről elnökségi tagjaink hétfőn, kedden és pénteken 17–19 óra között felvilágosítást adnak a művelődési központban.

– *Mikorra várható az egyesület első városi eseménye?*

– Most készült a Verseny a javából, illetve az Adj le pár kilót! elnevezésű tömegsport-rendezvény kiírása. Az NDK mintára szervezett három fordulós találkozók havonta két alkalommal adnak sportolási és versenylehetőséget diákoknak és felnőtteknek – szülőknek és tanároknak – egyaránt. A verseny márciusban kezdődik.

FELHÍVÁS! A városi sportfelügyelőség kéri azoknak a felnőtteknek a jelentkezését, akik érvényes játékvezetői igazolvánnyal rendelkeznek vagy sportvezetői igazolványuk, illetve képzettségük van, hogy jelentkezzenek személyesen vagy levélben a városi tanács sportfelügyelőségén. Cím: Érd, Budai út 4. (A városi tanács régi épülete.) Levélcím: Érd, Pf.: 31.

Hej, te puská!

Érdekes statisztikát mutatott az ÉVTE közvélemény-kutatása: a városban sokan szeretnének lövészzettel foglalkozni. Hol van erre lehetőség?

Soós László, a városi honvédelmi klub titkára:

– Akár vissza is kérdezhetnék, mert a városban nincs egyetlen szabályszerű lőtér: ha nem is feketén, de legalábbis az illetékesek szemhunyása mellett egyelőre az MHSZ-bázison, iskolai tornatermekben dolgozunk.

– *Kikkel?*

– Jobbára fiatalokkal, hiszen különösen a diákok körében népszerű a lövészet. A bázison 54, az újfalu 2-es iskolában 50, Ófaluban pedig 40 lövészünk van. Ha több lehetőségünk lenne, akár több fiatal is részt vehetne az MHSZ munkájában.

– *Mit jelentene a több lehetőség?*

– Például, fegyvert. Mert a lövészethez, ez ugye alapvető lenne. Csak hát valóban drága szerszám a puská. Aztán egy lőteret, szabályos alakban, méretben, az előírt golyófogóval. A helyét már kijelölték, jó ideje, hogy várjuk a tervet. Két év múlva talán elkészül.

– *És addig?*

– Addig is dolgozunk még, ha nehezebb körülmények között is, még ha albrétben is, mert egyre jönnek a fiatalok. És mi senkit nem küldünk el.

Tudja-e, hogy....?

– óvodástorna kezdődött a gimnázium tornatermében?

– karatecsoporthat működik a szakmunkásképzőben?

– kondicionáló tornára lehet jelentkezni a művelődési központban?

- sakkozni, röplabdázni és focizni lehet a 2-es (Engels úti) iskolában?
- női kondicionáló tornán vehet részt a gimnáziumban és a parkvárosi iskolában,
- asztaliteniszre és labdarúgásra jelentkezhet a parkvárosi iskolában?

1981. február 18.

Könyvtárlátogatók Érden

Tizenkilenc négyzetméter – Havonta csak egy forint – Ötezer diák, ezernyolcszáz olvasó

– Ha valaki bejön, a másíknak ki kell mennie – mondják tréfásan Érden, a gyermek-könyvtárban. A könyvtár ugyanis – írd és mond – mindössze tizenkilenc négyzetméter.

Még az a szerencse, hogy a könyvtár vezetője *Kozma Judit*, no meg a gyerekek sem panaszkodnak állandóan, hogy milyen kevés is a helyük. Inkább megpróbálnak közösen könyvtári hangulatot varázsolni a szűkös szobában. A könyvtár vezetője jól tudja, hogy miként a zenei nevelést már a fiatal gyermekkorban meg kell kezdeni, ugyanúgy minél korábban meg kell ismertetni, szeretetni a könyveket is. Olvasóvá, könyvtárlátogatóvá csakis az az ember válik, akit már gyermekkorában körülvettek a könyvek. Akivel már gyermekkorában megszerettették az olvasást.

Felmérések bizonyítják, hogy az érdi otthonok java részéből hiányzik a könyv. Keveset olvasnak a felnőttek. A helybeli könyvpavilon statisztikája szerint minden érdi lakos havonta átlagosan egy forintot költ könyvre...

Marad tehát az iskola és a könyvtár, e kettő tíz esztendeje működő gyermek-könyvtár központi és fiókkönyvtárainak ezernyolcszáz olvasója van. Sok vagy kevés? *Vogronics Lászlóné*, a könyvtár igazgatójának véleménye szerint elég. De, ha azt nézzük, hogy Érden ötezer diák tanul, bizony nem sok az. Az óvodai és iskolai könyvtárlátogatások után egyre többen iratkoznak be. Mesedélutánokkal, tanácsokkal szoktatják a könyvtárba a kisgyermeket.

1981. február 21.

Ülésezett a Vöröskereszt

Centenárium előkészületek

A Vöröskereszt-mozgalom közelgő centenáriuma, az egészségügyi szakaszok megyei versenye és a rokkantak évének eseményei voltak a témái a Vöröskereszt városi szervezete legutóbbi ülésének.

– *Hogyan készül a város a centenárium megünneplésére?*

Nagy Örsné a Vöröskereszt városi titkára:

– Az országos előkészületeknek megfelelően ünnepeljük a mozgalom fennállásának százéves jubileumát. Már javában tart az a rajzpályázat, amelyen diákok mutatják be szervezetünk tevékenységét. A megyei elbírálás mellett a legjobb műveket kiállítjuk az orvosi rendelőkben. Ugyancsak az ünnep része lesz a város elsősegély-nyújtási és cse-csemőápolási versenye. És természetesen lesz centenáriumi nagygyűlés május 25-én, a művelődési központban.

– *Mi jellemzi az egészségügyi szakaszok munkáját?*

– Tizenegy egészségügyi szakaszunk van, azaz ennyi munkahelyen szervezték meg és képezték ki a csoportokat. Felkészültségüknek, képzettségüknek jó erőpróbája lesz a nyár eleji megyei verseny, illetve az azt megelőző városi-járási vetélkedők.

– *Milyen munkát ró a szervezetre a rokkantak éve?*

– Mint a megyében és az országban, Érden is a legfőbb gond: nem ismerjük a rokkantak számát, helyzetüket és a segítség lehetőségét. Az év legfontosabb feladata tehát éppen ez: a többi illetékes városi szervvel együtt fel kell mérni, kik és milyen támogatást várnak tőlünk.

1981. február 25.

Közegészségügyi képzettség

Csak beszélni kevés, tenni kell

Ritka hosszúságú ülést tartott az elmúlt héten a városi tanács végrehajtó bizottsága. Igaz a témák – az Egy üzem, egy iskola mozgalom, a Mezőgép tevékenysége – külön-külön is megért volna egy-egy ülést. A harmadik pedig a legtöbb vitát és indulatot kiváltó beszámoló a város közegészségügyi helyzetéről, akár napi megbeszélések tárgya is lehetne.

Ahogy a vb is megállapította: ez az a téma, amelyről nem lehet eleget beszélni. S ez az a téma, amelyről ma nem elég csupán beszélni.

Ismerős a kép ügye?

Szemétdomb a töltések oldalában, az út szélén, az árokparton. Víz nélküli csapok és szennyvízzel öntözött utcák.

Víz és szennyvíz

A vízzel kell kezdeni itt is, amely néhol hiánycikk a városban, másutt kevés, ahol meg van – minőségileg kifogásolható.

– A legtöbb lakossági panasz a víz miatt érkezik hozzánk Érdről – mondta dr. Korompay Mária, a budai járási-városi KÖJÁL közegészségügyi és járványügyi felügyelője. – A panaszok azóta sokasodtak meg, amióta összekötötték a város két hálózatát: a víz üledékes, vasas, romlik. Kiemelkedő feladat Érden a vízbázis bővítése.

Pedig valaha ismeretlen fogalom volt a rossz víz Érden: a Keserűfű utcai forrás kifogástalan vizet adott, ahogy közelebb kerültek a kutakhoz az építkezések, úgy romlott a víz minősége.

– Ma egyetlen közkút sem alkalmas arra, hogy a csecsemőknek adjunk belőlük vizet – mondta *dr. Veidinger István*.

– A vízbázis bővítését a gyorsprogram keretében megvalósuló két vezetékkel tudjuk megoldani – mondta *Vogronics László* tanácselnök-helyettes. – A belépő két parkvárosi kút nem kevesebbet jelent, mint hogy a szárazabb napokon is legalább néhány órára tudunk vizet adni a lakosságnak. A víz minőségén azonban az új öt éves terv során sem tudunk változtatni. Legfőlegbb annyit tehetünk, hogy szorgalmazzuk a hálózat tisztítását.

Ivóvíz helyett van szennyvíz. Csatornahálózat híján a város az elmúlt évben majd kétfélmillió forintot költött a szennyvíz szippantására.

– Magunk sem csodálkoznánk – mondja a két legérintettebb: a Vincelléri (7-es) és a parkvárosi (8-as) iskola igazgatója –, ha a KÖJÁL egyszer komolyan venné saját intézkedését, és egyszerűen bezárná az iskolát.

– A szennyvíz állandó túlfolyása nem csupán a KÖJÁL szempontjából ártalmas – mondta *dr. Gyenis János* parkvárosi tanács tag. – A csordogáló szennyvízzel maga a tanács mutat rossz példát: amíg eltűrjük önmagunktól a város szennyezését, hogyan várjuk el a lakosságtól, hogy tisztán tartsa környezetét?

Kocsmák sorsa

– A tanács is érzi a helyzet tarthatatlanságát – mondta *dr. Benussi Silvó* tanácselnök.

– Éppen ezért a csatornahálózat fejlesztése kiemelkedő feladat. Olyan elmaradottságot kell azonban behoznunk, ami nem történhet meg egyik napról a másikra. Éppen az említett két iskola helyzetét szem előtt tartva sürgetjük a parkvárosig vezető csatorna megépítését, amely várhatóan 1982 végére készül el.

S ha a víz közegészségügyi szempontból is az első, úgy a boltok, vendéglátóipari egységek állapota méltán került a beszámolóban is a második helyre.

– Az érdi üzletek, vendéglátóipari egységek hagyományosak, korszerűtlenek, elmaradnak fejlődésben a kívánt mértéktől – mondta *dr. Korompay Mária*. – Ha magunk szigorúan vennék a szabályokat, úgy a város boltjainak zömét be lehetne zárni.

Persze, nem lehet bezárni. Gyakran maga a tanács kérte a boltok fennmaradását: a jelenlegi kereskedelmi helyzetben ez érthető. Az azonban semmiképp, hogy a 44 (írd és mondd: negyvennégy) érdi kocsmák közül miért nem lehet bezárni csupán a városképet, a szellemet, egészségügyet rombolókat.

– Sokszor nem is a bezárás a megoldás – mondta *Varga József* ófalui tanács tag.

– Az ésszerű fejlesztés is sokat segíthet, és az értelmes konkurencia bizonyíthatja egyes üzletek fölöslegességét. Például Ófaluban megnyílt a Mecset csárda, bizonyít-

va, hogy kulturált körülményeket is lehet teremteni a vendéglátásban. A régi kocsmát akár föl is számolhatnák. Miért ne lehetne ugyanezt tenni az élelmiszer-kereskedelemben?

Előrelépést ígérnek

Számtalan más, a város közegészségügyi helyzetét befolyásoló tényezőről esett még szó: a körzeti orvosi rendelők állapotáról, (A Lenin úti szakorvosi rendelőintézet nem erre a célra épült, helyiségei nem megfelelőek. A tervezett bővítéstől komoly előrelépést várunk). Az iskolák helyzetéről a beszámoló általánosságban megfelelő helyzetről beszél, a kivételek között nyolc általános iskolából négyet sorol fel (!), az üzemek közegészségügyi helyzetéről és a szemét gyűjtéséről.

– Valóban súlyosnak tűnik a város közegészségügyi helyzete – mondta *dr. Benussi Silvio* –, de ha megnézzük honnan indultunk, és hogy terveink milyen előrelépést ígérnek, láthatjuk a fenti gondok sokkal tompítottabban igazak. Remélhetőleg, amikor legközelebb, az őszön a végrehajtó bizottság ismét visszatér a témára, egy megváltozott helyzetet értékelhet.

1981. március 4.

Parkvárosi tervek

Kevesebb vízgond, több villany

Mikor lesz víz és mikor nem lesz szennyvíz Parkvárosban? Merre és milyen úton járnak majd az autóbuszok és hol játszanak a gyerekek? Várjanak-e villanyra az itt élők, telefonra az orvosok, zebrára az iskolások? Ilyen és hasonló kérdések foglalkoztatják a parkvárosiakat és levelek, személyes találkozások nyomán bennünket is. Legutóbb *Szima László* Szénégető utcai lakosnak tettünk ígéretet, amelynek teljesítését újabb levél: *Boruta Istvánné* tanácstagé (Sóskúti út) sürgette meg. Alábbiakban tehát következék Parkváros fejlesztésének terve.

Elsőnek is a víz, amely évek óta okoz fejfájást az itt élőknek és a város vezetőinek egyaránt. S merthogy tavasz közeleg, s vele a jó idő, a víz dolga megint előtérbe kerül. A terveket azonban ketté kell választani: egy részük a Parkvárosnak az M7-es úttól a város felé eső részére vonatkozik. A város vezetői szerint a még időben elkészülő 4 víztározó megoldja a településrész vízgondját.

A tározóból 400 milliméteres expressz vezetéken jut el a víz egyenesen a lakossághoz, ami azt jelenti, hogy még a legszárazabb napokon is, legalább néhány órára lesz víz Parkvárosban.

Más jellegű gondot jelent Doberdó, ahol köztudottan egyáltalán nincs víz és a meglévő kutak sem jelentenek segítséget. A városi tanács megkapta az engedélyt, hogy Érd

valamennyi utcájára vízvezetékes tervet készítsenek. A tervek alapján kezdődik meg a társulat szervezése Doberdón is 1982-ben.

Társulati kereteken belül első lépésként egy gerincvezetékéről ágaztatnak le közkfolyós kutakat. Addig is a tanács igyekszik gondoskodni a terület vízellátásáról; a városi tűzoltóság segítségével, illetve az idén vásárlandó lajtos kocsival megszervezik a víz szállítását Doberdóra.

„Nincs víz, de van szennyvíz” – hallhatjuk Parkvárosszerte.

– Érthető, hogy a tervek között második a szennyvízhálózat kiépítése. A gerincvezeték építése 1980-ban megkezdődött, s 1981 végéig a 7. sz. (Vincellér utcai) iskoláig, 1982 végére pedig a Bem térig épül meg.

„A fény mindenkit megillet” – írja *Boruta Istvánné*. E mások számára oly természetes, de Érden egyáltalán nem általánosítható megállapítás a jövőben talán érvényes lesz a fővárostól húsz kilométerre eső településen is. A tanács saját tervei között ugyan csupán a Bem tér és a 8-as (Törökbálinti úti) iskola világítása szerepel, a lakosság a saját pénzen vezetheti be a villanyt. Az igényeket augusztus 1-ig várják a tanácsban, s a jelentkezők szeptember végéig kapnak választ a bővítés lehetőségére. Az októberi fizetés után a kivitelezés 1982-re várható.

Az elmúlt évekhez hasonlóan sok járdaépítését tervezik Parkvárosban: a mintegy 6 kilométer járdát a Bajcsy-Zsilinszky, a Törökbálinti, az Aggteleki, a Tábornoki, a Csurgoói, a Daróci, a Selmeci, a Szövő, az Aknász, a Bányász és az Iparos út mentén építik meg társadalmi munkában. Ugyancsak 6 kilométernyi utat terveznek: megépítik az M7-es alatti aluljárót, a Fuváros, a Burkoló, a Kövező, a Szövő, az Alsőerdősor, az Eperfa, a Cseresznyefa, a Diófa, az Ürmös és a Csaba utcát.

Az egészségügyi ellátás javítását szolgálja a Csurgoói úti rendelő felújítása (1981 végére készül el) és az is, hogy a terület orvosai soron kívül kapnak telefont. Készül egyébként a Bem tér rendezési terve és ezzel együtt egy újabb orvosi rendelő kiviteli terve is. 1983–84-re várható a parkvárosi gyógyszerértár megépítése.

A településrész közművelődésében kiemelkedő szerepet kap a 8-as iskola; a szülők klubjának megindításával, a már meglévő tanfolyamok, szakkörök további erősítésével, a helyi sportlehetőségek biztosításával a létesítmény a kultúra helyi központja lehet. A szabad idő értelmes, kulturált eltöltésének centruma lesz a párház, amelynek felújítását, parkosítását, átalakítását tervezik. A gyerekek sportolását, játékát szolgálják a megépülő játszóterek.

A parkvárosi tervek megvalósításáért a Hazafias Népfront körzeti bizottsága már eddig is sokat tett, a jövőben ők szervezik – a tanácstagi csoporttal együttműködve – a járdaépítést, játszóterek kialakítását. Egyes bizottságai – például az ifjúsági vagy a közlekedési – a tennivalók egy-egy részterületét vállalták magukra.

A lakosság és különböző szervezetek közötti kapcsolatot segítik a Bem téri ABC áruházban és a Bajcsy-Zsilinszky úti ABC-ben elhelyezett gyűjtőládák. A parkvárosiak

tájékoztatására két nagyméretű (Bem tér és a fácánosi bolt előtt) táblát és több kisebb táblát helyeznek el.

1981. március 11.

Focidélután Ófaluban

Kell egy csapat

Koeppfer Ferenc azt mondja, láttam-e, hogy lesztek a keresztet a templom tetejéről? Röstellem a dolgot, nem láttam. Igaz is, időm se nagyon akadt nézelődni Ófaluba sittemben. De a hírnek örülök, hogy is ne örülnék: képtelen is kereszt volt már az a kereszt. Még akkor is, ha szentségtörő módon, az ófalui futballpálya szélén hangzik el a dolog. Mert ott ácsorgunk vagy ezerötszázan nagy eseményre készülődőben: labdarúgó-mérkőzés lesz Ófaluban, s rögtön megyei rangadó a lacháziak ellen.

Mikor lehetett itt ennyi nép? *Dávid Antal* nyugdíjas kőműves, régi ófalubeli még emlékszik: „Annak idején, amikor Érd csak Ófalu meg Újfalu volt, minden vasárnap összejött itt a nép. Az volt a foci kérem, akkor még szerettek játszani a gyerekek. Bár, az is meglehet, fiatalok voltunk, attól szépül meg az emlék. Azért följárok ma is minden mérkőzésre. Mert a foci kérem, olyan szenvedély, amiről egy életen át nem szokik le az ember.” Ezt mondja *Dékány István* is. És ő csak tudja, huszonöt éve tévesz-elnök Érdén, azóta jár itt labdarúgó-mérkőzésre. Nem csupán szellemi vezére, kenyéradó gazdája is a fél csapatnak. Most füstölög, amolyan Dékány-féle füstölgéssel. Meglehet, izgalmát leplezi csupán. „Álljon oda bárki a srácok mellé a munkában, aztán csinálja velük végig az edzéseket, és akkor lehet szövegelni. Hol van még egy csapat, ahol KISZ-titkár játszik? *Kiss Csaba* nálunk, a Bentában az. Vagy itt van a *Kecskő Pali* annakidején focistaként került hozzánk, ma az építési ágazat vezetője.”

Kecskő Pál – egyébként szakosztályvezető – arcán a várakozás jelei. Azt mondja, írjam meg: *Konkoly János* testnevelő vezetésével a fiúk komoly erőnléti edzéseket végeztek. Konkoly műugró múltja közismert, nem hagyom hát ki a tréfát: „Ezek szerint a fiúk már remekül ugranak a toronyból?” Fancsal mosoly Kecskónál, nálam a tanulság: meccs előtt nem illik tréfálkozni egy szakosztályvezetővel.

Ófalu valósággal megfiatalodott erre a délutánra. Mintha csak múltját (vagy jövőjét?) idézné, úgy kínálja szépségeit ezernyi látnivalójának. „Mondja – kérdezi *Bauer György* Volán-sofőr, aki származására nézve Vas megyei, szíve szerint ófalui, lakása szerint újfalu – van ennél szebb része a városnak? Fönn a sáncok, amott az erdő, még tovább a Duna, és maga a pálya is ugye szép?” Bólintok, s csak azt sajnálom, hogy milyen visszafogottan él szépségeivel a vidék, ezernyi látogató már megérdemelné, hogy fölmeessen a minaretbe, leülhessen egy sör mellé. De hát a kocsma kicsi, s kicsi a mai napra kocsmává süllyedt Mecset csárda is. Egy-két sört persze így is meg lehet inni, a csárda előtt

toporogva, fél lábon. Közben lehet fogadni a mérkőzésre. „Mi lesz az eredmény?” – így az egyik: „Fogadjunk, hogy döntetlen, vagy csak az egyik” – így a másik.

Döntetlen a vége. Két bajnokaspiráns között mi is lehetne más? *Keszler János* a városi sportegyesült újdonsült ügyvezető elnöke a meccs előtt boldogan adta volna egálra. Most azt számolgatja mi lett volna, ha *Sinkó Anti* kapujába bemegy, vagy ha *Tátrai* nagy lövése betalál...

Talán nem is baj, hogy nem ment be. Hiszen mi maradna akkor a várakozásból a szurkolónak, aki, mint egyetlen reményét, úgy várja a vasárnapot. És foci meg a tavasz egyet jelent Érd Ófaluban is. A közös étetteret, ahogy *Dékány István* fogalmazott egyszer. Vagy amit Minarik a filmbeli lúdtalpas mosodás hajtogatott szent eszelősséggel kimondva a legemberibb igényünket: „Kell egy csapat”.

1981. március 11.

Közrend

Nem is olyan messzire, mindössze a városi tanács legutóbbi üléséig kell visszamenni az időben, hogy dicsérő szavakat találjunk a város közrendjéről és közbiztonságáról. Több oldalas előterjesztés állapította meg, s egy város tanácsának tagsága hagyta egyhangú egyetértéssel jóvá az értékelést, miszerint Érd közbiztonságának helyzete a városi színvonalnak megfelelően fejlődik. S csupán néhány tamáskodó akadt, mondván, jó lenne, ha e fejlődést a lakosság is érezkelhetné.

Ha elérhető lenne, hogy szürkület után nyugodt lélekkel mehessen végig az ember – no, nem egy parkvárosi –, hanem mondjuk egy központban fekvő utcán. Hogy az autóbusz-pályaudvari csoportosulások ne keltenének félelmet a várakozókban. Hogy a kocsimák környékét ne kelljen messze elkerülni. S hogy akadna étterem, legalább egy, ahová estefelé egy ifjú hölgy egyedül is be merjen ülni.

Mondom, csöndes volt ez a tamáskodás, s bizonyára nem adtunk volna hitelt a belsőkben megszólaló hangnak, ha éppen az ülés hetében nem törnek be négy nap leforgása alatt kétszer a város egyik iskolájába, s ha az elmúlt héten nem törik és gyújtják fel – a város legforgalmasabb pontján fekvő, éjszakánként kivilágított – könyves pavilont.

A vandál és értelmetlen rombolás láttán joggal követel a város a városi színvonalnak megfelelő biztonságot, szigorúbb fegyelmet és – amelyeknek hiányáról az említett tanácsi előterjesztés is szólt – a bűncselekmények elkövetőinek az eddiginél gyakoribb és hatásosabb felderítését.

1981. március 11.

Nagydíj a vörösmartysoknak

Tanulmányi sikerek

A tavasz a tanulmányi versenyek ideje az oktatásban: a Vörösmarty Mihály Gimnázium diákjai már hagyományosan jó szereplői a megyei, illetve az országos szintű viadaloknak. Az idei versenyekről is több, nagy sikerrel tértek haza a vörösmartysok.

Az országos középiskolai tanulmányi versenyen biológiából és kémiából most értékelik a megyei fordulót, de az a tény, hogy a biológiai verseny 21 résztvevője közül nyolc, kémiából pedig tizennégyből négy volt az érdi, szép eredményeket ígér. Orosz nyelvből *Simon Ingrid*, IV. a. osztályos tanuló lett a megye legjobbjá, a negyedik helyen osztálytársa, *Frankovics Ildikó* végzett.

Megrendezték a Ki tud többet a Szovjetunióról? vetélkedő döntőjét, amelynek előcsatározásain 595 csapat vett részt. A III. c. osztály együttese – megismételve tavalyi sikerét – a harmadik helyet szerezte meg.

A csapat tagjai: *Császár Irén, Aradai Gabriella, Kesztyűs Margit, Cseri Ilona*.

Vácott a megyei diáknapokon is eredményesen szerepeltek a gimnázium tanulói. Arany fokozatot kapott: az I. c. osztály diákszínpada, I. b. osztály tánccsoportja, *Hatházi Erika* IV. c. az ének, *Kőrösi Tamás* IV. b. a hangszerszóló, *Pávai Ferenc* III. c. polbeat és *Dobák Anita* I. c. a képzőművészet kategóriában. Ezüst fokozatot nyert *Sipos Edit* III. d. az ének, bronz fokozatot pedig *Bencze Ágota* IV. a. a polbeat kategóriában. A teljesítmény alapján a megyei KISZ-bizottság nagydíját a Vörösmarty Mihály Gimnázium nyerte.

Hétfőn tartották meg a világnézetünk alapjai tantárgy vetélkedőjét, amelyen *Dezső Tamás* (IV. a.) első helyet szerzett.

Megyén túli sikert hozott a Vöröskereszt által Hatvanban rendezett országos területi döntő: négy megye együttese között a gimnázium csapata a 3. lett.

*

Lapzártunkkor érkezett: kedden az érdi Vörösmarty Mihály Gimnáziumban rendezték meg az Irinyi János kémiai verseny megyei döntőjét. Az I. osztályosok versenyében *Szentirmai Éva* első, *Schmidt Olivér* második lett. A másodikosok között *Kuzsel Judit* győzött.

1981. március 25.

Jubilál a Milton Klub

Az ember nem vész el

Ha egy jól működő klub lelkes tagsága közös külföldi utazásra szánja el magát – ebben nincs semmi különös. Csakhogy az a kis csoport, amely ezekben a napokban élete leghosszabb útjára indul – sokuknak ez az első idegenbeli kirándulásuk – az érdi

művelődési központ Milton Klubja, amelynek tagjai többségükben vakok és gyengénlátók.

Ahhoz azonban, hogy gondolatban együtt készüljünk a messzi útra, vissza kell menni az időben, egészen három évet: 1979. március 16-án alakult meg Érden Milton Klub néven a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének helyi csoportja.

Harmincan indultak

– A rokkant embereknél – mondja *Pinviczki György*, a szövetség budapesti és Pest megyei szervezetének titkára –, mert a vakot, sőt a gyengénlátót is ide kell sorolni, nem formalitás a szövetségi tagság. Alapvető létszükséglet, hogy ezeknek a nehéz körülmények között, különös létfeltételeket is igénylő embereknek legyen érdekvédelmi szervezetük. S hogy ne felnőttkorban, hanem már gyerekként kapjanak állapotuknak megfelelő bánásmódot, hogy ne kelljen hátránnyal indulniuk az életben. Ezért hoztuk létre a szövetség mellett a helyi csoportokat, amelyek közül a legéletképeesebbnek az érdi bizonyult.

Harminc résztvevővel indult valamikor a klub, ma kétszáz tagot számlál. Szórakoztató időtöltésnek szánták egykor az összejöveteleket – a kétszáz fős tagság ma részt kér a város életből: dolgozni, segíteni szeretnének. Az egykori csendestársak – vezetőjük *Szabó János* fogalmazott így: az első időben csöndben figyeltünk – ma a művelődési központ legaktívabb munkatársai: rendezvényeiken 200-300 néző részvétele mindennapos dolog.

– Minden háznak ilyen csoportot kívánnak – mondja *Urbán László* a Milton Klubnak helyt adó művelődési központ igazgatója. – Önállóan, lelkesen dolgoznak, ha egy klubról elmondhatjuk, hogy nyitott, aktív, akkor ez a közösség az. Mint mindenütt az életben, a művelődésben is az ember számít a legtöbbet, meghatározó, hogy egy csoport milyen vezetőt kap. És a miltonosok megtalálták a maguk emberét.

Nemcsak kapni

A Milton Klub vezetője kezdettől fogva *Szabó János*:

– Szinte véletlen, hogy én vezetem a klubot – mondja. – Szerencsére olyan a mi közösségünk, hogy ha nem én, akkor bármelyik társam a csoport élére állt volna, mert mi tudjuk igazán, milyen sokat jelent sorstársainknak az, hogy tartozhatnak valahova.

– *Emlékszik, hogyan kezdődött?*

– Ismerkedtünk. Valamennyien idegenek voltunk egymásnak, mi a klubtagok is, a művelődési házbeliek is. Végigjártam a családokat, beszélgettünk. Kiderült, hogy valamennyien közösségbe vágnak és szeretnének visszajutni a társadalomba.

– *Milyen segítséget kaptak?*

– Rengeteget. Itt van a művelődési központ: megbíztak bennünk, és ez volt a legfontosabb. Aztán a tanács, a Mezőgép, a Benta, a diósdí gyár és szinte nem tudnám

mindazokat felsorolni, akik az elmúlt év során segítettek bennünket. Most, hogy a jubileumi találkozóra készültünk, mindenütt többet kaptunk, mint amit kértünk.

– *Mi a klub jelentősége?*

– Közösséget ad közös sorsú embereknek. Nehezebb helyzetben megmutatkozik az emberek segítőkészsége, és mi naponta tapasztalhatjuk ezt az igyekezetet – erre volt jó ez a három év. Most azonban szeretnénk továbblépni. Nemcsak segítséget akarunk elfogadni – adni is szeretnénk. Ezért keressük a helyzetünknek megfelelő munkalehetőségeket. Úgy szoktam fogalmazni: az ember nem vész el, átalakul csupán. És hiszen, hogy megteremthetjük a vakok és gyengénlátók foglalkoztatását.

A tenger zúgása

A foglalkoztatás további cél – erről tárgyalt egyébként szombaton a művelődési központban egy magas szintű értekezlet –, de előtte még itt van a sürgetően várt esemény: út Olaszországba.

Furcsa lehet elképzelni, milyen lehet Velence behunyt szemmel. A miltonosok megnyugtatnak: a világ nem csupán színekből áll, mindennek van íze, illata, hangulata. Lám a tenger is nem csak kék, hanem sós is és a zúgása végtelen.

1981. március 25.

Bocsánatot kértek

Ősszel előnyös akciót hirdetett a MÉH: az újságpapír kilóját egy forinttal drágábban vásárolta fel. Örömmel fogadták ezt az iskolákban, így a hulladékgyűjtésben mindig élenjáró érdi hatos számú általános iskolában is. A gyerekek legott nekiláttak: hordták, cipelték, szállították a papírt, papát is, mamát is beszervezték; a szülők esténként görnyedten tértek haza a hivatalokból, vitték a szeméttől megmentett újsághalmokat csemetéiknek, azok meg be az iskolába. A sulis udvarán szortírozták a papírt, külön a színeset, és spárgával gondosan átkötött, formás kis csomagokat készítettek belőlük. Versenyeztek az úttörőőrök, ki lesz az első? Hiszen a pénzből, amit a gyűjtésért kapnak, sátor táborozásra mehetnek a nyáron.

Mindez novemberben történt, és a hónap közepére be is fejeződött a nagy munka. Már csak arra vártak, hogy a Budapest és Vidéke MÉH érdi telepének teherautója elszállítsa az iskolából a hulladékot. Jött is a kocsis. Vezetője meglepődve látta, hogy nem a megszokott helyen, az udvar bejáratánál van a papír, hanem a hátsó traktusban. Hogy miért? Az idő tájt a hatos iskolában igazgatói értekezletekre vendégeket vártak, s nem akarták, hogy a hulladékhalom elcsúfítsa a szép épületet. A sofőr nem vállalta a szállítást, és üres kocsival visszament.

Visszajött a rossz idő! Hát mi legyen az értékes papírral? Meg kell menteni! Két nagy sátorlappal (a régebbi gyűjtésekért kapott pénzen vették) letakarták. Január lett. A sátrak szétfagytak, (a kettő majd húszezret ér), s alattuk a papír is használhatatlanná vált. Közben a MÉH-telepre megválaszolatlanul maradt segélykérő ajánlott levél érkezett az iskolából és telefon is néhány.

Aztán egy baráti beszélgetés révén a MÉH-központba is eljutott a hír, s mi történt, mi nem: egyszer csak elszállították a mintegy kétezer kilónyi papírt. Rekonstruálható módon hirtelen megközelíthető lett az udvar hátsó része....

S a MÉH-központból bocsánatkérő levél érkezett az iskolába biztosítva a szervező tanárt nem csak arról, hogy a már rég lejárt akción meghirdetett áron veszik át a papírt, de arról is, hogy a sátorlapokon esett kárt megtérítik.

1981. március 26.

Virág

Berkenkedtünk már jócskán bódé-pavilon ügyben, a vita során többször leszögezve: akkor látjuk értelmét e megoldásnak, ha az így épülő boltok valóban segítenek a lakosság ellátásában.

Nos, a Kálvin téri üzletek között akad egy, amely rövidke, három hetes fennállása alatt minden szempontból megfelelt kritikus szemünknek. Azzal, hogy nyitvatartásukat (korai kezdéssel, késői zárással, vasárnapi nyitvatartással) valóban a lakosság érdekében szervezték meg. Hogy ízléses-virágos kirakatuk jóleső színfoltja a város csúf központjának; hogy eladóiak szívessége, hozzáértése olyannyira elismerésre talált, hogy rövid idő alatt többen is kértek bennünket lehetőségünk szerinti szóbeli jutalmazásra.

„A lakás- és kertkultúra alkotói akarunk lenni” – vallják a Sasad bolt dolgozói: *Zabláczki Istvánné* vezető és *Varga Lászlóné, Kovács Éva, Garai Ferencné*. Ezért vállalták, hogy a pénzt hozó árusításon kívül szaktanácsokkal is ellátják a betérőket, ajánlanak alkalomhoz illő virágokat, kötnek koszorúkat és birkóznak a szemlélettel: a mű helyett az élő- és szárazvirágok javára. S ha a közízlés javulásán még nem is mérhető ténykedésük, a bolt bevételén igen: az első három hét azt mutatta, alulméretezték a várható bevételt.

„A sasadosok többet teljesítettek, mint vártuk volna” – mondják a tanács termelési, ellátási felügyelőségén. Úgy látjuk, a négy kertész asszony nem többet, nem kevesebbet tesz, mint ami egy üzlettől elvárható. Példájukon okulva akár meg is lehet emelni a többi bolt mércéjét is.

1981. április 1.

Autóbusz, városkép, szemét

Változatok a környezetre

Nagy mester a tavasz. Kelendővé varázsol csúnyácska lányokat és úgy megszépíti még a szürke települést is, hogy az embernek sétára kerekedik kedve. Azért azonban legkevésbé a virágba borult természet a felelős, hogy a várost járva a látogató – szégyenkezni kezd.

Kezdődik mindjárt az autóbuszon, kupacnyi hátrahagyott napraforgómag és a művi gonddal „kimunkált” üléshez látán.

Kinek a lelkén szárad a barbár munka? *Bajusz István* a GC 80-52-es autóbusz sofőre nem tudja. Honnan is tudhatná, első napját tölti a Volánnál, de ha még oly régi pilóta lenne is: utat kémlelve, bérletet ellenőrizve, jegyet osztva zsúfolásig telt kocsiban ugyan, hogy láthatna hátra?

– Mondja meg – kérdezi *Bajusz István* –, ki veszi a bátorságot, hogy szóljon? Hiszen a rombolók általában nem egyedül vannak, sokszor az alkohol vezeti őket. Én tulajdonképpen megértem, ha elvéve akad csupán, aki rendreutasítja őket.

– És a szemét a buszokon?

– Az a sofőr dolga. Nézze, a söprű úgy tartozik a kocsihoz, mintha alkatrésze lenne. Két forduló között, ahogy idő adódik, az ember nekiesik és kitakarít.

Néha persze több forduló között sem jut takarításra idő. Vagy a szemetelők szaporábbak. Most is hangos társaság uralja a busz hátulját, szotyoláznak. Ez még nem lenne baj, gyűjthetnék a héjat zacskóba, zsebbe is. Nem, inkább szétköpködik. Föl-mérem magunkat: ők négyen vannak, én egyedül, ők az erősebb nemből, én pedig... Nem szólok.

A Balatoni útnak a központ felé elforduló szakasza. A szennyes vizű patak, legelésző ló, és putriszámba menő (lakó) házak az eldugott parkvárosi részen is szégyenfeltok lennének.

– *Mikor építették a házat?*

– Mondja csak ki nyugodtan: viskót – mondja *Tóth Erzsébet*, a Mechanikai Művek dolgozója. – Tíz éve.

– *Engedéllyel?*

– Dehogynem – mondja az élettárs, *Lázár Pál* nyugdíjas. – Nem kértünk mi engedélyt, csak megépítettük, hogy legalább tető legyen a fejünk fölött.

– *A tanácsban mit szóltak a dologhoz?*

– Egyszer, négy éve lehetett, kaptunk büntetést, kifizettük a háromezer forintot. Azóta nem kerestek meg bennünket. Mi jártunk benn a tanácsban: építkezni akartunk. Azt mondták, csak akkor, ha a KPM engedélyezi. Megvolt az engedély, mégsem hagyták jóvá az építkezést. Az anyag már jó ideje itt szóródik a kertben, a pénzt, amit gyűjtötünk, lassan föléljük. Pedig úgy is kiegyeznénk, ha már tényleg nem lehet itt építkezni, hogy kapnánk telket. Mert azért mi sem vagyunk büszkék erre a kis vityillóra.

Erre a vidékre büszke a város sem lehet.

Takaros porta az Ágnes utca elején, kerítése mellett az üres telken – szeméthalmaz.

– *Ki hordja ide a szemetet?*

– Mindenki – mondja *Buzás Jenő*.

– *Szabad itt szemetet lerakni?*

– Hogy lenne szabad? Tanácsi telek ez, de hát gondolom, úgy veszik, ha tanácsi, hát annak nincs gazdája. Így aztán ideöntik, ami a ház körül fölösleges. Igaz hiányzik nagyon egy kuka, ha lenne, akkor talán nem dobálnák el a maradékot a népek. Vagy, ha a tanács egyszer, ahogy ígérték, rendbe hozná a földdarabot, kétszer is meggondolnák, mire való a hely?

– *Ön mit csinál a szeméttel?*

– Amit lehet, elásom, a többit elégetem. Sokszor kijárok ide is, összegyűjtöm a szemetet, meggyújtom, ezt mindenki megtehetné a maga portáján és akkor nem kellene szégyenkezniem – mások miatt.

Autóbuszok rongálása, városkép rendezetlensége, szemét lerakása – három változat csupán a város környezetére, egyetlen séta nyomán. S ha folytatnánk utunkat, újabb változatokra lelnénk: elhullott állattetemekre, árokban és úton folyó szennyvízre, föltúrt és félbehagyott útszakaszokra. Egy település önmagának sem bevallott tisztatlanságára.

1981. április 8.

Művészarcok – Kelényi István

Tanult költő. Így vall magáról, leplezetlen büszkeséggel, amikor a művészettörténész, színháztörténeti kutató, doktori disszertációját a gyermek mesejátékból író, a Magyar Rádió külső munkatársa és számtalan lap rendszeres tollforgatója, elsőkötetes fiatal irodalmár volta között igazi-magát kérdezem Törökmezőn, olvasótábori előadásán, szakmunkások között: a versírás mesterséges, éppoly megtanulható, művelhető szakma, mint bármi más. (Akkor dőlt el számomra, hogy irodalmár vagyok, amikor lemondtam egyéb elképzeléseimről. Pedig pantomimesnek készültem, *Kárpáthy Zoltán* növendékeként még a vizsgaelőadást is eljátszottam. Nem lettem pantomimes. Színészetre vágytam, közepes színésze lehetnék már bármely társulatnak. Lemondtam róla. Rendezői vágyakból mára egy-egy alkalmi rendezés maradt, legközelebb Dsida-est az Egyetemi Színpadon. De rendező se lettem. Maradtam hát tanult költő: alapműfajom a líra, amelyből elágaznak az utak az esszé s az oratórium felé.)

A dunántúli Gyúron született, innen hozta az emberi tartás megbecsülését. Meg a közösséghez tartozás igényét is. Ott szégyen volt nem visszaköszönni a szembejövőnek, azt mondja, és ha végigment az utcán, úgy ismertek rá, hogy ez a Kató fia. Volt raktári

munkás, hidászkatona és kocsikísérő. A latin nyelv szeretetét és a középkor tiszteletét a pannonhalmi gimnáziumból kapta útravalónak. Öt évet várt egyetemi felvételére, ma magyar tanári és művészettörténeti diplomája van. Kötete, Bika és angyal címmel a Magvető Könyvkiadónál jelent meg hét éve, huszonnyolc éves korában. (Nyitottság – ez a vezérlő elvem, és Kosztolányit, *Babitsot*, *Weörest* vezetőlül elfogadva, náluk is ezt látom a döntőnek. *Kosztolányi*, aki publicistának is kiváló volt, *Babitsot*, aki verselésével egyenrangú volt fordításban is. Vagy *Weörest*, aki doktorált poetikából. Csak a laikusok hiszik, hogy a költőnek be kell zárkóznia a versírás börtönébe. Egyébként is a versírás pillanata ritka, ez ugyanis kegyelmi állapot, vagy ha így jobban tetszik: ihlet, a teremtő feszültség kérdése. És mennyi minden más adódik az életben, például itt az érdi közéletben, ami szerintem nem versebe való.)

Az épülő parkvárosi ház teraszáról messzire látni. A valóságban, de talán képletesen még inkább. Vagy a lírikus érzékenységgű szem teszi, hogy fölérnek a Mecsek utcáig a város vajúdó település gondjai? S mi szél hajtja vajon a költőt, hogy hivatalos szervekkel levelezzen, magáért, többször másokért szóljon? Hogy órarendbe szedett idejéből ismerősök csodálkozására – meg-vagy-te-örülve, nincs-neked-jobb-dolgod? értelmességi társaságot szervezzon. S lángoló lelke módjára hevülete hírtelen hamvadjon. (Meglehet, éppen, mert költő vagyok, kevésbé tudok átsiklani dolgok felett. Valóban, az átlagnál nagyobb érzékenységgel veszem lelkemre a „hivatalnak packázásait” és nem állok elmenni tanácsig, Volánig, postáig, ha lábam alatt szennyvíz csurog, nem jön a busz és rossz helyre hordják leveleimet. Izgágaság lenne? Nem tudom. De azt igen, hogy szülőfalumban az emberek nagyobb része gondolkodott így. Érden nagyobb a figyelem a közügyek iránt. Ezért is gondoltuk ki a Pro Urbe-t, a nem értelmiségiek vitatkoznának településeik távlatairól – saját jövőjükről. Nem fene-nagy okosságok kitalálására szövetkeztünk volna: egy sakkasztalra az öregeknek, egy játszótérre a gyerekeknek, a saját kezünk munkájával. Elindult és el is aludt a dolog. Igaz, magam se nagyon szorgalmaztam, meg aztán mások se nagyon biztattak. De ha kellek és kell a Pro Urbe – itt vagyok.)

Kéziratban előkészítve várakozik újabb kötete, címe ez: Álom-Malom. Papírra vetve fekszik elkövetkező tíz évének terve: portrék, monográfiák, tanulmányok, cikkek, kritikák, színházi írások, hangjátékok, adaptációk, műfordítások. Képzeletében felépül a parkvárosi ház is: keze munkájával építi tovább. S ami nem tervezhető: fogantatásra várnak az újabb versek. Mert végtére is tanult költő. S vallja *Csoórivál*: „Föltámadni igazán csak versekben lehet.”

1981. április 8.

Tíz perc labdarúgás

Aranyat érő győzelmek

Májusi eső aranyat ér – tartja a népi bölcsélet. Ekképpen vélekednek a májusi győzelmekről az érdi labdarúgók is: bajnoki aranyérmet, de legalábbis feljebbjutást jelentő helyezést remélnék az utolsó felvonásához érkezett megyei versengésben. S hogy nem hiú remény sem az arany, sem a feljutás, a számok bizonyítékai: a 24. forduló után 5 pont hátránnyal a 2. helyen áll a csapat.

Kecskó Pál szakosztályvezető persze hallani sem akar bajnoki címről, feljutásról, de még csak kérdésekről sem. Várjuk ki a végét! – mondja az okos vezető óvatosságával. Persze nem a Kecskó Pali lenne ő, ha fociügyben ne lehetne tízperces beszélőre fogni.

– *Hogyan értékelhetjük tehát a csapat idei játékát?*

– Ha most azt mondom, hogy soha még érdi csapat ilyen jól nem szerepelt, akkor elfogultnak is tűnhetek. De hát a számok beszélnek! Mégis, jómagam és a csapat egész vezetése nem annyira a kézzelfogható eredményt tartja elsődlegesnek, hanem azt, hogy kialakult egy megfelelő képességű csapat, amelynek helye van a területi bajnokságban is. Adott a csapat gerince: fegyelmezett, lelkiismeretes emberek a munkahelyükön és a pályán is.

– *Mit hozhat a bajnokság utolsó felvonása?*

– Sok mindent hozhat, de mi győzelmekben reménykedünk. Bár a pontos száma és a mutatott játék alapján négy közé jutásunk szinte biztos, ha nem is hirdetjük, azért mi a négy közül egy bizonyosra pályázunk. Ahhoz azonban minden mérkőzésen, kivált az elkövetkező májusi rangadókon győzni kell.

– *Az ellenfelek?*

– Egytől-egyig erős csapat: május 3-án szomszédvár rangadót vívunk a Kőolaj ellen. 17-én következik az Aranykalász elleni sorsdöntő mérkőzés: az őszi 1-3 után kétszeres a győzniakarás. Végül 24-én Dömsöd – itt sem adhatjuk két pontnál alább. Ha pedig ez összejönne...

Várjunk még a számolgatással, hiszen május előtt még ott van két könnyebb mérkőzés. A csapat gyakorolhatja a győzelem tudományát, a szurkolók pedig (szidás helyett), a biztatást, az aranyat érő májusi rangadók előtt.

*

Megrendezte első kispályás labdarúgó-bajnokságát az Érdi Városi Tömegsport Egyesület. A résztvevő tíz csapat közül a MÜM 220. Szakmunkásképző Intézet győzött az Iparosok I., illetve a Lakótelepi Szövetkezet csapata előtt. Részt vett a selejtezőkön *dr. Losonczi István* körzeti orvos csapata is Horgász néven, s bár a döntőig nem jutottak el – jelenti tudósítónk, *Lőrincz József* –, tisztessen helytálltak.

*

Nyolc csapat részvételével rendezik meg a Május 1. Kupát a városban. Az ÉVTE vezetősége a Lakótelepi Szövetkezet, a Lakótelepi OTP, a Benta-völgye, az Iparosok I., az

Iparosok II., a Homokstadion, a MÜM 220. Szakmunkásképző Intézet, a Volán 20. kispályás labdarúgó csapatát hívta meg a tornára. Sorsolás: április 27-én, 17 órakor a művelődési központban lesz.

1981. április 15.

Vita a környezetről

A farkas visszaszól

Bizonyára ismerik a történetet a pásztorfiúról meg a farkasról: a fiú annyiszor kiabált segítségért és társai annyiszor hittek neki, hogy amikor valóban jött a farkas és tényleg kellett volna a segítség, egy sem akadt, aki hallgatott volna a szavára.

Nos, effajta pásztor-farkasként vagyunk mi magunk környezetünkkel, a mi alatt ez esetben az egész emberiséget érve. Mert az ember születésétől fogva pusztítja környezetét, és időnként segítségért kiált. Évezredek pusztításából (avagy kényelmesebb mulasztásából) századunk, a technika századának több ezer évre való is jutott. És hiába is írja le már a hatvanas évek végén a világ energiáinak kimerüléséről, a Föld táplálékának fölemésztéséről vészjósló szavait a Római Klub tudóstársasága, pusztítjuk mi is naponta tovább környezetünket.

A mi alatt, most már saját magunkat érve, akik a század utolsó évtizedeiben élünk a Duna-Tisza közén, szűkebb hazánkban, Pest megyében, jelesen Érd városában. Környezetromboló apró felelőtlenségeink igazán nem emberiséget veszélyeztető méretűek. Napi szemetelésünk, utcára öntözött szennyvizünk, föltúrt és félbehagyott útjaink, csúnya építkezésünk, rendezetlen környezetünk, következetlen felelősségrendszerünk eltörpül a Föld vizeinek és levegőjének tudományos szennyezése mellett. S még csak azzal sem büszkélkedhetünk, hogy környezetünk szennyezése valamifajta érdi sajátosság. S ha időnként annak tűnne is, ez csak azért lehetséges, mert a város – ismert megállapítás ez – kiterjedésénél és létszámánál fogva hajlamosabb sűríteni az országos és a megyei gondokat.

S az sem egyedüli érdi vonás, hogy az időnkénti felelősségkutatásnál mindenki másra mutat, a lakosság a tanácsra, a város vezetni hivatott testülete pedig vissza, mintha a kettő egymástól függetlenül létező lenne. Pedig, hogy mennyire nem az, éppen tárgyalt témánk is bizonyítja: lakosság és tanács egyaránt részese környezetünk ilyen vagy olyan alakításának. Hiszen, ha elfogadjuk, hogy a lakosság szemetel, úgy el kell fogadnunk a tanács kötelességét lerakóhelyek kijelölésére, a szemét elhordásának megszervezésére, és a szabálytalankodók megbüntetésére. Ha fölrójuk, hogy rendetlenek a járdák, az árkok, úgy föl kell rónunk közterületeink állapotát, mi több: a köztér hiányát. Ha kifogásoljuk a városképet romboló építkezéseket, úgy kifogásolnunk kell a következetlen felelősségre vonást, az engedélyek rendszertelen kiadását. Ha (egyéltalán) büntetést fizet a szabályta-

lankodó állampolgár útra, járdára lerakott építési anyaga miatt, úgy joga és kötelessége a lakosságot képviselő szervezetnek föllépni az építkezést felibe-harmadába hagyó, az eredeti állapot helyreállítására gondolni sem akaró hivatalos munkavállalókkal szemben. Ha megakad szemünk a konyhai szennyvíz utcára locsolásán, úgy meg kell ütköznünk az iskolák használt vizének főútvonalon való csörgedezéséhez. S ha hisszük, a csapból folyó víz is az emberi környezet alapvető alkotója.

Környezetünk védelmében nem elég a jó szándékú igyekezet, kötelességünk a természet, a település óvása – így foglalt állást legutóbb a megyei pártbizottság és ekképp tárgyalt e témáról az elmúlt héten egy város szintű értekezlet is. Mert ismét az előtérbe került a megyében és Érd városában is a környezet védelme: erre született intézkedési terv, amelynek alapján állami és tömegszervezetek, üzemek, vállalatok foglalkoznak magukat tennivalójukat. Erre alakult egy operatív bizottság (kár, hogy nem koordinációs: egy a párt-, állami, gazdasági és tömegszervezetek képviselőiből álló szűkebb testület nagyobb erőt képviselhetett volna), hangoztatva: nem egyszeri kampányról, városi szintű nagytakarításról, hanem környezetünk védelmét szolgáló szemléletváltoztatásról, alapvető kötelességekről van szó.

Mert – és ebben különbözik esetünk a példabeszédbéli pásztorfiú történetétől – nem elég segítségért kiáltani: sürgősen cselekedni kell! Környezetünk ugyanis rádöbrent bennünket a természetért, településünkért – önmagunkért való felelősségünkre.

(Cikkünket vitaindítónak szánjuk. Olvasóink véleményét, leveleit a Pest megyei Hírlap címére, 2030 Érd, Lenin út 33., várjuk.)

1981. április 15.

Vízkorlátozás

A tanácselnök Érd város egész területére locsolási tilalmat és vízkorlátozást rendelt el. A tilalom, illetve a korlátozás megszegője szabálysértést követ el és 3000 Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható.

Olvasóink számára bizonyára jól ismert a fenti két mondat. Ilyenkor, április derekán, a város köztudottan legnagyobb gondján, a víz hiányán akar enyhíteni a városi tanács elnöke a locsolási tilalom és a vízkorlátozás elrendelésével.

Hogy évről évre tilalommal kell élni és büntetés terhe mellett elrendelni a korlátozást, azt a városi vízellátás csupán lassan változó helyzete és a lakosság, úgy tűnik, meggyökeresedett szemlélete kényszeríti ki. Áprilisban a tavaszi munkák idején az átlagos kétszeresénél is nagyobb a vízfogyasztás a település déli, alacsonyabban fekvő részein, s ez vízhiányt okoz a magasabb, északi vidéken.

Így volt ez már az elmúlt héten: előbb Parkvárosból, majd Érdliget dombos területéről jelentettek vízhiányt. Tudjuk, kertvárosban elengedhetetlen a locsolás, s a

tilalom nem is vonatkozik az ásott kútból, tömlőből való vízhasználatra. Tiltja viszont a vezetékes víz legtöbbször értelmetlen pazarlását, a kert elárasztására, az autó mosására.

A lelassult munka ellenére várhatóan heteken belül elkészül a gyorsprogram vezetékének parkvárosi bekötése. A két tározó közvetlenül e térségnek ad vizet, s ha nem is oldja meg a gondot, annyit segít az áldatlan helyzetben, hogy Parkvárosban a legszárazabb nyári napokban is legalább napi néhány órán át lesz víz.

A hátralévő néhány héten lesz tehát a legnagyobb szükség a ligetiek, ófalubeliek, újtelepiek, tusculánumiak megértésére. És arra a büntetést lehetővé tévő jogszabályi szigorra is, amely ezúttal sem ellenünk, hanem értünk követel kivétel nélküli, rendszeres felelősségre vonást.

1981. április 22.

Tavaszi sportkuktél

Ejtőernyősök és kutyázók

Tavaszi és sport – ugye mennyire egymást feltételező fogalmak? Ezt mutatja a város sportéletének áprilisi nagy nekirugaszkodása is: versenyek, rendezvények követik egymást. Ezekből a tervekből és az érdi sportélet újdonságaiból gyűjtöttünk össze egy csokorra valót.

Győzelem napja

Hagyományos immár, hogy a győzelem napja tiszteletére egész napos sportfesztivált rendeznek a városban. S hagyomány az is, hogy a tisztelgésre május második vasárnapján kerül sor.

A héten *Tóth Endrének*, a városi sportegyesület módszertani előadójának vezetésével megtartotta első ülését a fesztivál szervező bizottsága. A bizottság – amelynek tagjai óvónők, testnevelő tanárok és az ÉVTE vezetői – összeállította a programot.

Az egész napos rendezvényen lesz óvodás bemutató és kondicionáló torna, atlétikai verseny és labdarúgó-mérkőzés, karate és repülés – modellekkel.

A bátorság próbája

Tavaly ilyentájt nagy ejtőernyős buzgalomról számolhattunk be a városban: az MHSZ BHG Gagarin klubjának érdi csoportjában heten készültek az első felszállásokra. A hétből már csak egy maradt hírmondónak, erre az évre pedig egyenesen elfogytak a kezdők.

– Nem csupán az ugrás a bátorság próbája – mondja *Gergelics László*, a művelődési központ mindenese, ezúttal ejtőernyős minőségében – de az is, hogy valaki, a kezdeti lelkesedés után, mennyire állja meg helyét az orvosi vizsgálat és az elméleti tanfolyam

próbáin. Idén úgy tűnik, korán elfogyott a lelkesedés. Igaz, a tapasztalat azt mutatja: az egyik év jobb, a másik rosszabb. Mi most a másokban vagyunk.

Korai figyelmeztető

Még alig kezdődött el a város diákságát átfogó tömegsportverseny, amikor is az egyik iskola – az érdrageti 6-os – visszalépett: nem vállalva a rendezést és befejezve az éppen csak megkezdett vetélkedésben való részvételt. Indoklásképpen az előző verseny sport-szerűtlenségeire hivatkoztak az iskola képviselői.

Nem vitatjuk sérelmük vélt, avagy jogos voltát, csupán korainak tartjuk a meghát-rálást. Az eset figyelmeztet: a város sportéletében is egymás segítségére, közös gondolko-dásra van szükség.

Kutyázók között

Új sport dívik Érd városában: a kutyázás. S mielőtt valaki is sérelmesnek venné a sportkifejezést, hallgassuk csak *Nyitrai Attila* főkutyázót:

– Sport ez a javából! Hiszen ügyességet, fegyelmet, kitartást igényel állattól és gazdájától egyaránt. Ugyanakkor megköveteli a kutya, az ember és a csoport harmóniáját. Ez pedig csak rengeteg gyakorlás árán érhetjük el. Érdén egy éve működik iskola, ennyi idő alatt hat párból álló bemutató csoportot sikerült kiképeznünk. Egyébként nem csupán Érdén népszerű a kutyázás, a sportágban évek óta Európa-bajnokságot rendeznek, s az idei házigazda éppen hazánk lesz.

1981. április 22.

Innen-onnan

- Nyolc csapat részvételével rendezik meg a Május 1. Kupát kispályás labdarúgásban. A sorsolás április 27-én lesz.
- Volán különbusszal a Széchenyi uszodában sportolhatnak szerdánként a 2-es iskola diákjai. A részvételi díj – útiköltséggel együtt – 20 Ft. A Volán kéri az iskolákat, hogy hasonló igényüket egy héttel előbb jelentsék be.
- Száz érdragi diák vett részt április 18-án jutalom kiránduláson, Csillebércen. A résztvevők megtekintették a nagytábor és kipróbálták a tábor sportlétesítményeit.
- A MEZŐGÉP készíti el a Sárvíz utcai játszótér felszerelését. Ugyancsak az üzem vállalta a testépítő klub eszközeinek másolását is.
- Velencei-tavi kismotor- és kerékpártúra lesz április 26-án, vasárnap. Érdeklődni *Halász Miklósnál*, az ÉVTE vezetőségi tagjánál lehet.

1981. április 22.

Térkép

Érden is forog az idegen. Nem csupán azért, mert ilyen napsütötte tavaszi időben, a nagy kirándulások és az ígéretes telekhirdetések idején ez így szokás.

Forog tanácsot, fölhivalt, művelődési központot, kiadásra váró szobát, eladásra szánt házat keresve. Legelső benyomásként azonnal mély igazságokra lelve az ugyanúgy tanács-talan helybéliek láttán, mert hiába is kérdezi: ófalubeliek nem ismerik a parkvárosi részt, ligetiek honnan is tudnák a tusculanumi helyeket? S legföljebb a névadót dicsérő utcanevek segítenek annyit, hogy logikájukból következően jó irányba tereljük az idegent.

Mert térkép a fővároshoz közeli Érden egy sem akad. Pedig de nagy segítség lenne a parkvárosban téblábolóknak egy térkép a Bem téren, egy átfogó városrajz a Volán pályaudvaron. Ófalu szépségeinek feltüntetése a település néhány forgalmas helyén (például a Pataki cukrászdánál). A filléres – talán csupán az elgondolás hiányán és az engedélyezésen múló – táblák nem egyszerűen útjelzők lennének helybéliek és idegenek szemében.

Jól szolgálnák egy önmagára figyelő város érzékeinek értelmes népszerűsítését.

1981. április 22.

Ki fog össze?

Érdről utazom mindennap a fővárosba, a munkahelyemre. A sínek mellett felhalmozódott irdatlan mennyiségű szemét látványa nemcsak elkeserítő, hanem visszataszító is. Annak, aki városunkon csak keresztülutazik, nem lehet rólunk jó véleménye. A beépítetlen területeken gyerekek hancúroznak, a rögtönzött futballpálya partvonalát szemét jelzi, a kaput rozsdás dobozok alkotják. Nem kell bizonyítanom, hogy ez mennyire veszélyes.

A tisztasági hónapról rendszeresen olvasunk az újságban, de nem vesszük észre, hogy valóban változna valami. Miért nem szerveznek társadalmi munkát? Egyetlen nap alatt el lehetne tüntetni mindenhol a szemetet, s akkor nem kényszerülnénk arra, hogy pirulva utazzunk keresztül saját lakóhelyünkön.

Nagy József, Érd

1981. április 23.

A brigád

Úgy mondják, messziről jött ember másképpen lát? No, én meg igazán messziről kerültem Érdre, bár a szomszédba való vagyok, diósdí, de úgy tűnt nekem, mintha egy másik világból jöttem volna, amikor Szekszárdról a Mezőgépbe érkeztem.

Más volt a gyár is: hatalmas, nagy üzem, mások az emberek. Amit ott megszoktam, az nem volt divat errefelé: amikor tíz évvel ezelőtt idekerültem, ritka dolog volt itt a brigádosi. Az irodistáknál kiváltképp, igaz úgy tartották, arra a termelőmunkában van inkább szükség. De hát, én meg csak brigádba szoktam: mondtam, alakítsunk brigádot mi, irodisták is. Volt, aki mosolygott, volt, aki húzódozott, aztán csak összeálltunk öten, így indultunk el.

Zrínyi Ilona nevét vettük föl, merthogy csupa asszony dolgozik nálunk, meg aztán olyan harciasnak gondoltuk el és hát beszédben nálunk sincs hiány. Engem is legtöbbször csak úgy ismernek, a „nagyuszájú Manyika” és ha megkérdezik, ki is a *Szigetvári Ferencné*, kevesen tudnák, hogy én vagyok az.

Igaz is, kinek járjon a szája, ha nem nekünk, asszonyoknak, mert ha a férfiakon múlna, néha megállna a világ. Később úgy alakult a sorsunk, hogy kiegészült a brigád: ma tizenkilencen vagyunk, fele férfi, fele nő. Mi az adminisztrációt képviseljük, ők, meósok a termelést. Ha szakszerű akarnék lenni, akkor azt mondanám: komplex brigád. Ha meg őszinte, akkor azt, hogy ritka jó közösség.

Nem túlzás ez, ne higgye, mi már fél mondatokból is ismerjük egymást, vagy inkább még a másik gondolatát is tudjuk! Ha Rózsa – *Papp Sándorné* – hiányzik közülünk, már vesszük is át a munkáját, ha Éva – *Gabelics Tamásné* – ülünk a helyére és nem kell senkitől megkérdeznünk, mi is a dolgunk. De így vagyunk a „fainkkal” is, igaz, más a dolguk, de ha netán munkán kívüli közös elfoglaltságokról van szó, ők sem mondanak nemet. És végül is egy ilyen irodista brigád vállalása csak munkán kívül lehet. Hiszen mi nem mondhatjuk azt, hogy időre megcsináljuk a munkát – el sem lehetne képzelni, hogy másképp dolgozzunk.

Így aztán brigádmunkára marad a szabadidő. Láta a fákat a benzinkútnál, a kanyarban, na azokat is mi ültettük! – építünk egymásnak házat, megyünk együtt moziba, színházba, kirándulni.

Az a házastárs, aki nem közülünk való, mert vagyunk ketten is párban a brigádban –, az egy kicsit duzzog, de aztán eljön egy közös kirándulásra, vagy együtt dolgozunk a házban, és belátja: jó helyen van a férje-felesége közöttünk.

Persze megnézzük, kit veszünk magunk közé, mert úgy gondoljuk, ha valaki brigádtag akar lenni, hát teljesítsen is! Volt már úgy, hogy valakinek azt mondtuk, sajnos nem vehetünk föl. Zokon is vette az illető, meg azt is mondták, mit vágunk mi föl. De hát végül is saját munkánk, a mozgalom megbecsülése, ha csupán a legjobbak kerülnek közénk.

Vannak brigádon kívüliek is és nem mondom, hogy jobbak vagy rosszabbak nálunk. Csakhogy ők nem vállalják azt a többletet, ami a tagsággal jár. Az együtt töltött estéket, az átdolgozott hétvégeket. Meg lehetne persze mindezt csinálni brigádosdi nélkül is, de én csak belenőttem már ebbe a mozgalomba, mint ahogy magam alapítottam a Vöröskereszt-szervezetet is az üzemben. Na, mondtam, Manyi, kapsz majd a fejedre!

Hát nem kaptam, olyan lelkesen járnak máig véradásra a kollégák, mintha az ő ötletük lett volna.

A brigád alapításáért is csak jó szó járt mindig, és mellette ráadás volt a hivatalos elismerés. Az is öröm, hogy amikor kimaradtam egy időre a munkából, akadt, aki a helyemre lépett, s van ma is: *Eőry Emilné* a brigádvezetőnk. De végül is mindegy, ki nálunk a vezető, ki a tag. Ez a szép a brigádmozgalomban: itt eltűnik a te, az én, és csupán – mi vagyunk.

1981. április 29.

Település és védelem

Ismét zöld lehet a környék – Feketefenyő Parkvárosban – Faiskola helyben

Érd valamikor a fák hazája volt. Egy-két hírmondónak maradt facsoport – a Lenin út gyönyörű jegenyése, a parkvárosi feketefenyők, Érdliget fái – mutatják milyen településszépítő értéke van a fának. Sajnos a talaj pusztításával megfogyatkozott a növényzet is, s kiváltképp az értékesebb fajták sínylették meg az előnytelen változást.

A városi tanácsban a közelmúltban tervet készítettek a város újrafásítására, az értékes, régi fák megőrzésére.

A légköri és talajviszonyoknak, valamint a városrészek hagyományainak megfelelően dolgozták ki a fatelepítési tervet. Parkváros meszes-lúgos területein feketefenyő ültetését határozták el, utcára és kertekbe is. A savas kémhatású földben jól megél a cseresznyefa: valaha cseresznyésnek hívták Parkváros déli részét. Ezt pótolják majd az újratelepítéssel: a gyümölcs termesztése hasznát hajtó foglalatosság is lesz gazdájának. A cseresznyéhez fekete meggy is társul, sőt: szelídgesztenye, hiszen valamikor e szép és hasznos fa hazája volt ez a vidék. A tervezők a perenyei fajta meghonosításán fáradoznak. A bor- és szőlőnevű utcák környéke hagyományosan jó szőlőtermő vidék: erre felé ezt szorgalmazzák.

A díófa otthona volt Tusculanum, s bár a vezetékek miatt a Kossuth utcában sok helyütt fa nem ültethető, ahol megél, ott mandulával, naspolyával együtt ismét virulhat. Ófalu hálás földű vidék: a dombtetőn minden fa ültethető, a vizesebb utcákban mandula, naspolya és a kevés ápolást kívánó birs ajánlott.

Érdliget jellegzetességét évszázados fái adják meg, a legfőbb tennivaló erre felé, hogy megállítsák a fák kivágását, tilalmat rendeljenek el, és a régi fák környékét tájvédelmi körzetté nyilvánítsák.

Most tervezik azt a felmérést, amely tartalmazza majd valamennyi értékes és védelemre jogosult érdi fa helyét.

A városi tanács faültetési terve ajánló jellegű a lakosság számra, s egyben lehetőség is: megalapozott szakmai háttérrel, olcsó (negyvenhárom forintért) juthatnak értékes,

sokszor gyümölcsöt és hasznos hozó, környezetet szépítő fához. Az első faültetési akció az elmúlt év őszén 600 mandulafa gazdára találását segítette, 700 fát a Költségvetési Üzem ültetett el a főútvonalak mellé, díszfákat: jegenyét, fűzfát, juhart.

Idén ősszel ismét lehetőség van a fák telepítésére: a lakosság a tanácstagok segítségével vagy a tanácsnál közvetlenül igényelheti a neki megfelelő fajtát. A jelentkezők szerződést kötnek a faiskolával az ültetésre, ápolásra, sőt a termés sorsára is. A tervekkel egyidőben megkezdődött egy helyi faiskola szervezése is.

A városi temető mellett kialakítandó iskola állítja majd elő az érdi ültetésekhez szükséges csemetéket.

1981. május 6.

Vita a környezetről

Szegedi szemmel

Örömmel értesültem, hogy a környezetvédelemről vita indul. Bevándorló vagyok, de Szegedről (!) és nagyon sok bántó látvány akad Érdén szegedi szememnek. Miután a sors Parkvárosba vetett, itteni tapasztalataimról szeretnék írni.

Először is az úthálózatról. Boldogan vettük tudomásul, hogy az utcánkat megcsinálják, de annál nagyobb a csalódásunk. Jó lett volna, ha először árkot készítenek, vagy ha a járdát szintbe hozzák. Igaz, ha a szennyvízcsatorna már az utcában lenne, nem is kellett volna árok. De így esős időben a le nem bitumenezett út valóságos iszaptenger. Ráadásul alighogy elkészült az úttest, a Vízművek felbontotta. Szervezés, óh!

Helyesnek tartanám, ha kuka nem is járhat még minden utcába, legalább konténereket helyezzenek el. Jó lenne, ha az ÁFOR a Bajcsy-Zsilinszky úti háztartási olajkutat benzinkúttá fejlesztené. Részletes indoklás nem szükséges, hiszen az M7-es közelsége, valamint az autók növekvő száma a városban ezt indokolttá tenné.

Gyerekeink örömeire a régi kőbánya helyén – a lakosság összefogásával, társadalmi munkával – gyönyörű játszóteret, parkot lehetne kialakítani.

Nagy jelentőségűnek tartom a Bajcsy-Zsilinszky úton, de szerte a városban is, segélykérő telefonok felszerelését, még akkor is, ha várhatóan sűrűn kell javítani a rongálások miatt, az orvosi ügyelet hívása parkvárosban szinte lehetetlen.

Nem látom az elmúlt évben oly nagy örömet okozó járdaépítés folytatását!

Segítséget jelentene, ha szolgáltató házsört létesítenének: cipész-, fodrász-, Gelka-, netán egy rövidáruüzlet elkelve, mert ma egyetlen gombért be kell utazni Érdre: ráadásul a jelenlegi helyi járatos buszozás nem is megfelelő. Bízunk benne, hogy a vízellátás a csatornázással egyidejűleg javul. Feltételezem, hogy a lakosság ennek érdekében anyagi felajánlást is tenne, így tehát a vízkérdés inkább szervezésen múlik.

Tudom, hogy a tanács anyagi lehetőségei korlátozottak, de erőteljesebben kell bevonni a lakosságot a környezet alakításába.

Tisztelettel és bízva egy építő vita elindításában.

Dr. Baloghné dr. Tállai Katalin

1981. május 13.

Ballagás a Vörösmartyban

Minden nap születik valami

Szombaton reggel kezdődött a piactéren. A társaság vándorcirkusznak öltözött, fölvo-nultak a Vörösmarty brigádok és a Vörösmarty keresztesek; a világhírű Póni M. a Baha-mát énekelte. Estére aztán előkerült a matrózblúz és a sötét öltöny, az arcokra szokatlan vonás: megilletődöttség költözött.

Különleges varázs

Ballagtak a Vörösmarty diákjai. Szám szerint tizenhetedszer járták végig elődeik útját a gimnázium végzős tanulói: vonultak át utoljára együtt a tantermeken, hallgatták igaz-gatójuk, társaik elbocsátó, szép üzenetét. Iskolazászlójukra szalagot kötöttek és énekel-ték névadójuk Szózatát: A nagy világon e kívül / nincsen számodra hely. Estére fáklját gyűjtottak, ballagó nótákat dalolva mentek a zárdaiskola elé: éppen húsz éve itt kezdte meg tanulmányait a gimnázium első évfolyama. *Dizseri Sándor* címzetes igazgató tizenhetedszer vett részt ballagáson.

– Egy pedagógus mindig azt keresi, mit sikerült átadnia tanítványainak – mondja. – Különösen ilyenkor, ballagás idején szembesül önmagával, gyerekeivel: milyen útravalót adott nekik? S bár hisszük, hogy megtettük a tőlünk telhető legtöbbet, ott zakatol az örök pedagógiai kétely is: talán nem eleget.

Somfai István igazgató vezetőként először búcsúztatta diákjait.

– Van valami varázsa ezeknek a hagyományos májusi búcsúzásoknak – mondta. – Már tanár koromban is nehezen tudtam elképzelni, hogy a gyerekek nélkülem ballag-janak. Volt, hogy a munka külföldre szólított, ilyenkor diákjaim tették föl a korongra a búcsúztatónak szánt orosz népdalt, és olvasták föl Moszkvából küldött köszöntőmet. Kis iskola vagyunk, ez a szerencsénk, így megmaradhat a sok helyen hiányzó családias hangulat. S amikor elköszön egy-egy osztály, együtt ballagunk.

Mint egy szülő

A pedagógusoknak még nem emeltek emlékművet – így fogalmazott búcsúbeszédében *Somfai* igazgató. Igaz is, szobornál hívebben őrzik a tanár munkáját tanítványai. *Bencsik Margit* tanárnőt például első ballagó osztálya a IV. b.

– *Milyen osztály volt a negyedik bé?*

– „Problémás”. Benne voltak ők mindenben és nem is lett volna baj, csak tanulni ne kellett volna! Még, amikor megnyerték a Vörösmarty-díjat, akkor se volt kiváló az átlaguk. De egyéb dolgokban olyan lelkesek voltak, hogy még így is a legjobbak lettek.

Horváth Kinga tanárnő másodszor búcsúztatott osztályt.

– *Más pedagógiai munkát kíván az osztályfőnöki munka, mint a szakterület?*

– Mást. Többet is, nehezebbet is – szebbet is. Ráadásul a pedagógiának erre a részre kevés idő jut a főiskolán, egyetemen. Így aztán az osztályfőnök olyan, mint egy szülő: saját sikerein, sikertelenségein tanulja a mesterség fogásait.

Bencsik Margit tanárnő egyébként annak idején maga is a Vörösmartyban ballagott.

– *Melyik búcsú volt a nehezebb?*

– Ez a mostani. Kegyetlenül nehéz.

Csendes diákok

Mintha így érezték volna a búcsúzó három osztály diákjai is: zavartak, csöndesek, meghatottak voltak ezen a délutánon. Gátja szakadt az érzelmeknek. *Boka Erika* bevallotta: sokat veszekedtünk, de azért jó közösség volt a miénk. A IV. b-s *Csatlós Tamás* önként ismerte be: a telkibányai kiránduláson ő törte be az ablakot. A világhírű Póni M. egyenzakós, felszefgűzött tagjainak hangját se nagyon lehetett hallani. Pedig nem történt ezen napon egyéb, mint véget ért valami szép és elkezdődött valami még szebb. *Somfai István* Herakleitoszt idézte: „Mindennap megszűnik valami, amiért az ember szomorkodik, de mindennap születik valami, amiért érdemes élni és küzdeni.”

1981. május 13.

Győzelem napi sportünnepély

Hagyomány, akarat, jellem

HAGYOMÁNY. Felfoghatatlan a pillanat, hogy egy esemény mikor válik hagyomány-nyá. Mint ahogy az is kimutathatatlan, mi emel egy rendezvényt a többi hasonló célú rendezvények fölé. Annyi bizonyos csupán, hogy a város győzelem napjára, ezúttal hatodszor megrendezett sportünnepély kivívta magának a hagyományos nevet. A tradícióvá emelkedés pillanata ezúttal is utolérhetetlen, egy a biztos csupán: az esemény nélkül szegényebb lenne a város sportélete.

CSIKÓK. Az érdi tinédzsereket alaposan „feldobta”, hogy nagy gonddal művelt füves pályán és nagy közönség előtt játszhattak vasárnap. A piros mezés „csikók” valószínűleg szórták a gólokat, a dunakeszi kapusnak – kis túlzással – annyi dolga volt csupán, hogy szedje a labdát – a hálóból. A 6–1-re végződött találkozó legjobbjának a hosszúra nőtt *Bilau Lőrinc* bizonyult, aki ezen a mérkőzésen különleges szerepet

kapott. Tudniillik, hogy az első félidőben középpályást, a másodikban centerhalfot játszott.

– Az az igazság, hogy az első játékrészben igencsak elfáradtam, edzőm ezért jobbnak látta, ha a folytatásban „söprögetek” – mondta kritikusan a második gimnazista fiú. – Örülök, hogy itt is, ott is ment a játék, s csak azt sajnálom, hogy rövidesen búcsút kell mondanom a futballnak. Két év múlva ugyanis a TF-re szeretnék jelentkezni, s a felvételi után áttérek az atlétikára. Majd meglátjuk, hogyan sikerül a váltás...

Ha Lőrincnek az atlétikához is olyan tehetsége van, mint a focihoz, akkor a sportágcserevel aligha lesz gondja.

KARATE. Fehér szerelésben jöttek, felnőttek és – meglepetésre – gyerekek az „ismeretlen” sportág érdi bemutatóján. A 12 esztendő *Koncsik Gábor* feltűnő komolysággal hadakozott a gyepen, s a gyakorlat végén a nyilatkozat adásában is készséges volt:

– A budapesti Deák téri iskolába járok, s a MŰTEX SE-ben karatézom. Hogy miért választottam ezt a sportágat? Talán azért, mert olvastam a karate atyjának, a japán *Gichin Funakosinak* a szavait: „A karate célja nem a győzelem, hanem az akarat és a jellem erősítése.”

HÖLGYEK. Az ÉRUSZ–Pedagógusok rangadó döntetlent hozott, s a ruhaipariak végül hétméteresekkel győztek. Ám a pedagógusok sem szomorkodtak, legalábbis ez látszott a labdarúgórajból kiválasztott *Raj Mária* arcán.

– Jót játszottunk és ez a lényeg – fogalmazott tömören a szemrevaló kisasszony. – A focival csak nemrégiben ismerkedtem meg, s örülök, hogy első igazi meccsemen nem vallottam szégyent. Elvégre büntetőkkal kikapni – csupán balszerencse dolga, hiszen nem egy tanítványom nézte a mérkőzést, s a diákok előtt illet megőriznem tekintélyemet.

LEGEK. A sportünnepek legkedvesebb eseménye az óvodások versenye volt. A legnagyobb sikert a kutyázók aratták, a legtöbben és a legjobban azt sajnálták, hogy a BHG Gagarin Klub hőlégballonja nem szállt föl. A legsikeresebb iskolának az érdligeti bizonyult, míg a legfáradtabb résztvevőnek, a főrendező-konferanszié, *Tóth Endre*. A legnagyobb szükség egyetlen orvosra és egyetlen nyilvános vécére lett volna. A legbiztatóbb nyilatkozatot *dr. Benussi Silvio*, a tanács elnöke adta: „Jövőre még jobban csináljuk.”

1981. május 20.

Kocsi

Mekkora értéke van egy tolókoksinak? Nehéz lenne megmondani.

Így aztán annak a kocsinak az értékét sem lehet pénzben kifejezni, amelyet a napokban *Bandzi Jánosné* és lánya az öregek szociális otthonának ajándékozott. S legföljebb az az öröm mutatja a dolog nagyságát, amivel az ápolónők fogadták az ajándékot. Mert, mint

mesélik, a gondozók örömeikben táncra perdültek: nem kell már szék alá dugott fadarab segítségével szállítani a betegeket a lépcsőn, s azok is, akiket eddig mozdulatlanságuk az emelethez kötött, kijuthatnak a napra. Mint ahogy értékmérő a hír forrása is: az ajándékozók nevének megörökítését maga a tanács elnöke tartotta fontosnak.

Pedig *Bandzi Jánosnéék* tettét nem valami nagy cél sarkallta, ahogy mondják, nem gondoltak ők a rokkantak évére, még csak a Vöröskereszt centenáriumra sem. Szomorú családi esemény: a férj-apa halála után kerestek helyet a tolókoksinak, s találták meg az arra legméltóbbat és legrászorultabbat: az öregek otthonát.

Tettüknek éppen az egyszerűsége a példa. Erőnkhez mérten, ki jó szóval, ki egy tolókoksival, valamennyien segíthetünk.

1981. május 26.

A Riporterklub jelenti

Pillangó – papírból

Érd – a gyerekek városa. Túlzó lenne a megállapítás? Nem hinnők, hiszen, ha azt vesz-
szük, hogy a város minden negyedik lakosa még innen van a felnőtt koron, s hogy sok
erőfeszítése között a település legtöbbet talán éppen a gyerekekért tett, akkor már nem is
tűnik olyan nagy dolognak, hogy heti egy oldalunkból időnként rájuk is szánunk. Külö-
nösen most, hogy gyereknapra készülünk: őket köszöntjük tehát ezzel az összeállítással.

Az iskola küszöbén

Az idén is sok kisgyerek készül az első osztályba, s nem mindegy, hogy milyen felkészült-
séggel lépik át az iskola küszöbét. Fontos, hogy sikerüljön leküzdeniük szorongásaikat,
s tájékozottak legyenek bizonyos dolgokról, fogalmakról. Ezért is szükséges az iskolai
előkészítő foglalkozások – mondja *Kiss Jenőné*, Ibi néni, a 8. sz. Bem téri intézmény
óvónője. Ebből az óvodából idén csaknem hatvan gyerek megy iskolába, akik most
rendszeres foglalkozásokon készülnek a nagy eseményre.

A mai első óra a testnevelés. A gyerekek gyorsan átöltöznek, tornasorba sorakoznak és
kivonulnak az udvarra. Ügyesen és figyelmesen gyakorolnak. A sorverseny mindig nagy
élmény: most is ujjongva biztatják egymást, s a jók közül is kitűnik ügyességével *Gyömrei
Mónika*, *Donkó Zsolti*, *Hiz Andrea*, *Kiss Zsolti*, *Hanzel Mónika*, *Pavloff Attila* és *Zékány
Kriszti*.

A torna és a reggeli után az ábrázolás következik. A feladat nagy: pillangót kell ki-
vágni papírból. Hogy a lepke minél igazibb legyen, megbeszélik, ki mit tud a kis állatról.
Pár pillanat múlva már buzgó kezek forgatják az ollót. Különösen egy göndör hajú kis-
lány munkája tűnik fel: *Komáromi Klárinak* hívják. Mint mondja, szeret óvodába járni,
de már jobb lenne, ha iskolába mehetne.

Nem kell sürgetni az időt, hiszen hamarosan itt az ősz, és a parkvárosi hatvan óvodás és a többiek átléphetik az iskola küszöbét. Felkészülten és bátran kezdhetik a diákéletet: az óvoda jó útravalót adott.

Nyikos Ildikó

Ófalu – diákszemmel

Azt mondják, úgy illik, hogy az ember ismerje környezetének múltját. Különösen olyan helyen, ahol sok a műemlék, az érdi Ófaluiban igazán gazdag történelmi emlékeket találhatunk. S ha megkérdezzük a diákokat – magam is végigkérdeztem osztálytársaimat – kiderül: ismerik Ófalu múltját. Valamennyien jártak a minaretben, s nem csupán a tárgyi emlékeket, hanem a hozzájuk fűződő történeteket is ismerik, így *Szapári Péter* mondáját, a sáncok meséjét. Az iskolában történelem- és osztályfőnöki órán gyakran esik szó a város múltjáról, sőt a harmadikosok maguk is hozzájárultak az emlékek megőrzéséhez: gyűjtést rendeztek, a képeket albumba helyezték el és a gyűjteményt kiállításon mutatták be.

Takács Attila

Éva, a kapitány

Ha megkérdezték az Engels úti (2-es számú) általános iskola diákjait, melyik a kedvenc sportáguk, akkor bizonyára sokan a kézilabdára szavaznának. Nagy része van ebben az érdeklődésben a leány kézilabdacsapatnak, amelyik az utóbbi időben szép sikereket ért el. A csapat eredményeiről, a kapitányi rangról kérdeztem *Jakab Évát*:

– Nincsen titkunk – mondta Éva. – Sok az ügyes játékos és ilyen csapatban örömet játszani, hát még csapatkapitánynak lenni! Valamennyien szeretünk kézilabdázni, én magam kipróbáltam már az atlétikát, karatét, de csak maradok a labda mellett, s remélem, folytathatom a sportolást a gimnáziumban is. Ugyanis nyolcadikos vagyok, és ősszel továbbtanulok. S ha akad egy csapat, hát tovább kézilabdázom is.

Horváth Emese

Két hazában

Az év eleje óta két új diákja van a parkvárosi (8. számú) általános iskolának. A két *Cooper* fiú: *Jan* és *David* nem valamelyik szomszédos iskolából, de még csak nem is közeli településről érkezett, hanem egyenesen Angliából! Fél éve, hogy ismerkednek a magyar nyelvvel – az angolon kívül oroszul és franciául is beszélnek, de azért a magyart tartják a legnehezebbnek –, kószolgatják az iskolai életet, szerintük itt könnyebb tanulni, mint Angliában, és ízlelgetik a magyar ételeket: azok közé a kevesek közé tartoznak, akik elégedettek a napközis koszttal. A rövid idő alatt is sok barátot szereztek: tőlük a magyar nyelvet tanulják, ők pedig angol játékokat ismertetnek a magyar diákokkal. S ha megkérdezzük tőlük, hol szeretnek jobban élni, ők azt mondják: Magyarországon, mert itt többet süt a nap.

Polácska Andrea

1981. május 27.

A néptanító

Június 7-én köszöntjük a pedagógusokat. A városi ünnepséget szombaton 11 órakor a tusculanumi iskolában tartják. Lapunk *Tóth Károlynak*, a parkvárosi (8-as) iskola búcsúzó igazgatójának szavaival emlékezik meg a nevelők munkájáról.

– Nem akartam pedagógus lenni. A véletlen, ami oly sokszor beleszól életünkbe, irányította az én sorsomat is. Katonatisztnek készültem, mai fejemmel nehezen tudnám megmondani, miért. A nagyvárad évek alatt a tisztiiskolán *Féja Gézát*, *Szabó Dezsőt* olvastatott tanárunk velünk. Nem mondhatom, hogy nagyon tudtuk volna, mit is olvasunk, de bőrünkön éreztük a társadalom ellentmondásait és örömmel fogadtuk az új gondolatokat.

Nemcsak a tanári pálya, hanem a szak kiválasztásában is a sorsnak volt szerepe. Egészen prózai dolog döntött: azt kerestem, hol nem kell dolgozatot javítani. Így lettem földrajzos. Mindig is vonzott a mozgató okok ismerete, ezt kerestem a természettudományban, s ezért az állandó oknyomozásért választottam a történelmet is. Így kerültem egykori orosházi diáktársaim biztatására, a Petőfi kollégiumba.

A három népi kollégium egyike volt ez abban az időben, s ha van valami, amiért hálás vagyok az életben, hát az az időszak. Egyik napról a másikra éltünk, reggel nem tudtuk, hogy estére mit eszünk, de szivacsként szívtuk magunkba az új ismereteket, vitakoztunk – fiatalok voltunk. A legtöbb, amit a kollégium adott, mégis az a hit volt, amivel bennünket elindított a pályán: tudatosan a nép tanítóinak nevelt bennünket. S valóságos néptanítóként próbáltuk megélni életünket. Ma sincs számomra nagyobb megtiszteltetés, mintha valaki azt mondja: tanító úr.

Pedig hát igazgató vagyok: úgy hozta a véletlen, hogy minden akaratom ellenére erre a posztra irányított az élet. Odahaza, Békésben – mert, igaz, ma érdeinek vallom magam, ez az én otthonom – tanítoskodtam egy ideig, de aztán kollégiumot vezettem Békéscsabán, s Érdre kerülve hatvankettőben is csak rövid ideig tudtam „egyszerű” pedagógus maradni. Előbb az induló gimnáziumban lettem igazgatóhelyettes, majd ide kerültem Parkvárosba – vezetőnek. A véletlen dolga az is, hogy életemben sokat építettem. Szó szerint építkezés volt ez: a gimnáziumon dolgoztunk (amikor kész volt az első szint, ott kezdtük meg a tanítást), aztán megépítettük idefönn, Parkvárosban ezt az új iskolát. Hát ez volt a nehezebb! Most, hogy túljutottunk a nagy munkán, én magam mondtam azt: elvégeztem, ami rámbízott, megköszönöm a bizalmat.

Nem mondom, hogy könnyű dolog a válás, hiszen csak tizennégy év volt, de milyen évek! Együtt nőttünk mi Parkvárossal: az egykori Ilka-majori iskola tantermeiben dolgoztunk a kollégákkal. Amikor idekerültem, valaki azt üzent a parkvárosiak közül: nem sok sőt eszem meg itt. Volt úgy, hogy meg akartak verni, nem pont engem, hanem akit éppen itt találtak az iskolában, soha nem vertek meg. Parkváros egy kicsit a miénk volt: idefönn nem érhet véget a tanár órája a tanítással. Nemegyszer békítgettünk csa-

ládokat, védtük meg a gyerekeket, s ha egyikük-másikuk rosszabbul tanult, viselkedett, tudtuk, a szülőknél kell kezdeni a nevelést.

Mert ez is a népi kollégium hatása volt: mi nem állhattunk meg az iskola kapujában. Nyitott iskola, mondják ma, mint az oktatás tudományának új fogalmát – én azt hiszem, e nélkül egy iskola, s maga a pedagógus el sem képzelhető. Ezért is vállaltak magukra mindig sokat a parkvárosi pedagógusok, s nemcsak szigorúan vett nevelői munkát, de járdaépítést, szervezést, társadalmi kötelezettséget is. S ha ma azt mondhatom, sok mindent meg tudtam valósítani elképzeléseimből, akkor az ennek a pedagógusközösségnek köszönhető. Azt sajnálom csupán, hogy nem fejezhettem be minden tervemet.

Befejezik majd ők, és biztos vagyok abban, hogy jobban is csinálják, mint én tettem a dolgomat. S ha valamire büszke vagyok, akkor arra, hogy olyan tanári kart vezethettem, amely magáénak vallja *Eötvös* szép szavát a pályáról: „Nem hivatal – hivatás”.

1981. június 3.

Jubileumok

Kettős jubileumok köszöntenek ezekben a napokban a városban: május 27-én fennállásának 16. évfordulóját ünnepelte a Budai járási Zeneiskola: június 13-án, szombaton pedig rendhagyó ballagást tartanak a MÜM 220. Szakmunkásképző Intézetben: ekkor emlékeznek meg az érdi szakmunkásképzés negyed századáról.

Zeneoktatás és szakmunkásképzés, vélnénk, eltérő fogalmak: aki pedig egy kicsit is ismeri a két intézményt, az tudja csak igazán, mekkora a távolság a zene szeretetére nevelő iskola és a néha írás-olvasás gondjával küzdő intézet munkája között.

Mi mégis együtt emlékezünk meg a két iskola munkájáról, tehetjük ezt annál az egyszerű oknál fogva, hogy mindkét iskola – érdi. S ettől egyszeriben sok közös vonást találhatunk a két intézmény sorsában. Elég, ha csupán a kezdetet vesszük: a zeneiskolások a gimnázium könyvtárában, a szakmunkásképzősök pedig az ófalui műhelyben húzódtak meg. Így indultak el, hogy betöltsék Érd határain túlnövekvő feladataikat. Mert ez is azonosság: a zeneiskola járási, sőt megyei munkát vállalt magára: míg a szakmunkásképzőben két megyének nevelik az ipari munkásság utánpótlását. A zeneiskola tanárai saját kezük munkájával építették át a Lenin úti házat, a szakmunkásképzősök pedig maguk végeznek mindenfajta munkát az iskola körül, ezekben a napokban éppen az intézet ebédlőjén dolgoznak. Talán épp a közös munka tette: mindkét helyen kialakult egy állandó, fiatal pedagógusközösség. Olyan két tantestület, amely tudja vállalni az átlagosnál nehezebb körülmények között élő családok gyermekeinek becsületes útnak indítását. Olyanokét is, akiknek a neve mellett ott áll a szó: veszélyeztetett.

Most a két iskola jubileumát köszöntve, előttük tisztelegjünk.

1981. június 10.

„...amilyen a ma iskolája...”

Hatezernyi érdi diák – Iskolaavató Tusculanumban

Jó hangulatban kezdődött a városi pedagógusünnepség. Az elnöklő *Vlukovszky József*, a szakmunkásképző tanára mondatát, miszerint örömmel venné, ha az eljövendő pedagógusnapokat Érd tizenötödik tornatermében, avagy jó idő esetén ötödik uszodájában tartanák, kitörő taps fogadta! S az ünneplésben benne volt az a vágy is, amivel a város egész lakossága az első uszoda megépítését várja.

S hogy nem is olyan túlzó ez a vágy, éppen a szombati ünnepség mutatta: a helyszín az 5. sz. (tusculanumi) általános iskola új tornaterme volt. Az első és egyetlen azoknak a termeknek a sorából, amelyekre a hatezernyi érdi diákságnak szüksége lenne. Avató is volt tehát az idei pedagógusnap (s ez is hagyomány: tavaly Parkvárosban az új nyolcas iskola nyitotta a sort), *Hajdú Sándor* igazgató nem kis büszkeséggel kalauzolta vendégeit – köztük *Mérai Tibort*, a városi pártbizottság első titkárát, *Tóth Tihamért*, a Pest megyei Tanács művelődési osztályának főmunkatársát, *Antal Imre* országgyűlési képviselőt – az iskola újonnan épített, modern épületében.

A háromszáz pedagógus előtt *dr. Benussi Silvio*, a városi tanács elnöke szólt arról a munkáról, amelyet az érdi pedagógusok az átlagnál nehezebb körülmények között is vállalnak; azokról az erőfeszítésekről, amelyeket a város vezetése tett az elmúlt tervidőszakban az oktatás feltételeinek javításáért, és ismertette a VI. ötéves terv célkitűzéseit, amelyek továbbra is alapvetőnek tekintik az oktatás tárgyi feltételeinek megfelelő színvonalú biztosítását. Az ünnepség szónoka *Szentgyörgyi Albert* szavait idézte: „A jövő olyan lesz, amilyen a ma iskolája.”

Ezután átadták a kitüntetések.

Kiváló pedagógus kitüntetést kapott: *Csölle Antalné*, a 9. sz. (Kutyavári úti) óvoda vezetője. Kiváló Munkáért kitüntetés kapott: a MŰM 220. sz. Szakmunkásképző Intézet igazgatóhelyettese: *Hoch Ilona*, a MŰM 220. Szakmunkásképző Intézet tanára; *Rózsa Józsefné* és *Varga László*, a Vörösmarty Mihály Gimnázium tanárai; *Tóth Károly*, a 8. sz. (parkvárosi) általános iskola igazgatója: *Hajdú Sándor*, az 5. sz. (tusculanumi) általános iskola igazgatója; *Juhász Mihályné*, a 7. sz. (vincelléri) általános iskola tanítója: *Pellei Jánosné*, a MŰM 220. sz. Szakmunkásképző Intézet takarítónője, *Galambos Péterné*, a Vörösmarty Mihály Gimnázium takarítónője; *Badi Miklósné*, a 2. sz. (Engels úti) általános iskola takarítónője. Miniszteri kitüntetésben részesültek: *Bilics Katalin*, a 8. sz. általános iskola tanítója és *Csákcics Mihályné*, a kisegítő iskola főzőnője. Pedagógus szolgálati emlékérem kitüntetést kapott: *Vida Ferenc*, a 2. sz. általános iskola megbízott igazgatója és *Kálmán Vilma*, a 4. sz. (újtelepi) általános iskola tanítója. Kiváló úttörővezető kitüntetést kapott: *Németh Istvánné*, a 4. sz. általános iskola tanára. Dicséző oklevelet kapott: *Szende Hilda*, a 2. sz., *Dombainé Bokor Mária*, a 3-as, *Farkas Mihályné*, a 4-es, *Varga Józsefné*, az 5-ös, *Keul Frigyesné*, a 6-os iskola nevelője.

A kitüntetettek nevében *Tóth Károly* köszönte meg az elismerést. A város pedagógusnapi ünnepsége a tusculanumi óvodások és iskolások, illetve a gimnazisták emlékezetesen szép műsorával zárult.

1981. június 10.

Szervezés

A munkához ugye három dolog kell, munkás, eszköz, meg anyag, s ha magyar módíró van szó, hát egy negyedik feltétel is szükségeltetik: hogy e három ugyanabban az időben, ugyanazon a helyen találkozzék.

Nos, amit nagyvállalati szinten időnként sikerül megvalósítani, az kicsiben már ritkábban megy. Ilyen ritka pillanat adódott június 4-én, csütörtökön délben Parkvárosban, amikor is járdaépítésre kész társadalmi munkások – néhányan szabad napot kivéve munkahelyükön – várakoztak a Bem téren – mindhiába. Történt ugyanis, hogy a tanács zsaluzási ígérete csupán ígéret maradt. Bár az ígérő *Béres Pálnak* annyiban igaza volt: minek zsaluzzanak, ha úgy sincs betonnak való? Merthogy a cementet a BUJÉSZ nem tudta szállítani. *Kiss Imre* szövetkezeti elnök szerint rajta kívül álló okból: éjszakánként dől el a szállítás, s ha nem jön meg a cement, nincs mit csinálni. Nagyon kínos volt a helyzet – mondta az elnök.

1981. június 17.

Nyelvtanfolyam – utazóknak

A kultúrában nincs pihenőidő

A nyár – úgy tartották valaha – a közművelődésben is szünet. Aztán a felfogás megváltozott: a mai nézet szerint a kultúrában nincs pihenőidő, a nyár éppen olyan munkát kíván, mint az év bármelyik szakasza, csak éppen az évszak sajátosságainak megfelelően kell alakítani a műsorokat.

– Mi is a magunk kárán tanultuk meg ennek az igazságát – mondja *Urbán László*, a művelődési központ igazgatója. – Volt olyan év, hogy alig szerveztünk valamit, akkor úgy látszott, többet kell csinálni. Volt, hogy szép, nagy programokat terveztünk, előadássorozatot például a hét szabad művészetéről – minimális érdeklődéssel. Fokozatosan jöttünk rá: nyáron figyelembe kell venni – a nyarat. Azt tehát, hogy az emberek kikapcsolódni, szórakozni akarnak. Ennek az igénynek megfelelően kell könnyebb, kötetlenebb kínálatot adni úgy, hogy közben azok se maradjanak távol a háztól, akik fajsúlyosabb élményre vágnak.

Könnyedén és komolyan

Úgy látszik, okosan tanult saját kárán a ház: az idei terv egyszerre tartalmaz könnyed műsorokat (lesz négy koncertből álló beatsorozat, többek között a Hobo Blues Band, a Kathagó és a Korál részvételével; szombatonként stranddiszko Érdligeten; hagyományos diszko a Pelikán teraszán és újszerű lemezloaglás szerdánként a művelődési központban), s aki tartalmasabb elfoglaltságot keres, az is talál: komolyzenei hangversenysorozatot, kiállításokat, s egy valóban új kezdeményezést: nyelvtanfolyamot utazóknak!

– Német és angol intenzív kurzust indítunk – mondja *Urbán László*. – Az egyhetes, egész napos foglalkozásokon a résztvevők megtanulhatják a nyelvek alapjait, tájékoztatást kapnak az országról, ahová utaznak, valamint a legfontosabb valuta- és vámszabályokról.

Játszva tanulni

Nincs illúziónk, tudjuk, hogy egy hét a nyelv tanulására kevés, mégis, úgy érezzük, elég ahhoz, hogy a résztvevők megszerezzék a turistáskodáshoz szükséges alapismereteket, és hogy hazatérve nagyobb kedvvel fogjanak a nyelv tanulásához.

(A némettanfolyam időpontja: június 29. – július 5., az angolé július 6. – 12. Részvételi díj (ebéddel együtt) 800 forint, jelentkezni a művelődési központban lehet.)

A művelődési központnak évek óta van egyfajta iskola- és szülőpótló szerepe. A szünidő egy részét hasznosan eltölteni, játszva tanulni – ez a feladata a ház évek óta megtartott nyári táborainak.

– A városi tanács és a Hazafias Népfront megyei bizottságának támogatásával szervezzük meg idén is az immár hagyományos diáktáborokat. – mondja *Urbán László*. – „Hazajáró” debreceni népművelő hallgatók vezetik a sporttábort; *Kóka Rozália* lesz az évről évre nagy sikert arató népművészeti tábor vezetője. Tavaly rendeztük meg először a helytörténeti tábort, sikerült, most folytatjuk. Cigánygyerekeket viszünk Horányba és tervezzük egy újdonságot: gombásztábort Gödöllőn.

– *Játék és tanulás hogy fér meg egymás mellett a táborokban?*

– Szünidő van, tehát mindenképpen játékosra alakítjuk a programokat. Valamennyi táborban lesz elég szórakozás, sport, kikapcsolódás. A gyerekek azonban azért jelentkeznek a táborokba, mert érdekli őket a téma, így örömmel veszik az új ismereteket. És igyekszünk tanítani is: a sporttáborban az alapsportok mellett néhány ritkább versenyszám, például a széllövaglás alapjaival ismerkedhetnek meg a gyerekek. A népművészeti táborban népmeséket, népdalokat tanulnak a résztvevők. A város múltjával találkoznak a beszélgetéseken és a kirándulásokon a helytörténészek és a gombák titkai mellett a repülő és ejtőernyősök életébe is bepillanthatnak a Gödöllőre indulók.

Hangverseny a Bentában

A nyári program minden bizonnyal kiemelkedő rendezvénye lesz az a három részből álló komolyzenei hangversenysorozat, amelyet a Benta-völgye Termelőszövetkezet udvarán

tartanak. A tavalyi első próbálkozás után idén együtt dolgoznak a műsor sikeréért a város művelődésének felelősei.

1981. június 17.

Elismerés a BUJÉSZ-nek

Járási szövetkezet a városért

Megye, járás, város – ez volt a Budai Járási Építőipari Szövetkezet (BUJÉSZ) V. ötéves tervidőszakának rangsora. Ma, a VI. ötéves terv indulásakor a sorrend így fest: megye, város, járás. Nem egyszerű szócsere ez, hanem annak a változásnak a mutatója, amely a település várossá válásával kezdődött – a BUJÉSZ életében is.

Megyei szövetkezet vagyunk – így vallanak magukról az építőiparosok. Így érthető, hogy az elmúlt és az új terv az egész megyét érintő munka: a BUJÉSZ dolgozik a megyei központi kórház, a Rókus felújításán. Az 1978-ban kezdődött, négy nagy ütemre osztott munka második üteménél tartanak, s a tervek szerint 1984-re fejezik be vállalkásukat.

A városban a városért dolgozunk – mondják a BUJÉSZ-nál, s ezt egyszerre mutatja a járási feladatok csökkenése (a tervciklusban egyedül a diósi lakótelep építésén dolgoznak a járásban) és a városi munkáknak már az elmúlt tervidőszakban megkezdődött az előtérbe kerülése. Elsősorban az oktatási intézmények – FORFA- és a tusculanumi iskola, a bölcsőde és az óvodák – építése jelzi ezt az átalakulást. Ez a munka csak tovább erősödik a VI. ötéves terv időszakában: a BUJÉSZ építi az Áfész Skála-Coop rendszerű áruházat (átadási határidő: 1982); a Lenin úti körzeti rendelő új szárnyát (műszaki átadás: július 10.) és az újtélepi FORFA-iskola újabb épületét – szeptember 1-i határidővel.

S a BUJÉSZ feladata a járdaprogram megvalósítása, bizonyos lakossági szolgáltatások ellátása (például daruzás, földmunka, beton szállítása) és a környezet védelméért dolgoznak a szövetkezet és a sportpálya körül.

Minőség, határidő, költségcsökkentés – így határozzák meg a szövetkezet újabb öt évének legfőbb feladatait. Ezek közül is a határidő az, ami az elmúlt tervciklusban többször okozott nemcsak gondot – kötbérezést is. A megoldás: a BUJÉSZ igyekszik generálkivitelezőként vállalni a munkát, s a vállalási időt optimálisan meghatározni. A jobb minőség és a költségcsökkentés új technológiák alkalmazásával lehetséges. A lakótelepeken már kipróbált módszer az angol no-fines technológia, míg újdonság az az osztrák Linze-technológia, amellyel négy új, kísérleti családi ház építését kezdik meg Érden.

Korszerűen szervezett és gépesített középüzemmé kell válnunk – tűzte célul a szövetkezet elé a vezetőség. Hogy ehhez minden lehetősége megvan, az elismerések mutatják: háromszor – legutóbb idén – nyerték el a kiváló vállalat címet és legutóbb a városi párt vb szolt elismeréssel a BUJÉSZ érdi munkájáról.

1981. június 24.

Iszapból utcát

Egy „másik” történet

Az egyik történetről, a Sárvíz utcáról már írtunk, s most íme itt a másik, a Sárd utcáé. Köze egymáshoz a kettőnek mindössze annyi, hogy a két utca egyaránt Ligeten található. S hogy emitt egy játszótér, amott pedig egy út ügyében keresett meg bennünket a lakosság. A Sárvíz utcai történetet akkoriban sikerült békével lezárni.

Lássuk hát a másik történetet.

Csukott ablakok

Kurinyecz Imréné, a MÜM 220, Szakmunkásképző Intézet tanára a panaszoló, ő mondja el az út történetét.

– Áprilisban lehetett: mire hazaértünk a munkából, már befedték valamivel az utunkat. Jó, kemény kötőanyagnak látszott, örültünk is neki: évek óta kínlódtunk már az úttal, most végre, úgy látjuk, megoldódik a gondunk. Örömről azonban nem tartott soká: néhány szárazabb nap alatt a környék valóságos portengerré vált. Elég volt egy kis szellő vagy egy elrobogó autó, szállt az olajos, vörös por. Néhány nap múltán azt vettük észre, hogy a növényeken vastagon ül a por, s ha kivettem a gyereket az udvarra, egy óra alatt ujjnyi vastagon lepte be a pólját. Közben egy ember kezdte járni a házakat: azt mondta, ő a csapágygyárban dolgozik, onnét hozták ezt az anyagot és ne adjunk az eperből enni a gyerekeknek, mert mérgező. Azóta ki se teszem a lábamat az udvarra, és már azon gondolkodom: elköltözöm innen.

A tanárnő szavait *Csizmadia Ferencné* erősíti meg.

– Amióta idekerült az anyag, csukva kell tartani az ablakot, nézze a párkányt, megül rajta a por. S nemcsak porzik, olajos is, kétszer se mondom, hogy a kerítés mellett a virágok és a fű az árokszélén nem ettől száradtak el.

Nézem az utat: az anyag szemre tényleg jónak látszik, vöröses színe bántja csupán a szemet, olyan, mintha téglaporos lenne. A tetejét meg mintha autók elcsurgatott olaja öntözte volna. Egy tócsában megül a víz, színe olajfoltos. „Akkor kell megnézni – mondja *Kurinyeczné* –, amikor nagy a szárazság. Kidobnak egy csikket és izzani kezd a talaj.”

Nem kell félni

Az anyag az MGM diósdí gyárának mellékterméke, a gyárban iszapnak mondják. Ott tárolják a tisztító mellett, sötétszürke, szivacszerű anyag. Innen hordják el időnként oda, ahol éppen találnak helyet.

Szeibert László szociálpolitikai csoportvezető:

– Évek óta foglalkozunk az iszap dorgásával: a megyei tanácstól nem kaptunk területet, ahova meg hordjuk, KÖJÁL-tilalomba ütközünk. Nem mintha az anyag veszélyes lenne, egyszerűen sehol sem veszik szívesen az ipari melléktermékek lerakását. Igaz, olaj-

tartalmánál fogva az anyag lobbanásveszélyes, de csak nagy mennyiségben és fölhalmozva. Szétterítve, mint történt ez a Sárd utcában is, ilyesmi nem fordulhat elő. Mi magunk is építettünk belőle utat a gyár háta mögött, mellette a konyhakertek tovább zöldülnek.

Rajeczky Lajosné vegyészmérnök:

– Az iszapnak három összetevője van: a köszörűtörmelék, a vasreszelék és elenyésző mennyiségű olaj. Egyik sem olyan, ami egészségre veszélyes lehetne, még az olaj sem, hiszen gyakori, hogy portalanításra olajat használnak. Nem kell félni tehát a mérgezéstől a Sárd utcában, mégis a porzás és vörös, olajos por látványa miatt esztétikailag nem tartom alkalmasnak az iszap lerakását utcákban.

Dr. Józsa Ödön gazdasági igazgató:

– Nem értem, hogyan kerülhetett ki a gyárból az iszap. Nem mintha veszélyes lenne, de nem utcára való. Keressük a megoldást az elhelyezésére és készül az új technológia, amivel részint megsemmisítjük, részint újrahasznosítjuk az anyagot. De semmiképp nem rakjuk az utcára. Az említett helyre salakot hordatunk, ez megakadályozza a porzást. A lakóknak nem kell semmiféle kellemetlenségtől tartaniuk.

Jó szándékú igyekezet

Az iszap tehát, hinnünk kell a felelősséggel nyilatkozó szakértőknek, nem veszélyes, esztétikailag azonban – idézzük a vegyészmérnököt – nem alkalmas útépitésre. S mint halljuk, a jövőben nem is kerül majd utcára. S hogyan jutott belőle a Sárd utcába? *Csordás Ferenc*, a környék régi, lelkes tanácstagja (egyben a gyár gondnoka – övé az iszap elszállításának gondja) igyekezett ekképp javítani a Sárd utca minőségén. Igyekezetének jó szándéka vitathatatlan, körültekintőbb eljárással – lám ez volt a Sárvíz utcai tanulsága is –, azonban nem születik meg ez a másik történet.

1981. június 24.

Az ősztől felsőbb osztályban

Érdi értékelés – érdes hang nélkül

Dicsér az elnök – valami baj lehet. A mondás Érdről származik, s akiről járja, *Dékány István*, a Benta-völgye Termelőszövetkezet elnöke. A mondás eredője, pedig az a huszonöt év, amit vezetőként a településen töltött, s ami negyedszázad alatt, bizony így mondják róla munkatársai – mindig előbbre való volt a bírálat, mint az elismerő szó. Meglehet, ebben a kritikus szemléletben (ami alól, persze önmaga sem volt kivétel) gyökerezik a téves sikere. Meg az érdi labdarúgó csapaté is, hiszen, amikor a tavasz derekán hat ponttal vezettek *Kecskő Paliék*, csöndre intette az ünneplőket: várjuk a dolog végét! Most mégis dicsér az elnök, s még sincs baj, sőt nagy az öröm az érdiek háza táján: bronzérmes lett a megyei bajnokságban a csapat, és eredményével fölkerült a területi bajnokságba.

Emberi mérce

A dicséret pedig szólt – az asszonyoknak, rendhagyó módon nekik köszönte meg a sikert az ünnepi vacsora pohárköszöntőjében *Dékány István*.

– A sport napjainkban legyen bár megyei szintről is szó, sok lemondást kíván – mondta. És nem csupán a sportolóktól: a feleségektől, gyerekektől, szülőktől is. Ezért érzem úgy, hogy az érdi labdarúgás sikerében jelentős szerepet játszottak az asszonyok.

Kijutott persze a köszönetből a játékosoknak, az edző *Bozzai Gyulának* is; míg *Kecskó Pál* szakosztályvezető a támogatókat dicsérte:

– A város helyzete sportéletünket is meghatározza. Nagyobb gazdasági háttér nélkül, néhány kisebb helyi üzem, szövetség támogatásával jutottunk el erre a csúcsra. Amikor két éve megkezdtük a csapatépítést, nem is annyira sportbéli, mint emberi mércét tűztünk a játékosok elé. Nos, ma már bátran állíthatom, hogy ezek a játékosok kiérdemelték a bizalmat. Emberileg megállták a helyüket, képességüket a munkában is bizonyították és e kettő párosult a pályán nyújtott jó teljesítményekkel, ez hozta meg a sikert.

Kecskó jellemez

A siker elérése pedig nem is volt egyszerű dolog... A bajnokság elején az első négy közé jutást tűzte a csapat elé a vezetés. Néhány nagy sikerű tavaszi mérkőzés – és hat pontos vezetés után – a cél aranyra fényesedett. Aztán pedig következett egy olyan sorozat, amelyről az érdi szurkolók boldogan megfeledkeznének.

– Meglehet, a több pontos vezetés elbizakodottá tett bennünket – mondta *Kecskó Pál*. – Ráadásul a rossz időben jött sérülések, néhány fegyelmetlenség kibillentette lendületéből a csapatot, s amikor elveszítve az előnyt, újra meg kellett küzdeni minden gólért – akkor állt igazán lábára a társaság.

Az utolsó mérkőzések nem hagytak kétséget afelől: az érdi csapatnak felsőbb osztályban a helye. S hogy milyen teljesítménnyel vívták ki a játékosok ezt a lehetőséget, arra álljon itt *Kecskó Pál* villámjellemezése. *Fellegi*: nyugodt portás. *Kiss*: pirosokkal is az átlag fölött, *Horváth*: méltóan a kapitánysághoz, *Boros*: a csapat lelke. *Csaja*: több a képesség, mint az edzőmunka, *Vígh*: sérülés után is lelkesen, *Rozinai*: megbízható csereember, *Tátrai*: vezéregyéniség, *Nagy*: gólgyáros, súlyfelesleggel, *Gálvölgyi*: szorgalmas karmester, *Várnai*: motor a pályán, *Pauli*: csipetnyi lelkesedés-hiány, *Kapa*: forróvérű gólkirály, *Sinkó*: tavasszal feledtette az ősz, *Balogh*: hasznos kisegítő, *Turcsán* átszállójegyet váltott.

Az új edző: Németh

A bankett után, ezekben a napokban megérdemelt pihenőjét tölti a csapat, két hét múlva kezdik meg az edzéseket, új edző, az egykori ferencvárosi, majd csepeli játékos, *Németh Miklós* vezetésével. A cél: helytállni a legerősebb területen: Pest, Fejér és Komárom megye, valamint Budapest csapatai között.

1981. június 28.

Sokasodó gyámügyek

Szülők helyett bűnhődik a gyerek – Rászorulóknak hetes otthon

J. A. ötödik osztályos tanuló félelmében ment el otthonról. Nem mer hazamenni, mondta a tanácsi embernek, odahaza állandó a veszekedés. Meghallgatták, megegették, megnyugtatták – hazakísérték. Másnap J. A. összeverve, véresen ment be az iskolába, a tanácsnak az iskola igazgatója jelentette az esetet.

Érden 617 veszélyeztetett kiskorút tartanak nyilván. J. A. eddig nem volt közöttük. De vajon hány hasonló sorsú gyerek élhet a városban?

TUDJA-E, HOGY? – míg 1978-ban 1489, addig 1980-ban 2263 ügyirat került a tanács gyámhatóságára. Érden annyi a veszélyeztetett gyerek, mint a budai járás valamennyi településén együttvéve. A városi tanács évente 116 kiskorút részesít segélyben. A városban az elmúlt évben 150 állami gondozottat tartottak nyilván. Talvaly 6 gyerek került a városból intézetbe. 617 veszélyeztetett gyerekből 176 cigány származású.

BIZONYTALAN BIZOTTSÁG. Az elmúlt évben megalakult a városi tanács gyermekvédelmi albizottsága.

– *Mit tehet a bizottság a veszélyeztetett gyerekekért?*

Kurucz Györgyné a bizottság vezetője:

– Ezt keressük mi is, és nemcsak amiatt, mert egészen új munkacsoport a miénk, hanem mert a veszélyeztetett gyerekek életét eddig is ismertük, s eddig is nehezen találtunk igazi segítségre lehetőséget. A bizottság feladata éppen az, hogy megkeresse azt a módot, amely – elsősorban a gyerek számára – a lehető legjobb megoldást jelenti.

– *Miben látják a veszélyeztetés okait?*

– A végtelen sok ok között sajnos kiemelkedő az alkohol szerepe: ahol a szülők egyike vagy másika – sőt, sokszor mindkettő! – iszik, ott eleve adott a veszélyeztetés. Az alkohol mellé társul a lumpen életmód, ezzel gyakran együtt jár az idegbetegség. Viszonylag kevés az az eset, amikor objektív okok: a kevés pénz okoz gondot, de ilyen is van. De példák bizonyítják: jómódú szülők, szinte minden anyagi feltétel mellett sem törődnek gyerekükkel.

– *Mi lehet a megoldás?*

– Semmiképp nem az, hogy a szülők vétkéért a gyereket büntetjük. Pedig, például az intézetbe helyezéssel ezt tesszük: levesszük a felelősséget a szülő válláról, és a kiskorút elindítjuk egy – legtöbb esetben – visszafordíthatatlan úton. Kézenfekvő a megoldás: a veszélyeztető okokat kell megszüntetni, csakhogy ez túlnő a bizottság, túl a város erején és ráadásul az utóbbi időben ezek az okok nem csökkentek – sokasodtak.

– *Tudnak-e hatni a szülőkre?*

– Ez egyik fő feladatunk. Bizottságunk tagjainak egy része tanár, olyanok tehát, akik naponta kapcsolatban vannak a szülőkkel. Igyekszünk is hatni rájuk, mégis ismétlem:

egyetlen bizottság ereje kevés. Erőteljes szemléletváltásra és akár felsőbb törvényi intézkedésre lenne szükség, hogy megnövekedjen a szülők felelősségérzete gyerekeik iránt.

ARCKÖZELBEN. Hatszáztizenhét kiskorú – egy járásnyi veszélyeztetett gyerek! – sorsát három évtizede jószerivel egyetlen ember intézi az érdi tanácsban. *Csobánczi Jánosné* harminc éve dolgozik Érden, harminc év alatt végigjárta a tanácsi ügyintézés lépcsőit, s jutott el igazi feladatához: a gyámügyekhez. Hozott bármilyen határozatot az eltelt három évtized alatt, intézkedett bármilyen szigorral – így vallja –, a gyerekek érdekét tartotta szem előtt. Munkája szakszerűségének, ügyintézése emberségének a fokmérője a tény: az elmúlt évben hozott 508 határozata ellen mindössze nyolcan fellebbeztek. Ezt a munkát, ezt az emberséget ismerte el *Csobánczi Jánosné*nek szóló dicséretében a tanács végrehajtó bizottsága legutóbbi ülésén.

A MEGOLDÁS: OTTHON. *Dr. Paróczai Csaba*, a városi tanács igazgatási osztályának vezetője:

– Hatalmas az űr a gyámügyekben a tanács lehetséges eszközei és az intézet, illetve az állami gondozás között. Utóbbi, az intézetek zsúfoltságánál, visszahúzó környezeténél fogva, nem megoldás, míg a tanácsok jelenlegi lehetőségei szinte hatástalanok. Nehéz helyzetben vagyunk, hiszen ez a munka az állampolgárok legszemélyesebb életviszonyaiba való beavatkozással jár, és amíg csak nem történik kirívó dolog, nincs közünk ahhoz, ami az ajtón belül történik. Pedig a megoldás csak az lenne, hogy ezeket a gyerekeket még jó időben kiemeljük a családokból, a hét nagyobb részére emberi környezetet, életfeltételeket teremtve alakítsuk ki bennük az emberibb élet igényét. Ezt szolgálná egy hetes otthon kialakítása Érden. Egy, a megyei főügyészségen tartott értekezlet is ezt a gondolatot támogatta, városunk – esetleg Százhalombattával közösen dolgozva – segítséget is kapna.

A városi tanács végrehajtó bizottsága határozatot hozott egy, a városban kialakítandó hetes otthon elképzeléseinek kidolgozására.

1981. július 1.

Óvjuk értékeinket

Telefon – életet ment

Újságnyelven azt mondhatnánk: új színfolttal gazdagodott a város. Csakhogy az a három telefonfülke, amelyet a napokban állítottak föl a BUVIG szakemberei a 70-es főút és a Pipacs utca, a Gellért és a Riminyáki út, valamint a Gárdonyi és a Hunyadi út sarkán nem egyszerűen színfolt. Hiszen nem csupán látványnak kellemesek a városiasodás e kézzelfogható jelképei, nem is egyszerűen a városélet természetes velejárói a telefonok: a lakosság által joggal követelt alapvető életfeltétel az elérhető és jó készülék. Mert nem kevesebbről van szó: a hatalmas távolságok és a nehéz útviszonyok között a telefon –

életet menthet. Akkor, természetesen, ha van telefon (a mostani három fülkével biztató telepítés kezdődött, a hírek szerint hamarosan jut készülék a lakótelepre és reméljük – Parkvárosba is), és ha a telefon – működik. Utóbbiért már nem a fülkét állíttató tanács, hanem a készüléket használók tehetnek a legtöbbet. Mert, ahogy gazdagodik a város, úgy szaporodik a védeni, óvni való érték. S nem csupán azokért a harmincezer forintokért, amibe egy-egy telefon felszerelése kerül, hanem amiatt, a pénzben kifejezhetetlen segítség miatt, amit a telefon jelent életünkben.

1981. július 8.

Az öregekért

A főváros az öregekért – ezzel a címmel indult az elmúlt évben akció Budapesten az időskorú rászorulóknak megsegítésére. Ehhez a kezdeményezéshez csatlakoztak a fővárosi üzemek, vállalatok, így a Volán 1-es Vállalat főnökségei is. Köztük természetesen az érdi: száz dolgozó száz forintját ajánlotta föl – az érdi öregek javára.

Mert – így mondta el *Somogyi József*, az érdi főnökség vezetője – dolgozóik többsége idevalósi, s még azok is, akik a fővárosból járnak ki (mint maga a főnökségvezető is) –, érdinek vallják magukat. Egy sarat taposunk – fogalmazta meg a volánosok elkötelezettségét *Somogyi József*, s emiatt a szép, önként vállalt kötelék miatt lesz igazán értékes az összegyűjtött tízezer forint.

Mert régi gondja a városnak, hogy húszezernyi embere kel naponta útra, húszezren nem csupán munkaerejüket, hanem ráérő idejüket, mi több, segítő gondolataikat is más településeknek, pontosan: a fővárosnak adva. S azoknak a munkahelyeknek a dolgozói is, akik itt találhatók Érden, kétlakiak: többségük, munkahelyük révén máshova kötelezett többletmunkában, alkotó gondolkodásban. S legföljebb a figyelemből Érdre ott jut, ahol maguk a dolgozók vállalják az egy sár taposását.

Mint a volánosok, akik példát mutattak, hogyan kell egy jó ügyet a város javára szolgálni.

1981. július 8.

Napsugár

Többször megjelent már a fényképpel illusztrált hír, legutóbb az Érdi Hírlap június 17-i számában: „Egy éve kezdte meg munkáját Érden a Törökbálinti ÁG léüzeme. Napsugár gyümölcslevelei rövid idő alatt méltán lettek népszerűek”.

Hol? – ugyanis Érd tizenhárom legnagyobb élelmiszer-üzletében nem is ismerik e gyümölcslevet. A Nyugat-Pest Megyei Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat áruforgalmi

osztályán is kérdéssel fogadtak: miért, én már ittam? Ugyanis forgalmazásra még nekik sem ajánlotta senki, nem is ismerik – csak hallomásból.

Miért hát a reklám? Vagy talán éppen az hiányzik?

1981. július 15.

Zeneoktatás

A közelmúltban a Pest megyei Hírlapból arról értesülhettünk, hogy 15 éve alakult meg a zeneiskola Érden. Véleményem szerint a múltat nem szabad elfelejteni és a történet valóságát megmásítani, zeneiskola ugyanis már korábban működött a településen.

Kezdők és haladók

Közvetlenül a felszabadulás után, akkor, amikor még alig múlt el a háború borzalmas pusztítása, s az emlékek még sok család életét bénították meg, rendeletek születtek a kulturális élet megmozdítására, így indult meg a művelődés Érden is. Egészségügyi előadások, háziipari tanfolyamok, gazdasági leány népfőiskola szerveződött és létrejött a zenei kultúrát szomszédos lakosság igényeit kielégítő zeneiskola, amely az érdeklődés középpontjába került. A tanács szabad művelődési osztálya plakátokon tette közzé felhívását: zeneiskolába lehet beiratkozni. A szabad művelődési tanács vezetősége a következő felhívást közölte 1958 márciusában: jelentkezni lehet az iskolák igazgatóinál. A zeneiskola kezdők és haladók számára 1958 szeptemberében indult be 32 tanulóval. A létszám később annyira megnőtt, hogy a tanács, valamint a zeneiskola munkaközössége az iskolát állami támogatással Állami Zeneiskolává szervezte át. Az intézmény támogatására az iskolák igazgatóit: *Marosfy Szabolcsot* (Újtelep), *Lengyel Sándort* (Vincelléri) és *Rózsa Kálmánnét* (Érdliget) kérték fel.

Tagok zenekara

Az igazgatók nagyban segítették *Gál Andor* zenetanár sikeres működését, 1960-ban az ő szervezésében a Postás Zenekar hangversenyezett nagyszámú közönség előtt, ahol már ekkor a zeneiskola növendékei is felléptek. *Gál Andor* egyébként ma is a zeneiskola tanára.

Leányok iskolái

Balettsziskolát is szerveztünk, amely a tanácsházán indult be, később a termelőszövetkezet üres helyiségében működött. Az iskola vezetője *Léner Józsefné* volt. A gazdasági leány népfőiskola Érdligeten működött, nagy fontosságú szerepet töltött be a háború után. Az iskola célkitűzéseit és működését megírtam „A nő szerepe a szocializmusban” címmel. Az iskola vezetője *dr. Temesi Alfrédné* pszichológianár volt.

Hoitsy Andor

Örömmel adunk helyt *Hoitsy Andor* írásának, bár véleményünk szerint a Budai Járási Zeneiskola 15 évének köszöntése nem a „a történet valóságának megmásítása”. Ez a ma meglevő zeneiskola valóban ennyi idő, s legföljebb figyelmetlenségről lehetett szó, amikor az iskola megalakulását megelőző érdi zeneoktatásról az ünnepségek során nem beszéltek. A cikk most ezt pótolta, megismertette olvasóinkat Érd kulturális életének egy érdekes szakaszával.

1981. július 15.

A Hobo Ligeten

A műsort ajánlja: *Bíró Imre*, a művelődési központ munkatársa:

– Ritka alkalom a városban: a rockzene kedvelői egyszerre két zenekart, ráadásul napjaink legrangosabb hazai együtteseit hallhatják – élő hangversenyen. Kettejük közül különösen a Hobo Blues Band fellépése számíthat nagy érdeklődésre: a zenekar az elmúlt időben méltán vívott ki magának rangos helyet a kortárs zenészek között. Az egy koncerten fellépő P. Mobil bizonyára jó kiegészítője lesz Hoboéknak.

A hangverseny július 20-án, hétfőn este 20 órakor tartjuk a strandon, jegyek a művelődési központban, illetve a helyszínen válthatók. Az EDDA koncerthez hasonló nagy közönségre számítunk és a múltkori rendezvényhez hasonló magatartást kérünk a fiataloktól.

1981. július 15.

Csibészelés a sportpályán

Nem idomítás – nevelés

A kutyák a bal oldalon mennek. Tudják is az illemt, követik a bal láb lépést, csak, amikor a ravasz gazdik gyors mozdulattal hátraarcot csinálnak, akkor borul föl a rend. Hogy aztán megint megkeressék a biztonságot adó bal lábat, hogy egy kutya hűségével kutyagoljanak vezetőjük jobbán, hogy amikor fölhangzik az oktató szava: „Megdicsérik a kutyát!” hálás szemmel fogadják a jó szót, simogatást.

Ösztönökre építve

A simogatás, ki tudja, kinek esik jobban? Nem a gazdák büszkeségének-e, akik – az érdi kutyaiskola tagjaiként –, hónapok óta gyakoroltatják ebeikkel az ülést, indulást, fordulást.

– Így igaz: a gazdának legalább akkora öröm az egy-egy sikeres gyakorlat, mint magának a kutyának – mondja *Asztalos Dezső* Százhalombattáról, miközben Néró nevű kutyáját dicséri. – Sok munka, kitartás van az eredmény mögött, s ebben a kutya és az ember egyaránt megméretik.

Az akarat edzése – ezt mondja *Nyitrai Attila*, az iskola vezetője is, ez az idomítás legfőbb tényezője. Aztán helyesbíti szavamat: nem idomításról, nevelésről van szó!

– Nem jó szó az idomítás – magyarázza – hiszen nem értelem nélküli feladatokat gyakoroltatunk a kutyákkal, hanem ösztöneikre építve erősítjük jellemüket. Például minden kutya sajátja az üldözés, feladata a házőrzés. Nos, mi nem arra neveljük őket, hogy ne fogják meg az embert, hanem hogy kell úgy megfogni valakit, hogy ne essék baja.

Bántás nélkül

Ezt a titkot a csibészelen tanulják a kutyák. Az edzéseken ismerkednek meg tennivalóikkal, hogy aztán a bemutatókat – például a győzelem napi sportünnepélyen –, megmutassák, hogyan kell bántás nélkül elfogni a csibészt.

– Kutya és ember nem ellenség – mondja *Takács Ferencné*, kiképzésvezető. – A kutya szereti azt a kezet, amelyik kenyeret ad neki, s a jól nevelt kutya csak akkor támad, ha gazdáját érzi veszélyben. Sajnos, kevés ma még a jó nevelésű eb Érden, nem szokott fegyelmet, így minden váratlan helyzet váratlanul éri őket. Az a kutya, amelyik tudja magát fegyelmezni, könnyebben ereszthető emberek közé, utcára is.

Az alapműveletek – ülés, fordulás, megállás-indulás után bonyolultabb dolgok következnek: akadályugrás. *Kiss Ágnes* Tusculanumból Alex nevű kétéves német juhásza mellett, futva kíséri végig a gyakorlatot.

– Sport ez a javából – mondja a fővárosi könyvtáros –, nemcsak a kutyának, hanem magának az embernek is! Amikor elkezdtek a foglalkozásokat, mindenféle bajom volt, a szívem, a vesém, most a jó levegőn, a kutyatartó társak között elfelejtkezem a bajokról, s úgy jövök az iskola foglalkozásaira, mintha haza jönnék.

Nem szolga

Kutyaszerető közösséget kialakítani – ezzel a gondolattal indította el az iskolát egy éve *Nyitrai Attila*, ma hatvan kutya és gazdája a foglalkozások állandó résztvevője, hatfős csoportjuk hazai sportversenyek indulója, a kiképzésvezető *Takácsné* országos hírű sportember.

– Sok kutya van Érden – mondja az iskola vezetője – de ma még kevés ember foglalkozik megfelelően a sportjával. Legtöbben láncon tartják, szolgának tekintik az állatot. Pedig a kutyának is kell a szabadság. Erre a szabadságra tanítjuk mi őket.

1981. július 22.

Kapcsolat

Milyen messzire nyúlnak egy város kapcsolatai? Nos, mint két legutóbbi érdi példa mutatja: városhatáron, megyén, de még országon túlra is szólíthatnak a kötődések.

A két példa közül az egyiket az idei népművészeti tábor hozta meg. A *Kóka Rozália* vezette diákközösség ezúttal vendégekkel egészült ki: pozsonyi kis népművészek érkeztek Érdre, szórakoztak, élvezték, dolgozták végig a tíz napot magyar pajtásaikkal. Vezetőik nem győzték méltatni a tábor előnyeit, a program változatosságát, és a látottak szépségét. Hogy szavuknak még nagyobb nyomatékot adjanak, vissza is hívták a diákokat egy pozsonyi látogatásra. *Kóka Rozália* és csoportja augusztus végén utazik Szlovákiába.

Ha országhatárokat nem is, de megyehatárokat lép át, illetve köt össze a Kilenc város – kilenc ifjúsága rendezvénysorozat, amelynek harmadik találkozására nemrégiben került sor a Vas megyei Kőrmenden. Az érdi KISZ-esek ott voltak a gondolat születésénél, ott az elmúlt három találkozóon, s megkezdhatték a visszaszámlálást is, mert közeleg az idő, amikor a másik nyolc város ifjúsága Érdre látogat.

S bár két eltérő kapcsolatról van szó, e kötődések lényege ugyanaz: megismerni mások életét, úgy dolgozni, hogy legyen mit megosztani életünkől másokkal – ez mindannyiunk emberléptékű feladata.

1981. július 22.

Vita a környezetről

Bár nem kimondottan vitához szánta írását, mégis figyelemre méltó *Zamecsnik Otília* (Csalogány u. 16.) levele: az érdi útviszonyokról ír, s igaza van, kevés útja van a városnak, amelyen ne kelne el az aszfalt. A 70-es út felújításáról írt véleményére Egy kérdés – egy felelet rovatunkban visszatérünk. Megszívlelendők a telefonokról írt sorai is. Szép, szép, hogy nyilvános telefonokat állítottak fel Érden, ahol az egészségügy sem áll biztos talajon, de, hogy a lokálpatrióták se kapjanak össze, minden egyes kerületben szükség volna erre, és minél előbb. Majd olvasónk így zárja levelét: Úgy gondolom, hogy az érdi lakosok jogos igénye, hogy a lapban folytatott viták pozitív eredményeit lássák, mert idővel elfogy a bizalom, a türelem és a megértés.

Két levél is érkezett Parkvárosból. *Végi Albert* (Rózsa utca 28.), a Bem téri ABC állapotát kifogásolja – tapasztalataink szerint is – joggal. „Ebben az üzletben – írja súlyos szemléleti probléma van a vevők irányában”. Állítását konkrét esettel támasztja alá. „Ez az üzlet – folytatja olvasónk – állandóan –, mint július 1-én, 12-kor is – piszkos, szutykos. Én még nem jártam úgy ebben a boltban, hogy ne ezt tapasztaltam volna. Hol van az ellenőrzés? Vagy ezt az állapotot kell elfogadnunk?” *Végi Albert* a Bem téri bódésorról a következőket írja: Az újságos, a lángossütő, a bazáros előtt olyan sok a gödör, csoda, hogy az emberek nem törik ki a lábukat. Ha meg eső esik, akkor úszni lehet a sárban. Érd – város. Nem lehet hát elvárni az árusoktól, hogy maguk előtt rendet tartsanak? Igaz, a Bem közbe való behajtás is balesetveszélyes, no de ki figyel oda a

gödörökre? Kérem, bejelentésemet vegyék közérdekűnek és tegyenek valamit a fentiek megszüntetésére.

Általunk is többször megénekelt témáról: a parkvárosi iskola szennyvízéről tudósít *Hangódi Imre* (Kárpáti u. 1–3.) levele. „Az iskola szennyvize – írja – most is folyik: itt a nyár, 30-35 fokos a meleg és csak úgy bűzlik a környék, pedig ott van az ABC, az orvosi rendelő. Kérem, ki a felelős ezért a hanyagságért?!” A továbbiakban levélírónk konténert kér a Liptói, a Késmárki, az Aradi út, illetve a Kárpáti és a Bihari út környékére.

Az Ilona utcai temető állapotát rosszalja *Vörös Istvánné* (Janka u. 14.). „Az egész terület – írja – áthatolhatatlan bozót, amelyben szemét, hulladék, állati tetem bújik meg. A környék bűzlik, és volt úgy, hogy körözött személy is itt rejtőzött. Remélem sikerül megszüntetni ezt a szégyenfoltot, ami egyébként játszótérnek, vagy KRESZ-parknak (úgy tudom, mindkettő hiányzik Érden) alkalmas lenne.”

*

Fenti levelekkel környezeti vitánkat lezártuk. A vita értékeléséről lapunk következő számában olvashatnak az érdeklődők.

1981. július 29.

Adj életet!

Éljenek a bátrak, lapuljanak a gyávák! – ezt írták a táblára az otthon maradó (értsd: gyáva) PEVDI-dolgozók és kísérték e felirattal az üzem kapujáig az útnak induló bátrakat. *Wágenhoffer Jenőné* párttitkár vezette a PEVDI-s küldöttséget, akik nélkül egy városi megmozdulás, mint ez a mai önkéntes véradónap elképzelhetetlen is lenne. Heten vannak, heten délutánra ígérték magukat, túl a négy deci vér adásán, az önkéntes véradóknak járó ingyen sört kortyolgatják az ingyen szalámis zsömle mellé.

– *Gyáva lenne, aki nem jön vért adni?*

– Nem gyávaság az – mondja *Jakab Oszkárné*, ötszörös véradó, még mindig mosolyogva a többiek tréfás önkritikáján –, érthető, ha a fehér köpeny, az injekciós tű meg a vér láttán, különösen az asszonyokban, megnő a szorongás. Meglehet, mi is féltünk az első szúrásnál, ugye asszonyok?

Az asszonyok: *Petrovics Jakabné* tizenkilencszeres, *Tiringer Mihályné* hatszoros, *Stranczl Józsefné* hétszeres és *Takács Ildikó* háromszoros véradó, bólogatnak *Jakabné* szavára.

– *Aztán mi történt?*

– Megszoktuk – mondja a legszorgalmasabb, *Petrovicsné*. – Rájöttünk, hogy nem félelmetes a dolog, még jól is jön a büszkeség, hogy az ember egészséges és segíthet másoknak. Így aztán ha véradás van a városban, nem múlhat el nélkülünk.

A volánosok úgy tartják, nélkülük sem. *Papp Gábor* pályaudvar-vezető sietve jön, sietve megy: „Vár a munka” – mondja. A rangidős Volán-pilóta, *Takács László* is két forduló között ugrik be, sürgeti a vizsgálatokat: „Negyvenre van az indulásom.” A GAMESZ-fiúk most is összetartanak: *Kerkuska István* vezetésével pihennek rá a véradásra.

– *A főnök?* – kérdezem, mert megszoktam *Dudás Emil* jelenlétét fiai-lányai mellett.

– Valakinek dolgozni is kell – mondják. – A GAMESZ nem állhat le!

És jönnek sorban a többiek: ÉRUSZ-osok, JATEX-esek, tanácsiak. *Dr. Horváth András*, a Pest megyei Bíróság hivatásos pártfogója önmagát képviseli.

– Jó a vérem – mondja szokott modorában, véradásainak magas számát magyarázva.

– Meg aztán hétköznapiakon úgyis annyit piszkáljuk egymást, legyen legalább egy-egy ünnep, amikor segítünk egymáson, mi, emberek.”

Ennél többet faggatózással sem tudok kiszedni az önkéntesekből.

– Amióta az eszemet tudom, adok vért – mondja *Szépe József* városi KISZ-titkár. – Hát nem az a természetes, hogy itt van az ember?

Ezt mondja *Jáki Ferenc*, a pártbizottság munkatársa is:

– Egészséges vagyok, tudok segíteni, miért ne segítenék?

– Tudatosan adnak az emberek vért?

– Nem – ezt már *Wesztergom Erzsébet* doktorasszony, gödöllői adjunktus mondja.

– Valamikor egészen a hatvanas évek közepéig, addig tehát, amíg közvetlenül egy-egy betegnek volt szüksége vérré, amíg az orvostudomány inkább magát a vért használta föl, kézzelfoghatóbb, konkrétabb volt a segítség, tudatosabb a vállalás is. Ma, amikor készítményekben kerül tovább az emberi vér, nem érzékelhető ennyire ez a kapcsolat. Ezért is öregszik a véradógárda mindenütt: nehéz újakat, s főleg fiatalokat szerezni, öröm tehát az ilyen hely, mint Erd, ahol az átlagosnál jóval több a fiatal ember.

– *Vannak még tévhitek a véradás veszélyei körül?*

– Egyre kevesebb. Ma a vérvétel a legalapvetőbb kivizsgálás része, így eltűnt misztikum is. Az emberek többsége ismeri szervezetét, az a kevéske kis rosszullét, ami előfordul, idegi jellegű. Ma azt mondhatjuk: minden egészséges ember nyugodtan adhat vért.”

A falon plakát, a plakáton síró arcú kislány, szeme sarkából elindult egy könnyecsepp. A fölirat: Adj vért, életet adsz. *Nagy Őrsné*, városi Vöröskereszt-titkár azt mondja: az érdek a maguk nyelvére (szívére?) így fordították a jelszót: adj életet!

1981. július 29.

Felnőttegészségügy

Döntő változások előtt

Legfőbb kincs: az egészség – így tartja a mondás, s mert a város valamennyi lakója szó szerint a bőrén érzi a változásokat (vagy nem változásokat) érthető figyelem kíséri az

egészségügy helyzetének alakulását a város sokrétű tennivalói közül. Kérdezzük a felnőtt egészségügy érdeki helyzetéről beszélgetésünkben dr. Sashegyi Máriát, a városi tanács egészségügyi osztályának vezetőjét.

– *Melyek az egészségügy kritikus területei Érdén?*

– Megfordítanám a kérdést, s ha úgy mondom, melyik nem kritikus, akkor ilyet nem találok. Hiszen, ha vesszük a gyermekellátás gondját, az öregek helyzetét, az egészségnevelés tennivalóit, a szociális kérdéseket, vagy mai témákat: a felnőttek egészségügyét, akkor többségében mindenütt sürgető tennivalókat találunk, s egyiket sem mondhatnánk kevésbé fontosnak vagy kritikusabbnak a többinél.

– *Milyen okok játszottak szerepet a város egészségügyi helyzetének alakulásában?*

– Az, ami az élet minden területének mozgatója – avagy inkább hátráltatója – volt Érdén: a lélekszám hatalmas ugrása és a lépéstartásra képtelen infrastruktúra. Ráadásul a betelepülők egy részének egészségügyi kultúrája is jóval alacsonyabb az átlagosnál, s ez máig nagy feladatokat ró ránk, például a felnőttek egészségnevelésénél.

– *Hogyan jellemezhetjük az egészségügy mai állapotát Érdén?*

– Amikor úgy fogalmazunk, hogy az egészségügyi ellátás színvonala nem üti meg az országos átlagot, akkor ebben már az a fejlődés is benne van, ami a várossá válással bekövetkezett. Különösen az elmúlt év hozott érezhető változásokat, s a szakorvosi rendelőintézet rekonstrukciós bővítésével döntő fordulat várható a város egészségügyi helyzetében. Amit a két év alatt elértünk: biztosítottuk az alapellátást és néhány szakrendelést; a 14 orvosi körzet kialakításával megközelítettük az országos átlagot; a rendelők integrációjával egységes szakmai, gazdasági szemléletet sikerült kialakítanunk. Új igazgató került a rendelőintézet élére, s néhány munkaszervezési változással máris sikerült emelnie az ellátás színvonalát.

– *Mi az, ami rossz az országos átlaghoz képest?*

– Hosszú lenne a felsorolás és a lakosság jól ismeri gondjainkat. Hogy hiányzik néhány szakrendelés, hogy a meglévők bővítése – ideg, szemészet – is szükséges. A labor állapota egyszerűen tarthatatlan, csoda, hogy ilyen helyzetben megtűr bennünket a KÖJÁL. Általában kicsik, zsúfoltak a várók, s dolgozóinknak egyáltalán nincs szociális helyisége, bár megoldottuk az állandó ügyeletet – hétköznaponként 11-től 13-ig, illetve 18-tól reggel 6-ig, vasár- és ünnepnap egész nap tartunk ügyeletet a Lenin úton – telefonok híján az adott útviszonyok között nem érzi a lakosság ezt a változást.

– *Mit jelent a rekonstrukciós bővítés a lakosoknak?*

– Nem kevesebbet, minthogy megoldjuk a város orvosi ellátását! A rekonstrukciós bővítés – amely az első korszerű építkezés a településen a felszabadulás óta az egészségügyért – kétlépcsős. Az első ütem a szeptemberben munkára kész szárny. Itt kap helyet a röntgen, már a jövőre is gondolva a legkorszerűbb felszereléssel, többek közt tévéláncal ellátva: itt lesz a fül-, orr- gégesztet és a sebészet: két szakorvossal, kis műtővel (!), gipszelővel. A második lépcsőben, folytatva a mostani építkezést, készül el egy tíz, majd to-

vábbi 17 munkahelyes rendelő. Erre a megyétől kaptunk 43 millió forintot, reméljük az engedélyt is, hogy a tervezett 1983 előtt folytassuk a munkát. A rekonstrukciót erősíti a mentőállomás létrehozása: maga a miniszter erősítette meg egy 4 kocsis állomás létrehozását – jövőre. S ide kapcsolódik a rendelők felújítása: idén a Kutyaári, a Csurgói és a Tompa utcában. Az ötéves terv során pedig Ófalu bővül tovább egy felnőtt- és egy gyermekrendelővel.

A feltételeknek megfelelő színvonalú orvosi gárdával rendelkezünk máris, s ami öröm: a régiók nem akarnak elmenni, az újak pedig szívesen jönnek. Ebben nagy része van a városi tanács vezetésének: minden ide települő orvosnak tud lakást adni.

– *Milyen változások várhatók a kórházi ellátásban? Mikor lesz kórház Érden?*

– Máris van változás: az új betanulási rendszer egységesebbé és jobbá tette az ellátást. Kevesebb helyre kerülnek – az eddig kilenc helyett főképp a Rókusba – az Érdiek. Nagy gondunk a Tárogató úti helyzet: intenzív osztály például egyáltalán nincs. Ezért is tűnik az egyetlen megoldásnak a kórház megépítése Érden. Ha időpontot ma még nem is mondhatok, biztos vagyok abban, hogy lesz kórház a városban, méghozzá belátható időn belül. Hiszen az új rendelkezéssel –ami Sósút, Tárnok, Diósd és Pusztázámor lakosságát is Érdhez csatolta – nem kevesebb, mint hatvanezer ember egészségéről van szó!

1981. augusztus 5.

A város dolgozószobájában

A könyvtár – úgy tartják – a város dolgozószobája. Ha elfogadjuk a megállapítást, s miért ne hinnénk a könyvtárszakma avatott ismerőinek, úgy bizony keserves dolog benyitni az érdi dolgozószobába. Mert a város könyvtára – mi több: Városi Könyvtár! – kellőképpen kicsi, zsúfolt, s a helyzethez illő módon – üres. Nincs tévedés az alább következőkben: az érdiek, ird és mond nem egészen tíz százaléka tagja a könyvtárnak. És ez a szám már magában foglalja az elmúlt két év nagy ugrását! Érthető hát, ha nem festett rózsaszín képet az érdi könyvtár állapotáról a legutóbbi szakfelügyelői vizsgálat, s jobbára a gondokat taglalta, a városi pártbizottság végrehajtó bizottságának legutóbbi ülése is.

TUDJA-E, HOGY a költségvetésből egy lakosra jutó könyvtári ráfordítás Érden – szemben a többi megyei városok 49,50 Ft-os átlagával – 20,10 Ft? Hogy 11 fiókkönyvtár működik a városban. Az elmúlt öt évben 23 000 kötettel gyarapodott a könyvállomány. Az olvasók száma 3752. Három éve működik a városban a mozgókönyvtár. A gyermekkönyvtár a tanács régi épületébe költözött, s az idén átadják a Városi Könyvtár új szárnyát.

KRITIKA. Az érdi könyvtár minden mutatója – állapítja meg a szakfelügyeleti vizsgálat és a párt-vb anyag egyként – kedvezőtlenebb az országos és a megyei átlagnál. Mégis,

akad egy adat, amely igazán kirívó: az általános iskolai tanulók mindössze 40 százaléka rendszeres könyvtárlátogató. Pedig, vélnénk, ez az a kor, amelyben meg lehetne szerettetni a könyvet. S hol lehetne ráfogni az olvasásra az alakuló embert jobban, mint az iskolában? Különösen, hogy ma már tantárgy a könyv, a könyvtár ismerete; s a Városi Könyvtár dolgozói irodalmi órák tartásával igyekeztek közelebb hozni a gyerekeket a könyvtárhoz. A könyvtárbéli dolgozók buzgalma azonban kevés, akik igazán tehetnének diákjaik olvasási érdeklődéséért, azok a pedagógusok. Csakhogy... Csakhogy hiába is forgattuk a könyvtárba beiratkozottak névsorát, pedagógusokat rémisztően kicsiny számban találtunk köztük. Meglehet, van némi kapcsolat e tény és a gyermekolvasók lehetségesnél is alacsonyabb száma között?

ÖNKRITIKA.

– *Milyen a könyvtár állapota, mondjuk, a két év előttiéhez képest?*

Vogronics Lászlóné, a Városi Könyvtár igazgatója:

– Összehasonlíthatatlanul jobb. Ezt maguk a számok is bizonyítják: nőtt a költségvetésünk, nőtt a könyvállományunk, jelentősen növekedett az olvasók száma. Persze, nem volt nehéz, hiszen alacsony mutatókkal indultunk. Mégis, ha azt vesszük, hogy milyen feltételek között dolgozik a könyvtár, akkor ezeket az eredményeket értékelnünk kell. Ha viszont azt nézzük: mit várhatna el egy ilyen nagy lélekszámú város – ideértve a környező kisebb településeket is – egy könyvtártól, akkor természetesen úgy kell fogalmaznunk: a könyvtár helyzete nem megfelelő.

– *Melyek a könyvtárosi munka kritikus pontjai?*

– A gyermekkönyvtár. Bár az új helyen 10 négyzetméterrel nagyobb a területünk, szűkösnek tartjuk ezt a helyiséget is. Ott van a fiókkönyvtáraink gondja, amelyek többsége iskolában működik, közülük háromnak van önálló szobája. A jövőben is ez lenne az út: iskolában kialakítani a fiókkönyvtárakat, de fő a fejünk, hogyan oldjuk meg a nyári nyitvatartást. Aztán a könyvek! Néhány alapvető szak- és kézikönyv hiányzik, s adott költségvetés mellett beszerzésükre nem is igen számíthatunk.

– *A megoldás?*

– Mindenekelőtt a hely kérdése. Ha sikerül megfelelő környezetet biztosítani a könyvtárnak – erre leginkább a tanács régi épülete alkalmas –, úgy érezhetően javulna munkánk is. És a feltételek változása bizonyára meghozná az érdeklődés olvasási kedvét is.

Kevés város büszkélkedhet azzal, amivel Érd: költőfia, Csuka Zoltán ajándékával gazdagodott néhány éve tovább. A Jósomszédság Könyvtár, egy a tizenegy fiókkönyvtár közül, de valójában az egyetlen, amelyhez fogható ajándékkal igazán kevés város dicsekedhet. S amilyen csöndes-szerény a könyvtár-adományozó költő, olyan csöndben működik a városban Jósomszédság, sokszor még a település lakó előtt is rejtve magát. Megint csak egy halk kérdés: nem bánunk errefelé mostohán értékeinkkel?

1981. augusztus 12.

A Sárd utca építéséről

Kérdés: *Piszkák Imre*, a 47. sz. választókerület tanácstagja (Sárd u. 4.):

– A Sárd utca megépítését már 1980-ban tervezték, a tanácsülést megelőző jelölőgyűléseken erről a lakosságot tájékoztattuk. A városi tanács műszaki osztályától és a mai tanács tisztviselőitől később azt a választ kaptam, hogy az út 1981 első félévében lekésőbb augusztusig elkészül. A félév már a múlté, az utépítés azonban nem vette kezdetét. Meddig várjunk?

Válaszol: *dr. Benussi Silvío* tanácselnök:

– Ez nem tanácsunktól, a KPM-től függ. A fő közlekedési utak bekötő útjai ugyanígy szintén KPM-kezelésbe tartoznak, s az építés költségeit is – jelen esetben kétmillió forintot – onnan kapjuk. Úgy igaz, a Sárd utca építését már az elmúlt évre terveztük, a gázcseretelep előtti szakasz tanácsi erőből meg is épült. Idén, a megszigorított gazdasági körülmények között azonban ilyen önállóságra nincs lehetőség. Egyébként a napokban tárgyalunk a KPM illetékességeivel, reméljük hamarosan megnyugtató választ tudunk adni a kérdezőnek és a környék lakosságának is.

1981. augusztus 12.

Villany – új módon

Hihetetlen dolog, de így van: villanyvezetésre egyetlen fillér sem jut Érden a VI. ötéves tervben!

Pedig köztudott, hogy több mint hatvan kilométer vezeték hiányzik, s hogy egyes területeken – a fővárostól húsz kilométerre! – petróleumlámpa mellett tanulnak a kisdíákok.

Ezen a tarthatatlan állapoton segítő kötétt szerződést a városi tanács és az ELMŰ dél-budai igazgatósága a magánérős villanyvezetés támogatására. A szerződésben az ELMŰ vállalja bevezetését azon a helyeken, ahol a lakosság kéri, a tanács pedig lebonyolítónak vállalt kötelezettségeket magára. Ez a szerződés egyik előnye: nem a lakosok, hanem a tanács látja el a villanyvezetés körül adódó szervezési tennivalókat, a másik előny, hogy az ekképp bevezetett villany után nem kell közséjfejlesztési hozzájárulást fizetni, de ami a legdöntőbb: a több éves reménytelen várakozás helyett viszonylag gyorsan jutnak az érdekeltek villanyhoz. A bekötési határidő ugyanis 1982!

Azok a lakosok, akik így módon kívánnak villanyhoz jutni, s vállalják a költségeket, augusztusban jelentkezhetnek tanácsstagjuknál, vagy a tanács műszaki osztályán. A jó megoldás az lenne, ha nem egyénenként, hanem többen összefogva adnák be igényüket, ezzel is csökkentve a költségeket, ésszerűsítve a munkát. A jelentkezés semmiféle kötelezettséget nem ró a lakosságra: az ELMŰ szakemberei bírálják ugyanis el, hogy mely területen lehetséges egyáltalán (elsősorban a transzformátorok teherbírása alapján) a villanyvezetés.

Ezután ad irányarat az ELMŰ, s ezt az összeget kell befizetni az ősz folyamán a városi tanácsba. Az így felmért és elbírált területeken vezetik be a jövő év során a villanyt.

Az érdeklődők bővebb felvilágosítást a tanács műszaki osztályán kérhetnek.

1981. augusztus 12.

A bölcsőde küszöbén

A gyerek felvételét javaslom

Nincs egy éve sem, hogy a város asszonyai azon vitatkoztak: kell e bölcsőde Érden? Ki amellet volt, hogy inkább óvodára (iskolára) lenne szükség, mások azt hangoztatták: kell bölcsőde, de nem oda, ahova épül. A foghíjas jelentkezések (emlékezzünk csak: lapunkban kétszer ismételtük meg a felhívást, azt is megkockáztatva, hogy a bölcsőde – nem kell?) a fenti megállapításokat támasztották alá. De a bölcsőde megépült, s a második évét kezdő intézmény felvételi bizottsága az elmúlt heti ülésén ugyancsak törhette fejét.

41 helyre 87-en kérték felvételüket.

Mind megérdemli

– És ez még csupán töredéke azoknak, akik jogosultak lennének bölcsődére – mondta dr. Sashegyi Mária, a városi tanács egészségügyi osztályának vezetője. – Sajnos, ez az egyetlen nagyon rossz helyen van és sokan bizony inkább vállalják a gyerek Pestre cipelését. Igaz, aki, mondjuk, hatra jár be a fővárosba, meg sem tudja oldani, hogy ötkor, negyed hatkor lerakja a gyereket. Így is több kisgyerek már a hatórási nyitás előtt ott van a bölcsődében. Mindez nem jelenti azt, hogy a bölcsőde nem kellene Ez az egy év is bizonyította: szükség van rá, s ha a város minden nagyobb részében épülne egy, az is kevés lenne.

Kell – ezt bizonyítják az indokok is. „Ősszel munkába kell állnom”, „Építünk, kevés a pénzünk, dolgoznom kell”, „Pedagógus vagyok, szeretnék visszamenni a pályára.” És a visszatérő védőnői ajánlások a kérelem hátoldalán: „Családi, szociális (egészségügyi, anyagi) helyzete miatt felvételét javaslom.”

Hátrányos helyzet

– Tulajdonképpen mindenki megérdemelné a fölvételt – mondja Kovács Ferencné, városi vezető védőnő. – Hiszen fel kell tételeznünk, hogy aki eljut oda, hogy a mai kedvezmények mellett foladja azt az anyai örömet és vissza nem hozható nevelési lehetőséget, amit az első három év jelent, fel kell tételeznünk: nyomós oka van rá.

– *Melyek ezek az okok?*

– Elsősorban anyagi: házépítést, OTP-kölcsönt egy keresetből és a gyesből nem lehet bírni. Aztán egzisztenciális: a szakképzett és hivatásukat szerető asszonyok nem engedhetik meg maguknak, hogy hosszabb időre elszakadjanak munkájuktól.

Akad is pedagóguskérelem jócskán. („A pedagógusok gyerekeit mind föl vesszük. Szükség van minden tanárra az iskolában.”) Négygyerekes család kérelme a következő, négyből egyszerre háromnak felvételét kéri. Mellette egy gyerekes anya kérelme.

– Az anya erején felül is mindent megtesz a gyerekéért – mondja *Dignis Antalné* egészségnevelő. Felvesszük, hangzik a döntés. (A többgyerekesek esetében nyilvánvaló a döntésünk, s nincs vita a gyereket egyedül nevelő szülők, többségében anyák esetében sem. Nem vesszük viszont fel az egy gyerekes családokból”). Visszatérő szó a védőnői vélemények között, hátrányos helyzet.

– A gyermek érdekét nézzük – mondja *Kovács Antalné*, a bölcsőde vezetője. – Azt, hogy hol biztosított a nevelése. Így a hátrányos helyzetű családok gyerekeit részesítjük előnyben, ez azonban rejt igazságtalanságot is magában. Hiszen döntésünkkel hátrányos helyzetűvé tesszük az emberi, családi környezetet biztosító – szülőket.

Felvettek és várakozók

Háromórás vita után negyvennyolc gyerek lapja kerül a kupacba: ők a boldog felvettek. Másik tízegynéhány a vitás eset: ők az üres helyre várakozók. Egy bölcsődényi gyerek kap elutasító választ. A hatvan gyerekre szánt bölcsőde így is huszonnyolccal többet fogad. Újabb bölcsődét két éven belül nem avatnak a városban.

1981. augusztus 12.

Folytatás

Aki ezekben a napokban jár a Lenin úton, jelentős változásoknak lehet szemtanúja a központi rendelő környékén. Aki pedig el is időz kicsit a rendelő új létesítménye körül, s kicsit is ismeri (s mert egészségügyben ugyan ki nem lenne érintett, s így ki ne lenne szerte a városban jó ismerője a szakág helyzetének?) az érdi állapotokat, megállapíthatja: döntőek ezek a megújulások a város egészségügyében. Aki pedig szóba elegyedik a téma illetékeseivel (netán olvasta lapunk augusztus 5-i írását e témáról), azt is megtudhatja: a most látható építkezés csupán első lépcsőjét jelentik annak a beruházássorozatnak, ami – várhatóan tíz év leforgása alatt – megoldja Érd (és ide tartozó környező községek) szakorvosi ellátásának gondját.

A most befejezés előtt álló – és szeptemberben munkáját megkezdő, s csupán később avatandó – négy munkahelyes rendelőt (itt lesz a röntgen, sebészet, orr-, fül- gégerendelés) a tervek szerint újabb követi: egy 17 munkahelyes rendelő. A „tervek szerint” kifejezés ezúttal nem bizonytalanságot: eldöntött elhatározást (mi több: pénzt!) takar. A

kérdés csupán az: mikor kezdik meg, illetve folytathatják-e a már megkezdett, rekonstrukciós bővítésnek nevezett építést. Az egészségügy városi vezetői – s a város több irányítója is – a folytatás mellett kardoskodik: a felvonult építőkkal zökkenőmentes lehetne a munka, időt és ezzel pénzt – s lévén egészségügyről szó: egészséget, életet – nyerhetne a város. A folytatás sorsa még nem dőlt el, szóbeli ígéretet kaptak az érdi egészségügyiiek kérésük teljesítésére. Amit, reméljük, hamarosan döntés követ. Ami, véljük, nem lehet más, mint a munka folytatását elrendelő határozat.

1981. augusztus 19.

Vállalás

Az elmúlt heteket statisztika készítésével töltötték a helyi üzemek, vállalatok, szervezetek is. Felmérték (összeírták, jelentették) az idei félév munkáját. A számok jó eredményeket mutatnak, mindenütt teljesítették, sőt: túlteljesítették vállalásaikat. A városi tanács költségvetési üzeme például különösen büszke lehet tevékenységére: a tervezettnek sokszorosát hozta munkájával a konyhára. Természetes is, mondhatnánk, hiszen az elmúlt év nehezebb, de az addigiaknál eredményesebb munkája után idén döntő vállalásokat vártak az üzemtől. Így hangzott el ez a városi tanács végrehajtó bizottságának ülésén, s vélhetnénk, az üzem maradéktalanul teljesítette az elé tűzött célokat.

Csakhogy... A vébé megszabta az üzem tevékenységi körét is, ami nem állt egyébből, mint a városban nyújtott szolgáltatások mennyiségének, színvonalának, eredményességének növeléséből. Úgy igaz, nőtt a városi munkák száma, de az üzem vállalásainak nagyobb részét máig (így bevételeinek is nagyobb százalékát) külső feladatok adják. Kényszerhelyzet ez: a nyereségrendszerben dolgozó üzem rászorul a külső munkára (az érdi tanács vb már többször szót ejtett a helyzet tarthatatlanságáról), vállalásainak milyenségét és mértékét azonban – így gondoljuk – a létrehozó tanács szabályozhatja. Ez ügyben mintha szívesen engedné (itt-ott utasítaná) a vezetés az üzemet a külső munkákra. Pedig az üzem dolgozóival beszélgetve, a többség fontosabbnak tartaná a városban (a városért végzett, még ha hasznát nem is mindig hozó) munkát, mint, mondjuk a Filmművészeti Főiskola (bizonyára elmaradhatatlan és csak az érdi üzemmel végezethető) felújítását. Hiszen a költségvetési üzemeket – így rendeli a Tanácstörvény – „elsősorban a helyi szükségletek kielégítését szolgáló tevékenységre” hozzák létre. Ezt erősítette meg az üzem munkáját tárgyaló végrehajtó bizottsági ülés. Az üzem gyakorlata e két rendelkezésnek mond ellent.

1981. augusztus 19.

Sikeres focirajt

„Nem egy pontért jöttünk” – harsogta a *Pécz Imre* vezette érdi szurkolóhad vasárnap a kiskunlacházi pályán. „Bár látnám azt az egy pontot” – mondta sokkal csöndesebben a szakosztályvezető: *Kecskó Pál*. Meg is volt csöndjének oka: *Kapa Pali* lábát fájlalva (bulgáriai útján egy kamionnal „találkozott”, innen az emlék: az eltört kisujj) a lelátón foglalt helyet. „Nehezebb itt ülni, mint küzdeni a pályán” – mondta idegesen ropogtatva a szotyolát.

Ráadásul a hazaiak siránkozása is csak élezte a helyzetet: nincs csapatunk, mondták, de mintha csak csapdának szánták volna a sírást. Pedig elemi labdakezelési hibák a lacházaiaknál és egy hazai kiállítás biztos érdi sikert ígért. De ahogy múltak a percek, s ahogy egyre reménytelenebbnek tűnt a zöld-fehér góllövés, úgy jött meg a hazaiak az önbizalma. S bizony, ha időnként nincs *Vígh Dezső* (határozott, biztos rombolásaival a mezőny legjobbjá volt!) nem ébred föl az elején egy-két bizonytalanabb védelemmel magát észrevétető *Fellegi*, nem hajtja meg a jobboldalt *Kiss Csaba* és nem húzza meg időnként az ellenfél védelmét az újonc, de az eltelt rövid idő alatt becenevet kapott (Szeku) görög *Szekulidisz* – akkor....

Szerencsére, mintha csak a szépszámú közönséget (hétszázból talán egyedül az ellenfél csapata volt lacházi) akarta volna ingerelni az érdi gárda: mielőtt még *Dékány István* főszurkoló kiadhatta volna magából haragját, az érdiek eldöntötték a meccs sorsát. Előbb a csereként beállt *Várnai* lött gólt, majd az addig „alsó” *Pauli* (igaz ritka remekül kijátszott helyzetből) gurított a hálóba, végül *Nagy-Jimmy* rázta meg magát, szólójával szemben nem volt ellenszer. Ezzel a húszperces iskolajátékkal nyert 3–0-ra a csapat. S a Duna túloldaláról átutazó nézősereg (a sokszor joggal bíralt szurkolók ezért a teljesítményükért megérdemelnek minden elismerést!) csak azt kérdezte: miért nem lehetett így játszani az egész meccs alatt?

1981. augusztus 19.

Takarékszövetkezeti tervek

Kölcson, betét, csekkszámla

A városi tanács végrehajtó bizottsága nemrégiben hallgatta meg és fogadta el a takarékszövetkezet tájékoztatóját a szövetkezet tevékenységéről és a lakosság részére nyújtott szolgáltatásokról. Erről kérdeztük mi is *Béres Lászlót*, a takarékszövetkezet elnökét.

– *A városban több szervezet is intézi a lakosság pénzügyeit. Nem okoz ez a munkában átfedést?*

– Nem hiszem, hogy a három szervezet – OTP, Állami Biztosító és szövetkezetünk – munkája akár fedné, akár ütné egymást. Sőt, a település státusváltása, a város lélek-

számának állandó növekedése, megnövekedett igénye a pénzügyi tevékenység iránt akár még nagyobb szervezést is megkövetelne. Ráadásul hozzánk tartoznak a környező községek és Százhalombatta is – ez további feladatokat ró ránk.

– *Melyek az érdeki pénzügyi tevékenység jellemzői?*

– Építkező város vagyunk, ebből adódik, hogy sokan igényelnének fészkekrakásukhoz kölcsönt. Sajnos az igényeket csak korlátozott összegben és körben tudjuk kielégíteni. Olyannyira, hogy már csak a jövő évi hitelfolyósításokra veszünk fel igénylést. Nem vagyunk gazdálkodó város, ezért viszonylag lassúbb a pénz beérkezése, viszont gyorsan és nagy összegben veszik ki betétjüket az emberek. Ez is a város jellemzői közé tartozik.

– *Mennyire használják ki az érdeki az átutalási betétszámlát? Lesz-e lehetőség csekk nyitására a szövetkezetnél?*

– Sokan és szívesen használják ki az átutalási betét adta könnyebbésséget: hiszen egy csekken, havi egyszeri befizetéssel valamennyi kötelezettség letudható. Annak idején azért is vállaltuk az átutalási betétet, hogy később, a csekkfizetés is lehetővé váljék, hiszen az átutalási betétszámla az alapja a csekk forgalmazásának. Ez egyébként a mi munkánkat bonyolítja: nem csupán az egyénnel, a munkáltatókkal is kapcsolatba kerülünk. A betétszámla érdekessége egyébként, hogy ehhez nem kötelező a szövetkezeti tagság.

– *Hogyan kívánják továbbfejleszteni szövetkezet tevékenységét?*

– Mindenképpen újdonság lesz a csekkrendszer, ennek bevezetésére a fővárosi kísérleti jellegű bevezetések után, a tapasztalatok felhasználásával kerül sor. Szeretnénk tevékenységi körünket bővíteni: tárgyalunk utazások szervezéséről az IBUSZ-szal és a Cooptouristtal, ha sikerül megegyeznünk, az egész város hasznát szolgáló tevékenységet vállalhatunk. Igyeksznünk minél közelebb kerülni a lakossághoz. Ezért hoztuk létre a diósi, csapágygyári részlegünket, és hasonlót tervezünk Százhalombattára is. A jól működő parkvárosi kirendeltségünkhöz hasonlóan Érdligetre tervezünk újabb kirendeltséget. Ez jelentősen csökkentené a központi iroda zsúfoltságát és tevékenységünk további fejlesztését szolgálná. Nem szakmai tevékenység, de mi a munkánkhoz szorosan kapcsolódónak vesszük kórusunk létezését. Az aranykoszorús férfikórus támogatását továbbra is vállaljuk és az eddigiekhez hasonló sikeres munkához a feltételeket biztosítjuk.

1981. augusztus 19.

Őszi kultúrprogram

Kapcsolat a hétköznapiakkal

Kultúrában nincs pihenőidő – írtuk a művelődési központ nyári programjáról. S ha a nyár nem pihenés, akkor az ősz egyenesen nagyüzem. Mielőtt azonban A tervekről beszélgetnénk, a nyári programokról kérdeztük *Urbán Lászlót*, a művelődési központ igazgatóját.

Magas mércé

– *Hogyan értékelhetjük a ház nyári rendezvényeit?*

– Elképzeléseinknek megfelelően néhány sikeres programot szerveztünk. Mindenképp ide kell sorolni a diáktáborokat: a Hazafias Népfront megyei bizottsága és a városi tanács anyagi támogatása lehetővé tette, hogy szakmailag színvonalas elfoglaltságot nyújtsunk a gyerekeknek. A népművészek, helytörténészek, sportolók és a cigánygyerekek tábora megerősített bennünket: a háznak hasonló szervezéseket bátran vállalnia kell. A jól sikerült programok közé kell sorolnunk komolyzenei hangversenysorozatunkat, amely még nem ért véget, de ezt a kezdeményezést még körültekintőbb szervezéssel jövőre is folytatni kell.

– *És mi az, ami nem sikerült?*

– Volt ilyen is: túlméreteztük a diszkóprogramot. Jobb egy színvonalas estet tartani, mint három gyengét, ez a tanulság. Szervezési okok miatt a tervezett beatkoncert-program két hangversenye is elmaradt, a jövőben nagyobb figyelemmel kell előkészítenünk ezeket a műsorokat.

– *Nagy reményekkel indultak neki a nyelvtanfolyam szervezésének, de a tervezettek közül egy sem jött létre. Miért?*

– Túl magasra állítottuk a mércét: a tanfolyam követelménye, intenzitása riasztotta az érdeklődőket. Voltak ugyan jelentkezők, de nem találtunk közös időpontot. Nem mondunk le azonban a nyelvtanfolyamnak erről a speciális, az utazást előkészítő változatról. Jövőre újraindítjuk, reméljük nagyobb sikerrel.

Hagyomány és újdonság

– *Milyen elvek szerint alakítják az őszi programot?*

– Két szempont határozta meg programunk kialakítását. Az egyik, hogy kultúrtevékenységünk kapcsolódjon a hétköznapokhoz. Ezért adott már nyáron helyet házunk a BÁV – és a lemezvásárlásnak. Ezt folytatjuk az őszi iparcikk-kiállítással és -vásárral, a Kertészeti Kutató bizonyára sokak számára érdekes bemutatójával. Szeretnénk az embereket aktivizáló programokat szervezni – ez másik elvünk –, egyes rétegeknek fórumot teremteni: ezért fejlesztjük tovább a nyugdíjas- és a cigányklubot, s indítunk a huszonevesek mellé egy Ifjú Gárda-klubot is. Igyekszünk nyitni az iskolákra: mind több kihelyezett programot biztosítani, illetve segíteni az oktatási intézmények kultúrprogramjait, például a szülők klubjainak munkáját.

– *Milyen hagyományos rendezvényeket kínál a ház?*

– Eddigi, jól működő klubjaink tovább dolgoznak, s programjaink is kapcsolódnak az előző évekéhez. Lesz gyermektorna, nyelvtanfolyam, szabás-varrás és társastánc. Szervezünk irodalmi esteket: *Csuka Zoltán* születésnap emlékműsorát nálunk veszi föl a rádió. Lesznek kiállítások és ismét rendezünk filmklubot, ezúttal a francia új hullám művészetéből.

– *És mi lesz az újdonság?*

– Néhány új klub: a díszmadártenyésztőké, a sárkányrepülőké és az ifjúgárdistáké. Új színfolt lesz az a vetélkedősorozat is, melyet helytörténeti témákból, iskolások számára rendezünk és a brigád-vetélkedőhöz hasonlóan az Érdi Hírlap lközreműködésével

Reális kép

A művelődési központ nyári eseménye volt az a szakfelügyelői vizsgálat, amelyet a Pest megyei Tanács művelődési osztálya és a Pest megyei Művelődési Központ és Könyvtár munkatársai végeztek. A vizsgálat reális képet adott a művelődési központ tevékenységéről, elismerve a nehéz körülmények között dolgozó házbeli népművelők munkáját. E vizsgálat iránymutatásainak megfelelően kezdi meg őszi évadját az érdi művelődési központ.
1981. augusztus 26.

Variációk egy címerre

Tessék választani!

Dr. Bartók Irén, a vb-titkárság vezetője nem tagadja meg önmagát: szorgalmasan-lelkesen terelgeti az alkotmány napi ünnepség érkezőit az asztalhoz és kínálja a látványt:

– Tessék választani!

Ami közül választani kell – lehet – Érd város címerterve, pontosabban egy címerterv négy variációja. A látogatók a MEZŐGÉP kultúrtermében türelemmel járulnak az asztal elé, s nézik az egy témára épülő vázlatokat. A jelképminaret mindenütt adott, hol tömzsibb, hol szálfatermetűbb; azonos a napsugár is (változat csupán annyi: hol egy, hol kettő, hol három archban mosolyog), a csillagnak is a helye változik csupán. A zöld szín – magyarázza a fölirat – a város kertes jellegét mutatja, a kék a Dunát.

– *Melyik tetszik?* – kérdezem a titkárság vezetőjét.

– A hármas – mondja.

Akad, akinek egyik sem. Egy ötödikre nem lehet szavazni? – kérdezi egy könyvtári dolgozó. Mások elégedettek, ugyan ki tudna jobb jelképet, mint a minaretet, a vizet és a napsugarat? A szakértő – az éppen kitüntetett szobrász – nem nyilatkozik. Valaki a pályázat iránt érdeklődik. Miért, volt olyan? – kérdeznek vissza többen. Többen egybehangzóan állítják: volt. Húsz pályamű érkezett az elfelejtett kiírára.

Ez itt előttünk a huszonegyedik, nem pályamű: a Képzőművészeti Alap megbízott művészenek alkotása. Nem lett volna jobb érdi művészekkel kidolgoztatni a címet? – tamáskodnak néhányan. Nem – zárják le a vitát a jól értesültek. A címerkészítés az Alap monopóliuma. A négy közül egyre szavaz tehát most Érd lakossága. Van, aki bizakodó: Érdnek még soha nem volt igazi címere. Most az is lesz.

Lapunk nyomdába adásáig a legtöbb szavazatot a hármas számú terv kapta.

1981. augusztus 26.

A Milton Klub Ófaluban

A Szapáry-monda nyomában

Emlékezetes nap volt az idei július 20.; 455 éve történt, hogy *II. Lajos* király Érdre érkezett. Az eseményről így emlékezik meg *Brodarics István* krónikájában: „Még aznap, mikor Budáról elindultunk, *Sárkány Ambrus* kastélyához érkeztünk, amely két mérföldnyire van Budától. Érdnek hívják ezt a helyet. Itt a király legkedvesebb és legkiválóbb lovát elveszítette, amely hirtelen támadt betegségben pusztult el. A király roppantul fájlalta a veszteségét. Sokan rossz jelnek tekintették ezt.”

Kicsit az évfordulóhoz is kapcsolódva, no meg azért, mert sokan még soha nem jártak Ófaluban, a Milton Klub tagjai látogattak el nemrégiben Érd ősi városrészébe. A látogatókat az ófalui KISZ-fiatalok látták vendégül (ezt szó szerint kell érteni – a Szapáry-pince bejáratánál terített asztal fogadott bennünket), s kalauzolták végig a műemlékeken. A klubtagság ellátogatott az egykori kastély hűlt helyére, a helyszínen ismerkedett meg a Szapáry-mondával, a plébánia gyűjteményével és a török idők emlékét őrző minarettel.

Sajnálattal tapasztaltuk, hogy az idő (és az emberi felelőtlenség) milyen jóvátehetetlen pusztítást végzett a város emlékeiben. A Szapáry-pince a börtönfülkével például sok érdeklődőt vonzana; ahogy figyelmet érdemel a plébánia gyűjteménye is: egy esetleges városi múzeum alapját képezhetné. Vagy a minaret, amelyet hatalmas anyagi áldozatokkal hoztak rendbe.

Mi, a Milton Klub tagjai csak megköszönni tudjuk az ófalui fiatalok kedvességét, s a felejtethetetlen véleményt, amelyhez hasonlóan, reméljük, mind több érdeinek és nemcsak érdeinek lesz a jövőben része.

A Milton Klub tagsága nevében: *Hoitsy Andor*

1981. augusztus 26.

Megújult a húsüzem

Benta-völgye Termelőszövetkezet: befejeződött az aratás, lezajlott a hagyományos, augusztus 20-i munkás-paraszt találkozó, mi több: megkezdődött a labdarúgó-bajnokság, ami csak tovább élénkíti a focistákat pártfogoló szövetkezet mindennapjait.

S ha újdonság után kopogtat az ember, talál olyat is: véget ért a húsüzem rekonstrukciója.

– *Miből állt a felújítás?*

Dékány István tsz-elnök:

– Részben bővítésből: megnöveltük úgy az üzemet, hogy ennél tovább már itt, a téesz udvarán nem is nyújthatunk! Másrészt átalakításból: a meglevő helyiségeket

módosítottuk úgy, hogy a leggazdaságosabb helykihasználással segítsék a munkát. Előszörban, a hűtőteret növeltük, gyakorlatilag végig hűtőfolyosón haladhat a hús. Korszerűsítettünk is: beállítottunk néhány új gépet és dolgozóinknak megfelelő szociális helyiségeket alakítottunk ki –mindezt saját erőből.

– *Mit jelent ez a megújulás a szövetkezetnek?*

–Több termelést – több pénzt! Egyetlen adat: az eddigiekhez képest kétszeres mennyiséget, évi 30 ezer sertést dolgozunk fel. A jobb körülmények bizonyára javítják a minőséget is, lehetővé teszik a hírnevünkhöz méltó, talán minden eddiginél jobb áru készítését. A megnövekedett kapacitás több munkáskezelést is kíván: 20-25 embert tud fogadni az üzem. Dolgozóink pedig jobb körülmények között dolgozhatnak.

– *Mikor kezdi meg munkáját a húszüzem?*

– Mire az írás megjelenik, remélem, teljes erővel dolgozik.

1981. augusztus 26.

Minaret

Ezzel a címmel kétszer is megjelent írás az Érdi Hírlapban. Először az elmúlt év július 23-án, a glossza lényege: nincs egy tábla, ami a műemlékre utalna. Pedig elkelne egy tájékoztatás már fönn, a 70-es ófalui leágazásánál, majd egy másik, a kulcsok helyének ismertetésére.

„Szinte még meg sem száradt a nyomdafesték”, s az augusztus 13-i számban a Texelektro 4-es KISZ-alapszervezetének titkára, *Varga László* felajánlotta, hogy a tájékoztató táblákat elkészítik. A városi tanács részéről *Késő Géza* fejlesztési főmérnök tett ígéretet, hogy a táblák felállításának engedélyezéséhez megkeresi a KPM illetékeseit. Az ígéretek a napokban ünnepelték egy éves születés napjukat, az erre járók azonban még mindig szájhagyomány útján tájékozódnak.

Tudjuk, jó munkához idő kell (azt is, hogy a lassúhoz még több), de – ahogy a lap egy éve írta – „valóban ritka szép látvány a környék odafönnről. Annyira szép, hogy a városnak nincs joga megfosztania másokat az élménytől. S önmagát sem a ritka műemlék erkölcsi, anyagi hasznától.

1981. augusztus 26.

Kapcsolat Pozsonnyal

Látogatók a Zerge-hegyen

Ha megkérdeznénk bárkit, mi köti össze Érdet és Pozsonyt, sokan nem adnának választ. Mások meg legföljebb illet mondanának: a Duna, itt is van egy domb, ott is van egy

domb... Pedig hát a kéttörténelmű, külön jelenű várost újabban a legerősebb kötelék kezdi összekapcsolni: a gyerekbarátság.

Közvetlen forrásból

Történt ugyanis, hogy a diáknépművészek nyári táborán, az immár hetedik éve együtt táborozó hazai gyerekek mellé új résztvevők érkeztek: pozsonyi fiatalok. *Kóka Rozália*, a tábor vezetője:

– Régóta szerettünk volna nyitni táborunkkal, s örömmel fogadtuk a pozsonyiak vállalkozó kedvét. Nem csupán táborunk életét színesítette a két diákság részvétele, de a különböző tájak népművészetének megismerésével, feldolgozásával munkánk lett eredményesebb.

Koncsol László, csehszlovákiai magyar író:

– Amikor elindítottuk gyermekeinket, magunk sem tudtuk, hová jövünk. Nálunk nincs hagyománya az effajta táborozásnak, s csak csodáltuk, hogyan lehet a rövid tíz nap alatt annyi élményt, tudást átadni a gyerekeknek, mint amit a mieink Érden kaptak. Ráadásul úgy, hogy a táborvezető maga is művész, mi több: tudósa művészetének, s így közvetlen forrásból nyerték gyerekeink az ismereteket. Ott, Érden fogalmazódott meg bennünk: ezt a felejthetetlen tíz napot viszonzoznunk kell!

Közös vélemény

Így indult el egy augusztus végi napon, tizenkét érdi diák Pozsonyba, sokan először lépve át országunk határát. Három nap ugyan kevés egy városra, mégis három nap alatt a pozsonyi vendéglátók igyekeztek minden szeretetüket beleadni. Így tettek az érdi diákok kirándulást Zerge-hegyen, fagylaltoztak a tévétorony forgó-büféjében, látogatták az egykori koronázó város emlékeit: a várat, a templomokat, látogattak el Pozsony magyar vonatkozású emlékhelyeihez, például *Bartók Béla* egykori gimnáziumához. S a háziak figyelmességéből (az érdi napokhoz hasonlóan a vezetők és a diákok családoknál szálltak meg) mindenre futotta: *Dancs Krisztinát* *György Ingrid* szülei ápolták szeretettel. *Nagy Ildikóék* vendéglátásából pedig még *Tusa Viktória* szüleinek meghívására is futotta...

Érthető volt hát e közös napok után a vélemény, amelyet a pozsonyi és érdi vezetők egyként mondtak ki: a megkezdett kapcsolatot nem szabad abbahagyni!

Dr. György István, mint a CSEMADOK főtákará, szervezete képviseletében támogatva az ötletet, s mint a pozsonyi Duna utcai magyar iskola szülői munkaközösségének a vezetője, a pozsonyi szülők segítségét ajánlotta föl.

– Régóta keressük a kapcsolatot Magyarországgal, és sok területen szép eredményeket is értünk el. Diákok között azonban kevés kapcsolat teremtdött meg, s a meglévők sem elég tartalmasak. Ez a most induló érdi barátság éppen abban lehet több minden eddiginél, hogy kezdettől fogva tartalmas, hasznos közös tevékenység az alapja. Én a CSEMADOK nevében ígérhetem: támogatni fogjuk a megkezdett közös munkát.

Életrevaló ötletek

Hasonlót ígért *Janda Iván*, a pozsonyi Duna utcai iskola igazgatója, s első hallásra életrevalónak találták az ötletet az érdi városi tanács művelődési osztályán is. A jövő elképzeléseiről számtalan beszélgetésen esett szó a pozsonyi napok alatt. Kölcsönös népművészeti táborokról (*dr. György István* szerint hasonló táborok útnak indítását fogja ajánlani a csehszlovákiai magyar iskoláknak a CSEMADOK) kórusok, zenekarok cseréjéről, pedagógusok találkozájáról és közös sportversenyekről.

Ötlet tehát van bőven, közülük jó néhány belekerül abba a szerződésbe, amelyet hamarosan megkötnek a pozsonyi és az érdi iskolák képviselői. A kapcsolat él, éltetni, élesíteni kell.

1981. szeptember 2.

Művészarcok – Rozanits Tibor

A Perint-partján született: szép Vas megye máig magáénak vallott fővárosában, Szombathelyen... tengerésznemzedékek ivadékaként – írja róla *B. Supka Magdolna* művészettörténész –, családjukból ő lett a művészet elsőszülöttje. Tengert járó őseitől hozhatta, ösztöneibe ívódva a déli tájak, emberek iránti vonzódását. Az itáliai és görög vizek végtelenségét, e végtelenség megtalált csöndjét.

– Megmagyarázhatatlan a kötődésem Délhez. A tájhoz: elmentem az itáliai és görög partokhoz és otthon éreztem magam. Az emberekhez, nincs az a melegség, ami a déli emberekéhez fogható! S nem is az olaszoké, az ő kedvességük a jó pincéré, minden mozdulatukban benne van az üzlet. Hanem a görögök! Ahogy a kereskedő boltjában kávéval kínál, ahogy a parasztasszony átnyújt egy almát – ezekben a mozdulatokban még ott él a nagyság, ami a világ példaképévé tette a görög embert.

Az ötvenes években végezte a Képzőművészeti Főiskolát. A munka szeretetére *Bencze László*, a szakmai tudás fontosságára *Koffán Károly* oktatta, fél évig *Ék Sándor* tanítványa volt. – A főiskolán 1958 óta tanít, a műhelyben – munkahelyét így pontosítja. Grafikai külföldi biennálékon, kiállításokon szerepeltek: egyéni kiállítása volt Budapesten, Szombathelyen és Érden. A Miskolci Grafikai Biennálén háromszor nyert díjat, 1975-ben Munkácsy-díjat kapott.

– Nagyon lényeges, hogy az induló képzőművész kikkel találkozik pályája kezdetén. Nekem szerencsém volt, kiváló pedagógusokra leltem. *Benczétől* a munkát kaptam útra-
valóul, azt a kötelességérzést, amivel ma is naponta dolgozom, s ami nélkül elképzelhetetlennek tartom az alkotást. *Koffán* arra nevelt, hogy ehhez a munkához is, ugyanúgy, mint minden szakmához az életben, elengedhetetlen a mesterségbeli tudás. A képesség legfőbb arra elég, hogy az átlagnál könnyebben tudjon az ember tanulni. Volt *Koffának* egy mondása: minden anyagon úgy dolgozz, mintha ez lenne az egyetlen meg-

munkálандó anyag a kezében. Ezt kaptam én útravalóul, és igyekszem átadni a maiaknak, de sokszor nem értik. Én meg őket nem, mintha a főiskolára bekerülve nem elkezdődne – lezárulna pályájuk. Legtöbbször föl sem mérik, vagy csupán az iskolai évek elmúltával, hogy milyen nagy lehetőség az övék. Itt kedvükre ronthatnak. És a tanulóévek alatt nem a nagy mű a lényeg, hanem a lehetőség, hogy mindig javíthatunk.

Az érdi művészet egy-életét éli: híre-neve nem jut túl a György utcai maga építette ház kerítésén. Ráérő idejében kertészkedik, ezer négyszögölnyi gyümölcsöséből eladásra termel. Hobby ez, de függetlenségének záloga is: megválaszthatja, milyen munkajánlatot fogad el. Hívták a fővárosba sokszor, ő maradt. Tudom, milyen volt itt az élet, amikor a miénk volt az egyetlen ház – így magyarázza kötődését a hozzá hűtlen városhoz.

– Magamnak élő ember vagyok. A tanítás, a munka, egy-két társadalmi kötelesség leköti minden időmet, s még az olvasmányokra: könyvekre, hazai és külföldi folyóiratokra is kevesebb jut, mint szeretném. Pedig csábítók a lehetőségek: moziból, színházból, sőt még a televízióból is szívesen választanék kedvemre valót. Így aztán társaságra is akkor találok, ha valaki rám nyitja az ajtót. Jó lenne, ha az időből több jutna a városra, mégiscsak itt élek, és ha kívülről is figyelem útkeresését. Volt idő, hogy nagy lelkesen megkerestek, egyszer-kétszer elmondtam a véleményemet, a gondokat, persze. Mert az, hogy mondjuk: épül egy óvoda, az természetes. Segíteni az őszinte szembenézéssel lehet. De rosszul szólhattam, mert többet nem kérték a véleményemet. Így legfőlebb levelezek, ha van KÖJÁL-ra tartozó dolog, ami tűrhetetlen. Én jól érzem magam így is, csak a nap huszonnégy órája kevés.

Nem látványos művész. A maga alkotta következetességgel, csöndben dolgozik. Jelentkezései a nyilvánosság előtt, ha lehet, tovább ritkultak. A kísérletezés korát éli: linóleumról most váltott vissza rézkarcra. Dolgozik és vár. Ne mások ítéljenek meg – így mondja –, én döntsem el, mit vihetek mások szeme elé. Ez ars poeticája. Nem az egy mű, nem is az életmű a fontos. Hanem azok az alkotások, amelyekben megmutatkozik az alkotó ember.

1981. szeptember 9.

Megtalálták a góllövő cipőt

Sokáig keresték, de végre vasárnap délutánra megtalálták a góllövő cipőt az érdi csatárok! A jó bajnoki rajt – Kiskunlacháza ellen 3–0 – után hidegzuhany volt a Vigh fiúk elleni 1–1 és a tatai gólszegénység. Meglehet, a Horváth Géza vezette szurkolósereg haragjától tartva kapta össze magát az ÉVTE: az újonnan elkészült csapatzászló után (amelynek címere sokak szerint szebb, mint a készülő városi jelkép) egy kettést ajándékozott az ellenfél Szondi SE-nek.

Pedig a két csapat közötti különbség már a pályára lépéskor kiütközött: a vendégek fejmagassággal verték a hazaiakat. *Kiss Csabának* például ugyancsak igyekeznie kellett, hogy rendre lefejelje a nála húsz centivel magasabb ellenfelét... Ráadásul ezúttal sem volt gondtalan az összeállítás: *Nagy András* (az edzésen *Boros-Cölöppel* futott össze) a lelátóról nézhette társait. Akik közül hosszú időn át Kapa tűnt ki: az érdi csapat támadásai rendre rajta akadtak el... Szerencsére *Kiss* megint a csapat tüdeje volt (igaz csak sérüléséig, mert hiába érkezett szírenázva Losonczi doktor, egy alapvonalon túli esés után a hátvéd nem térhetett vissza), hangyaszorgalmú az „öreg” *Tátrai* és törökös turbánnal a fején is otthonosan mozgott az egyetlen érdi születésű csatár – *Balogh Géza*.

Elsősorban nekik volt köszönhető, hogy a csapat elviselte *Fellegi* (hányadik?) bizonytalankodását, *Kapa* állóháborúját, s az újabb meccsre való kihagyott helyzeteket. *Tátrai* s *Kapa* góljával megérdemelten győztek. Ez volt a véleménye *Németh Miklós* edzőnek is:

– Megérdemeltük a két pontot, de még mindig nem játszotta azt a csapat, amire képes. Előttünk van a VOSE elleni rangadó Soroksáron, úgy vélem, ott ki kell jönni a csapatból annak a játéknak, ami ebben a gárdában vitathatatlanul benne van.

1981. szeptember 9.

Magyar Rádió: Csuka-est

Nyolcvan éve, 1901. szeptember 22-én született *Csuka Zoltán*. Az Érdligeten élő és alkotó József Attila-díjas költő-műfordítót – az érdi Józsefszédság Könyvtár alapítóját – a Magyar Rádió irodalmi összeállítással köszönti. *Csuka Zoltán* írásaiból, verseiből, műfordításaiból és a költőről szóló megemlékezésekből készült műsort szeptember 21-én, hétfőn, 19 órai kezdettel a Művelődési Központban, nyilvános felvétel keretében rögzíti a Magyar Rádió.

A Magyar Rádió Csuka-estjének műsorát az érdi Városi Könyvtár munkatársai állították össze.

1981. szeptember 16.

Kisiparosok kiállításán

A szépség mögött sok a munka

Bizony, elcsodálkozik az ember, ha megtudja, hány kisiparos dolgozik Érden és környékén. Hatszázhetven – mondja *Pálfi Tibor*, a KIOSZ városi szervezetének titkára –, ebből ötszáz Érden. S azt pedig, hogy hány szakmában igyekeznek a lakosság szolgálatára lenni, az egyszerűen elképzelhetetlen. Ehhez végig kéne járni a környék iparosait, de legalábbis ellátogatni a kisiparosok szombaton nyílt és vasárnapig nyitva tartó kiállításá-

ra. Itt aztán fogalmat alkothat a látogató, milyen sokszínű is az iparosmunka manapság.

Mert megtalálható itt minden, amit ma a kisipar produkál: *Györe János* mester művészi kötésű könyvei, *Ladányi Andrásné* kötött virágai, *Kiss László* nemes lószerszámai, *Kovács Imre* népi ihletésű fazekasmunkái, *Kovács Imréné* festett porcelánjai.

S hogy mi munka van ebben a könnyed szépségben, arról *Pataki János* cukrász mesél: „Soha még ilyen forgalmunk nem volt, mint nyáron, és soha még ilyen kevesen nem dolgoztunk az üzletben, mint idén. Hajnalban kezdtünk, éjjelre végeztünk és én azt sem tudtam, hogy a pult és a konyha között hova szaladjak”.

Bálint Mihály százhalombattai fazekasmester a látogatók szeme előtt mutatja be a korongozás tudományát. Egyik kezével agyagot vesz, formára igazítja, mezítelen jobb lábával sebesen pörgeti a korongot. Oly könnyűnek látszik a dolog, hogy embernek kedve lenne megpróbálni.

– *Mennyi idő alatt lehet megtanulni a korongozást Mihály bácsi?*

– Én harminchárom óta gyakorolom, de még nem mondhatnám, hogy úgy megy, ahogy szeretném. Ha valaki rááldoz egy-két évet, akkor már kijöhet a keze alól egy felismerhető darab. De sajnos, mindenki sajnálja az időt, s aki még kedvet is érezne a korongozáshoz, nincs türelme kivárni, míg megtanulja a szakmát.

Néhány szakmában szerencsére van utánpótlás. A MÜM 220. Szakmunkásképző vezetői: *Sárosi Rezső* igazgató és *Vlukovszky József* „tanártársaik” munkáit figyelik a kiállításon.

– Sok gyerekünk kerül iparozáshoz gyakorlatra – mondják. – Iparosa válogatja, hogyan foglalkozik a diákokkal, de a tapasztalat az, hogy aki akarja, az iparosnál nagyon megtanulja a szakmát”.

Pálffy Tibor titkár nem kis büszkeséggel figyeli iparosai kiállítását: harmadik éve rendeznek Érden effajta bemutatót.

– Azt hiszem, maguk az érdi lakosok sincsenek tisztában azzal, milyen gazdag iparból válogathatunk helyben. Erre kell ez a bemutató: a lakosság megismeri a helyben található szakmákat és legközelebb már kevesebben fordulnak kontárokhoz.

Dr. László Pál, a tanács TEF-vezetője a kiállítókat dicséri, közülük is a kőműveseket, akik Bartha Sándor vezetésével vállalták a szovjet hősi emlékmű felújítását – társadalmi munkában. Nem nagyon kell nekik a dicsérő szó, a kisiparosoknak a városban vállalt feladata, s ez a mostani kiállítás is tisztes munkájukról, helytállásukról beszél.

1981. szeptember 16.

Árusok

Nem tudom, észrevették-e, de megsaporodtak az árusok a városban. Eddig ugyanis csak néhányukat és csupán a nap egyes szakaszában láthattuk a város forgalmasabb pontjain: a Bem téren, a központi Volán-pályaudvaron. Újabban azonban megnőtt az

árusok száma, s az említett helyeken a járókelők a nap bármely szakában vásárolhatják a szőlő szőlőt, mosolygó almát és csengő barackot. S az áru helybehozásának öröme mellett eltölpül az a tény, hogy az elmúlt hetekben egyszerűen reménytelen vállalkozásnak tűnik a közlekedés a Volán-pályaudvar körül (ehhez hozzájárul az ABC rossz helyre telepített üveg visszaváltója is), s bizony csupán a legakadékoskodóbbak szemének föltűnő a kidőlni készülő tábla a Bem téren, amely egyenesen megtiltja és büntetéssel fenyegeti az említett helyen az árusítást.

Úgy igaz, az árusok növekvő száma egybeesik a Belkereskedelmi Minisztérium legújabb rendeletével, amely megkönnyíti az árusítást, s a helyi tanácsok kötelességévé teszi az árusítóhelyek kijelölését. Az érdi tanács illetékes osztálya szerint a rendelkezés nem érinti a város árusait: Érden továbbra is a piac a kijelölt elárusítóhely. A tanácsi emberek nyilatkozata pedig az árusítókat hagyja hidegen (még az időnkénti büntetés sem elég figyelmeztető erejű) – ott árulnak, ahol tudnak. Vagyis, ahol az eladás számukra a legjobban kifizetődő – a központban. Érthető érdek ez is, mint ahogy nem kell magyarázni, mit jelentenek a város ellátásában a naponta friss és szép árut szállító kistermelők. Az egész város ellátása érdekében kell megtalálni a legjobb megoldást a tarthatatlan helyzetre.

1981. szeptember 16.

Időtálló igazságok Csuka Zoltánról

Már legutóbbi versgyűjteményét is rábízta az idő mérlegére. Jól tudja: a költő nem tarthat védőbeszédet, nem is magyarázkodhat. Igazságai időtállóak, szépségeit csak a holnap igazolja.

Megelőzi korát? – kérdezte az ugartörő társ a Tűzharang kongatásakor, s majd fél évszázada igaz a máig szóló válasz is: „Nem, csak magasabb csúcsról tekinti a világot, megérzi a holnapot, az új eszméket, az új lelket, az új kataklizmákat.”

Látomások bíztatták ellentmondásra, hiszen alig voltak, akik buzdították egymást. A szellemi örökségből sem gazdálkodhatott örökké, választott hitese sorsközösséget. Mikrokozmoszában kitárulkoznak a horizontok, a békétlenek gondtalansága között ő megpróbáltatásaiban ma éli meg a holnapot, s lobogó hite ébren tartja lelkiismeretűnket. Meg-megméretkezik prédikátori hitében, s példáját adja: vannak még hídépítők, vannak még apostolok.

Költészetében nincsenek hétköznapiak és ünnepnapok. Költészete egyetlen álmatlan évszaka a munka vérkeringésében.

Kortársak vallomásai

„Az a vidám izgalom száll meg, amit csak az ifjúkori barátságok tiszta rajongása tud fölverní. Költőtársra akadtam, olyanra, akivel közös eszményeim vannak, Ugyan milyen

ember? Vajon ő is olyan örömmel fogad-e, amilyennel én fölkerestem? Vajon ő is érzi-e a csiklandozó örömet, amit én?”

(Kodolányi János)

„Nem ismerek még egy költőt, aki ennyire a holnapban élne, hinne, lélegezne, vergődne és vigasztalódna, mint *Csuka Zoltán*. Sohasem tekint vissza a múltra, még analógiákat sem keres letűnt korszakokban – a történelemből nem lehet diadalmas holnapot építeni. És amit a mában meglát, abban is már a holnap int.”

(Szenteleky Kornél)

„Vannak korszakok, amikor a költő szerepe az, hogy a világ kicsinyes, földhöz tapadó józanságával, gondolkodásának racionalizmusával szemben az irracionális must, a szent „őrületet” képviselje, szeme, „égből a földre, a földről az égbe villanjon”. A költő magáról ír, egyes szám első személyben, de azzal az igénnyel, hogy az emberiség közös, legmagasabb rendű érzelmeit fejezi ki. Ha nem értik meg: biza-kodik a jövőben.”

(Benedek Marcell)

„S mily remek a Szonett-koszorú magyar hangszerelése is! Azt tartják: *Csuka Zoltán Krleza Kerempuh*-balladáinak fordításával alkotott *Arany Jánosi, Vikár Bélai* műremeket. Most hozzátehetjük: ráadást is adott.”

(Lőkös István)

1981. szeptember 20.

Hét hét alatt húsüzem

Egyszer ezen is túl kell esni. Aki még csak távolról, netán filmen látott disznóvágást, az bizony félve lép be a húsüzem ajtaján. A kísérmot egy lépésre el nem hagynám, már azért sem, hogy ne csak lássam, de halljam, értsem is mi történik itt.

A Benta-völgye Tsz korszerűsített, bővített húsüzemében két hete próbaüzem van. *Simon József* üzemvezető irányít.

– Valamikor kisipari módszerekkel, egy kócerájban ment a bérvágás. Ahogy nőttek a követelmények, lassan-lassan bővítettük az üzemet. Tavaly már 15 ezer sertést vágunk le és dolgoztunk fel, de a piaci igények még többet követelnek és nemcsak mennyiségben, de minőségben is.

Jelenleg 52 féle áru hagyta el az üzemet, de a választék bővítésének lehetőségével továbbra is élni akarunk. A teljes kapacitást 1983-ra érhetjük el, a felmérések szerint ez a helyi igényeknek megfelel. Azt hiszem, nagyon fontos, hogy Érden évek

óta alig változik a felvásárlás mennyisége, mert ez nagy biztonságot jelent a háztáji kistermelőknek.

– *Mióta dolgoznak a bővítésen és mely vállalatok segítségével?*

– Hét hét alatt lettünk kész, s ez tulajdonképpen egész Érdnek köszönhető. A Mezőgép érdi gyáregysége soron kívül készítette el a vágóasztalt, gyors, pontos volt a hőerőmű és kiválóan dolgoztak a lengyel szakemberek, akik a hűtőház gépeit szerelték.

A bejáratí rampák, korlátok mellett érünk az első helyiségbe. A sertés a magas pályán mozgó horogra kerül, majd a szétvágás következik. Láthatóan nagy fizikai erőfeszítést igénylő munka.

– Van, aki irigyli tőlük a hatezer forintos fizetést. No, én ilyenkor azt mondom, álljon csak be egy félóra... Egyébként nem kell olyan óvatosan lépkedni, nem fog elcsúszni. A legkorszerűbb csúszásgátló Pietra keramitot vásároltuk meg. Ebből a helyiségből már csak egyfelé lehet menni, a technológiai soron. Régen az is baj volt, hogy az egyes munkafázisok, az utak keresztezték egymást. Most ez sehol sem fordul elő.

Bekukkantunk a hűtőbe is: a plusz két fok borzongat. Az úgynevezett meleg részbe érve ínycsiklandó illatok fogadnak; itt már töltik a kolbászt. A főzősor üstjei után a füstölőbe néznék be, ha éppen a kamrában nem lenne már nagyüzem. A készáru raktár falai is acéllal burkoltak. Az árut *dr. Nagymányai Kázmér* állatorvos ellenőrzi:

– Össze sem lehet hasonlítani a jelenlegi körülményeket az eddigiekkel – mondja. – A tákolt, hevenyészett kalyibákban természetesen a higiéniai körülményeket csak sok-sok többletmunkával lehetett biztosítani. Külön öröm, hogy a kiszolgáló, szociális helyiségek is – öltözők, mosdók – bővültek, szépültek.

1981. szeptember 23.

Közlekedés

Az utóbbi években jelentősen megnőtt lakóhelyünk közúti forgalma. Az autópályán egy-egy fő- és mellékútvonal naponta többször is zsúfolt. Baleset szempontjából veszélyes útvonalak és csomópontok rajzolódtak ki. A statisztikák alapján ilyenek például a belterületen a Bajcsy-Zsilinszky út és Riminyáki út (különösen az iskolák közelében), a Bethlen Gábor utca, Vörösmarty utca és Kossuth Lajos utcai elágazás, a 6-os és 70-es főutak találkozásai.

A szilárd útburkolat gyarapodásával párhuzamosan aggasztóan nő a balesetek száma is. Ennek oka sok esetben a figyelmetlenség, de olykor közvetett okozója lehet a közúti jelzőtáblák hiánya is. Így például a Béke térről jövő autónak elsőbbsége van az Engels utcán a Budai (70-es) út felé haladó autóval szemben. A Duna és Sárd utca szinte beláthatatlan kereszteződésében sem szabályozza jelzőtábla az elsőbbséget, lehetőséget adva arra, hogy a „jobb kéz” szabályt ki-ki egyénien értelmezze.

De nemcsak a táblák hiányoznak: a 70-es út felújítása után az útburkolati jelek felfestése is néhol elmaradt. A Sárvíz utcai autóbusz-megállónál a gyalogos átkelőhelyet jelző táblák ugyan ott vannak, de a zebra felfestése elmaradt.

1981. szeptember 23.

Művészcok

Keze alatt a bábok játszanak

Már lépnék be a nyitott ajtón, de hirtelen megtorpanok. Szemben a terem túlsó végén díszes társaság trónol egymás mellett sorban, az első széken az okos lány nagy barna pamutcopfokkal, mellette a tudós doktor bő, fekete köpenyben, hegyes süveggel, majd a király, a királyné, a lovagok, fényes udvari pompában és néznek rám merev titkot őrző arccal.

– Ők a legújabb darabunk szereplői, ember nagyságú bebújós bábuk, a játékos maga elé veszi a bábút úgy, hogy az őt takarja, két karját a ruha ujjába dugja így – és már pattan is föl a tudós doktor uram a székről fontoskodva... De akkor *Nagy Margit* mosolyogva visszaejti a bábút a helyére, aztán helyel kínál.

Az érdi szakmunkásképző intézet klubszobájában vagyunk, körbe a falakon rajzok, festmények, a szekrény tetején mives, szép faszobrok.

– Ez itt a műhelyünk, ott bent a másik helyiség a könyvtár. Emlékszem, négy éve, amikor idekerültem kulturális nevelőtanárnak, a kollégák, akik jól ismertek (25 éve itt élek Érden), rögtön azzal fogadtak: remélem, nem akarsz itt is bábszakkört szervezni? Sajnos, nem volt szerencsénk. Megszállottja vagyok a bábművészetnek.

– Rájöttem, nem elégít ki csak a kívülálló gyönyörködő pozíciója, meg kell ismer-nem mindent, ami a bábművészethez tartozik, a történetét, a rendezést, a bábok készí-tését, a díszletek, a kosztümök tervezését is. 1968-ban beiratkoztam a Fővárosi Műve-lődési Ház bábos tanfolyamára és 1969-ben már csoportot szerveztem az érdi 2. számú általános iskola alsó tagozatos gyerekeiből.

– Nem éppen mindennapos gyakorlat, hogy szakmunkásképzőben és főként ka-maszkorú fiúkkal bábcsoportot sikerül létrehozni. Önnek ez mégis sikerült.

– Meggyőződésem, hogy az esztétikai nevelés egyik leghatásosabb eszköze a bábozás. Ezért is cseréltem fel könyvtárosi munkámat és jöttem ide az intézetbe, hiszen jól tudom, mekkora szükség van a szakmunkásképzőkben ilyen jellegű foglalkozásokra. És miután ez is sziklaszilárd meggyőződésem, minden gyerekben, de még a felnőttben is él a bábok iránti vonzalom, csak ki kell bontani, rá kell vezetni őket az elfeledett élményekre.

– *Beszélgetésünk elején említette, hogy a bábozás megszállottja. Miként jelentkezik ez a szenvedély konkrétan az életében, pedagógiai eszközként, vagy egyfajta művészi önkifeje-zésként?*

– Kezdetben mindenképpen maga a bábművészet érdekelt. Elbűvölt a komplexitása, az élettelen tárgyak antropomorfizálása, egyfajta közvetettség, amivel olyan elvonatkoztatásokra képes, melyre semmilyen más művészet nem. Aztán természetesen, ahogy egyre mélyebbre ástam magam a mesterségbe, úgy tárult fel a bábjáték másik óriási lehetősége, ami szintén a komplexitásából adódik. A vizuális kultúra, művészi ízlés kiművelése az alkotó játék folyamatában. Ezeket a bábokat itt például a gyerekeim készítették, együtt terveztük, álmodtuk meg a Mátyás királyról szóló játékok.

A szép szenvedély viszi előre az embert, a hivatásszeretet teszi képessé minden erőfeszítésre anélkül, hogy belefáradna, s csak így, ilyen töltéssel képes igazán továbbadni értéket, tudást, lelkesedést. De *Nagy Margit* szerény lényéhez nem illenek a nagy szavak. Amikor erre a találkozásra kértem, nagyon nehezen állt kötélnek. Természetes számára, amit csinál, nem szeret magáról nyilatkozni, mondta. S hogy mégis létrejött a beszélgetés, csak egy miatt. Szeretné, ha végre több pedagógus foglalkozna a bábművészettel, ha az iskolák jobban élnének a benne rejlő lehetőségekkel, mert a bábozás egyaránt képes a színház, a képzőművészet és az irodalom iránti érzékenységet, fogékonyságot kiművelni. 1981. szeptember 23.

Épül az új könyvtár

Otthonra találnak – Méltó lesz a környezet

Alaposan eltévedtem, amikor a városi könyvtárat kerestem: az utcányi lakóház-sorban miért is pont azt a rozszart vályogfalú házikót néztem volna annak. De végül is az volt. A könyvtár vezetőjével *Vogronics Lászlónéval* egy szűk, könyvekkel zsúfolt kamrában beszélgettünk. Sebj, hiszen a témánk a házikó mögött épülő új városi könyvtár. A kérdés: mikor lesz vége a könyvtárnak otthona Érden?

– Minden évben – már 1976 óta – született határozat arra, hogy meg kell oldani a helyzetet. A tervek 1979-re készültek el, hárommillió költséggel. A pénz egy részét az Országos Közművelődési Tanács, másik részét a városi tanács adta. Ez a kis épület 109 négyzetméter alapterületű, az új 230 négyzetméter lesz. Az átadás decemberre várható, ami szerintem reális. Amellett ugyanis, hogy a költségvetési üzem dolgozóinak más fontos munkája akadt, jól állnak a kivitelezéssel. Sokkal nagyobb gondunk a bútorok, a berendezés megszerzése. Valószínűleg újra az OKT-hez kell fordulni anyagi segítségért...

– *Hány olvasójuk van most, s mennyire számítanak a beköltözés után?*

– Pillanatnyilag 3800 olvasónk van, ebből 1600 a gyerek. Aggasztóan kevés. Viszont teljesen érthető, hiszen hova is ülhetnének, minek jöjjenek, ha a legalapvetőbb szolgáltatásokat sem tudjuk kielégítő színvonalon nyújtani. Hozzá tartozik, hogy a könyvszerzési kereteink is igen szűkösek: a mozgó könyvtárral együtt 12 fiókot kellene ellátni.

Egyetlen könyvből tehát 12 példány szükséges, s akkor még csak egy-egy példány jut a helyszínre. Az éves keret mindössze 220 ezer forint. Megértjük, hogy a tanácsnak ennél nagyobb gondjai is vannak, de hát nekünk ez a hivatásunk. Alapvető szakmai hiba, ha egy-egy tanulmányt vagy monográfiát nem veszünk meg. Mindenesetre 1985-re 6-8 ezer olvasóra számítottunk, és reméljük, sok-sok gyerek jön majd, ha a rendezvények is kellemes környezetbe kerülnek.

– Szakfelügyeletünk még így is kevésnek találta a lehetőségeket. Ezért a párt végrehajtó bizottsága úgy határozott: később megkapjuk a régi városháza épületét is.

Talán lesznek, akik azt mondják, hogy ez már sok. Csak így indíthatunk olyan szolgáltatásokat, mint a gyermekfoglalkozások, a másolás, de lehetne a felsorolást folytatni. A zenei és nyelvi részleget már a jövő év elején szeretnénk kialakítani.

1981. szeptember 30.

Megjegyezzük – a belkereskedelemről

Öröm, vagy gond a bevásárlás? A válasz sok mindentől függ, elsősorban természetesen attól, hogy tömött vagy lapos pénztárcával indul valaki beszerző körútra. Az előbbi, kedvező lehetőségeket feltételezve még mindig kell némely dologgal számolni. Kapható-e a keresett cikk lakásunk közelében, vagy kénytelenek vagyunk távolabbra gyalogolni, netán utazni? Esetleg az éppen Pestre készülő családtagot, barátot bízunk meg a vasárnapi ebéd nyersanyagainak beszerzésével – akinek ez a megbízatás úgy kellett, mint púp a hátára.

Érden bizony ilyen és hasonló gondokkal kell számolni, mert az ezer lakosra jutó bolti alapterület 226 négyzetméter – a 457 négyzetméteres országos átlaggal szemben! A városok rangsorában ezzel az utolsó helyen szerepel. A vendéglátó egységek alapterületét nézve sem sokkal jobb a helyzet. Az egy lakosra jutó (forintban számított) kiskereskedelmi forgalom is jóval alacsonyabb Érden az országosnál, s ezzel a kör bezárult.

Természetesen igyekeznek a helyzeten változtatni. az utóbbi napokban például két új üzlet is nyílt a városban. Egyik a Sasad Termelőszövetkezet mezőgazdasági szaküzlete a Bakonyi út–Bajcsy-Zsilinszky út sarkán, a másik egy kiskereskedelmi bolt parkvárosban.

Gyarapodik a város, nő a lélekszám – nélkülözhetetlenek az új üzletek.

1981. szeptember 30.

Asszonyok a gépek mellett

Az Érdi Ruhaiipari Szövetkezet divatos, szép női ruhái, szoknyái, blúzai itthon és a világpiacon egyaránt keresettek. Több éve készülnek itt exportra finomkonfekciók. Kis szériában megrendeljük az NSZK, itthon pedig az OKISZ Labor. A szövetkezethez tartozik

még a százhalombattai és az érdi méretes szalon, ahol a lakosság igényeinek megfelelően javításokra is vállalkoznak. A bér munkában történő gyártás előnye, hogy alapanyagot és minden kelléket a megrendelő biztosít, sőt a szállítás nagy részét is vállalja.

Világpiaci követelmények

Az Érdi Ruhaipari Szövetkezet tevékenységével – figyelemmel a dolgozók élet- és munkakörülményeinek alakulására – a közelmúltban foglalkozott a városi tanács végrehajtó bizottsága.

Vogronics László, a tanács elnökhelyettese röviden így foglalta össze az elhangzottakat:

– A Szövetkezet alakulása óta nagyon sokat fejlődött, s ez a munkakörülményekben is tükröződik. A színvonalasan dolgozó egység sikeresen végrehajtott profilváltással képes eleget tenni a világpiaci követelményeknek. Eredményeikben az is szerepet játszik, hogy jó emberi kapcsolatokat sikerült kialakítani és kellemes légkörben dolgoznak. Sok társadalmi munkával is segítik a várost. Gondjuk viszont a munkaerőhiány, mert a szünelési és gyermekgondozási szabadságon levő édesanyák helyére nehezen tudják biztosítani a szakmai utánpótlást.

Útban az ÉRUSZ felé is több helyen találkozom a falragaszokkal: varrónőket felvesz egy műszakos munkára, jó kereseti lehetőséggel a szövetkezet.

Évek óta nincs tanulójuk

Nagy Mihályné, a szövetkezet elnöke kalauzol a szép, modern épületbe, ahová hat évvel ezelőtt költöztek. Közben elmondja, hogy korábban rossz körülmények között dolgoztak, szociális létesítményeik egyáltalán nem voltak. Ez már a múlté, és ami a jelenlegi helyzetet illeti: korszerű technológiával, kellemes körülmények között tevékenykednek.

– *Miért okoz mégis gondot az utánpótlás?*

– Üzem, ahol a nőket foglalkoztató munkahelyek minden problémájával számolni kell – válaszol *Nagy Mihályné*. – Az átlagos életkor nálunk 33 esztendő, amiből következik, hogy sokan mennek gyesre, sok a kisgyermekes édesanya, és a gyermekek betegségéből adódó táppénzes hiányzás. Néhány évvel ezelőtt például 101 dolgozónk közül harminc volt kismama, idén valamivel kevesebben vannak. A nyári óvodai, iskolai szünetek idején gyakran kényszerülnek fizetés nélküli szabadságra az asszonyok, ami nekünk termelés kiesést jelent. Ipari tanulóink évek óta nem volt, az utánpótlást az otthon varrogató, ügyes kezű asszonyok jelentik, esetleg olyanok is, akik már valamilyen tanfolyamot végeztek. Biztosítjuk nekik a betanulást, a szakmai fejlődést. Bedolgozók alkalmazásával is próbálunk segíteni a helyzetünkön, idén például a Balaton környékéről is foglalkoztatunk négy asszonyt. Természetesen tőlük is csak kifogástalan munkát fogadhatunk el, mert nálunk nagyon magasak a követelmények.

Szeretik a munkájukat

– Kevesen vannak, de mint a tanácsülésen elhangzott, a beszámolóból is kiderült; a szállítási határidőket mindig betartják és kifogástalan minőségű darabok kerülnek ki a kezük alól. Hogyan sikerült ezt elérni?

– Alapfeltétel, a korszerű berendezések és a modern technológiák kihasználása. De emellett nagy szerepet játszik szövetkezeti bizottságunk aktivitása, munkahelyi tanácskozásaink mozgalmassága. Négy szociális brigádunk van és vállalásaink alapja mindig a szövetkezet gazdasági és egyéb céljainak teljesítése. A város összes óvodáját, bölcsődéjét, iskoláját patronáljuk: évente 800-1000 társadalmi munkaórán sok mindent megvarrunk nekik. Kevesen vagyunk, de aki itt dolgozik, az szereti a munkáját.

1981. október 7.

A szociális otthonban

Húszan írták alá ezt a levelet, amelyik az érdligeti szociális otthonból érkezett szerkesztőségünkbe. Az idős emberek nem sajnálták a fáradságot, hogy írásban is megköszönjék *Suba János* vízvezeték-szerelő mester és társai, valamint *Fekete István* fűtés-karbantartó jó munkáját. Most már nyugodtan várják a hűvösebb napokat, mert minden helyiségben kifogástalan a központi fűtés.

A levél nyomán mentem el a Topoly utca 2-be, mely 57 idős embert fogad be. *Bencsik Antalné*, az otthon vezetője szívesen megmutatta a szépen gondozott virágoskertet és gyümölcsöst, a tágas, napfényes ebédlőt, a könyvekkel, újságokkal felszerelt társalgót.

– Sok az idős, gondozásra szoruló ember – mondta – és a városvezetők arra törekednek, hogy minden szempontból megfelelő helyet teremtsenek a számukra. November elsején újabb 23 személy elhelyezésére alkalmas szociális otthon nyílik a Jácint utcában.

Beszélgetés közben kiderült, hogy nemcsak a levélben említett – valóban nagyon lelkiismeretesen dolgozó szakemberek –, hanem mások is szívügyüknek tekintik az öregek kényelmét, nyugalmát, szórakozását. Szocialista brigádok járnak hozzájuk különböző társadalmi munkákra a Benta-völgye Termelőszövetkezetből, a PEVDI-ből, és még sok más helyről. A helybeli szolgáltató szövetkezet fodrászai ingyen csinálják a frizurákat, a CHINOIN brigádjai kirándulni vitték az idős embereket.

Sokan látogatják a magányosokat a gyárakból, iskolákból, hiszen az otthon 57 lakója közül 45-nek nincs közvetlen hozzátartozója. Október 15-én egy kis ünnepség lesz a szociális otthonban, ekkor avatják fel *Domonkos Béla* érdi művész bronzszobrát. A szobor – mely az otthont díszíti – egy kislányt ábrázol, kezében virággal, amit éppen átadni készül valakinek.

1981. október 14.

Együtt a városért

Apró mozaikból áll össze

– *Hogyan lesz valakiből köztisztviselőként álló személy?*

– Miért tőlem kérdezi? Én visszatetszőnek találok, ha valaki magáról beszél.

– Akkor kössünk egyezséget. Csak arról meséljen, amiről úgy véli, mentes minden öntetszelgéstől.

A Volán 20-as számú Vállalat érdi önálló főnökségének irodájában ülünk. A déli nap egy eltévedt sugara végigpásztázza *Klement András* szemüvegét, amitől kicsit hunyorgnia kell.

– Néha a késő esti órákba nyúló, sok és célirányos munka apró mozaikjaiból tevődtek össze azok az eredmények, amelyeket a város, az emberek, ma már kicsit személyemhez kötöttek is értékelnék.

Klement András kilenc éve került a vállalat élére, s néhány év alatt rendbe hozta, megszervezte Érd egész közlekedését. Az addig körforgalmú pesti járatokat – melyek a vasúti sorompó érintése miatt állandóan késlekedtek, rengeteg bosszúságot okozva a munkába járó embereknek – megszüntették, helyette két új – a 70-esen és az M7-es közlekedő járatot indítottak, kiiktatva így a sokszor 15-20 percig is zárva tartó sorompót az útirányból. De sok új helyközi járatot és sok új buszmegállót is létesítettek. Mindez az olyan nagy távolságú, szétszórt településen, mint Érd, létfontosságú kérdés. Azon kívül a lakosság majd fele Budapestre jár dolgozni, nem mindegy tehát, hogy az emberek milyen körülmények között, milyen pontosan, kényelmesen jutnak el munkahelyükre és onnét vissza az otthonukba.

– Mikor idekerültem, az volt a legfontosabb, hogy a saját portánkon rendet teremtsünk. Új kocsiparkot létesítettünk, gépkocsivezetői státusokat, jó munkahelyi légkört teremtettünk. És bármikor, bármilyen közlekedési problémával fordult hozzám a város, soha nem azt néztem, mekkora többletmunkát, esetleg kényelmetlenséget jelent nekünk. Pedig a mi szakmánkban nagyon sok a papíron lefektetett szabály, ami a kényelmes embert fedezheti. De én vallom, csak úgy lehet jól dolgozni, ha az ember beleéli magát a kérelmező helyébe is, és akkor bizony rögtön megváltozik a dolgok optikája. Csak egy példát. Van egy nem gazdaságos helyi járatunk, amit nem szüntettünk meg, mert sok idősebb ember és iskolába járó gyerek él azon a környéken. Inkább vállaltuk, hogy a nap bizonyos időszakában kihasználatlanul fusson a kocsi.

Klement András hamar és tevékenyen bekapcsolódott a város közéletébe is. 1976-ban már a városi párt-vb tagja. Több éven át dolgozik a HNF helyi bizottságában, tagja a városi sportelnökségnek.

– A sport hozzátartozik az életemhez. Diák- és egyetemista éveimben távúszó és vízilabdázó voltam. Irtózom a nagy szavaktól, de a tömegsport megszállott szószólója vagyok. Nagyon fontosnak tartom az egészséges, értelmes életvitelt. Tavaly például

külön buszt szerveztem azoknak a kisdíákoknak, akik meg akartak tanulni úszni. A margitszigeti sportuszodába szállítottuk őket hetente kétszer.

– *Mi foglalkoztatja most, milyen tervek, elképzelések?*

– Itt, Érden éppen azon fáradozunk, hogy az új lakótelepen valamilyen úton-módon mégis csak legyen egy uszoda. A téglapénzes megoldásra gondolunk, és nem hiszem, hogy az emberek ne áldoznának a társadalmi munkán túl anyagiakat is erre a célra.

– *A család nem zúgolódik?*

– Ilyen feszített tempót csak ideális családi háttér mellett lehet bírni. Gazdag ember vagyok, mert ez megadatott nekem. Nagy a családom, két lányom, három nyüzsgő fiam van.

Klement András ugyan mélyen elhallgatta, de a megbecsülésnek, amit sok és lelkes munkájával, közösségi személyiségével érdemelt ki, kézzelfogható jele is van: 1976-ban megkapta a Közlekedés Kiváló Dolgozója kitüntetést, 1977-ben Érdemes Társadalmi Munkás kitüntetést, 1979-ben Érd városért emlékplakettet, 1980-ban a Munka Érdemrend ezüst fokozatát.

1981. október 14.

Kekeckedő

Érden, a Vörösmarty Mihály Gimnázium szomszédságában van egy zöldséges üzlet. Szeretek itt vásárolni, mert az eladók udvariasak, az üzlet jól ellátott és tiszta. Nemrég furcsa jelenetnek lehettem tanúja. Egy vásárló a legalsó paradicsomot szerette volna, mikor megkapta, ismét másikat nézett ki magának helyette. Sértő megjegyzéseket tett az árura és a kiszolgálásra. Figyeltem az eladót: legszívesebben visszazólt volna valamit, de ezt nem engedte udvariassága.

Érdekes, hogy még most is akadnak ilyen kekeckedő emberek, akiknek semmi sem elég jó, s embertársaikat semmibe veszik. Pedig: add meg másoknak azt a tiszteletet, amit magadnak is szeretnél!

Téri András, Érd

1981. október 15.

Törpék

Ápolt kertek, nagyablakos házak között sétáltam a minap Érd utcáin. Az egyik kerítés mögül váratlanul rám vigyorgott a gyerekoromból ismert, azóta rég nem látott figura. Merev arcán torz mosoly, egyik kezében pipa, a másikkal mintha felém intene piros süvegesen, kék ruhásan – egy kerti törpe.

Néhány lépéssel odébb egy másik szépen gondozott ház tövében hasonmásával találkoztam, később pedig egy harmadikkal meg a negyedikkel is.

Ismét divat hát a kerti törpe, a giccs jelképe?

A kis figurákon úgy fénylett a festék, mintha csak nemrég kerültek volna ki a gyártók műhelyéből. Persze az is lehet, hogy a régi alkotások jöttek ismét frissen mázolván napvilágra. Nem tudni, miféle szél hozta őket elő, milyen díszítési hullám hatására állnak ott délcegen és töretlenül az őszi napsütésben?

Kár, hogy előkerültek. Semmiképp sem illenek a szép, kulturált környezetbe.
1981. október 21.

Kísérleti sorház Érden

Befejezéséhez közeledik az ország első könnyűszerkezetes, négylakásos kísérleti sorháza Érden. Az építő az Agárdi Mezőgazdasági Kombinát közös vállalata, az Agrokomplex Kooperációs Vállalkozási Iroda, amely a könnyűszerkezetes paneleket öt évre szóló, a hazai vállalat számára passzívummal záródó szerződés alapján egy osztrák céggel együttműködve készíti. Az első közös üzletet is megkötötték már: Olaszországban 250 könnyűszerkezetes lakás építésére vállalkoztak.

A külföldi technológia alapján a könnyűszerkezetes családi házak modulrendszerű elemeibe előre beépítik a víz- és villanyvezetékét, az ajtókat, az ablakokat. A falak „szendvics” szerkezete biztosítja a kiváló hőszigetelést, ami mintegy 40 százalékos fűtőanyag-megtakarítást tesz lehetővé a hagyományos módon épített házakéhoz viszonyítva. A paneleket gyárilag már úgy alakítják ki, hogy hagyományos vakolat helyett, kívül-belül műanyag bevonatot kapnak a falak. Ez azonnal tapétázható. Összeállításuk igen kevés élőmunkát igényel: az előkészített alapra ráhelyezett elemeket csavarokkal rögzítik egymáshoz. Így egy önálló családi háznál 2-3 hét alatt állnak a falak.

Az építtetők sorházak, ikerházak, átriumházak és családi házak típusai között válogathatnak.

1981. október 25.

Sok kis pálya kellene

Maradjanak meg a tehetségek

Néhány éve megváltozott hazánkban a sport irányítása: állami (tanácsi) felügyelet alá került. Érden az év elején kezdte meg munkáját a város első sportfelügyelője: *Szép-völgyi Ferenc* tanár, atléta-edző. Őt kérdeztük a sport helyzetéről, feltételeiről, lehetőségeiről a városban.

– *Reális-e az elképzelés, miszerint Érd sportváros?*

– Ha a város természeti adottságait: fekvését, dombjait, vizét nézzük; azt, hogy sok a fiatal, különösen a diák és a felnőttek között is jelentős a sportot kedvelők száma, akkor azt mondhatjuk, van talaja a város sportos arculatának. Ha viszont a feltételeket vesszük, azt, hogy nincs városi sportcsarnok, pálya, uszoda, egyetlen városi szintű tornaterem sem, s hogy egyelőre még az a gondunk, a szakos testnevelést hogyan biztosítsuk az iskolában; s ha azt nézzük, hogy mindezen alapszintű feltételhez mennyi pénz kellene akkor Érd sportváros jellege – álom.

– *Érd városéletének meghatározói közismertek. Ilyen körülmények között egyáltalán milyen irányba fejlődhet a sport?*

– Azok a tényezők, amelyek az élet minden területén hatnak, meghatározók a sportban is. A feltételek hiányát már említettem, ezzel szemben adott a főváros közelsége: az országos híró klubok, elsőrangú lehetőségek, a sok és gyakran nemzetközi szintű sportesemények érthetően Budapestre csalják a sportolni vágyókat, vagy a sportot nézni szeretőket. Arról, hogy Érd bármiben is fölvegye a fővárossal a versenyt, le kell mondanunk. A helybéli sport lehetőségét azonban nem szabad föladni, s a sok diák léte megadja a választ: az utánpótlás bázisát kell kialakítanunk Érden. El kell érniünk, hogy a város jó nevelő terület legyen. Ehhez persze az kell, hogy a tehetségek ne idejekorán hagyják el a várost: például mind több érdi diák válassza továbbtanulásra a helyi gimnáziumot. Ugyanígy meg kell tartanunk a testnevelőket. Sajnos épp az idén adtunk két szakképzett, jó nevelőt Százhalombattának, illetve Budaörsnek. Az ideális az lenne, ha fővárosi klubokkal szerződést kötve testnevelési tagozat indításával tudnánk megalapozni az utánpótlás nevelését a városban. Ennek „csupán” anyagi és létesítmény feltételei vannak, ezekkel azonban Érd ma és a közeljövőben nem rendelkezik.

– *Hogyan alakulhat az élsport és a tömegsport viszonya?*

– A tömegsporté az elsőbbség – a fentiekből adódóan. Nem kell lemondani persze egy-egy jól menő sportágról. Az, hogy a labdarúgás hétvégeken ezerötszáz embert kivis� a pályára, nagyon jó, csak hogy a sportágak között is meg kell találni a támogatás helyes arányát. Hiszen a foci mellett van jó röplabdacsapatunk, s egy atlétikai szakosztályunk, amely elé a vezetők a B minősítés megszerzését tűzték. A tömegek számára marad tehát a tömegsport, amelynek szervezésére idén egyesület alakult – az első a megyében! Sajnos a kezdeti lelkesedés elaludt, s csupán azok a szakágak élnek, amelyek az egyesülettől függetlenül is jól dolgoztak. Szeretnénk megújítani az egyesület munkáját, hiszen egy negyven ezres városból 50-60 sportolni vágyó – kevés. Több ezer, több tízezer, rendszeresen sportoló ember lenne az ideális, nem kampányakciókon, hanem szervezett, rendszeres, irányított alkalmakon. A sporthoz viszont sok-sok kispálya kellene, mi több: játszótér. Első nekifutásra ezek megszervezése, kialakítása a dolgunk.

1981. október 28.

Egyesület a rokkantakért

Élni és élni – segíteni. E gondolat jegyében kezdődött meg a rokkantak számának felmérése a megyében (Érden is), s határozták el megszerezte a rokkantak egyesületének létrehozását – többek között Érden városában.

Százhuszan a listán

A Vöröskereszt és a KISZ aktivistáinak „falujárása” nyomán 124 név került a város listájára. S bár vélhetően a névsor nem teljes (az eredmény nem az összeírókon múltott: *Gózon Antalné* vöröskeresztes titkár Ófaluban számos, eddig ismeretlen, segítségre szoruló „fedezett fel”), ők százhuszonnégyen évekre adhatnak munkát a város segítségre kész szervezeteinek.

A névsorba felvettek – Érden rokkant és támogatásra szoruló lakosai – korban megoszlának: a beteg gyerekektől az ágyhoz kötött öregekig minden korosztály megtalálható. Ugyanígy változatosak a betegségfajták, személyre szólók az igények. Ahogy egyedi a segítség módja is: ahány ember, annyiféle a támogatás igénye is.

– Van, akinél a szociális segély, van, akinél a rendszeres látogatás, orvosi ellátás, másnál az ügyintézés jelent segítséget – mondja *Nagy Örsné*, a Vöröskereszt városi titkára, aki aktivistáival együtt magára vállalta a rokkantak gondját a városban. – S akad olyan is, akinek az emberi kapcsolatok lehetősége nyújt vigasztalást. Ilyen sokrétű munkához keres szervezetünk társakat, s kaptunk máris támogatást a tanácstól, a KISZ-től. Kereszük a megfelelő szervezeti formát is és ezért határoztuk el a rokkantak egyesületének alakítását városunkban.

Tenni önmagunkért

Dr. Chikán Csaba, az évek óta eredményesen működő váci egyesület elnöke hozta el „hazai” tapasztalatait Érdenre.

– Az egyesület – mondta a Vöröskereszt ülésén – szervezett keretet jelent a rokkantak számára. Lehetőséget ad bizonyos kedvezményekre, megkönnyíti az ügyintézést. Ugyanakkor az egyesület tudatformálás eszköze is: lehetőséget ad mások segítségére, de neveli minden tagját. Arra nevel, hogy minden rokkantnak a maga erejéhez képest, önmagáért is tennie kell.

Az egyesület tagjainak Hycomat kocsijukhoz OTP elővásárlási hitelt kaphatnak, engedélyezik és felszerelik számukra a CB rádiót, szakképzett emberek segítik ügyintézésüket – mindez néhány lehetőség csupán, amelyet a jövőbeni egyesület vezetői, tagjai tovább szélesíthetnek.

– Azt hiszem – mondja *Nagy Örsné* –, sem a rászorulóknak, sem mi, akik segíteni akarunk, nem vagyunk tisztában a támogatás lehetőségeivel. Talán nem is lehetünk, hiszen majd a gyakorlat adja meg, kik és milyen segítséget kérnek, s ki mindenki áll mellénk?

Nem csupán élni

A kérdőíveket ezekben a napokban kapják kézhez százhuszonnégyen: közülük legalább húsz jelentkezésére van az egyesület megalakulásához szükség. Az egyesületnek egyébként bárki tagja lehet, aki nem csupán élni akar, de élni – segíteni is.

1981. október 25.

Dupla ár

Augusztus 16-án hatan utaztunk Érd alsóról Nagybátonyba. Korai vonattal mentünk, még nem nyitott ki a jegypénztár, ezért a vonaton váltottuk meg menetjegyeinket. A jegyvizsgálótól kértünk öt nyugdíjas, féláru és egy egész menettérti jegyet. A kalauznő a valóságos díj kétszeresét kérte tőlünk, erősítve, hogy a jegy annyiba kerül.

Szeptember 2-án bejelentettem az esetet a MÁV Budapesti Igazgatóságán. Panaszomat jegyzőkönyvbe vették, s ígéretet tettek, hogy postán elküldik a pénzünket. Azóta is várjuk a küldeményt, de nem érkezett meg. Nyugdíjasok vagyunk, nekünk minden fillér sokat számít, szeretnénk visszakapni azokat a forintokat, amelyek megilletnek bennünket.

Volpach Anna – Érd

Megkérdeztük *Honti Gyulánét* a MÁV Budapesti Igazgatóságának személydíjszabási ügyintézőjét. Megtudtuk, hogy a panaszt kivizsgálták, s bebizonyosodott, hogy olvasónk és öt útítársa valóban dupla árat fizettek a jegyért. Október 7-én visszatérítették a fizetett összeg felét.

1981. október 29.

Felmentés, választás

Tegnap ülést tartott az MSZMP budai járási bizottsága. A testület, *dr. Tóth Albert*, a megyei pártbizottság osztályvezetőjének előterjesztése alapján – érdemei elismerése mellett – felmentette járási pártbizottsági titkári tisztségéből és járási párt-végrehajtóbizottsági, pártbizottsági tagságából *Mógor Bélát*, akit más, fontos beosztásba jelöltek. A pártbizottság *Szemethy Lászlónét*, a budai járási pártbizottság politikai munkatársát megválasztotta a járási pártbizottság, valamint pártvégrehajtóbizottság tagjának és a pártbizottság titkárának.

Rendkívüli ülésén Érd Városi Tanácsa *Mógor Bélát* megbízta a városi tanácselnöki teendők ellátásával

1981. november 4.

Ötödször

Közeledik az év vége, egyre korábban sötétedik. A Péter utcában sem járda, sem szilárd burkolatú út nincs, így este nagyon nehéz hazajutni, főleg azért, mert rossz a közvilágítás.

Tudom, sok helyen már annak is örülnek, ha egyáltalán lenne villanyuk, de ez so-vány vigasz a számunkra. Ha már van közvilágítás, miért ne működjön?

Utcánkban, a Postás gyermeküdülő előtt hetedik hete nem ég a lámpa. Az izzó a helyén van, tehát nem arról van szó, hogy a gyerekek kicsúzlizták. Négyszer jelentettem be ez alkalommal, de korábban is szinte havonta kellett jeleznünk a hibát. Az oszlop rozoga, minden nagyobb szél után elalszik a lámpa. Hiába jelentem, nem javítják meg rendesen. Bízom benne, hogy a lap közbenjárása segít.

Kovács Józsefné – Érd

A hibát október 22-én mi is bejelentettük a Fővárosi Elektromos Művek érdi kirendeltségének. Biztosítottak bennünket arról, hogy mielőbb elhárítják. Várjuk olvasónk értesítését: változott-e a helyzet?

1981. október 29.

Helytörténet

Dicsértük már régebben is a művelődési központ helytörténetért tett kezdeményezéseit. Az elmúlt és az idei nyáron a diákok helytörténeti tábora, most pedig a lapunkban is meghirdetett helytörténeti diákvetélkedő indulása ad alkalmas elismerő szavakra.

Szólnak pedig a szavak *Kőrösi Jánosné*nak, a ház igazgatóhelyettesének: ő vállalta immár két ízben a nyári tábor vezetését, talán elsőként nyitva ki diákszemeket és szíveket a város történelmi értékeire. Hasonló célú, és hisszük eredményű ez a mostani vetélkedő is. Túl minden elérhető sikeren, elsősorban a legkisebb polgárok és városunk korai kapcsolatának kialakítását szolgálja. A versenysorozat hosszúsága, az egy-egy forduló kérdéseire adott válaszok alkotó jellege szinte felfedező munkát igényel a résztvevőktől. S hogy hálás minden téren az iskolásokhoz nyúlni, mutatják a már beérkezett válaszok. „Majdnem belepottyantunk a gödörbe” – írják az egyik iskola Fundoklia barlangját megjárt tanulói. „Büszkén meséljük majd szüleinknek, ismerőseinknek, milyen szépeket láttunk” – így szól a másik raj pályaműve. S mert a kérdések között volt félreérthető, ezúton erősítjük meg: az ősember lakhelyének rajzát várják a bírálók. S hogy minden iskola minden hetedik osztályos rajának legyen kedve – ideje a versenyre (az első válasz beküldése egyben nevezés is!) a szervezők meghosszabbították az első határidőt. A válaszokat november 14-ig várják a művelődési házba.

1981. november 11.

Kitüntetett kisiparosok

Arcképek – közelről

A névsor. Nem a hagyományos fogadás követte az idén a november 7-i ünnepséget. A megemlékezés után kis ünnepség volt a művelődési központ klubjában. *Mérai Tibor* az MSZMP városi bizottságának első titkára 22 kisiparosnak adott át kitüntetést. Elismerrő oklevelet kapott: *Barta Sándor, Berta Endre, Csibrák Ferenc, Dobrovics József, Kertész Sándor, Kovács László, Köhler László, Gál István, Márfi László, Nagy János, Sas Ferenc, Sas Lajos, Sebők István, Szegedi Mihály, Szenci Károly, ifj. Szilasi László, ifj. Pálfalvi Tibor, Veres László, Zvatt József, valamint Becsei Sámuel, Illés László és Hancsovszki János.*

A MŰKÖKÉSZÍTŐ. Nehéz, s kicsit talán igazságtalan is kiemelni bárkit is a tizenkilencek sorából. Azok közül a kisiparosok közül, akik vállalták és november 7-re újjáépítették a város szovjet hősi emlékművét. S mégis, ha valakinek a neve, úgy *Barta Sándoré* az élre kívánczozik. Nem egyszerűen az ABC sorrend okán, hanem azért a munkáért, amit a műkökésztő mester immár évek óta a városért végez. Az egykori törökszentmiklósi, majd százhalombattai kőműves ma Érd műkökésztő mestere. Hagyományos szakmáját, a kőműveséget adta föl új tanult mesterségéért és büszke, hogy mind nagyobb keletje munkájának. Valaki megsúgja, vagy negyvenezer forintja van ebben a mostani társadalmi vállalásban. Ő azt mondja: ilyesmit nem számol. Hívták és ha hívják, akkor az a dolga, hogy segítsen.

A NYUGDÍJAS. Ezt mondja *Becsei Sámuel* is parkvárosból. Ő a parkvárosi emlékművet hozta rendbe vejével, *Illés Lászlóval*. Nem kérte őt senki – ma így emlékszik vissza – csak hát nem nézhette már, hogy szeme előtt pusztítja az idő a sírt. Mennyit dolgoztak? – kérdezem. Két álló napot, nem számítva az anyag után járást. A miéltre *Becsei* bácsi, az egykori külügyminisztériumi hivatalsegéd, a parkvárosi pártalapszervezet tagja csöndes mosollyal felel. Az ember ilyet nem kérdez, azt mondja, dolgozunk, mert szükség van ránk.

A FOTÓS. Voltaképpen fényképre illene a látvány, ahogy föl-föltűnik a városélet minden eseményén, nyakában az elmaradhatatlan apparáttal. Ott van politikai ünnepségen és focimeccsen, átadáson és esküvőn. János, egy kép kellene, mondják. Ott leszek, mondja természetességgel. János kiállítás kellene, mondják. Megcsinálja, ahogy berendezte fotóival a Benta kultúrtermét, megörökítette a város fejlődését, képekre állította *Csuka Zoltán* életét. János, egy kép kellene, mondjuk mi is, a lap nevében immár második éve. Bólint, és hozná, ha lehetne – mert tudja, a sajtóban ez így nem megy – már tegnap a képet. Foglalkozása így nemesedett személynévvé: Fotó: *Hancsovszki*.

1981. november 11.

Műhely

Település a főváros árnyékában: Érden, egykoron Európa legnagyobb faluja, ma a megye legtöbb bajjal küszködő fiatal városa. Ahogy gondjai, úgy népességének arculata is életünk tükre: alföldi parasztokból, hazájuk után harminckilencszer útnak induló bukovinai székelyekből, szabolcsi almásemberekből és munkát a nagyvárosban kereső szatmáriakból toborzódott a lakosság, velük keresi útját az új város, s keresik önmagukat, egymást az itt élő művészek.

HARMAT BÉLA – Érden született 1951-ben. Munkáját érdisége hatja át. Könyvtárosként dolgozik. Versei a városhoz kötődnek, gyűjtő-kutató tevékenysége a nagy költőelődökhöz, s példaképhez, *Csuka Zoltánhoz* kapcsolódik.

Ijesztő csend

ha jósol
a szempilla alatti borzongás
és felejtésbe fullad
a döbbenet
mint szolgálélek oldódik
az emlékezés
denevér-ijesztő csendben
tobzódó hallgatás

és lehetnél
hűségben
szenvedő győzelem
kitártkarú
titokkal érkező
mélységek fölött
hasonlítunk önmagunkhoz
és egyre messzebb a közel

Josip Gujas: Hold a falu fölött

magosba emelkedett
fehér sarló

jön hogy learassa
álmainkat
szerelmeinket
vágyainkat
fáradtságunkat
gondjainkat
amit szülnek
napjaink-éjjeleink

s az éjszaka termését
magával viszi az útra

Harmat Béla fordítása

KÓKA ROZÁLIA – Életútja egy a bukovinai székely őseinek útjával. A jugoszláviai Bácskából indult, s jutott Tolnán át sorstársaival együtt a főváros közelébe. Írásai, gyűjtései, kórusmunkája, művészete népe hagyományait örzi-örökíti át napjainkra. Íme egy gyűjtéséből.

A boszorkány

Moldvai monda nyomán

Odahaza Hadikban vót egy jó kovácsmester. Nagy mihelye vót, mindig két-három legény es dógozott nála. Szerette a jó kemény legényeket, nem es fogadott fel akármelyeket.

Egyszer eppe két legénye vót, jó képű, erős legények. No, ezek a legények a mihely mellett háltak egy kamaracskában. Az egyik legény egyszer csak elbetegesedett, napról-napra sárigabb lett, megszigorodott, reggelenként elig bírta a csontjait esszegyűjteni. Mondja neki a komája:

– Te, mi van véled? Imá elig vagy a világon. Mi eszen tégedet?

– Hallod-e, nem es tudom, hogy mondjam-e vaj ne mondjam? Egy üdőtől fogva akkara nyumuruságot huzok el, hogy vége az életemnek.

– Há mi bajod?

– Egy üdeje minden éjfélkor jó bé ide a kamrába egy fejrénp, üti a kantárt a fejembe, s kész. Abba helybe loé változom. Akkor ül fel rejám s egész éjen kerüljük a világot.

– Métt nem mondtad hamarébb, há ennek van orvossága!

– Van? Hallod-e, az éjen es odavótunk a Szent Gellért hegyire. Ingemet ez a fejrénp megkötött egy fához s ő elment a boszorkák gyűlésibe. Én mindent láttam s tudtam, mert ember eszem vót, de nem bírtam magamon segéltni, Odafent akkara setéség vót,

hogy rettenetes, szinte vágni lehetett vóna. A hegy közepibe vót egy nagy fényes lik s azon úgy jártak ki s bé a boszorkák, mint egy lakodalmas háznál. Ki seprűn, ki osztóvátán, ki lovon.

– Na hadd el, me ma éjen megfogjuk azt a boszorkát, amelyik téged nyergell!

– Hogy te? Én erőst félek.

– Ne félj semmit! Este semmiképp nem szabad elaludni éféle előtt. Mikor a fejrénép bėjő, te gyorsan rándítsd ki balkézvel visszafelé a gagyakötőt a gagyád korcából, s azt üsd a fejibe. A többit ne busuld!

Ugyes lett. A legények ügyeltek, hogy el ne alugyanak. Szóligtatták egymást. Ahogy közeledett éjfél, egyre jobban félték, de azért biztatgatták egymást. Éjfélekor szép csendeskén megnyitott a kamaracska ajtaja s bélebbegett egy csudálatos szép fejrénép. Fejér gúnya rajta, a haja leeresztve. Ment a legény ágyához, hogy a fejibe üsse a kötőféket. A legén felszökött s a gagyakötőt bal kézzel visszafelé beléütötte az asszonnak a fejibe. Az ott, abba helybe egy szép fejér lóé változott. Akkor osztá a legények felszöktek, ki az udvarra, osztá fel rea! Hajnalig hajkászták, tisztára habbá verték, sorkolták az oldalait, utóján bévítették a mihelybe s megpatkolták mind a négy lábát. A fejből kivették a kötőt s egyet csaptak a farára, mej a pokolba!

A legények miután a lovat elrendezték, hamar bémentek a kamaracskába s reggel kötek üdőbe, munkába állottak, nem szólottak senkinek, hogy az éjen mi vót.

Délkor, mikor hujzák a harangot, eszibe jut a mesternek, hogy ma még nem es reggelitek. Menyen bé a házba nagy haragosan:

– Asszony! Az Istenlovadat! Se reggeli, se ebéd!

Nyitsa bé az ajtót az ember, semmi hang. Há, a nagyházban, a donyha al nyöszörög az asszony.

– Jaj, ember! Híjál orvost, minnyá meghalok. Vége az életemnek.

– Mi a nyavalya bajod van? Tenap még semmi bajod nem vót!

– Híjál orvost!

A mester elszalasztotta gyorsan az egyik legényit a szomszéd faluba orvosért. Jó az orvos, felemeli a donyhát az asszonyról, még a lába es a földbe gyökeredzett. A kovácsnénak a kezein es a lábain es patkók.

– Hát e' meg miféle? Én imá harminc esztendeje vagyok orvos, de ejent még nem láttam!

Nem vót mit csinálni az asszonynak, ki kellett vallja, hogy ő boszorkán, s szerette az egyik legént, s az éjjel megpatkolták ló képibe. Kárinkodott a kovácsmester. Ekkara szégyen! Az orvos nem tudta mit csináljon. Béhítták a legényeket. A tanoltabbik legén aszondotta:

– Nem kell búsulni, me mü leszedjük a patkókat úgy, ahogy feltettük.

Még azon az éjen le es vették. A mester erőst megkönyörgött a doktornak es, a legényeknek es, hogy ne mondják senkinek, mi történt nálik. Az orvos es a legények es

megesküdtek, hogy világétt se beszélük el. Egy szomszédasszony es beszurakodott, mikor látta, hogy jó az orvos a házba. Annak es megmondta szépen az ember:

– Szomszédasszony, az Isten megfizeti, kend se monnya senkinek! Kacagságra leszünk véve a faluba.

– Ó, hogy es gondója, hogy én valakinek elbeszéléném? Ne tudjak innét haza menni!

Méges másnap imá az egész falun tudta. Hogy kitől? Én nem tudom. Elyenyek az emberek! Nem áll meg bennik a szó.

Szójegyzék:

mihely – műhely

kemén legény – erős legény

sárig – sápadt

megszigorodik – lesoványodik

nyumuruságot húz – bajban van

fejérnép – asszony

osztováta – szövőszék

gagya – gatyá

nagyház – tiszta szoba

bészurakodott – besurrant

kacagságra leszünk véve – nevetségessé válunk.

1981. november 15.

Arcközelben – A pincér

Lesújtott a kalapács: eladták a Sanghajt. Így kell mondani helyesen: Sanghaj, mert a cégtáblát jó ideje átfestették már, de a Napsugár névről ugyan ki ismerte volna meg?

Igaz, akadnak még a törzsvendégek között, akik arra is emlékeznek: valaha Betérő volt. Ez lehetett a találó név, mert ebbe a főút menti kiskocsmába az ember nem bement-beült: betért. Hazafelé betérek a Gyula úrhoz – mondogatták a Sanghajba járó ős érdek. Mert, ahogy a kocsmához a Sanghaj név, a Sanghajhoz úgy tartozott hozzá *Földi Gyula* pincér. Nem is jó szó ez: pincér, hiszen szolgálat-kötelessége nem végződött az étel-ital kihordásával.

Ott kezdődött, már a köszönetnél: léphetted a nap bármely szakában át a küszöböt, ő állhatott a helyiség legtávolabbi szegletében, mindig volt érkezése meglátni a látogatót. S szava is az étel mellé mit tud ajánlani jót, a mai hosszúlépéshez. S miközben odabent a cigánypecsenye sült – jó paprikás-fokhagymásan, dupla mustárral, savanyú uborkával –, Gyula úr nem hagyta szó nélkül vendégét. Az időjárás, a vasárnapi foci, vagy éppen a városélet ügyes-bajos dolgai mindig adtak beszédre okot.

A pincér néha magáról is mesélt. Csepelen született, munkáscsaládból. Dehogyan gondolt ő arra, hogy vendéglátós legyen, fiait is rendes szakmára nevelte. De hát ilyen az élet, ide-oda veti az embert, ő meg abból a fajtából való, akit, ahova vet a sors, ott áll helyt. Így lett turistaházban vezető, utasellátós máig vágyott városában, Esztergomban. A Sanghajt tizenkét éve vezeti, az egyetlen valamirevaló hely az érdi központban. Ezt már nem ő mondja, hanem az asztaltársaság fröccsöző tagjai. Gyula úr belepirosodik a dicséretbe: nekem egy volt mindig fontos, a vendég.

Így mondja, múlt időben. Mert eladták az egykori Betérőt, aki megvette, biztosan modern, szép vendéglátóipari egységet tervez ide. Kell is a városnak nagyon. Csak mi betérők tudjuk, hogy a Sanghaj és benne Gyula úr nélkül szegényebb lesz az életünk.

1981. november 18.

Világjárók

A Gondolat Kiadó Világjárók c. sorozatában jelentette meg *dr. Balázs Dénes* új könyvét, *Vándorúton Panamától Mexikóig* címmel.

Ismét utazunk. Nem igazából persze, olvasófotelben hátradőlve, könyvvel a kezünkben leszünk néhány óra ajándékaként magunk is világjárók. S ahogy kölcsönautóval beutaztuk a Szaharát, együtt stopoltunk hajót a Csendes-óceánon, közösen érkezünk meg légi potyautasként a Galapagosra – úgy vágunk most neki a közép-amerikai földhídnak, leszünk csodálkozó-irigy-elismerő társai *dr. Balázs Dénes* geológus-utazónak a „Vándorúton Panamától Mexikóig”.

Pedig valójában nem is ide indultunk. Utazási vágyaink szűkebb hazánk: Európa határai közé szorított vágyak. S ha gondolatunk távolabbi földekre merészkedik, zavarba jövünk: milyen keveset is tudunk róluk! Erről a földhídről – a föld e páratlan természeti alkotásairól – meg jószerivel semmit. Szerencsére a szerző önmaguknál is jobban ismeri újságokon-tévéhíradón nevelkedett olvasóit, tudja, hol kell iskolai földrajzoktatás-helyettesítő tudást adni, hol tisztogatni ismeretünk felszínes sztereotípiáit. Teszi mindezt úgy, mintha önmagának ismételné a legfontosabbakat, egyetlen pillanatig sem érzékeltetve olvasójával tudásbeli hézagait. Így kalauzol végig bennünket *Balázs Dénes* a földhíd kialakulásától, a panama szó hiteles történetén át a maja kultúra bölcsőjéig. A régmúlt történetének idézése után biztos kézzel vezette olvasóját a forrongó földrész mai történelmének. 1979-ben lezárt kéziratú könyvben sugallva a várható változásait: Nicaragua sikeres mozgalmát, Belize önállósulási törekvéseit.

Teszi mindezt úgy, hogy könyve minden szavával sugallja: ő nem író. Földrajzkutató, aki vulkáni kőzetek után indulva osztja meg a karsztok, kvarcok, kőzetek mellett „mellékesen” fölszedett ismereteit. S mert nem akar írószkodni, leírásai ezért

tiszták, történetei, s még az olykor elmaradhatatlan szakmai eszmefuttatások is ezért érdekfeszítőek. „Vele utazunk” – mondják kedvelői. Vele utazunk most is, és együtt éljük meg a titkos zsebek, az iguanapörkölt történetét, a vízumvadászat és a Costa Rica-i földrengés izgalmait, együtt fejtjük meg a maja írások titkát és idézzük föl a futballháború történetét.

Könyveiből számomra mégis emberalakjai a legemlékezetesebbek. Legújabb vándorújáról a hazai ízért tokajit exportáló *Soós*, a gyufagép csináló *Nyilas István*, *Joe*, az amerikai helikopterpilóta, a vándort reggelivel megosztó tilaráni *Martinezék*, *Tesak Pali*, a stréber milliomos, és a Tamás bátya kunyhóbeli szállásadó: a 81 éves *Cini néni*. Mindazok a messziföldi idegenek, akik mit sem tudva a vulkáni karsztok titkairól, segítették a magyar kutató útját. *Balázs Dénes* ugyanis turistaként utazik: expedíciói pénzügyi alapját cikkeinek, könyveinek honoráriumai képezik. „Háztartási kiadásainkat a létminimumra csökkentjük – írja könyve előszavában. – Hozzávetőlegesen annyi pénzt kell félretennünk, amennyit egy kéthetes tengerentúli utazásért kér az IBUSZ.” A hivatalosan járó turistapénzen felül szerény összeget kér: napi egy dollárt élelemre és másfelet szállásra

Ezért igazi értékek a Balázs-könyvek: néhány óra ajándékként elhitetik, hogy az a kék útlevelés, piros hátizsákos, kétszáz dolláros világnak induló akár – mi magunk is lehetnénk.

1981. november 18.

Épül a mentőállomás

Múlt heti számunkban szóltunk az érdi mentőállomás (akkor még bizonytalan) sorsáról. A múlt héten aztán jó hírt kaptunk: zöld utat kapott a mentőállomás!

Az ésszerű és örömteli döntésről kérdeztük *Mérai Tibort*, az MSZMP városi bizottságának első titkárát:

– Az Egészségügyi Minisztérium és Pest megye illetékesei, figyelembe véve a város nehéz helyzetét és a már korábban tett ígéretet, úgy döntöttek, hogy megépül Érden a mentőállomás. A szükséges összeget a minisztérium, illetve a megye fele-fele arányban vállalta, ehhez társul a helyi vállalatok, szervezetek, üzemek, illetve a lakosság várható támogatása. A legfontosabb feladatunk most a tervezés, ahhoz, hogy a jövő évben megkezdődhessen a munka mielőbb, el kell készíteni a különleges intézmény terveit.

Szinte még el sem terjedt a döntés híre a városban, amikor – a Volán KISZ-szervezetének fölhívására – megérkeztek az első felajánlások. Amint arról *Dékány István*, a Benta-völgye Termelőszövetkezet elnöke értesített bennünket: a tsz fiataljai ifjúsági parlamenten ajánlották fel segítségüket a mentőállomás építéséhez. Vállaltak 200 ezer forint pénzbeni támogatást, egy kommunista műszakot, s a Száz fát Érdért akció meg-

hirdetését, amelynek keretében néhány fát már a mentőállomás környékén ültetnének el. A tsz, a munkálatok állása szerint további munkavégzésre is készen áll.

Jelentkeztek az ÉRUSZ KISZ-szervezetének tagjai: ők is egy teljes kommunista műszakkal és társadalmi munkával támogatják az építkezést, míg az óvónők szóbeli ígéretet tettek a vállalásra.

S mert többen érdeklődtek, ezúttal közöljük a Volán fiataljainak felhívását.

„A Volán 20. sz. Vállalat M7-es ifjúsági szocialista brigádja, KISZ-alapszervezete, felhívással fordulunk Érd város KISZ-alapszervezeteihez, szocialista brigádjaihoz: ajánljatok fel a város mentőállomásának építésére kommunista műszakot, illetve társadalmi munkaórát.

Felhívásunk elfogadására értesítést kérünk a Volán 20. sz. Vállalat érdi önálló főnökségére (Calvin tér 5.).

A kommunista műszakon befolyó összegeket az Érdi OTP 322. sz. számlaszámra befizetni szíveskedjenek.”

A mentőállomás sorsáról, a további felajánlásokról folyamatosan tájékoztatjuk olvasóinkat.

1981. december 2.

Meglepetések mérkőzése

Meglepetések mérkőzése volt a vasárnapi, az Oroszlány elleni focirangadó. Meglepetésszámba ment, hogy a mérkőzést egyáltalán meg lehetett rendezni – köszönet érte a Benta dolgozóinak. Meglepetés volt a játék: a két csapat bebizonyította, hogy még ilyen körülmények között is lehet focizni. S, hogy ebből a nagy csatából az érdiek kerültek ki győztesen – az volt csak a meglepetés!

Meglepetés volt aztán a játékvezetés: régen láttunk hazai pályán, s nemcsak a területi bajnokságban a mostanihoz hasonló korrekt-nagyvonalú tisztességes irányítást. S meglepetés volt az is, hogy a hazai szurkolók ezt észrevették és megtapsolták a játékvezetőt. Apropó szurkolók: ötszázan jöttek el vasárnap a meccsre, s annak volt igaza, aki azt mondta: nem tőlünk kellene pénzt kérni a jegyért, nekik kéne fizetni... S legyen ez az írás a szurkolóknak szóló biztatás: két nehéz rangadó előtt áll a csapat, irreális körülmények között, idegenben játszik. Ráckeven és Oroszlányban is elkél a sportszerű biztatás.

*

Játékvezetői tanfolyamra várja a labdarúgó-kedvelők jelentkezését a városi sportfelügyelőség. A tanfolyamra jelentkezni levélben vagy személyesen a városi tanács sportfelügyelőségé (2030 Érd, Budai út 4.) lehet.

1981. december 2.

Mit ír a Diákírka?

Barackböngészde forintért

Megjelent a Diákírka! Gimnáziumbéli konkurenciánk idei első számának tartalmát az első félév eseményei adják. *Kátai Gábor Somfai István* igazgatót kérdezi a diákparlamentről (a parlament, mint azt már jelentettük, nagy sikerrel zajlott); *Ruzsánszki Magdolna* 135 gólyáról, azaz az elsősökről ír; *Galsa Péter* Karinthy-s fizika házi feladata és *Berzy Beáta* filmajánlata egészíti ki az első számot. A lap program előzetesében szereplő Vörösmarty-napot – kedden megtartották a gimnáziumban – erről legközelebbi számunkban írunk. Az alábbi cikket a Diákírkából ollóztuk.

A Vörösmarty Mihály Gimnázium hagyományai közé tartozik, hogy diákjai minden évben kivonulnak almát és barackot szedni, válogatni (és sajnos, mint később megtudtuk: böngészni is...) a Törökbálinti Állami Gazdaságba.

Ebben az évben nekünk, elsősöknek a barack és a fent említett keserves munka jutott, amit – valljuk be őszintén – igyekeztünk könnyebbé tenni. Sokan azt gondolták, hogy ide főleg barackot enni jöttünk, és szinte állandóan fenyegetett a baracklővedékkel vívott ütközetek veszélye is... De nem csak a hibákról, a jóról is szóljunk. Azt hiszem, azért kitettünk magunkért, amikor a szütyőnél is nehezebb volt a lábunk a sártól és hazafelé is, amikor az előírt személyenkénti területnek jó, ha fele volt biztosítva a teherautóban.

Sokszor rosszak voltak a körülmények, és a barack sem mindig a fán volt, üdén mosolyogva. Üdék mi lettünk, amikor reggel a fa alól szedegettük a gyümölcsöt és egy vicces fiú megrázta a fát... Most, hogy túl vagyunk a barackszedésen, elmondhatjuk, hogy a felkötött szütyőknek mi ittuk meg a levét, hiszen valamivel kevesebbet kerestünk. Viszont egy tapasztalattal gazdagodott mindenki: nem mindig az az okos, aki pillanatnyilag annak látszik... Szerencsére az utolsó három napon alumínium vödörket adott a gazdaság, azt jóval körülményesebb lett volna felkötni. Senki sem úgy ment dolgozni, hogy megkeresi a család havi betevő falatját, de azért, aki eljött, annak a keresetéből futja egy-két dologra.

Így történt, hogy a Vörösmarty Mihály Gimnázium diákjai ismét sikeresen fejezték be az őszi betakarítást és nemcsak a gazdaságot segítették ki. Mi, elsősök a megkeresett pénznél is nagyobb nyereségnek tartjuk, hogy megismertük egymást, és egy kicsit már össze is barátkoztunk.

Farkas Gábor II/A.

1981. december 2.

Vörösmarty

Érdre kérem, nem gimnáziumba jár a középiskolás diák, hanem a Vörösmartyba. Pontosabban, a diákszájon jelzővé nemesedett szóval: a vörösmartyba. Így lesz elődök

hagyományán elindulva, minden diák négy évre vörösmartys, s viseli, mint nevét a három betűt: VMG.

Hogy Vörösmarty Mihály neve, hogy került az iskola élére, azt ma már senki sem kérdezi, összetartozónak tetszik névadó és iskolája. Persze akad, aki emlékszik a keresztelő idejére: *Dizseri Sándor* címzetes igazgató, a tizenöt év előtti, akkor még névtelen iskola igazgatója.

– Hatvanhatban kezdtük meg a tanítást a gimnáziumban, és valamennyien úgy éreztük, szüksége van névadóra az iskolának. Egy olyan egyéniségre, akinek szelleme maga lesz az iskola kovásza. Akkor kezdtünk el névadó után kutatni, de hát Érden híres ember nem sok akadt. Úgy tágitottuk a kört mind tovább, figyelembe véve, milyen névadó nem található még a környező iskolák listáján. Így jutottunk el a közeli Kápolnásnyékre, s találtunk rá Vörösmartyra.

Vörösmarty ott él az érdi gimnáziumban.

– A mi diákjainknak – ezt már *Somfai István*, a mostani igazgató mondja – kötelességük többet tudni névadójukról. S ha a kapocs nem is mindennapos, évente egyszer, a Vörösmarty-nap december 1-én elhozza a költő szellemét az iskolába.

Hagyománya van ennek a napnak: koszorúzással kezdődik a reggel. A II/C-s *Támás Zsuzsa* és *Steiger Lajos Gáli Gábor* domborművét koszorúzza meg: a II/C-s *Nagy Zsolt* és *Károlyi Mihály* a Kerepesi temetőbe indul: ott róják le társaiknak nevében kegyeletüket a költő sírjánál. *Dizseri Sándor* ünnepi beszédet mond, a tizenkettediket a tizenkét ünnepség alatt. Témája most is újszerű: hazánk reformkori állapota, a kor és Vörösmarty találkozása. Értő szavak nyomán alakul mind tovább „a reformkor legnagyobb költőjéről” alkotott kép, s egészül ki a közéleti ember, a politikus, a filozófus, kritikus, szervező munkásságával. Azoknak az időeknek a vállalásaival, amelyben versei gyérülnek, ahol a „legnemesebbekért való küzdés” költői vénájának csendülését kívánja. „Ha költőnek tartatom is, az élet dolgaiban nem szeretek ábrándozó lenni” – idézi a címzetes igazgató a költő egy levelét. Költői ábránd és realitás – ez találkozik a reformkor alakjaiban. S az a hit, amelyet *Széchenyi* fogalmaz meg a Hitel zárszavában: „Nincs annyi gondom tudni, valaha mik voltunk, de inkább átnézni, idővel mik lehetünk s mik leendünk. A Múlt elesett hatalmunkból, a Jövendőnek urai vagyunk.”

A jövődő urai itt vannak előttünk: kiállítást rendeznek, verset szavalnak, természet-tudományokban versenyeznek. Hagyománya van ennek is, a szavalóversenynek például. A feladat most *Ady*, A Kalota partján, *Zombori Katalin* éretten, *Sandi Kati* felnőtt-komolyan, *Siráhyi Vali* harcosan, *Kollár Mari* mesélőn szaval a „pompás magyarokról”. A második rész a szabadon választott verseké: kiegyensúlyozott versmondása alapján *Horkai Lászlóé* a győzelem. De a siker *Aradi Gabié*: *Hervay Gizella* versének elmondásáért méltán kapja meg a legnagyobb dicséretet, az osztálytársak elismerését.

Az ünnepség végén, hagyomány immár az is, a Szózatot éneklik a diákok. „Ez a mi himnuszunk” – mondja *Somfai István*. Diákkorban szívekbe vésődő, kitörölhetetlen

emlék. Az „itt élned és halnod kell” könyörtelen kötelessége, amely az érdi vörösmarty-sok számára egy egész életre szóló indíttatás.

1981. december 9.

Érden már elkezdődött

A közművelődés új színterei

A művelődési házak és az iskolák közötti munkamegosztás, az utóbbiak hasznosítása közművelődési célokra egyre sürgetőbb kultúrpolitikai feladat. Gyakori jelenség ugyanis, hogy az iskolák helyiségei, a pedagógusok szellemi kapacitása egyaránt nincs kihasználva. Ugyanakkor a helyi művelődési centrumban nincs elegendő képzett népművelő, a zsúfoltság pedig olyan nagy délutánonként, hogy a szórakozási, művelődési igényeket már nem, vagy alig lehet kielégíteni.

Délután az iskolában

Jellemző ez az érdi művelődési központra is, ahol jelenleg több mint negyven kiscsoport (szakkör, klub, tanfolyam stb.) működik. Terjeszkedni így részben a helyhiány miatt lehetetlen, részben pedig azért sem lenne értelme, mivel a művelődési ház vonzási körzete nagy, ma már a város központjában lakókat is alig képes befogadni. A decentralizálás legjobb módja tehát Érden is az általános iskolák kihasználása, bevonásuk a kultúrmunkába.

Mint *Urbán László*, a művelődési központ igazgatója elmondta, a városban levő több iskolacentrumban már jól tevékenykednek, vagy éppen most szervezik azokat a kiscsoportokat, melyeket szintén pedagógusok irányítanak.

Az 1. sz. általános iskolában a gyermek képzőművészeti kör és a női kondicionáló torna, a kiegészítő 3-ban pedig, ahol 75 százalékban cigánygyerekek tanulnak, a klub, a kézimunka szakkör és a kutyakiképző iskola népszerű. A 4. általános iskolában most szerveznek táncanfolyamot és francia nyelvkurzust, az 5-ben pedig ugyancsak a kedvelt kutyakiképzést és egy idegen nyelv oktatását vették tervbe.

A 6-ban jó a fotószakkör és a gyermekek számára szervezett riporterklub. Új kezdeményezés itt, hogy – a napközis foglalkoztatás színvonalát emelendő – heti egy-egy alkalommal báb-, játékkészítő és díszítőklubot is nyitottak a tanulóknak.

Összefonódva

A legjobb eredményt mégis a 7-8. iskolacentrum könyvelheti el magának. Nagy létszámban látogatják a szabás-varrás tanfolyamot és a női kondicionáló tornát, a zömmel gyerekek zenei képzését szolgáló citerakurzust. Otthont kapott ezen kívül egy képzőművészeti kör, ahol agyaggal és fával tanulnak meg bánni az érdeklődők; gyerekeknek és

szülőknek cigányklub, valamint négy idegen nyelvi és egy tánctanfolyam. Szintén ebben az iskolában keresi a módját *Szegő György* belsőépítész, hogy az épület holterét zsidónak és kiállítási helyiségnek hasznosítsa.

A közművelődési és nevelési munka összefonódásának, az ésszerű helykihasználásnak dicséretes bizonyítéka az is, hogy a délutánonként telt, ám a reggeli órákban üres művelődési központban havonta két-három alkalommal napközis csoportokat fogadnak. Egyelőre az intézmény rendeltetését, programjait ismertetik, kedveltetik meg a gyerekekkel, a későbbiekben pedig változatos foglalkozásokat keresnek a számukra.

Anyagi háttérrel

Megvalósulóban van az a terv is, hogy a központi és az iskolai könyvtárakban felnőtt és gyerek egyaránt találjon magának olvasnivalót, s hogy a könyvtárakat kezelő tanárok egyben népművelői feladatokat is ellássanak ezekben az iskolai komplex művelődési alközpontokban.

Érden biztató eredményei vannak annak, hogy a művelődés, a nevelés, az oktatás, a sport ne különüljön el egymástól. S ez gazdaságossági szempontból is figyelemre méltó. Az anyagi háttérrel a szakemberek úgy teremtték elő, hogy a tanfolyamok, klubok bevétele minden kiadást fedez. A közművelődés új színterei egyetlen plusz fillér sem igényelnek...

Simon Zsuzsa

1981. december 17.

Rokkantak érdi csoportja

Értük és velük a boldogulásért

Az elmúlt hét szerdája bizonyára emlékezetes lesz az érdieknek. Nem csupán azért, mert leesett az idei első, igazi hó (a fővárosból két órán át utazó autósok, vagy a Kamaraerdőtől gyalogosan érkezők reménytelen közlekedésről beszéltek), avagy éppen ezért: a zord időjárás ellenére vagy ötvenen gyűltek össze a Rokkantak Egyesülete érdi csoportjának megalakítására.

Közös élet

Ki gyalogosan érkezett, óvatosan lépkedve, kit a családja hozott. S ha nem esik le az első hó, bizonyára jöttek volna többen is. Nem számítottunk ennyi résztvevőre – mondta örömmel *Nagy Örsné*, a Vöröskereszt városi titkára. Aktivistáival ő vállalta az érdi rokkantak gondját. Majd egy évi munkával mérték fel a mozgássérültek helyzetét a városban. Azt, hogy kinek milyen a betegsége, s az milyen ápolást kíván? Hol szükséges anyagi segítség, hol kell munkaalkalmat biztosítani. Százharmincegy név került a listára.

– Amikor a névsor a kezünkben volt, akkor kezdtünk el gondolkodni, mi is lenne a legnagyobb segítség? – mondta *Nagy Örsné*. – Egyszer meglátogatott bennünket az immár évek óta működő váci egyesület vezetősége, s az elmondottakból alakult ki bennünk az elhatározás: a legtöbbet nehezebb sorsú embertársainkért akkor tehetünk, ha megteremtjük a közös élet lehetőségét. Így született meg az érdi egyesület gondolata.

Hogy nagyszerű gondolat volt, ennek bizonyítéka az ötven ember jelenléte. És a szavak, amelyeket ők maguk mondtak.

Sabján Mihály:

– Harminckilenc éve vagyok rokkant, szorgalmas adófizető de tőlem még soha senki nem kérdezte meg: mi van veled? Hogy élsz? Fel tudod-e emelni a kalapácsot? Ezzel a mostani meghívással gondoltak rám először, ezt köszönöm. Ha csak tehetem, itt leszek mindig.

Baranyai Antal:

– Nekünk, a mozgásunkban korlátozott embereknek a legfőbb gondunk a munka. Mi magunk is nehezen indulunk el munkát keresni, és bennünket sem egykönnyen keresnek meg. Igaz, el sem tudják képzelni, hogy mi is tudunk dolgozni. Én például betont keverek, tudják is rólam, hogy jól csinálom, mégis kevesen hívnak. Ezért tehet a legtöbbet a mi közösségünk: munkához segítheti a tagokat.

Együtt gondolkodni

Így alakult ki már a beszélgetés első perceiben az együttgondolkodás. Annak keresése: miből is állhat az egyesület munkája? *Nagy László*, a Pest megyei Egyesület titkára a megyei tapasztalatokról beszélt, *Perbiro Lajos* az országos szervezet képviselőjében az egyesület szabályzatát ismertette, *Lukács Lajos* pedig az érdi csoport vezetője, a közösség terveiről számolt be.

S hogy a mozgássérültek érdi közössége nincs egyedül, azt a felszólalások bizonyították.

Urbán László, a művelődési központ igazgatója:

– Házunk nem először ad otthont ilyenfajta kezdeményezéseknek. Négy éve indítottuk meg a Milton Klubot, a vakok és gyengénlátók klubját, s ma azt mondhatjuk, hogy ebben az önálló és lelkes közösségben valamennyi érdi gyengénlátó hazatalált. Csak ez lehet a célja a most induló csoportnak is: eljutni minden érdi mozgássérülthöz.

Az igazgató az egyesület munkájához a ház többféle segítségét ajánlotta fel. *Klement András* a városi pártbizottságot képviselte az ülésen:

– Az ember már a megszólítással is gondban van, de azt hiszem a leghelyesebb szó ez: sorstársaink. Valóban a rokkantak és mozgássérültek valamennyiünk sorstársai, és nekünk, egészséges embereknek fokozott felelősségünk, hogy segítsünk nehezebb sorsú társainkon. A városi pártbizottság és saját vállalatom nevében ígérem, ha jönnek hozzánk – segítünk.

Tovább segíteni

Ez a felkínálkozás nem csupán szólam, ezt mutatja az egyesület érdi csoportjának megalakítása, s azok a konkrét támogatások, amelyet máris kaptak az érdi mozgássérültek. A Ivóvíztársulat Martos Flóra szocialista brigádja egy mosógépet vásárolt a háromgyerekes *Tóth Mihály* családjának, az érdi kisiparosok pedig tízezer forintot gyűjtöttek össze a rokkantak javára. Az egyesület alakuló ülése biztatással fejeződött be: a rokkantak évének lezárása nem a munka végét jelenti. Az élni és élni segíteni gondolat ereje az elkövetkezendő években méretek meg.

1981. december 23.

Hétvége a rendelőben

Az ötnapos munkahét bevezetésével megváltozik a szakorvosi rendelőintézet munkabeosztása. Január 3-tól szombaton és vasárnap is lesz rendelés a Lenin út 39-ben. A hétvégeken két körzeti orvos, hétköznapiakon megfelelő szakrendelés (laboratórium, röntgen, gyermek-, nő- és belgyógyászat) áll a lakosság rendelkezésére.

1981. december 23.

Hely

Kérem a pirulókat és a kiskorúakat, fordítsák el a fejüket, mert az alábbiakban nem nekik való dolgokról lesz szó. Egy bizonyos helyről szeretnénk ugyanis szólni. Arról, amit szóösszetételek első szavával illemhelynek szoktak nevezni. Másutt toalettnak hívják, megint másutt egyszerűen azt mondják: WC.

Csupán Érden nem nevezik a fent említett helyet sehogyan, merthogy effajta hely egyszerűen nem található a városban. Pontosabban ott nem, ahol a legnagyobb szükség lenne rá: a város központjában (alcentrumokra törekvő világunkban: központjaiban). Az egyetlen közcélt szolgáló Calvin téri illemhely kicsi, nyitvatartása öletszerű. A Peli-kán mosdójába (mint az egyébként kevés érdi vendéglátóipari egység legtöbbszörében) jó-érzésű ember nem teszi be a lábát. Pedig... hány ember utazik el-át-be Érdre, hogy az autóbusszállomás forgalma meghaladja a Kosztolányi tériét. Ahol, természetesen, van új, tiszta konténer illemhely.

Egy város kulturált toalettjeinek léte (avagy hiánya) egy egész város tükré lehet.

1981. december 30.

Üres kezek japán titkai

Üres kéz – így fordítható magyarral az ősi japán sport, a karate. Az üresség nem azt jelenti, hogy a karatézónak nincs semmije, éppen ellenkezőleg: a japán hagyomány szerint pusztá kezének erejével áll, sokszor fegyveres ellenfelével szemben. A sportág napjainkra Európában is népszerű lett, Érden pedig a karatézók adják az Érdi Városi Tömegsport Egyesület élcsapatát.

– *Mikor kezdődött a munka?*

Balla László, a szakosztály vezetője:

– Nyolc hónapja, harminc résztvevővel kezdtük meg az Okinawa-szigetéről származó Sokotán-karate tanítását a városban.

– *Az eredmény?*

– A legtöbb, hogy él és működik a szakosztály. Az eredeti létszám napjainkra állandósult, s aki ismeri Érdet, tudja mit jelent 60 embert rendszeresen együtt tartani.

– *A cél?*

– Elsősorban a sportolás, nem okvetlenül versenyfeltételek között. Azért nem mondunk le arról, hogy a letehetségesebbek tanuljanak versenyeken, de a nagy többség számára marad az edzés és a bemutató.

– *Tervek?*

– Szeretnénk több bemutató jellegű foglalkozást tartani. Érdre várjuk az egykori híres magyar karatézót, *Antal Jánost*. Tartjuk jó kapcsolatunkat a szakosztály támogató MÜTEX-szel.

Lechr Gabriella

1981. december 30.

A postás

A parkvárosi kertek házak között a Lőcsei–Füzérvári–Tárnoki út környékén messzire hallatszik az autók és motorok zaja. A környék lakói azonban biztos füllel különböztetik meg a többtől egy kismotor hangját. A 28-as postáskörzet lakói jól ismerik a kis Simont, vagy, ahogy gazdája nevezi: a Sámson. Jön a Feri, mondják ilyenkor.

A Feri – *Szente Ferenc* postás szolgálata alatt sok háznál szinte családtag lett. Ha nem hoz levelet, nyugdíjat vagy újságot, akkor is hangos jónapottal, csókolommal, szervuszszal üdvözlí az ismerőseket, s őt ugyanilyen barátsággal köszöntik a környék lakói. A jó barátság titka, hogy *Szente Ferenc* nem csupán munkaköri feladatokat old meg. Táskájában mindig akad boríték és bélyeg, s még ki tudja hány apró-cseprő dolog, amiért ugyan miért kellene a városba menni, a postás úgylis mindennap erre jár... Elviszi és feladja a leveleket, totót, lottót. Jut idő néhány perces kérdezősködésre is: hogy van a család,

hogyan tanulnak a gyerekek? Ha rossz az idő, akkor bizony tudják az idevalósiak, nehéz a postás dolga. Kiváltképp ezen a környéken! Mégis, az emlékezetes tavaly december eleji nagy havazás idején, akkor, amikor autók, buszok akadtak el a hóban, Feri a hófúvással is szembeszállva, pontosan kézbesítette a levelet, az újságot. Esős időben sem könnyebb a postás élete: Dombosvárosban, ahol összefut az utcákban a víz, a két kerék mellé két cipőtalp is kell a motor egyensúlyozásához.

A nehezebb szakaszok végén, mint egykor a huszárok a ló nyakát, úgy veregeti meg a Sámson benzintankját: nem hagyjuk mi egymást cserben, mondja. Vagy ő visz engem, vagy én tolóm őt – a postának menni kell! Ha jó az idő, öröm itt dolgozni: majd, ha virágoznak a fák, eljövünk a fiammal. Az ő kocsijával kényelmesen megyünk végig a körzeten, hadd lássa a gyerek, milyen szép az én munkahelyem. S hogy milyen nagy dolog, hogy szeretnek és becsülnék az emberek.

A virágoskertekből néha a postásnak is készül egy-egy csokor: boldogan viszi haza a feleségének. Szép foglalkozás a postásé, azt vallja, ha az ember szívvel dolgozik. E nélkül nem is lehet csinálni, s aki nem találja meg ennek a munkának az értelmét, az nem soha marad a szakmában. Pedig sok nyugdíjas postás van ám!

Szente Ferenc egyszer nyugdíjas postás akar lenni.

Széll László

1981. december 30.

Ügyelet az éjszakában

Ugrásra készen alszanak el

ESTE HÉT ÓRA. Ráérősen kerülgetem a jégcsapdákat a Lenin úton. Hosszú még az éjszaka, így gondolkodom. Meg aztán mi történhetnék a békés hétköznapi vacsoraidejének egyetlen órája alatt? A doktor úr beteghez ment, amíg megjön, helyezze kényelembe magát. Az éjszakai nővér, mintha csak a megszokottság egyhangúságát oldaná az újságíró vendégeskedése a rendelőben, kedves hangon invitál beljebb. Kényelememet egy kölcsönkapott fehér köpeny, s egy fehér, zongoraszék szerű ülőalkalmatosság adja. Várakozótársam egy fiatalember: arca még mindig hamuszürke, inge, nadrágja, s körülötte a heverő csupa vér.

– *Baleset?* – kérdezem. Bólint.

– A köszörűkő. Szétrobbant. Ha fejen talál...

A karját találta el, tíz centis darabon szelte szét. Sok vért vesztett. Ezt már a nővér magyarázza. A biztonság okáért meghívták a mentőt. Ha a mentőn múlna, bármi is történhetne: két óra múltán érkezik meg. Nem a hívott, hanem egy arra járó, egy másik autóból két beteget könyörögve be, indíthatják el a férfit a fővárosi kórház felé.

– Megszokott dolog a házi baleset – mondja a doktor betegtől visszatérőben, átöltözés közben. – Annak is néhány érdekes fajtája: két napja egy asszony jött véres fejjel, fejét az ura baltával verte szét. Egy részeg férfinak borotvával vágta le a fülét. Cifra esetekről árulkodik az ügyeleti napló: macska harapta meg az öregasszony kezét. Egy házaspár neve visszatérő az esti bejegyzések között, kint várakoznak most is. A gyerekekre panaszkodnak, ahogy teszik minden este. Nem eszik, hasmenése van, és abból a rózsaszínű pirulából kérnek. Melyikből? kérdezi az orvos. Hát abból a rózsaszínűből, így a férfi. A kórház ellen viszont tiltakozik. Esküszöm drága doktor úr, mint az életemre, úgy vigyázok rá, fogadkozik. És ha meghal? – vesztí el türelmét a doktor – ki vállal felelősséget?

A kérdés ott marad a levegőben.

NYOLC ÓRA. – Jön? – kérdezi az orvos és választ sem várva indul el. Az UAZ-ban hideg van, a kerék sárba ragad, jégen ugrik, a sofőr átkozódva tapossa a pedált a parkvárosi utakon. Gondúzőnek ott a rádió.

– Nagy játék ez – mondja a doktor. – Nemcsak hasznos, hanem varázsa is van: napokon át tudok foglalatostkodni vele.

A CB-rádió varázsáról rögtön meggyőződhetünk. Halló, kettes ügylet, hívja a doktor a nőért. Mondja Szöszi, mit felejtettem a rendelőben? A nővér hangja a rádión át is mosolyog. Mit? Hát a címeke, doktor!

A terepjáró reflektora felveri a parkvárosi sötétet, a kutyák ugatva rángatják a láncot. A fiatalasszony sápadt, elájult, magyarázza az édesanyja. A doktor pohárba keserű port tölt: ettől meggyógyul, azt mondja.

– *Mi volt ez, nyugtató?* – kérdezem a kocsiban.

– Az, meg egy kis pszichológia. Sajnos gyakori az effajta rosszullét. Ha a beteg magára figyelne, saját akaratával, egy kis sétával, pihenéssel, önmagát tudná a leghatásosabban gyógyítani.

Negyven fokos lázban fekszik egy kislány az újtelepi házban, az anya kétségbeesetten repked a gyerek és az orvos körül. A doktor lázcsillapítót és az ősi módot: borogatást ajánl. Az autóban a doktor magában perlekedik:

– Az emberek előszeretettel tartanak otthon mindenféle gyógyszert, mégis, amikor szükség lenne rá, fogalmuk sincs, mihez nyúljanak. Ha ez a gyerek délután megkapta volna a csillapítót és a borogatást, talán már ki is aludta volna a betegségét.

Tanácsalanul bóklászunk Újtelepen, cím után kutatva. A sofőr szidja a várost, a kocsit, az utakat. Nem idevaló ember, nem is rendelőintézetbeli: a pihenő és a betegeskedő két sofőrt helyettesíti. Nappal jól menő szövetkezet, jól fizetett embere.

– *Miért csinálja?* – kérdezem.

– Nem is tudom – gondolkodik el. – A pénzért nem, mert az nem olyan sok, inkább az érdeklődés, hogy milyen is az orvosok éjszakai élete.

– *És? Milyen?*

Megcsóválja a fejét. Nem cserélnék velük.

TIZENEGY ÓRA. A nővér elköszön. Talán csendes lesz az éjszaka, próbál aludni.

– *Tud ilyenkor aludni?* – kérdezem.

– Mint a nyulak, ugrásra készen – mondja. – A szervezetem hozzászokott már az éjszakázáshoz. Nappal viszont ágyúval sem ébresztenének fel. *Dénesné Szabó Mária* huszonöt éve nővér Érden.

Az orvos, *dr. Gaigne András* sebész, fél éve dolgozik a városban: fővárosi kórházi állását cserélte fel az érdiért. Délután fejezte be a rendelőt, most éjszakázik, és reggel nyolckor kezdi a napi munkáját újra. Az újonnan alakult egészségügyi KISZ-szervezet titkára.

– *Miért vállal ilyen sokat?* – kérdezem.

– Itt Érden, nem lehet másképp csinálni. Fél év alatt megtanultam: ahhoz, hogy az ember a szakmájában tudjon teljesíteni, csomó olyan feladatot is vállalnia kell, ami másutt ismeretlen. De talán ez teszi széppé az érdi munkát.

Így beszélgetünk betegre várva, hajnalig. Az új rendelőintézetéről, ami, így mondja *Gaigne* doktor, nagyon nagy ugrás a város egészségügyében, s a még nagyobbról: a kórházról, ami perspektívát adhat az Érden dolgozni akaró orvosoknak. Reggel hatkor a nővér kopog ránk: kifőtt a kávé, mondja. S a gőzölgő fekete mellé szép jó reggelt kíván.
1982. január 6.

A vendég: Kalamajka

Ünnepel a székely pávakör

Érden négyszáz bukovinai székely család él. A harminckilencszer hazájukba induló közösség tagjai jugoszláviai, majd Tolna megyei tartózkodás után találtak otthonra a főváros melletti nagy faluban. A négyszáz család, ha mind ritkulóban is, de máig őrzi az egykori bukovinai székelyek életformáját, hagyományait. E hagyományörzésre alakult meg az érdi bukovinai székely pávakör *Kóka Rozália* vezetésével. Az országos pávakör mozgalom idején az elsőként vállalva a nemes feladatokat, s érve el országos sikert e művészeti közösségek első hazai versenyén.

A népdalkör most ünnepli fennállásának 10. évfordulóját: az együttes január 17-én, vasárnap 15 órakor tartja ünnepi műsorát, amely egyben a Kecskeméten élő és alkotó *Horócz Margit* festőművész kiállításának megnyitója is lesz. Az emlékműsor vendég együttese a Tolna megyei székely együttes és a Kalamajka zenekar, amelynek ma már világot járó tagjai egykor itt kezdték pályafutásukat Érden.

1982. január 13.

Víz

Többször írtunk már a parkvárosi vízről. Most nem arra gondolunk, ami nem folyik (tudniillik az ivóvízre, igaz, megénekeljük azt is jó néhányszor), hanem arra, ami ott csordogál a Bem téren. Igen, a parkvárosi iskola szennyvizéről van szó, ami a többszöri bírálat – felszólalás – vezetői szemle ellenére a város szégyenfoltja – volt. Így kell mondanunk múlt időben, mert ahogy *Hangódi Imre*, az iskola fűtője jelezte: nem folyik már a szennyvíz az emberek nyakába. Történ pedig, hogy a lelkes fűtő személyesen kereste meg a szippantók fővárosi főnökségét. Telefonjára nem csupán ígéretet kapott (mint eddig annyiszor), hanem rendszeresen – szippantó kocsit is.

Remélhetőleg nem lesz téma többet a parkvárosi szennyvíz. Már csak azért sem, mert mint mai lapunk vezető anyagában is olvashatják: ígéretesen közeleg a csatorna a Bem tér felé.

1982. január 13.

Szállt mint a vitorla...

Ideiglenes tető alatt

Úgy szállt, mint a vitorla... – így mesélték a szemtanúk a Vörösmarty Mihály Gimnázium röptető tetejének látványáról. Az elmúlt hét szerdájáról csütörtökre virradó reggel történetét *Somfai István* igazgató mondja el:

– A feltámadó szél kikezdte az épület bádorgborítását, fölszakította a tetőt és leborította a vasút felé. A 300-350 négyzetméternyi lemez az épület oldalán lógott éjszakai sötétségbe borítva a termeket.

Ahogy arról az igazgató beszámolt: másnap délelőtt a tanács egész vezérkara a helyszínen volt, majd a műszakiakkal való konzultáció után a tűzoltóság segítségét kérték. A tűzoltók a lemezeket szétvagdalva távolították el a veszélyes tetőrészt. A Költségvetési Üzem dolgozói a hét végén ideiglenes tetőt húztak az épületre, s így az iskola, legalábbis a tavaszi nagy olvadás beálltáig, védett a csapadéktól. A tanács egyébként minden tennivaló elé helyezve a szükséges munkát, az erre alkalmas első időpontban saját költségén elvégezteti a javítást.

Mint kiderült: a károkat okozó, de szerencsés kimenetelű baleset előidézője az az eresz volt, amelynek az egyébként hajlított széleit a csatornázás során szabadon hagyták. 1982. január 13.

Visszaszorítják a kontárokat

Hazánkban az elmúlt évben jogszabályokkal ösztönzött gazdasági mozgás kezdődött. A vállalkozó kedv kibontakozásától a lakossági szolgáltatások javulását várjuk. Hogyan jelentkezik e változások a városban? Erről kérdeztük *dr. László Pált*, a városi tanács termelési és ellátási felügyelőségének osztályvezetőjét.

– *Melyek a gazdasági mozgás legfőbb jellemzői?*

Az új szabályozások zöld utat adnak a vállalkozásoknak az iparban, a kereskedelem-ben, a vendéglátásban és a szolgáltatásokban egyaránt. Bővül a vállalkozások köre, szinte nincs olyan terület, amelyen ne lehetne elképzelni egyéni kockázatvállalást, s csökkent a működési feltételek bürokráciája is. Ami ebből városunkra vonatkoztatható: mindez lehetőséget ad a lakosság által igényelt, jobb szolgáltatások megszervezésére. A konkurencia kialakulásától – értem itt az állami mellett működő magán- és az egy időben és helyen működő kisvállalkozásokat – a minőség javulását várjuk. A könnyebben megszerezhető engedélyek minden bizonnyal visszaszorítják a kontárokat, ez is a lakosság magasabb szintű, tisztességes ellátását szolgálja. Érden egyébként ez a mozgás – a város sajátos helyzetéből, körülményeiből adódóan – talán kicsit korábban, az egész országot megelőzve kezdődött. Ezt a folyamatot erősítette a jogi szabályozás.

– *Mindez milyen változást hozhat a lakosság számára az iparban, a kereskedelemben, a vendéglátásban és a szolgáltatások terén?*

– Az iparban a hiányszakmák csökkentését várjuk. Néhány területen már akadtak változások, de szinte korlátlanul igényelné a város a különböző építőipari szakmák (bádogos, épületburkoló, tetőfedő, üvegező, gázvezeték- és készülékszerelő) munkáját, s várjuk címfestő, cipész, bognár, kádár, kárpitos és szíjgyártó jelentkezését is. A kiskereskedelemben az elmúlt két év jelentős változást hozott. Ma már elvünk az, hogy a divatszakmákra és a városközpontban nem adunk ki engedélyt. Adómentességgel támogatjuk viszont a város külső részeiben vegyeskereskedést nyitókat. Néhány hiányszakma itt is akad: nagy szükségünk lenne méteráru-, cipő- és papír-írószer boltokra. Ami a vendéglátást illeti: alapelvünk, hogy szeszes ital árusítására engedélyt nem adunk ki. Szorgalmazzuk továbbá étel, kávé és üdítő árusítását, valamint a helyiségek kulturáltságát. Fejlesztjük a szolgáltatásokat: terveink szerint szolgáltató sor épül a lakótelep előtt, s kisiparosok építik a parkvárosi úgynevezett mesterek házát, ahol több szakma is helyet kapna.

– *A vállalkozások új formája alakult ki: a gazdasági munkaközösség. Van-e ilyesmire vállalkozó a városban, és a tanács miként tudja segíteni a vállalkozó kedvűek jogi tájékozottságát?*

– Jelentkeztek nyelvi fordításra, fuvarozásra, taxizásra saját kocsival vállalkozók, s bizonyára újabb, általunk esetleg nem is gondolt szakmák is előkerülnek. Igyekszünk a legmegfelelőbb tájékoztatást adni: a szellemi tevékenységhez kapcsolódókról az igazgatási, a kisiparral, a kereskedelemmel összefüggő vállalkozásokról pedig mi adunk felvilágosítást. A szabályozás újdonsága, a megoldások hiányosságai miatt azonban még magunk is keressük sokszor a megfelelő paragrafust. Nem túlzás: együtt tanuljuk ügyfeleinkkel a gazdasági mozgások újfajta menetét.

1982. január 20.

Tető

Emlékezhetnek olvasóink lapunk két héttel ezelőtti számára, amikor is a gimnázium tetejének sorsáról írtunk. A tető dolga azóta, úgy tűnik megoldódott, s most nem is a „vitorlaként szálló” szerkezet gyászos sorsát akarjuk újraidézni, hanem inkább rávilágítani ismét a baleset okára.

Arra, hogy az egykor nagy költséggel (ezzel egyáltalán nem egyenes arányban levő körültekintéssel) megépített iskola három éve hatszázezer forintért javított tetőszerkezete egyetlen munkás – szó szerint – hanyagságán bukott meg. Azén, aki az ereszcsonatona lemezét (lustaságból, feledékenységből, hanyagságból, avagy sietségből) már elfelejtette visszahajlítani. Úgy lehet, a hiányos és az oktatás elemi következményeit figyelembe nem vevő épület teteje önmagától is elindult volna egyszer, de számunkra mégis figyelmeztető tény kell, hogy legyen ez az apró momentum. Az tudniillik, hogy ha nem is érezzük

pillanatonként: munkánk legkisebb mozzanata is része az egésznek, s hogy egyetlen ereszbádoggának elfelejtése milyen (fölsleges) anyagi áldozatokat követelhet. Úgy lehet, sok ilyen ereszbádó van a városban. Rosszul befejezett, avagy éppen be sem fejezett építkezések a mutatói, hogy egyáltalán nem vagyunk tisztában felelősségünkkel. Azzal, hogy egy feltört út hátrahagyása, egy átvágott vezeték hibája, egyetlen hanyagul beépített pillér egyszer milyen események elindítója lehet. A gimnázium tetejének sorsa mindannyiunkat foglalkoztat. Vigyázzunk képzeletbeli és létező tetőinkre.

1982. január 27.

Kilián néni húszezer forintja

Részt vettünk azon a tanácsülésen, amelyen *Mógor Béla* tanácselnök bejelentette: elfogadták a mentőállomás tanulmánytervét, s a helyben dolgozó Budai Járási Építőipari Szövetkezet megkezdi a tervezést. A kivitelezés indítása tavaszra várható. *Papp Gábornál*, a város fiataljainak társadalmi munkaakcióját elindító Volán 20. Vállalat KISZ-szervezetének titkárnál a felajánlásokról érdeklődtünk. A december végi lista újabbakkal egészült ki: a Volán 1. sz. Vállalat KISZ-esei 200 óra munkát, az érdi gyógyszerészek pénzt, a parkvárosi lakosok társadalmi munkát ajánlottak fel. Érkezett a Volán-fiatalokhoz egy levél, melynek írója 20 ezer forintot adományozott a mentőállomás építésére. A levelet az érdi szociális otthonból küldték, feladója *Kilián Ferencné*.

Nem tudom, milyen lehetett az az 1942. eleji nap Érden. *Kilián Ferencné* azt mondja: szép, napsütéses volt. Annak is kellett lennie, ha másképp nem, hát az emlékekben: a pesti varrónő és gyári munkás férje akkor döntött úgy: felcserélik a fővárosi életet érdire.

– *Mennyi volt akkoriban itt egy telek, Kilián néni?*

– Ezeregyszáz pengő. Volt az vagy hathavi fizetése is az uramnak. Emlékszem, két hónapot kellett lefizetni ott helyben, foglalónak.

– *Hogyan jutott eszükbe éppen Érdre indulni?*

– Akkoriban, a harmincas-negyvenes években, mindenki Érdre tartott. Kis pénzért, kishivatalnokok vehettek errefelé telket a parcellázásból. Ingyen hozták ki az embereket, egy ilyen látogatásra jöttem ki én is. Az uramnak azt mondtam, csak próbaképp, de azért én betettem minden maradék pénzünket a táskámba. Első látásra beleszerettem a Postástelepebe. Nem vágytam én Ligetre, láttam, hogy vizes, mocsaras vidék. Végül ott vettük meg a telket, a Tűzoltó utcában. Ma Előd utca.

Így kezdődött, mint kezdődik ma minden helybélié, *Kilián Ferencné* érdi története. Telekvásárlással, évekig eltartó, kétkezi munkával.

– Előbb egy faházat építettünk – így emlékszik ma vissza –, abban laktunk két évig, míg el nem készült a végleges. Kicsi lakás volt, szoba-konyha, nekünk éppen megfelelt.

Negyvenhatban lépett be a pártba, az első között. Napra emlékszik, ma, nyolcvan-két évesen is a dátumra.

– Vitatkoztunk sokat az urammal, de én már akkor azon voltam: nekem szükségem van egy közösségre. Ezt a közösséget találtam meg a pártban. S milyen jó érzés volt a valahova tartozás akkor, amikor végleg egyedül maradtam.

A férje halt meg előbb. Nagy fájdalom volt, de mégis kevés ahhoz képest, amit fia halálakor érzett.

– *Emlékszik Kilián néni, arra a napra?*

– Soha nem tudom elfelejteni. Éppen Bélát vártam haza, szabadságra. Katonászkodott. Előfordult a szökés, a szabotázs. Azon a napon, éppen április negyedikén, néhányan szökni próbáltak a határon. Elfogták őket, de egyikük rálőtt a fiamra. Azon a napon, amikor szabadságra vártam haza, a halálhírért hozták helyette.

A fia emléke még emberöltőnyi távolságból is sebeket tép fel. Másról beszélgetünk inkább: a szociális otthonról, tizenöt éve él itt *Kilián Ferencné*. A betegségről, mellyel úgy összeszokott, hogy itt-ott tréfálkozni is van kedve. Aztán a húszezer forintról faggatom.

– *Honnan volt ez a sok pénze, Kilián néni?*

– Honnan lenne a magamfajta öregasszonynak? Nyertem a lottón. Négyesem volt, hetvenötezer forintot kaptam. Vettem egy könyvet, annak alapján írogattam a számokat. Volt is mindig kettesem, hármasm. Aztán egyszer, éjszaka, azt álmodtam: hatvanöt, hatvanhét. Ezzel az összeállítással nyertem.

– *S hova lett a pénz?*

– Ahogy jött, elment. Adtam a testvéreimnek, vettem néhány dolgot az otthonnak, befizettem tízezer forintot az otthonban állított szoborra. Ezt a húszezret meg arra tartogattam, hogy ha majd egyszer lesz valami nagy vállalkozása a városnak, arra adom. Aztán, amikor elolvastam az újságban, hogy mentőállomást építenek, azt mondtam: ez az, amiért érdemes volt megőrizni a pénzemet. Akkor megírtam a levelet a Volán-fiúknak.

– *Megérdemli-e Kilián néni, a város ezt az ajándékot?*

– Meg. Még többet is. Sokfelé kötődik az ember, de az egyik legerősebb kötelék az a föld, ahol él. Én itt éltem, itt temették el a fiamat, s egyszer majd engem is. Ez az én otthonom.

1982. február 6.

A karate és a többiek

Tömegsportklub Érden

Az újságíró töredelmes vallomást tesz. Ha olvasóban azt a hitet ébresztette volna, hogy Érden csupán egyetlen sportág (úgy hívják: labdarúgás) létezik, abban bizony a tollfor-gatónak is része van. Így aztán módosítja a fenti téves képzeteket: a főváros környéki

„nagyfaluban” a futball csak egyike a sportoknak. A város sportéletének sokszínűségét a lakosság nagy száma – majd ötvenezer ember! –, a diákság gyakori előfordulása adja. Értük és miattuk jött létre az elmúlt év elején az ÉVTE Pest megye első tömegsport egyesülete.

A kezdet zökkenőire – az úttörő sors vállalása adta az útkeresés bizonytalanságát – ma már senki sem emlékszik.

– Megfizettük a tanulópénzt – hajtogatja *Lőrincz József*, az egyesület elnöke. – De túl vagyunk a nehézségeken: élünk, dolgozunk. Pontosabban: él és dolgozik az egyesület négy szakosztálya: a karatézók, a tornászok, az asztaliteniszezők és az aranyjelvényesek versenyének az a csapata, amelyet városszerte egyszerűen csak fenomeneknek neveznek...

S ha valaki kétségbe vonná például a karate tömegjellegét, annak figyelmébe ajánljuk *Balla Lászlónak*, a szakosztály vezetőjének vallomását:

– Két éve, tíz-egynéhány gyerekkel kezdtünk, ma hatvannyolcra tehető a karatézók száma. Ami öröm: jobbára diákok vállalják e nagy testi-lelki fegyelmet igénylő sportot. S hogy nem eredménytelenül, azt városi bemutatóink bizonyítják, s az igény, hogy idén már a versenyporondon is sikert érzünk el.

A versenyporond, persze nem elsődleges célja az érdi tömegsportnak sem. Példa erre a városi tanács dolgozóinak asztalitenisz-szeretete. Akik boldogan játszottak saját örömeikre a munka végeztével a tanács folyosóján felállított asztalon (különösen kitűnt ügyességével *Sztojnits Katalin* revizor), amikor azonban hivatalos bajnokságra került volna sor – elszállt a lelkesedés.

Vannak azonban, akik még a versenyt is boldogan vállalják. A már említett Érdi Fenomén 10 fős legénysége benevezett az aranyjelvényesek versenyére, amelynek célja: Spanyolország. A *Pálvölgyi Róbert* vezette fenoménok sikerrel teljesítették immár kétszer a tizenöt kilométeres futást. Most már csupán a húsz kilométeres kerékpártúra következik, majd a kispályás bajnokság, amelynek győztese utazhat a labdarúgó vb-re. Hogy ki lesz a győztes, az az érdiek szerint nem is kétséges...

S míg a fenoménok világverseny után kacsingatnak, akadnak, akik még csak tanulják a sport alapjait. Pontosabban tanulnák, mert bizony Érd sem kevesebb gondal birkózik az iskolai testnevelésben, mint a többi település. Tornaterme ugyan lassan minden általános iskolának van (ha nem javítják: mert a parkvárosi 8-as iskola terme éppen, hogy elkészült a renoválás után, s a másik iskoláét, a Vincellér hetesét most javítgatják – másodszor!), hiányoznak azonban az iskolai sportudvarok, játszóterek. Sok-sok kispálya kellene – fogalmazta meg egy város vágyát *Szép-völgyi Ferenc*, a városi tanács sportfelügyelője. S hogy nem eredménytelenül, az mutatja: a kispályák, a sporttelep és a játszóterek építését – részben társadalmi munkában, a lakosság összefogásával – a tanács idei terveiben is figyelembe vették.

1982. február 9.

Döntés – lakásokról

Mennyi a tíz?

A tíz, így önmagában vizsgálva ugye kevés. S mennyit ér tíz lakás? Tíz családnak – mindent. – Hányan pályáznak erre a tízre? – súgom az ülés kezdésének pillanatában *Molnárnénak*, a lakásügyi előadónak.

– Kétszázhuszan – súgja vissza, s mert mintha értetlenkedést látna arcomon, szótagolva megismétli: – Ket-tő-száz-hú-szan.

– Tehát van kétszázhusz jelentkezőnk, és van tíz tanácsi lakásunk. Kezdjük! *Dr. Losonczy István*, a lakáselosztó társadalmi bizottság elnöke szigorú hangon nyitja meg az ülést. Szigorúságát elsőre hidegségnek érzem. Később, amikor határozottsága segíti tovább a vita menetét, amikor megállapítom: a kétszázhusz többsége jogosult és érdemes lakásra, belátom: helyében én sem tehetnék mást. Kiváltképp, hogy határozottságát helyismerete támasztja alá: nyolcvan családot vall magáénak, de néha úgy tűnik, mintha mind a kétszázhuszat maga látogatta volna végig. Igaz, orvosi gyakorlata is segít a megismerésben. Meg aztán vannak itt visszatérő ügyek: akad olyan, aki a hatvanas évek vége óta vár lakásra. A remény, hogy lesz, aki magától kiesik a listáról, parányi. Egy-egy névhez társul csupán a megjegyzés: elköltözött, nem kér lakást – épít, megoldotta lakásgondját, vagy – mert ilyen is van – a rendőrség nem javasolja lakásra az illetőt. Kizáró ok az is, ha valaki nem vállalja a használatbavételi díjat. – A nagycsaládosoknál van lehetőség a részletfizetésre – magyarázza az elnök.

A többség, vagy kétszázán, jogos várakozók. Négygyerekes család, repedezett falú házban, most várják az ötödiket. Három gyerekkel vizes lakásban. Az apa tüdőbeteg. Tizenegyen egy szobában. Nagyszülők kérik a lakást: állami gondozott unokáikat magukhoz vennék, Három gyerekkel farostlemez házban. A réseken becsurog a hólé. Háromszor hármas szobában négy felnőtt ember lakik együtt. Embertelen körülmények között négy gyerekkel. Öten lakják a háromszor kettes viskót. A falmagasság az egyik oldalon egy méter.

– A döntő, a gyerekek sorsa – magyarázza az elnök az újságírónak, kicsit a bizottság először ülésező tagjainak. – Még akkor is, ha a szülő nem érdemelné meg, a gyerekek miatt a nagycsaládosokat kell először figyelembe vennünk.

Folytatódik a lista. Mindegyik egy sors – kutatom az arcokon: a bizottság tagjai vajon érzik-e? Az albérlők helyzete, például. Ezer-ezerhatszáz forintért laknak sufniiban, ólban emberek.

– Meg kellene már vizsgálni, hogy ki, mennyiért és milyen szobát ad ki! – javasolja egy bizottsági tag.

A szülők és a gyerekek közötti kapcsolat. Többször hangzik el a megjegyzés: a szülőknek gyönyörű házuk van, mégis az anya – saját lányuk! – gyerekeivel embertelen körülmények között lakik. – Nem értem az embereket – dohog valaki. Maguk között nem találnak békességet és az államtól várnak segítséget.

Azután a furfangok! Kétgyerekes frissen elvált asszony nehéz sorsát ecseteli a bizottság egyik tagja. Egy másik egészíti ki az ismereteket: azért váltak el, hogy lakást kapjanak. Szegény nagyapával három gyereke él együtt – így a másik. Az előadó a mindent tudó füzetet nézi: nyolcvanegyben költöztek Pestről ide. Lakásért, természetesen. És a visszatérő címek, ahonnan többen is kiköltöztek már, de ahol mindig akad új lakásra váró. A jól ismert Ágoston utca kilenc, például.

– Meg kellene már akadályozni, hogy újratermelődjenek ezek az embertelen körülmények – javasolja valaki.

Háromórás tárgyalás után a kétszázhuszból harmincegy név marad. Újból két óra múlva – tíz. Öt óra múltán a bizottság egy emberként fáradtan áll föl. Jó munkát végeztek. Az arcukról mégis hiányzik az elégedettség.

1982. február 10.

Mozgássérültek csoportja

A segítség házhoz megy

Mindössze két hónapja alakult meg a Mozgáskorlátozottak Egyesületének érdi csoportja. A klubszerűen működő közösség kétszáz tagot számlál. A mozgáskorlátozottak gondjaival foglalkozás minősége is javult az eltelt időszakban. Ahogy a csoport vezetői, s maguk a tagok elmondják: a legnagyobb eredmény, hogy van kihez fordulniuk ügyes-bajos dolgaikkal. Dr. Iván Béláné szervezőtitkár naponta megtalálható a művelődési központban, de levélben is elérhető a 2030 Érd, Pf.: 18 címen. Ha szükséges, a szervező titkár otthon keresi föl a segítséget kérőket, míg Lukács Lajos, az érdi csoport titkára a vasárnap délutáni klubfoglalkozásokon tart fogadóórát.

Minden vasárnap délután ugyanis a művelődési központban találkozik a tagság. A csoport vezetői elkészítették az idej klubtervet. Eszerint filmvetítések, előadások, társasjátékok, tavasztól pedig közös kirándulások szerepelnek a klub programjában. Lesz közös rendezvény a Központi Nyugdíjas Klubbal: február 14-én, vasárnap együtt szervezik meg a farsangi bált. Hétfőn találkoztak a csoport vezetői a Milton Klub irányítóival: a régóta és kiválóan működő társklub bizonyára hasznos tapasztalatokkal segítheti a fiatalabb csoportot.

A kultúrprogramok mellett a mozgássérültek érdi csoportjának vezetői gyakorlati segítséget adnak az arra rászorulóknak: az első gyógyászati segédeszközöket már megrendelték

1982. február 17.

Palást

Amikor *Horváth Gáborné* telefonját (Ürmös u. 30.) megkaptuk, magunk sem hittük, hogy megtörténhet, ami pedig megtörtént. Centrifugájának immár nyolcadik hónapja húzódo javítását a helyi Ramovill szerviz csak úgy tudja vállalni, ha – idézzük – „ő maga beszerzi a hiányzó alkatrészt a Hajdúsági Iparművektől Debrecenből”. Pedig, hogy az eset lehetséges, mi több, gyakori Érden, arról erősített meg bennünket *Szalkai Mihály*, a szerviz vezetője, *Vilmos Vidor*, a Ramovill hálózatszerkezési osztályának vezetője és *László Sándor*, a centrifugát gyártó debreceni művek vevőszolgálati osztályának vezetője. A gyártó ugyanis egyedül a Gelkával szerződik a termékek javítására, a többi szerviz – így az Érden működő Ramovill is – csak kerülő úton tud hozzájutni egy-egy alkatrészhez. Az érdi szerelők nem is szűkölködnek a fondorlatos lehetőségek felkutatásában, de a hajdúsági termékek közül minden harmadik, negyedik hasonló hiba – a palást megrongálódása - miatt szorul(na) javításra. Csakhogy a szerelők ötletei is végesek, s ezért folyamodnak időnként a kéréshez: a vevő személyesen keresse meg a gyártót, aki (mint ezt *Horváth Gábornénak* is megígérte rajtunk keresztül) egy-egy alkatrész szállítására hajlandók.

S bár a palástügy megoldódott, joggal kérdezi *Horváthné*, s vele mi is: a beszerzési tevékenység az ügyfél dolga? Válasza (válaszunk) egyértelmű nem. A szerelésre vállalkozóknak közösen kell gondoskodni az alkatrészellátásról. S hogy a NEGATÍV-ban legyen POZITÍV is: *László Sándor* osztályvezető megígérte az érdi helyzet felülvizsgálását.

1982. február 24.

Kihagyott tizenegyessel

Keserves két pont

Érden a csapatnál csak a közönség jobb – nem egy vendég együttes távozott ezzel a megállapítással a városból. S hogy milyen focikedvelők az érdiek, azt megmutatta a hétvégi bajnoki rajt is: vagy ezerötszázan látogattak el az ófalui pályára, s bízatták nagy hangon már az ifiket is. A kicsik győzelemmel hálálták meg a bátorítást.

A hangulat persze akkor hágott tetőfokára, amikor a pályán megjelentek az aranylábú fiúk. Mit is érhet a soha-nem-volt felkészülés (ezt vallják ugyanis a játékosok: soha ilyen keményen nem alapoztak, s ráadásul battai pszichológus is segítette a felkészülést), erre volt mindenki kíváncsi a pálya szélén. Miközben a gyepen két egyenlő csapat kószolgatta egymást, s az erőteljesebbnek tűnő, átgondoltabb taktikával játszó ráckeveiek ellen bizony jól jött a *Szekulidisz* kiharcolta 11-es, amit a másik szélvész szélső, *Pauli Ádi* rúgott – *Horváth* kapus keze közé... Szerencsére *Nagy Jimmy* még a félidő lefújása előtt jóvátette a jóvátehetetlennek látszó hibát (1-0).

A második félidőben a ráckeveiek a kiegyenlítésért, a hazaiak az újabb gólért küzdtek. Ebből a csatából már-már a vendégek kerültek ki győztesen; amikor *Kapa* okos gólt lőtt. S amire már többször is volt példa, a saját gól az ellenfelet hozta föl, s ha időnként nincs *Fellegi*, *Boross*, vagy éppen *Horváth*, akkor... Szerencsére egy kivétellel mindig ott voltak, s elsősorban nekik köszönhető a keserves, de annál értékesebb két pont.
1982. február 24.

Csujót evett a kecsuáknál

Hátizsákkal Amazóniában

A régi gyerekjáték címe igazán illik *dr. Balázs Dénes*re. Ugyanis (ismét!) Amerikából érkezett, mesterségének legtalálhatóbb címe pedig az a hátizsák, amellyel évtizedek óta járja a világot. Ezzel indult el az elmúlt év tavaszán az Amazonas vidékére, hogy ugyanígy egy szál hátizsákkal térjen hét hónap múltán haza Érdligetre.

Csak hogy az indulás és érkezés között ez a hátizsák – képletesen – megtelt értékekkel: egy újabb felfedező út ritka tapasztalataival. *Dr. Balázs Dénes* földrajzkutató, a trópusi karsztok tudósa, ezúttal nem karsztügyben utazott. Célja Amazónia volt, a világ legnagyobb folyójának titokzatos vidéke.

– Mindig is érdekelt Amazónia – mondja már a ligeti házban, a nagy útra emlékezve. – Annyit és oly sokfélét hallottam róla, hogy elhatároztam: magam járok a dolgok igaza után. Nem csalódtam: Amazónia különleges világ, számtalan, ma még kihasználatlan lehetőség forrása. Az elmúlt időben mind több segélykiáltás hallatszott a nagy folyó menti vidékért. Most saját szememmel láttam, milyen hatalmas erejű, összefogott kutatás indult meg e terület megvédéséért. Valójában most folyik Amazónia második felfedezése.

– A folyó útját követve jutott el a perui forrásvidékre. Heteket töltött a kecsua indiánok között, hordta a maguk készítette prémruhát (nyáron is tél van ötezer méter felett az Andokban!), ette ételüket, a csujót. Később visszatért: háromezer kilométert tett meg azért, hogy ellopott filmjeit pótolja. Megtekintette az Antillák kis országait: az egykori angol gyarmatokon nyomort, a franciák területén valóságos kis Párizsokat talált. Ellátogatott a forrongó Nicaraguába: elismeréssel adózik az ország fiatal vezetőinek. Megnézte Kubát, itt közép-amerikai útikönyvéhez gyűjtött élményt.

– Mert két utazás között a napok írással telnek: sivatagokról szóló könyve a Móránál, madagaszkári úti élményei a Gondolatnál várnak kiadásra. Most újabb kötet következik: a közép-amerikai és Amazónia titokzatos világáról szóló. Írás közben is szívesen osztja meg élményeit az érdeklődőkkel: a PEVDI asszonyai és a szolgáltatók járták be vele gondolatban Amerikát. És közben dolgozik múzeumán, hogy maga szerzett kincsei (saját élményei, s a magyar felfedezők hátrahagyott emlékei) egy egész város értékei legyenek.

1982. március 3.

Tárgyalóteremből

Kié a talált pénz?

Kit illet a szemétdombon talált pénz? A szokatlan kérdésre egy perben adott választ nemrégiben a Pestvidéki Járásbíróság.

Két tízéves fiú rozsdás fűszeres dobozra bukkant egy érd-parkvárosi szemétgödörben, a Torockzó és Hargitai utca sarkán. Az ócska bádoghenger nem volt más, mint egy pénzes kazetta, tele 500 forintosokkal. Hogy pontosan mekkora összeget rejtett, arra ma már csak következtetni lehet, mivel a harmadik osztályos gyerekek a pénzt nem számolták meg, sőt jó néhány rozsdafoltos bankjegyet el is dobtak. Mindenesetre a fiúknak még ezután is kisebb vagyon volt a kezükben, amiből egyikük édesanyjának 11 ezer 500 forintot, a másik gyerek unokatestvérének 6 ezer 500 forintot adott. Útközben találkoztak egy ismeretlen bácsival, ezer forint neki is jutott...

Mivel a fiúk még a céllövöldésnél is ötszázassal fizettek, a ritka szerencsének hamar híre ment. Az ügyben nyomozás kezdődött, a rendőrség átvizsgálta azoknak az érdi betöréseknek és lopásoknak az aktáit, ahol a tettes ismeretlen maradt. Feltételezték, hogy a pénz bűncselekménnyel összefüggésben került a szemétdombra. Erre bizonyíték azonban végül is nem volt. Néhány hét múlva újabb verzió született: a pénz eszerint egy közelmúltban meghalt idős hölgy hagyatéka lett volna. Az elhunyt nő örökösei elmondták, hogy a néhai P.-né értéktelennek vélt holmiját pontosan abba a szemétgödörbe hordtál a lomtanánítók, ahol a gyerekek a pénzre bukkantak.

A különös história végére a büntetőbíróság tett pontot. *Dr. Pásztor Ágnes* tanácsa, jogtalan elsajátításnak minősítette a pénz elvételét, s a kincsből részesedő anyát, aki a 11 ezer 500 forinton biciklit, tüzelőt, élelmiszert vásárolt, orgazdaságért 5 hónapi felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte. A fiúk gyermekkoruk miatt nem vonhatók felelősségre. A bíróság megállapította, hogy a pénzt, amelynek teljes összege 40 ezer forint lehetett, mint minden talált dolgot, a helyi tanácsnak kellett volna beszolgáltatni.

1982. március 3.

Lakossági fórum a városközpontban

Értő kérdések a településért

AZ ÖTLET. A gondolatok, a lakosok, és a vezetők találkozáját a Hazafias Népfront megyei bizottságától származtatják, pedig Érd város nyugodtan vindikálhatja magának ez ügyben az úttörő jogát. Igaz, kényszer szülte ezt az elsőséget. A település helyzete hozta meg az ötletet: a nagyközségnyi városrészekben külön-külön hozzák létre lakosok és vezetők párbeszédét. Az idei, feszített tempójú fórumokon (megyei döntés volt az egyhónapos határidő) már találkoztak a város vezetőivel a parkvárosiak

és az újtelepiek. Az elmúlt hét keddjén a központbeliek gyűltek össze a művelődési központban.

A BESZÁMOLÓ. Nyolcvanan hallgatták *Vogronics László* tanácselnök-helyettes beszámolóját. S még a számoktól idegenkedőknek is érdekes lehetett az adat: a 30 milliós évi költségvetéssel szemben (ennyi volt Érd pénze a nagyközség utolsó évében) hogyan jutott el odáig a város, hogy ma egyetlen évre több jut, mint a IV. ötéves tervidőszakra együttvéve? Hogy mit is jelentett a várossá válás: nagyobb hatáskört és a fejlődés felgyorsítását. S hogy mire költi idén a település a 269 milliót, nem csak a központban, de a vízhiánnyal és szennyvízzel küszködő Parkvárosban, a felszíni vízzel birkózó Ófaluban, a három műszakos tanítással fenyegető Ligeten, s a telefon nélküli Újtelepen? A közönség figyelme mutatta: érdekli őket a társterületek sorsa. A kérdések pedig, hogy ismerik és szívükön viselik saját városrészük gondját.

A KÉRDÉSEK. *Gaszt Istvánné* „készült”: papírból olvasta fel a városközpontért aggódók kérdéseit. Mi lesz az Engels utca sorsa? („Sehol ilyen mostoha körülmények között nem járnak gyerekek, pedagógusok iskolába.”) Mit terveznek az Emília utcai telkekkel? (Öt éve állnak építési tilalom alatt. Se pénzt nem kapnak az ott lakók, se föl nem oldják a zárlatot, csak a rémhírek terjednek.) Hol lehet fásításhoz csemetét szerezni? Kaphat-e az iskola konténert a lomtalanításhoz? Nem lehetne-e telefont az Engels út végére? Végül felajánlotta: a lakosság társadalmi munkával vagy pénzzel (például kommunális kötvénnyel) segítené az útépitést. *Szedér Gábor* a 2-es (zárd) iskola sorsáról kérdezett; *Rajnai Istvánné* a gyorsvonatok megállását sürgette; *Kapuvári Mihály* a temetői járat megoldásáért szolt, s konténert kért az Irén utca végére; *Kovács Mátyásné* a Mária utca sorsáról érdeklődött.

A VÁLASZOK. A kérdésekre az elnökhelyettes mellett a tanács érdekelt osztályvezetői válaszoltak. Az Engels utca ügyében örömmel fogadták a lakossági felajánlást: van lehetőség az út javítására. A telkek sorsáért aggódók tanácsolták, térjenek be a tanács műszaki osztályára: az általános rendezési terv ott megtekinthető – egyébként nem érinti az említett részt. A tavaszi fásítás a héten kezdődik, érdeklődni a tanácsban lehet: konténer ideiglenesen kapható a lomtalanításhoz; az Engels út végére, a hálózat zsúfoltsága miatt egyelőre nem kerül telefon. A 2-es iskola valóban mostoha helyzetén csak a 16 tantermes, lakótelepi iskola segít: építését 1983-ban kezdik. A tervezett 1985-ös átadásig, amit a rövid nyári időszakban lehet, megjavítanak. A gyorsvonatok megállítását a tanács kérte, a vágány terhelése miatt csak egy új sín pár megépítése jelent ideiglenes megoldást, végső lehetőség a tervezett elővárosi vasút. A temetőnél építenek kijáratot, az Irén utcai konténer fontosságát megvizsgálják; a Mária utcát, ha a KPM idén ad pénzt, megépítik. Szó esett még a Hivatalnok utca sorsáról (több ház nem bontanak), a szemetelők megbüntetéséről; a tanács nagyobb szigort ígért.

A BONTÁS. Így zajlott le, voltaképpen egyetértésben a lakosok és a vezetők központbeli találkozója. Mindössze egyetlen téma, *Kékesi Istvánék* Edit utcai házának szanálása szította föl a szenvedélyeket. S itt sem az ellentét, az egyetértés váltott ki indulatokat. Maga a műszaki osztály vezetője nevezte abszurdumnak, hogy egy településen nem tudják, hogy mi lesz öt év múlva! Történt ugyanis, hogy Kékesiék 1976-ban kaptak építési engedélyt, s a lakótelepi iskola miatt – az időközben elkészült és elfogadott, hosszú távra szóló általános rendezési terv értelmében – most szanálják a házat. A házaspár, nagy keserőséggel, most otthont keres. Történetük – ebben is egyetértettek a lakosok és a vezetők – a jövőben nagyobb előrelátást, tervszerűséget követel.

*

A jövő héten újabb két lakossági fórumot tartanak a városban. Március 9-én Tusculanumban (helye: a 4. sz. általános iskola), március 10-én pedig Ófaluban (1. sz. általános iskola). A vállalati dolgozók rétegyűlését március 2-án, 16 órától a MEZŐGÉP-nél, a KISZ-fiatalok találkozóját március 11-én, 16 órakor a Benta-völgye Termelőszövetkezetben, a pedagógusok rétegyűlését pedig 11-én 17 órakor a gimnáziumban tartják.

1982. március 3.

Tárgyalóteremből

Az ok: féltékenység

A férfi éppen a havat takarította a Gereben utcában, amikor mélyhangú dörejes robbanást hallott. Egy másodperccel később látta, hogy szomszédjának háza ég. Berohant a lakásba és ott találta a vádlottat egy hokedlin ülve, úgy látszott, mintha gondolkodna. Kormos, piszkos volt a feje és az arca, s amikor a férfi közelebb lépett hozzá, mélán ráemelte tekintetét és azt kérdezte: na, mi van?

Pedig, aki kérdezett, az tudta egyedül a választ: ő volt ugyanis, aki nem sokkal előtte leemelte a gázpalack védőkupakját, kinyitotta a szelepet és meggyújtotta a gázt. A fölrobbanó palackok dorejét hallották meg a szomszédok, s láthatták a pusztítást – 416 ezer 815 forint, így állapította meg a bíróság –, amit a vádlott végzett. Pedig a 21 éves, szemüveges fiú nem rombolni akart: önmagát kívánta elemészteni.

Tettének oka, féltékenység, ami azóta kísérte, amióta az egykori állami gondozott fiú beköltözött az érdi házba, s az ezer forint albérleti díjért (s a ház körüli rendszeres munkáért) nem csupán koszt-kvartélyt, de szerelmet is kapott szállásadó nőjétől. A fiú, így vallott magnószalagra mondott búcsújában, életében először talált otthonra és feleségül kívánta a nálánál húsz évvel idősebb özvegyet. Az asszonynak mind terhesebb lett albérelője rajongása, s csupán a vádlott brutalitásától félve nem adta föl a kapcsolatot. A fiú ugyanis mind többet ivott, s ilyenkor a csendes, félszeg fiatalember erőszakos lett: féltékenységeben többször megverte szállásadóját. Félelmében, hogy a nő elhagyja, fo-

galmazódott meg benne az öngyilkosság gondolata, s amikor egy decemberi napon az asszony hazajött, s csak a kutyájának adott enni, végső elhatározásra jutott. A Riminyáki kocsmában megivott néhány pohárral, otthon folytatta az italozást, s aztán leszerelte a palackok kupakját...

Az elkövetőt a pestvidéki járásbírószágon *dr. Szántó Szilvia* tanácsa bűnösnek találta jelentős kárt okozó rongálás büntetében, s a vádlottat 1 évi szabadságvesztésre ítélte. Az ítélet végrehajtását 4 évre felfüggesztette. Az ítélet nem jogerős.

1982. március 10.

Első városi szintű üzlet

SKÁLA-áruház, érdi vonásokkal

Eldőlt a kérdés: SKÁLA lesz az épülő érdi áruház neve. A város ötvenezer lakosának (a környékről meg az átutazókból összeszámolva még ugyanennyit – tehát – majd százezer embernek!) azonban nem is az a lényeg, hogy SKÁLA lesz, hanem hogy áruház lesz. Érd első (és egyetlen) valóban városi szintű üzlete.

„Látja a sportosztályt? Ez itt a horgászcsoport: „ugye gazdag a választék” – kérdezi tőlem *Gajzágó Lászlóné*, az érdi SKÁLA igazgatója. Hiába meresztem a szemem, nemhogy sportosztályt, de még egy szál horgászbotot sem látok. Hogy is láthatnék: ehhez a belső látáshoz olyan kereskedő-szakértőnek kellene lennem, mint az igazgató. Ő az épülő áruház még meztelen falai közé is bele tudja képzelni megálmodott tereit. Együtt járjuk végig ugyanis a város szeme láttára épülő (a generálkivitelező a Budai Járási Építőipari Szövetkezet), s talán ettől példás ütemet felvett létesítményt.

Megálmodott tervek

A földszinten kap helyet a szupermarket: technológiai szempontból, magyarázza az igazgató, igen korszerű, itt jut hely az áru szakszerű és kulturált bemutatására is. Leselkedem: hátrébb ott a rakodótér, szemre is tágas. Ez egyébként jellemző az egész áruházra, kapom a választ, a kiszolgálóterhez méretezett, megfelelő nagyságú a rakótérterület.

Az emeleten lesz a sport-játék-kemping osztály. („Hallom sok a gyerek a városban, szeretnénk nagyon gazdag játékválasztékot adni!”) Odébb a műszaki és barkács osztály, az emelet legnagyobb területű részlege, tovább a lakástextil- és méteráru osztály. („Úgy értesültem a városban hiányos a szolgáltatás, ezért szeretnénk osztályaink munkáját, ahol csak lehet, szolgáltatásokkal kiegészíteni. Például a lakástextilnél gondoltunk a függönyvarrára, bútorhuzat, autó-üléshuzat elkészítésre. A ruházaton pedig szaktanácsadással látnánk el a vásárlókat. De lesz szolgáltatás a műszakin is: a műszaki cikkek házhozszállítását és üzembe-helyezését is vállaljuk.)

Hazai szakemberek

Ahogy sétálunk az épülő áruházban, s ahogy mind többen beszélgetünk a nem is olyan távoli jövőről, mind gyakrabban kerül szóba a SKÁLA érdi jellege. Hogy legyenek olyan cikkek az áruházban (még ha az nem is „profilszerű”), amelyek hiányoznak jelenleg a városból. Hogy az áruház például műszaki és barkácsi cikkeivel feleljen meg Érd jellegzetességének: annak, hogy egy építkező, kertészkedő városról van szó. Hogy az új létesítmény kapcsolódjon az átutazó és piacváros életéhez, ezért tartanak majd a piaci napokon meglepetésvásárt. S hogy vállaljon magára valamit a város népszerűsítéséből: ezt szolgálják a népművészeti shopban tervezett helyi nép- és egyéb művészeti bemutatók. De az érdiség megmutatkozik már a munkaerő kiválogatásában is.

– Magam nem érdi lévén, meglepődtem, hány érdi jár Budapestre dolgozni! Vállalva a többletutazást, a fáradságot, esetleg nem is több pénzért, csupán a munka hiánya miatt, megrovidítve a családra fordítható időt. Mi azt szeretnénk, ha áruházunk szakembergárdája is „hazai” lenne, legfőképp érdi, esetleg tárnoki, sóskúti, battai, zámori. Most, amikor megkezdjük „csapatunk” toborzását, elsősorban az ő jelentkezésüket várjuk.

Avatás és nyitás

Mert rajtunk a helybeliek szemével látó és gondolkodó munkatársakon és magukon a vásárlókon dől el – mondja *Gajzágó Lászlóné* – milyen is lesz valójában az érdi áruház. Amelynek átadását a város vezetése garantálta november 7-re. Az igazgatónő pedig azt: az avató után a SKÁLA megnyílik az vásárlók előtt.

1982. március 10.

Lakossági fórum Ófaluban

Gazdag múlt után jövő is lesz

Ófalunak tartják, múltja van. Nem is akármilyen, vallják büszkén a helybeliek: ezeréves. Úgy igaz: itt már az avarkorban is építkeztek, a rómaiak alapozták meg az utakat, a török idők emlékét nevükben őrzik a családok, s ha az 1848-as forradalom és szabadságharc szellemiségét hordozó reformkorról esik szó, nem feledkezhetünk meg az akkori Érden birtokoskodó *Sinákról*.

Ha viszont a városrész – amelynek nevét hiába is szépítjük Óvárosra, az itt élők egyre csak Ófalunak mondják – jelene, netán jövője után érdeklődünk, a helybeliek nem minden elfoglaltság nélkül kérdeznak vissza, miért van?

Eltűnő különbségek

Természetesen van. Igaz – ez derült ki a múlt héten tartott lakossági fórumból –, napjainkra ez a jelen nem sokban különbözik a város más tájaitól. S ha úgy vesszük, hogy

volt idő, amikor évszázadnyi eltérés volt az ősfalu, és mondjuk Parkváros között, akkor akár el is fogadhatjuk *Fuszek Jenőnek*, a Hazafias Népfront körzeti bizottsága elnökének a szavait: Mi, kérem, visszafejlődtünk. Mégis, ha a gondokat vesszük, mekkora a különbség! Míg Parkváros vízhiánnyal küzd, itt az artézi kút gyógyító hatású vízének megóvása a feladat. Míg mindenütt, másutt talpalatnyi helyért versengenek az óvodások, Ófaluban minden jelentkezőt felvesznek. Míg a közeli központban lakásért állnak sorban emberek, Ófalu műemlékeinek megőrzését kéri számon a vezetéstől.

Vannak természetesen érdi mértékkel mérhető gondok Ófaluban is: a bolt dolga például. Igazuk van a felszólalóknak – mondta *Mógor Béla* tanácselnök. – Megnéztük az üzletet és nem túlzás: embertelen körülményeket találtunk. A boltokat felújítjuk a következő öt éves tervidőszakra átnyúlóan egy korszerű kereskedést létesítünk. A felszíni vízelvezetés talán az ófalubelieket sújtja leginkább Érden, erről tanúskodott *Hoffman Pálné, Csákics Mihály, Baumgartner Tiborné, Papp László, Váraljai Miklós és Szabó Ferencné* hozzászólása.

A város kincsei

Visszaköszönt itt is a szemétkerakás, és persze közterület-foglalás, meg a kóbor kutyák és a szennyvíz dolga.

– Szabálysértési hatóságunknak – mondta *dr. Paróczai Csaba*, az igazgatási osztály vezetője –, nemcsak joga, hanem kötelessége is a büntetés. Mi azonban nem tudunk mindenütt és mindig jelen lenni. Ha kapunk nevet és címet, s bizonyítható a szabálysértés – büntetünk.

Különös kettősségben találkozott Ófaluban a közbiztonság és a kultúra: az inkább hírhedt, mint híres két kultúrközpontot, a pinceklubot és a szakmaközi bizottság helyiségét bezárják (március 15-vel ez megtörtént) s a két, művelődési célokra egyébként alkalmas helyiségben, a művelődési központ irányításával folyik tovább a kulturális élet.

Ami pedig a városrész műemlékeit illeti, az értékes létesítmények, emlékhelyek, szobrok megvédése, rendben tartása a helybéliekre vár. A Hazafias Népfront városi bizottságánál megalakuló honismereti bizottság irányításával lehetővé kell tenni, hogy ezek az emlékek az egész város – sőt, az ország! – közkincsévé váljanak.

Milyenné alakul?

Értettük, értjük és átérezzük a városrész lakóinak gondját. Nehéz körülmények között nem kicsi a feladatunk: várost kell csinálnunk. Ehhez azonban az kell, hogy közösen gondolkodjunk, közösen cselekedjünk – mondta összefoglalójában *Mérai Tibor*, a városi pártbizottság első titkára.

Ebben a közösségben rejlik Ófalu jövője. Az itt élőkön is múlik: milyen lesz?
1982. március 17.

Iskolarádió Parkvárosban

A szignál a Rákóczi-induló

Iskolarádiót avattak március 12-én, pénteken a 8. számú (parkvárosi) általános iskolában. Az ötlet az igazgatótól, *Rétvári Sándortól* származik, a szükséges pénz összegyűjtése viszont a tanári kar, a szülők és nem utolsósorban a diákok érdeme. A rádió felszereléséhez (hangfalak, hangszórók, keverőpult, magnó és lemezjátszó) szükséges 70 ezer forint a Katalin-bál és a farsangi multság bevételeiből és a tanulók lelkes papírgyűjtéséből jött össze. A készülék felszerelését a Texelektro MHSZ klubjának rádiósai vállalták. A szakemberek örömmel jöttek a társadalmi munkára egyrészt, mert a rádiózás a hobbijuk, másrészt, mert szünetüknek a jövőben éppen a diákok közül szeretnének újabb híveket toborozni...

Ez derült ki abból a beszélgetésből, ami már az avatón hangzott el; hiszen miután rádió avatásáról volt szó, azonnal műsorral köszöntötték a segítők a diákok. A rádió, egyébként az ünnepi program után megkezdte adásait: rendszeresen tájékoztatja a diákságot az iskolai életéről, a szünetekben pedig zenét sugároz. A rádió szignálja a Rákóczi-induló, ez vezeti be a tanárokból, szülőkből, ifi-vezetőkből és diákokból álló szerkesztőbizottság által összeállított műsorokat. Az iskolarádióval a parkvárosi iskola eddig sem unalmas élete még színesebb lesz.

Nyikos Ildikó, Polácska Andrea

1982. március 24.

Művelődési alközpontok Érden

A parkvárosiak kezdeményezése

Parkváros, mesélik, egyszer köztársaság akart lenni. Önállósága (különállása) létéből fakad. Igaz, ugyanígy eredezteti jogát a település nevére az őshonos Ófalu, az arisztokratikus Érdliget, a kertművelő Tusculanum, s a postások lakta Postástelep. Idefönn, mondják Parkvárosban átértékelődnek a dolgok. S ha van is az állításban némi büszkeség hajtotta túlzás, nem kevésbé egyedi a városrész sorsa.

Az indulás

Története a század harmincas éveire nyúlik vissza: akkor kezdték parcellázni a Károlyi-birtokot. Ingyen autóbusz szállította Érdre az ügyfeleket, kispénzű kishivatalkokat. Olcsón, heti egyetlen doboz cigaretta háromévi megspórolása árán – így hirdette ötven évvel ezelőtt a korabeli sajtó, az Érd és Vidéke – vásárolhattak telket. Igaz, nagy ára volt az olcsóságnak: a leleményes ügynökök az akkor már virágzó Érdliget fotóival reklámozták a vidéket, s lajtkocsikkal töltötték fel a kutakat, hogy a vevő legalább az alku idején lásson vizet. Az akkori betelepedési hullámot a II. világháború után újabb, s a hetvenes években

még egy követte. Az újonnan jövők a bukovinai székelyek, szabolcsi almásemberek, a munka, vagy csak a főváros után indulók máig itt kötnek ki Érden. Sorsukban közös a gyökértelenség, életükben a nehézség: a városban itt hiányzik a legtöbb otthonból a víz és a villany. S amikor a tanács fiatal közművelődési felügyelője megkérdezte a parkvárosi diákokat: kinek nem lesz sáros a lába iskolába jövet, egyetlen tanuló sem tette föl a kezét.

A betelepüléseket kísérte egy másik mozgás, a menekülőké. Még javában folyt az amerikai méretű (pontosabban panamai) parcellázás, amikor megjelentek az első hirdetések: Jól kereshet, ha telkeimet eladja. A földtől való szabadulást akkor a pénzszerzés vágya hajtotta, a mai elmenők mozgatója (kis kivétellel) más. Egy helybéli öreg nyugdíjas harminc év után ment vissza szülőföldjére, az ország másik sarkába.

– Itt nem tudtam, hogy ha megszomjazom, lesz-e egy pohárra való vizem? Ha megbetegszem, ki megy mentőt hívni, s mentő, ha jönne is, nem akad-e el valahol a sárban? Otthon nyugodtabban halok meg.

Parkváros szerencséjére az elmenők helyébe mindig akadnak újak.

Az útkeresés

Rétvári Sándor, a parkvárosi (érdi számozás szerint: a nyolcas) általános iskola igazgatója messziről jött. A Hajdúságban volt igazgató, onnan került a Hazafias Népfront megyei bizottságához. A Vincelléri (hetes) iskola vezetői székét érintve jutott föl Parkvárosba.

– *Mást jelent-e igazgatóskodni Parkvárosban, mint a város többi iskolájában?*

– Más-e? Mintha egy más világba érkeztem volna! Nem a gyerekekkel van a baj, engem is meglepett, hogy nehezebb sorsú diákjaink semmivel sem tehetségtelegebbek, mint a jobb körülmények között élő társaik. Hanem hát a fegyelem! Itt naponta olyan nevelési feladatokkal kell szembenéznünk, amelyekből odaát jó, ha egy évben egy akadt. Aztán a családok! Tudjuk, másutt is így van ez, ha a gyerekhez el akarunk jutni a családhoz kell. Ez pedig máshogy nem megy, minthogy az iskola részt vállal az oktatáson túli, az egész településrész életét meghatározó tennivalókból.

– *Hogyan?*

– Ezt keressük mi magunk is. A szakirodalom ad tanácsokat: a pedagógus ne csak szaktanár legyen, képletesen és a valóságban is nyissuk ki az iskola kapuját. Ez a mai legmodernebb pedagógiai elmélet. Csakhogy nekünk nem jó dolgunkban kell keresni a legkorszerűbb formákat, hanem kényszerből. Ahhoz, hogy egyáltalán tanítani tudjunk, vállalnunk kell a többletmunkát.

A kettősség

Parkváros nincs egyedül ezzel a kettősséggel. Érd valahány iskolájának úgy kellene megfelelnie az oktató-nevelő munka követelményének, hogy közben magára vállaljon a város tennivalóiból is. Művelődési háznak kéne lennie, mert az egyetlen művelődési központ kicsi és rosszul tervezett, távol is esik a városlakók otthonától. Otthonnak kéne

lennie, nem is másodiknak: elsőnek, mert a szülők többsége elutazza a gyerekkel tölthető időt, másodállást vállal, épít, kertészkedik. Vagy ha idejéből futna is, éppen a gyerekre nem ér rá. Aztán az érdi iskoláknak – mint egykoron minden valamirevaló oktatási intézménynek – szellemi erőnek kéne lenniük: mozgatni egy-egy településrészt a hiányzó mozgatók helyett, betölteni az űrt, amit az értelmiség hiánya ad.

Csakhogy Érd nyolc iskolája közül aligha akad egy is, amelyik tervezésében megfelelné a követelményeknek. Érdligeten az oktatás három műszakkal fenyeget, a kettes számú (köznyelven: zárda) iskolában a tanítást csak a gyerekek részbeni áttelepítésével tudták megoldani.

– Elvárható-e ilyen körülmények között, hogy az érdi iskolák kultúrközpontok, a közösségi élet mozgótoj legyennek?

Muskovits Lászlóné, a város tanulmányi felügyelője:

– Az iskolaélet jellemzői Érdn nem mások, mint amelyek megmutatkoznak a városlet minden területén. Aki itt dolgozik, az az oktatásban is nagyobb közegellenállást talál, nagyobb követelményeknek kell nehezebb feltételek között megfelelnie. Mégis jó pedagógus közösségekkel, alkotó szellemű vezetéssel, iskoláinknak vállalniuk kell ezt a munkát.

A megérkezés

Ebből a gondolatból kiindulva került papírra, majd elfogadásra (később megyei dicséretre) a művelődési alközpontok terve. Az elképzelt első színhely Parkváros. Talán mert ez Érd legmostohább területe, s talán, mert igyekezetével megelőzte a gondolatot: nyelvet tanuló, sportoló kisközösségek évek óta sikerrel működnek az iskolában, igaz, jobbára a fiatalokat toborozzák. A felnötteket először a szülöklub hívta be az iskolába.

Rétvári Sándor:

– Amikor az év elején közös tanár-szülő szalonnasütést hirdettem, sokan bizalmatlanul fogadták az ötletet. Később egyre többen csatlakoztak hozzánk: a szülői választmányt négyszázás részvétellel tartottuk meg, a bálra minden család váltott jegyet. Akkor úgy éreztem: most már dolgozhatunk.

Az iskola önmagán túl nyúló igyekezetéhez társult a művelődési központ: vállalták kiscsoportok foglalkoztatását, közös rendezvények szervezését az iskolában. A városi könyvtár helyben tervez könyvtárat, s ami ezzel jár: előadások, vetítések, irodalmi órák megszervezését. A város vezetése pedig pénzzel segíti az alközpont építészeti kialakítását.

Urbán László, a művelődési központ igazgatója:

– Magam sem hittem, mekkora lehetőség van ezekben a kulturális alközpontokban. Azzal, hogy az iskolák bizonyos feladatokat átvállalnak, a művelődési háznak több ereje marad saját munkájának kialakítására. S azzal, hogy egy-egy területen hozzuk létre ezeket az újfajta formákat, a város művelődésének többféle arculatát is kialakíthatjuk.

Az első arculatformálás megkezdődött.

1982. március 30.

A magunk mértéke

Adósa vagyok *Dizseri Tamásnak*. Vagyis hát nem is neki, hanem az újtelepi FORFA-óvoda óvónőinek, ők ajánlották figyelmembe a doktort, ekképp: ily orvosa senkinek sincs! Beszélgetésünk során, amikor főlemlíteném, elhárítja a dicséretet: az ember egy idő után azt mondja, függetleníteni tudja magát a véleményektől, jótól is, rossztól is. Nincs már mérce, mint az ember önmaga mértéke.

Aztán meg: magamnak is tartozom a beszélgetéssel. Jó ideje már, hogy figyelem a doktort. Hallottam felszólalni az egészségügyiek ifjúsági parlamentjén: szakkönyvtár létesítése, szakirodalom megszervezése, továbbképzés megszervezése mellett. Találkoztunk a TIT közgyűlésén: nem olyan nagy vállalás ez, magyarázta, az egészségnevelés egyébként is a feladatunk. Amikor tehát a TIT-ben dolgozom, saját munkámat erősítem.

Így tér vissza beszélgetésünk során is minduntalan munkájára, időnként belefeledkezve a szakkérdésekbe, észre sem véve, hogy hallgatója nem szakmabéli. Vélhetném, velejéig érdi, s mekkorát tévedek! Az egyetem, s ötévnyi pécsi klinikai munka után jött vissza Érdre. Nem szépíti a dolgot: a lakás miatt. Igaz, szakmai oka is volt: a klinika, mondja, bármennyi más távlatokat nyitott, zárt világ volt. Laboratórium, ahová nehezen tört be az élet.

Az újtelepi rendelő ajtaján belépők pedig épp ezt hozzák el, a város életét. Ötszáz csecsemőn – ezen méretik meg a körzet nagysága – vizsgálhatja egy város szokásait. Az eltűnt építkezéseket, ami időt vesz el a gyerekektől, s a hatalmas lakásokat, ahol egyedül marad a gyerek. Az öltözködést, amire jut a figyelemből, a gyenge látást, rossz tartást, apró dadogást, mire a figyelemből még kevés jut. Különleges a szülői lélek, mondja *Dizseri doktor*. Egy náthával könnyebben elfut az orvoshoz, mint azzal, hogy nyugtalan a gyerek. Pedig hát ezek az apró tünetek azok, amelyek végigkísérhetik az ember egész életét. Igaz, ha e jelenségek mögé nézünk, akkor mindig megtaláljuk a választ ott, ahol a szülő nem is várná: a családban.

Kartonokat mutat, mindahány egy-egy élet tükre. Elég csupán megnézni, nehéz volt-e a születés, s máris kiderülhet, mitől fáradékony az iskolában a gyerek. Két éve készülnek a városban ilyesfajta feljegyzések, addig körzeti orvosok látták el, körülményeikből adódóan jól-rosszul a gyerekeket. Igaz, a gyermekgyógyászatnak nincs hosszú múltja az ország más tájain sem. Érdre ma nyolc gyermekorvos dolgozik, nyolcuk vezetője *dr. Dizseri Tamás*. Nem rang ez, kötelesség, hogy mások helyett is gondolkodjam, s hogy másoknál kicsivel többet dolgozzam. Egyébként pedig mindig is szerettem újat csinálni, s Érdre ott tartunk egészségügyben, hogy aki akar alkotni, az alkothat.

Rendelési idejéből ellopott beszélgetésünket az asszisztensnő zavart mosolya szakítja meg: egy szülő a várakozás miatt perlekedik. A doktor udvarias, a papa megcsendesedik. Később, hallom az ajtón át, ugyanígy old föl annyi félelmet, gyermeki sírást. Sokan pró-

bálkoznak mostanában a fájdalom nélküli gyógyítással, magyarázza *dr. Dizseri Tamás* visszatérőben. Meglehet, segít a játék az előtérben, a rajz a rendelő falán, de mindez külsőség. Egyetlen igazi segítség az orvosnak a beteghez fűződő emberi kapcsolata.
1982. március 31.

Kitüntettek között

Az orvos hűsége

Április 4. alkalmából *dr. Benussi Silvio*, a városi tanács nyugalmazott elnöke a Munka Érdemrend arany fokozatát, *dr. Veidinger István* körzeti orvos, a városi tanács vb tagja a Munka Érdemrend bronz fokozatát kapta. A városi ünnepségen vette át a hazafias Népfront országos titkárságának oklevelét *Kovács Illés*, a Költségvetési Üzem pártalap-szervezetének titkára. ugyancsak az évforduló alkalmából részesült a belügyminiszter által adományozott aranykoszorús tűzbiztonsági érem kitüntetésben *Kiss Imre*, a BUJÉSZ elnöke és *Hidasi István*, az építőipari szövetkezet dolgozója.

Voltaképpen nem is kellene írnom *Veidinger István* doktorról. Nem, mert akiknek szól az írás, azok nálam jobban ismerik. Aztán meg kifejezhet-e többet a szó annál a hosszan tartó, meleg tapsnál, amellyel az ünneplő közönség fogadta orvosa kitüntetését?

S hogy mégis (tudta, és bizonyára akarata ellenére) az újságíró gondolatban elidőz mellette, azt elsősorban egyfajta magatartás miatt teszi. Ez a magatartás (vagy ha jobban tetszik: jellem) oly ritka manapság. Érdem meg kiváltképp: hűség. A doktor nem használja ezt a kifejezést, zavarba is lenne tán, ha visszahallaná a fogalmat. S mondaná, mint mondta első beszélgetésünkkor: a hivatása tartotta Érdem.

A huszonzét év alatt lett volna, mi elriassza. Az utak! Ma azt mondja, aki nem taposta a sarat, el sem tudja képzelni, milyen volt annak idején itt az élet. Ő ezeket az utakat járta: gyalogosan, biciklivel, motorkerékpárral, rozoga Moszkviccsal. Aztán az emberek. Együtt kellett leélni velük a huszonzét évet, hogy értsük változásukat. Tudom-e, mosolyog a doktor, hogy Érdem volt az első emberrablás hazánkban. S ki mást loptak el, mint egy orvost.

Mosolya kiegyensúlyozottságot takar, s egyensúlyának jó oka van: huszonzét év alatt nem volt magatartásán mit változtatni. Úgy ágált bő negyedszázadon át, gondolom el, mint látom érvelni harmadik éve immár, településéért. Azoknak a keveseknek a makacs türelmével, akik tudják: az idő nekik dolgozik. Felemelte szavát a mentőállomásért – a jövő héten kezdik az építkezést. Ügyeletet sürgetett, ma rádiós autó várja az orvosokat. S egyszer bizonyára bekövetkezik, amit legutóbb követelt: csak olyan ember kapjon a városban lakást, aki Érdem – Érdért akar dolgozni.

A követelése szigorát egy élet példája alapozza meg. Annak az embernek az élete, akitől a város értelmiségét felmérő egyetemisták állapították meg: az igazi lokálpatrióta.

1982. április 7.

Találkozó Újtelepen

Sorsunkról hallani

ADÓSSÁGOT törleszteni megyek Újtelepre: a lakossági fórumok közül az ittenin nem vettem részt. Ez tán még nem is lenne baj, de Újtelep gondja, miként a városrész maga, kissé kiesik a település tudatából. A másik ok meg, ami miatt a tanácstagai beszámolók közül a Fácán-közi hármason akad meg a szemem, *Müller János* maga. Emlékszem, annak idején, mint az útépítő *Müllerről* írtam róla: a város ritka történéseként ugyanis a Fürj utcabeliek vezetésével építették meg útjukat. Azóta tanácstag lett (arra is emlékszem: bizonytalankodott a döntésnél: elvállalja-e a megbízatást? Tenni a környezetemért mindenféle hivataloskodás nélkül is tudok, ezt mondta akkor), a rangidős *Bokor József* és az onnan választott *Lukács Anna* mellett ő a mai beszélgetés vezetője.

Ami beszélgetés kezdődött már a környék madárnevű utcáiban, amikor is *Bandzi Jánosné* átszolt szomszédasszonyának: jöjjön maga is! Nem mintha sok lenne a fölösleges időm, de az ember csak hall sorsáról valamit. Hát, hallhatott is! *Müller Jánostól* néhány gyors információt Újtelep fejlesztéséről: épült itt járda és út: elkészült az óvoda meg az iskola; bővült az orvosi ellátás. Most a belvíz elvezetésére árkot építenek, meg átereszt, gondjuk továbbra is a szemét, tervük a vasúti aluljáró megépítése. Mikorra, kérdezte *Bodicsi Lajos*, a Fácán utcából. Magam sem tudom, felelte *Müller János*. Terv van, pénz nincs, de talán, ha sokszor és sokan mondjuk... Hát akkor mondjuk! – erősítette a felszólaló, mert fájó szívvel látom, amikor a gyerekek a vonatok alatt bujkálva mennek át a síneken.

Bodicsi Lajos tapsot kapott lakótársaitól felszólalásáért. Úgy lehet, a hozzáértő szavával s a lokálpatrióta elkötelezettségével sorolta a kerület égető tennivalóit. A járdaépítés folytatását, gáz-cseretelep létrehozását, a MÁV-földjének hasznosítását. A többiek szinte csak kiegészíteni tudták: *Pokornyai Ferenc* a foghíjak beépítését sürgette, s hogy ne csak ötlet legyen, mondta, ami fizikailag lehetséges, fölajánlom. A társadalmi munkát sürgette *Pálincás László* is: ha meglesz a közös járdaépítés, fölajánlom a magam és egy segédmunkás munkáját. *Horváth János* a szigort hiányolta: miért ne lehetne büntetni a járdára fölhajtó autókat? Igazuk van az embereknek, mondta *Bokor József*, a szigorúságot az állami kocsiknál kell kezdeni. Mert, hogy álljak én oda az emberek elé, hogy tartsátok rendben a járdát, az utat, ha hetek munkáját egyetlen autó egyetlen pillanat alatt teszi tönkre?

ÍGY PERGETT, vita nélkül, békés egyetértésben az újtelepi találkozó. *Kun Mihály* a Fürj utcából a belvíz elvezetését kérdezte: hogy gondolja ezt a tanácstag? Úgy, mondta *Müller János*, hogy mindenki megcsinálja, aztán meg rendben tartja háza előtt az árkot, együtt meg kialakítjuk az átereszt. *Sziráczy Menyhért* a Pintyőke utcából az újtelepi lakótelep környékének kialakítása után érdeklődött. A lakótelep nagy gondunk, mondta *Müller János*, most is egyedül onnan nem jött senki sem. *Szabó Károly* a MÁV-ot hibáztatta és a városi vezetés intézkedésének hiányát panaszolta: napi hatvan szerelvény közül két vo-

nat áll meg Érden, egy velencei vagy fehérvári útért kétszer kell Kelenföldre utazni. Úgy tudjuk, mondta *Bokor József*, a város megkereste a KPM-et, de nem tudjuk, van-e válasz. *Horváth János* a telefon ügyében szólt. Igaza van, válaszolt *Müller János*, tényleg tarthatatlan, hogy élünk vagy kilencszázan Újtelepen, és ha valaki rosszul lesz, nem tudunk orvost hívni. *Szabó László* a Páva utca 8-ból a szemét dologáról szólt, kevés a konténer, s a várostól egyelőre nem is várhatunk többet, mondta. Ha megkapom a konténer pontos méretét, én saját kezűleg állítok elő egyet az utcánkban.

LÁTJA, mondta hazafelé tartóban *Bokor József*, az emberek mindig tudnak meglepetést okozni, Hol azzal, hogy szembenevetnek, ha csinálni akar a másik valamit, hol pedig azzal, hogy olyan segítőkészek, amire nem is számíthatunk. *Müller János* meglegedetten indította el a Trabantot: ugye jó kis beszélgetés volt? Aztán még búcsúzóban odaszólt *Lukács Annának*: a legközelebbi találkozó a magáé. Az újdonsült tanácsdag bólintott: vállalom. 1982. április 21.

Hat forduló még hátravan

Páternoszter-produkció?

Az előny már csak négy pont...

A Rákóczi nyert Erzsébeten, az ÉGSZÖV legyőzte az Ikarust, az Érd viszont (otthon!) kikapott; a riválisok nagyon megközelítették *Németh Miklós* korábban menetelő, ám az utóbbi hetekben gyakorta botladozó csapatát.

Nagylelkű bíró

Két héttel ezelőtt az együttes már „ízéltőt” adott abból, hogy képes rendkívül gyengén is futballozni. A Medicor ellen több volt a szerencse, mint a játék, s ha a bíró nem ítél egy ajándék tizenegyest az érdiek javára...

A meccs után forrt az öltöző, egyedül az egyébként gyengén játszó *Várnai* volt elégedett a teljesítménnyel. A többiek azonban magukba szálltak, nyilván ennek is köszönhető, hogy a következő fordulóban, a Medicornál jóval nagyobb tudású Ikarusszal szemben az érdi gárda feledtette előző, harmatos produkcióját. Idegenben nyert 1–0-ra a társulat úgy, hogy az együttesből *Kiss Csabát* és *Paulit* is kiállították. Kilenc emberrel győzni nem akármilyen teljesítmény, joggal reménykedtek az érdi hívek a hasonló folytatásban.

Esztergom, Dömsöd

A várakozás ellenére ismét lefelé indult az érdi páternoszter; jött az addig kilencedik Esztergom, és alaposan helybenhagyta az éllóvast. A játék ismét a Medicor meccset idézte, ötlet és eredmény nélkül labdázta a lista első. A vereség önmagában is fájó, de tetézi a

gondot, hogy a következő héten Dömsödre látogat az érdi csapat, s a Duna-parti rangadón korántsem biztos a győzelem (főleg ilyen játékkal). A Rákóczi viszont hazai pályán fogadja az Oroszlányt; sajnos nem elképzelhetetlen, hogy a négypontos előny tovább csökken...

Ma még vigasz....

Nagy kár és óriási meglepetés lenne, ha a hónapok óta vezető érdi gárdát a hajrában utolérnék a vetélytársak. Annál is inkább, mert általános a vélemény: a bajnokságot a Duna-csoportban más nem nyerheti meg, csupán az Érd veszítheti el. Ma még vigasz, hogy a négy pont sem kis fór. Ez azonban nem ringathatja el *Kapáékat*.

Hat forduló ugyanis még hátravan...

1982. április 28.

Gyermekvédelem, szervezetten

Aki látogatóként érkezik, és nem ismeri a statisztikákat, annak is feltűnik, hogy milyen sok gyermek él a városban. A kora délutáni órákban iskolatáskás fiú- és lánycsoportok sétálnak az utcán, és amikor az autóútról letérve eltévesztettük az irányt, egyensapkas 10-12 éves önkéntes rendőr kislány adta készségesen a felvilágosítást. Fiatal édesanyák sétáltatták kézen fogva vagy babakocsiban apróságaikat a napfényben. Rosszul öltözött, vagy elhanyagoltnak látszó gyermekkel nem találkoztunk.

Az első benyomás nem tükrözi azt az adatokkal alátámasztott tényt, hogy Érden több a veszélyeztetett kiskorú, mint a megye többi városában együttvéve, s számuk megközelítően annyi, mint az egész budai járásban.

Kevés a hely

A társadalmi összefogás nagy erőket mozgat meg az érdekekben, és ezt a tevékenységet 15 tagú gyermek- és ifjúságvédelmi albizottság irányítja. Legutóbbi ülésükön alapos helyzetfelmérést készítettek, és ezt értékelve határozták el a legfontosabb tennivalókat.

A nagy kiterjedésű – 64 négyzetkilométer – város lakossága az utóbbi évtizedekben rendkívül gyorsan növekedett. Míg az 1950. évi népszámlálási adatok szerint 20 ezren éltek Érden, tavaly már 47 ezren és ebből hatezren ideiglenes bejelentővel. Az összlakosság 30 százaléka 18 éven aluli.

A város vezetői fokozott figyelmet fordítanak az alapellátást biztosító intézmények fejlesztésére, az egészségügyre, az oktatásra. Ennek ellenére is nehéz lépést tartani a több hullámú betelepedésből eredő gyors szaporulattal, és a gyermekek számára elegendő bölcsődei, óvodai helyről, kiterjedt napközi ellátásról gondoskodni.

Jelenleg csak egy, 60 személyes tanácsi bölcsőde van a városban, és ennek 133 százalékos a kihasználtsága. Zsúfoltak az óvodák, de a három-hatéveseknek így is csak a

62 százalékát tudják elhelyezni, és ez jóval alacsonyabb, mint a Pest megyei átlag. Az ötévesek közül sem tudnak minden gyereket óvodába felvenni, bár ez az iskola-előkészítésként fontos lenne.

Különböző vizsgálatok és megfigyelések alapján az óvodások 86 százalékát találták harmonikusan fejlődő gyermeknek, 7 százalékát hátrányos helyzetűnek, 3 százalékát potenciálisan, 4 százalékát pedig tartósan veszélyeztetettnek. Az iskolás korosztálynál a veszélyeztetettek aránya megemelkedik.

Felügyelet nélkül

Az okok különbözőek, de közös az, hogy a bajok mindig a családban gyökereznek. Sok az elvált szülőknél nevelkedő – olykor köztük hányódó – gyermek, akinek a nevelése nem kielégítő, még akkor sem, ha anyagiakban mindent megkap. A legsúlyosabb problémákat a családban előforduló alkoholizmus okozza.

Az utóbbi években kiépült Érden a társadalmi pártfogók hálózata, melynek feladata a megelőzés, a veszélyeztetettek figyelemmel kísérése, végső esetben pedig javaslat az állami gondozásra. Erre az intézkedésre azonban csak akkor kerülhet sor, ha nincs más lehetőség, mint a gyermeket környezetéből kiemelni.

A személyiséglapok a legfontosabb adatokkal és jellemzőkkel végig kísérik a gyermeket egészen a felnőttkor küszöbéig és sok segítséget nyújtanak az intézkedésre hivatott pedagógusoknak, orvosoknak, szociális gondozóknak.

Hét általános, egy kisegítő iskola, egy gimnázium és egy szakmunkásképző intézet tevékenykedik Érden. Fontos dolog, hogy az 5. éves tervidőszakban sikerült felszámolni a nagyon hátrányos, megerőltető, három műszakos oktatást.

Gondot okoz azonban, hogy rendkívül alacsony, mindössze 28 százalékos a napközis ellátottság, és ebből adódóan sok a csellengő gyerek. A felügyelet hiánya pedig unalommal párosulva, adott esetben fiatalkorú bűnözéshez vezethet.

Sok tanévvesztes van az általános iskolákban, amit az is mutat, hogy a felső tagozatosok 8,8 százaléka túlkoros. Az elmúlt tanévben több mint háromezer nap hiányzást jegyeztek fel az osztálykönyvekben, és ez is figyelemreméltó adat.

Kedvező ezzel szemben, hogy a nyolcadik általánosba járó diákoknak 9,7 százaléka továbbtanulásra jelentkezik, bár nincsenek pontos adatok arról, hogy hány tanulónak nem sikerül felső iskolába kerülnie, és milyen elhelyezkedési lehetőséget találnak maguknak a továbbiakban.

A legtöbb veszélyes helyzet minden szempontból azokban a hónapokban adódik, amikor szünetel a tanítás. Érdek, hogy nincs napközis tábora, és tavaly a nyári napközibe mindössze ötvenen jelentkeztek a több mint ötezres korosztályból. A foglalkozásokon pedig csak ketten-hárman jelentek meg. Százharminckettő gyerek vett részt a városból táborozáson.

Szülők és nevelők

A gyermek- és ifjúságvédelmi albizottság a tapasztalatokat összegezve megállapította, hogy területenként és korosztályonként is változó a helyzet. Érd Parkvárosban több a rossz körülmények között élő kiskorú, mint a város más részeiben és az iskolások között magasabb a veszélyeztetettek aránya, mint az óvodás korúaknál.

Előrelépés, hogy megszűnt a két műszakos oktatás az általános iskolákban, de javítani kell azon, hogy kevés a hely az óvodákban, a napközikben, és nincs elég szervezett színes program nyárra az iskolásoknak.

Múlt évben 345 védő- és óvó intézkedést hoztak Érden a fiatalkorúak érdekében, ami sokat jelent, de önmagában nem elegendő. Az eddiginél többet kell foglalkozni nemcsak a gyerekekkel, hanem a családokkal is. Tavaly kezdte meg munkáját a városban a budai járási nevelési tanácsadó kihelyezett részlege. Eredményesek az óvodákban, az iskolákban tartott nyílt napok és a szülők klubjának foglalkozásai.

Tizenkétezer fiatalkorú él ebben a gyorsan fejlődő városban. A jövőjük érdekében kerül sor minden intézkedésre.

1982. április 28.

Ámokfutó motoros

Ittas vezetésért a Pestvidéki Járásbíróság fogházbüntetésre ítélte egy érdi motorost. A büntetés önmagában súlyosnak tűnhet, sőt a vádlott csupán egy kupica pálinkát és egy pohár sört ivott, mielőtt a 250 köbcentiméteres MZ-re szállt. A szabadságvesztés kiszabásának oka azonban elsősorban nem is az enyhe alkoholos befolyásoltság volt, hanem a balesetsorozat, ami a fiatal F. V. nevéhez fűződik.

Az ifjú motoros először 1980 márciusában iratkozott fel a közlekedési szabálysértők listájára, amikor öt korsó sor elfogyasztása után vezette motorkerékpárját Budapesten. A szabálysértési ügy azonban még le sem zárult – mindössze három hónap telt el – amikor a munkahelyén csendes, szolid embernek ismert antenneszerelő, Érden már balesetet is okozott. F. a Baján utcában nekiütközött egy másik motorkerékpárnak, s a vétlen jármű utasa súlyos sérülést szenvedett. A Pestvidéki Járásbíróság a vádlottra akkor még csak 3600 forintos pénzbüntetést szabott ki.

F. V.-nak azonban ez sem volt megfelelő figyelmeztetés. Az érdi karambol után mindössze egy hónappal, pontosan 18. születésnapján, motorkerékpárjával immár végzetes szerencsétlenséget okozott: Herenden halálra gázolt egy 6 éves kislányt. A Veszprémi Járásbíróság a második bűnperben 8 hónapi felfüggesztett szabadságvesztésre, 3 ezer forint pénzbüntetésre és 1 évi járművezetéstől eltiltásra ítélte F.-t.

De sem a Damoklesz kardjaként feje fölött függő fogházbüntetés, sem a jogosítvány bevonása nem volt elegendő ahhoz, hogy F.-t (egy nappal 19. születésnapja előtt)

megakadályozza egy újabb bűncselekmény elkövetésében. A fiatalember éjjel 2 órakor Siófokon ült motorkerékpárra, azután, hogy egy bárban italozott...

A Pestvidéki Járásbíróságon *dr. Gyepes Katalin* közlekedési bíró ezúttal 3 hónapi fogházra és 3 évi járművezetéstől eltiltásra ítélte – nem jogerősen – a közveszélyes motorost, s elrendelte a korábban kiszabott nyolc hónapi szabadságvesztés letöltését is.
1982. május 5.

Élővilág-vetélkedő

Bogaras ügyek

Kevés szülő fogadja szívesen, ha gyermeke váratlanul beállít egy jól fejlett vízisiklóval és azt egyéb lehetőség híján, elhelyezi a cserepes virágok között. Márpedig ilyesmi megesik, mint ahogy rovargyűjtő kisdíák is sok van minden általános iskolában.

Az élővilág iránti érdeklődés, bár a családban olykor bosszúságot okoz, hasznos a biológiaórán és könnyebb tanulni például a cserebogárról, ha az nemcsak egy fejezetcímet jelent a tankönyvben.

A tíz-tizenéves fiúk többsége – előzetes engedéllyel, utólagos hozzájárulással, esetleg minden tilalom ellenére –, időnként hazacipel, és hosszabb-rövidebb ideig gondoz valamilyen élőlényt. Nem mindegy persze, hogy milyen körülmények között, mert szerencsésebb helyzet, ha megfelelő életteret is tud teremteni a kis kedvenceknek.

Ennek a gondolatnak a jegyében rendezi meg az érdi művelődési központ, a helyi pedagógusokkal együttműködve, május 22-én az élővilág vetélkedőt és kiállítást. A vetélkedőre meghívják minden általános iskolát és a résztvevő gyermekeknek alkalmuk lesz arra, hogy megfelelő keretek között bemutassák rovargyűjteményük és terráriumuk eleven kincseit. Egyúttal a helyszínen tanácsot kapnak a helyes gondozáshoz, és a megfelelő körülmények biztosításához.

A vetélkedő résztvevői írásbeli feladatként biototószelvényt töltenek ki, és a szakemberekből álló zsűri, melynek elnöke *Szerényi Gábor*, az érdi gimnázium biológiatanára, jutalmazza a legjobbakat.

1982. május 5.

Vöröskereszt-küldöttértekezlet

Segítőkész emberek között

A VI. országos kongresszus előkészítéseként, a városi Vöröskereszt szervezet május 15-én tartja küldöttértekezletét. A munka tartalma az egészségügyhöz, a szociálpolitikához, a közművelődéshez kapcsolja tevékenységüket. A szervezeti munkában nem

tesznek különbséget foglalkozási ágak, lakóhely, életkor szerint, a humánus jegyében szervezik a tagságot.

Gondozásra szorulnak

Együttműködnek a városi tanáccsal, az üzemekkel, a szövetkezetekkel, különböző intézményekkel és a tömegszervezetekkel. Az ifjúság körében végzett munkát a KISZ-szel és az Úttörőszövetséggel egyeztetett program alapján irányítják. A közművelődési intézményekkel és a TIT-tel az egészségnevelési munkát koordinálják.

Jelenleg két és félezer tagja van az érdi vöröskereszt szervezetnek. Hogyan látja tevékenységüket *Nagy Örsné*, a városi szervezet titkára?

– Szervezetünk létszáma néhány év alatt kétszeresére emelkedett, de a fejlődést nem kizárólag számokkal kifejezhető gyarapodásban látom. Aktívaink nem csak papíron léteznek, azért hangsúlyozom ezt, mert korábban ilyesmi is előfordult, hanem valóban sokat tesznek az egészségre nevelésért, a család védelméért. Említhetem itt a környezetvédelmi őrzőjáratokat, melyek kiterjednek az idősek, a rokkantak környezetének rendbetételére; a tiszta iskola, egészséges ifjúság mozgalmát, a házi betegápolási tanfolyamokat és a sokgyerekes családok támogatását. A legutóbbi felmérés szerint 683 veszélyeztetett gyerek él a városban, és más szervezetekkel együttműködve igyekszünk helyzetükön javítani. Sokat számít a megelőzés, a családi életre nevelés, amit már serdülő korban el kell kezdeni. Több mint ötezer, hatvan éven felüli idős ember él a városunkban, és közülük sokan szorulnak támogatásra. A házi gondozottak száma mindössze harmincnégy, de legalább tízszer annyian rászorulnának. Első lépésként környezettanulmányokat végzünk, felkutatjuk a magányos, beteg, idős embereket. Sokat segítenek anyagilag és munkával is a szocialista brigádok. A Volán brigádjai például 9500 forintot ajánlottak fel az érdi öregek megsegítésére. Minden évben megrendezzük az idősek hetét a közlekedésben, mert a gyengén látó, nehezebben mozgó embereket sok veszély fenyegeti az utcán.

Egészséges életmód

– *Milyen feladatokra készül a Vöröskereszt szervezet?*

– Az utóbbi években, városunkban bővült az egészségügyi ellátás. Kiépült a gyermek körzeti orvosi hálózat. Korábban hiányzó szakrendelések működnek eredményesen. Emellett is nagy szerep jut a helyes, egészséges életmódra nevelésnek. Rendszeresen tartunk előadásokat, tanfolyamokat szervezünk, melyeken változatos témakörrel foglalkozunk. Ilyen például: a diétás ismeretek, a szív- és érrendszeri, a cukorbetegség gondozási és életmódtanfolyamok, ezek nagy részét lakóterületen és ipari üzemekben, szövetkezetekben szervezzük. Sajnos, az érdeklődés nem mindig kielégítő. Mint több alapszervezetben is felvetették, növelné az érdeklődést, ha filmvetítéssel színesíthetnénk az előadásokat. Szeretnénk erre megteremteni a lehetőséget. Másik nagy feladatunk, hogy aalkoholizmus elleni bizottságot akarunk létrehozni. A város forgalmas helyein fényes nappal is látunk részeg embere-

ket, akik veszélyeztetik a közlekedést, és rossz példát mutatnak az ifjúságnak. A családi élet gondjainak előidézésében is az alkohol játssza a főszerepet. Minden erőnkkel küzdeni kell az italozás ellen.

Háromszor annyi

– A Vöröskereszt szervezet hagyományos tevékenysége a térítésmentes véradás szervezése. Megértésre talál ez a törekvés?

– Az utóbbi években háromszor annyi vért adtak a város lakói, mint korábban, de még mindig nem vagyunk teljesen önellátók. Mindezek mellett vannak áldozatkész, sokszoros véradóink, akik közül többen a küldöttértekezleten veszik át a kitüntetést.

1982. május 12.

Bíróság előtt az érdi álügyvéd

Egy szélhámos hat élete

Tavaly ősszel a megyei bíróság Thököly úti épületében feltűnt egy jó megjelenésű, határozott fellépésű fiatalember. A doktor úr – merthogy *Tordán* ügyvéd néven mutatkozott be a folyosón várakozó ügyfeleknek – kétségkívül, mintha kissé kölyökarcú lett volna, de kifogástalan eleganciája és otthonos viselkedése feltétlen bizalmat keltett. Jó, jó, a névjegykártya meglehetősen snassz volt (a közönséges kartonlapocskára írógéppel írták a nevet), sőt a helyszínen készült feljegyzésekbe valóban becsúszott egy-két helyesírási hiba is, de hát egy álügyvéddel szemben mégsem lehetünk a végtelenségig igényesek.

B. I. elvégre mégiscsak 8 osztályt végzett. És mindössze 19 éves.

Lelkesen készült a perre...

Az összkép, az ügyvéd image így is szinte tökéletes volt. Igaz, a pálhalmi börtönből nyáron szabadult férfi több napon át készült a jogi pályára. Igényességét gondosan öszszeválogatott személyi tárgyai is igazolják. Érdemes bepillantani például az ügyvédúr diplomatáskájába. A finom selyemmel bélelt rekeszekben természetesen ott volt mindenekelőtt a Büntető Törvénykönyv, szakmai ambícióit ugyanakkor egy, a fiataalkori bűnözéssel foglalkozó szakirodalom jelezte, míg a Béke és Szocializmus legutolsó száma nem hagyott kétséget a felől, hogy a fiatal védő elkötelezett érdeklődéssel figyeli a politikai eseményeket.

A szellemi javak mellé B. vett még két bélyegzőt, egy pecsétpárnát és néhány dossziét, s már el is indult a Markó utcába, majd Pest megye központi törvényszékébe.

– A bíróságokon figyeltem, hogy milyen ügyeket tárgyalnak, s főleg, hogy van-e ügyvéd. Ha nem volt, odaléptem a vádlotthoz és felajánlottam, hogy ellátom a védelmét. Közreműködésemért természetesen ügyfeleimtől pénzt vettem fel.

Egy érdi asszonynak, aki fia ügyében kért segítséget, B. néhány hét alatt 2724 forint ügyvédi költséget számolt el. A doktor úr ez alatt többször kint járt a Bokor utcai házban, és gépelt, jegyzetelt, nyugtákat készített. Hamarosan az egyik szomszéd valóperi ügygel kereste meg, természetesen őt sem utasította el. A harmadik kliens előlegként 2700 forintot fizetett ki Tordán doktornak, aki heteken át lelkiismeretesen készült is a perre, csak a tárgyalás előtt néhány nappal tűnt el, nehogy valóban el kelljen látnia a jogi képviseletet.

Kineveztem magam kalauznak

Az ügyvéd úr közben vasúti kupékban töltötte az éjszakákat. Több héten át minden este 61 forintért vett egy jegyet a Keletiben Füzesabonyig és vissza, s ott a késő éjjeli vonatokon pihent. Időnként egy-egy városban vagy községben leszállt és élni kezdte harmadik, negyedik, ötödik, vagy hatodik életét. Néhány hónap leforgása alatt B. I. volt szociálpolitikai előadó, közönség szervező, IKV szakértő, sőt később vasúti jegyvizsgáló is.

Legnagyobb üzleti lehetőségnek éppen ez utóbbi bizonyult. A vádlott már évekkorábban kitanulta egy ismerőstől a kalauzszakmát, és időközben hozzájutott egy egyenruhához is.

– Szaktudásomat elsősorban a Budapest–Győr vonalon kamatoztattam. Tisztában voltam azzal, hogy a munkásvonatokon legfeljebb egy jegykezelő teljesít szolgálatot, ezért a jegyvizsgálat elég hosszú ideig tart. Tehát kineveztem magam kalauznak, Miután a szükséges kellékek rendelkezésemre álltak, mindig a vonat ellenkező végén szálltam fel, mint a „kolléga”. Pénzhez úgy jutottam, hogy kilométer-kiegészítésre és pótdíj fizetésére köteleztem az utasokat. Minden esetről két példányban feljegyzést készítettem, s a jegyzőkönyv egyik lapját átadtam a megbüntetett személynek. A bírságolás gyakorlatilag mindig sikerült, mert elmagyaráztam az utasnak, ha nem hajlandó fizetni, kénytelen vagyok őt a következő állomáson leszállítani.

Íme, egyetlen nap bevételi listája: 24 forint, 15 forint, 204 forint, 184 forint, 25 forint, 50 forint, 60 forint, 166 forint.

Hadilábon a helyesírással

Szociálpolitikai előadóként már nem mondhatott magának ilyen egyértelmű sikereket. A dolog adminisztratív részét rugalmasan intézte el, személyi igazolványában áthúzta a segédmunkás bejegyzést, és fölé írta: szoc. pol. előadó. Az ötlet akkor született meg benne, amikor egy alkalommal segílyt kért Budapesten, az egyik kerületi tanácson.

Az államigazgatási tisztségviselővé előlépett B. az ország legkülönbözőbb helységeiben, Pusztaszabolcson, Ercsiben, Gödöllőn, Egerben, Budapesten, Aszódon idős embereket keresett fel és szociális segély ígért. Ugyanakkor kiszállási díjként 35-100 forint közötti összegek megfizetésére kötelezte az öregeket. Amikor Zuglóban egy asszony megtagadta ezt, a vádlott egy pohár vizet kért, s míg a néni a konyhában

tartózkodott, ellopta kétszáz forintot tartalmazó pénztárcáját. Egerben már bírságolt is: 70 forint büntetést szabott ki egy nőre, mert egy állítólagos idézésre a tanácson nem jelent meg. A helyesírási szabályok azonban ebben a munkakörben is üldözték a fiatal férfit: több ügyfél bizalma rendült meg a jegyzőkönyvek láttán, s ilyen kínos helyzetekben már nemigen lehetett előállni anyagi igényekkel.

A tárgyalás még tart

A sokoldalú szélhámos három hónap alatt 15.878 forintot csalt ki ügyfeleitől. A többszörösen visszaeső bűnöző ügyét Budapest XVIII-XIX. kerületi bíróságon ezekben a hetekben tárgyalja *dr. Kiss Sándor* büntetőtanácsa.

1982. május 22.

Dr. Balázs Dénes alapító munkája

Felfedezők múzeuma nyílik

Történt, így szól a fáma, pontosabban az egyetlen emlékező: *Vogronics László* tanácselnök-helyettes, hogy néhány éve egy férfi állított be a tanácsra. „Följábanlék a városnak egy múzeumot” – mondta, s szava hitelének erősítéséül letette az MTA Földrajzi Társaságának a múzeum alapítását támogató levelét.

Ritka érték

A tanácsiak, nem tagadják, találtak némi meglepőt a dologban. Már csak azért is, mert múzeumügyben (múzeum híján) igencsak járatlan volt a város. Meg aztán: ugyan ki hallott akkoriban az érdligeti ház csöndjében élő földrajzkutató-utazóról?

Azóta, elsősorban a város nagy szerencséjére, a szakma tudorain, az útikönyveket kedvelőkön és a fél világon kívül Érd is megismerte *dr. Balázs Dénes* nevét. Mind rendszerebbé váltak beszámolóí szűkebb pátriájában is, könyvei a vele együtt élők között is népszerűbbek lettek, s megszületett a döntés: Érd él a ritka lehetőséggel és létrehozza a múzeumot.

Pontosítva: gyűjteményt, mert egy igazi múzeumnak egyelőre még a város erejét meghaladó személyi-anyagi feltételei vannak. Végtere is nem az elnevezés a lényeg, hanem hogy a Sárd utcai ház kis szobáiból az egykori tanácsháza épületébe kerülnek, s ezzel egy ország (s benne természetesen Érd városa) számára válik elérhetővé a ritka értékű anyag: a magyar felfedezők máig is ismeretlen (sőt elismeretlen!) munkájának emlékei.

További gyűjtés

A gyűjtemény *dr. Balázs Dénes* szenvedélyes kutatómunkájának eredménye: ő kutatta fel, őrizte meg, s kezdte rendszerbe foglalni a világjáró magyarok tárgyait. Így került

Érdre *Cholnoky Jenő* dolgozósobája, személyes tárgyai, festményei. Különös értéke van azoknak a füzeteknek, amelybe a nagy utazó jegyezte föl, máig olvasható veretes írással úti élményeit. Vagy az éppen a már száz éve született *Princz Gyula* hátrahagyott, különleges feljegyzései: fényképezőgép híján, saját kezű, mértani pontosságú rajzaival, térképezte föl a Tibeti-hegységet. És sorban a többi húsz magyar felfedező relikviái, aki közül múzeuma az egyetlen *Kőrösi Csoma Sándornak* van.

A gyűjtemény anyaga, így vallja *dr. Balázs Dénes*, korántsem teljes. Csupán alapot jelent a további munkához, s reményt arra, hogy a nyilvánosság elé kerülő kiállítás, minden eddiginél nagyobb lehetőséget teremt a további gyűjtésre. Kiegészítve természetesen a múzeumalapító munkásságának tárgyaival: Balázs Dénes kínai, amerikai, afrikai, ausztráliai, óceániai, s várhatóan soron következő útjainak kézzelfogható emlékeivel.

Idén nyitás

A gyűjtő- és rendszerező munkán túl maga *dr. Balázs Dénes* adta a múzeum alaptőkéjét: százezer forintot. Ehhez társult az MTA Földrajzi Társasága 600 ezer, s a Kulturális Minisztérium 300 ezer forinttal. A múzeum ügyét felkaroló városi tanács társadalmi munkában tervezte meg a régi tanácsháza átalakítását, s ugyancsak közösségi összefogással – kisiparosok segítségével – építik át az épület város felőli szárnyát.

A Balázs-gyűjteményt várhatóan még idény megnyitják.

1982. május 25.

Bajnokavatás pezsgővel

Kovács az emberdzsungelben

Bajnokcsapat! – hangzott föl vasárnap az érdi pályán a szurkolók kórusa. De az ünnepelés már korábban kezdődött: négy nappal előbb, a dunaújvárosi győzelem után. „Ilyen hangulatra, mondta *Horváth György* főszurkoló, még én sem emlékszem”. A gondolat pedig még korábbi keletű. Mikor születhetett meg? Akkor-e, amikor utcahosszal vezet a bajnokságban a csapat? Vagy már akkor, amikor a téli fagyban kergették a kilométereket a játékosok? „Soha ennyit még nem futottunk”, mondta akkoriban *Nagy András*. Talán a pszichológiai vizsgálat idején, amit sokan körbenevettek, de amiből az is kiderült: milyen közösség az együttes. S hogy a külön-külön véleményt mondó játékosok, mint szellemi vezérre, s elfogadott barátokra szavaztak Horváth Sanyira, a csapatkapitányra. Vagy ott kezdődött mindez *Dékány Istvánnál*, akinek funkcióit le se kell írni, mert hát a városban a futballpályán meg kíváltképp: ő a dékánypista. Szóval az ő gondolatával indult volna el, amikor azt hajtogatta: kell egy csapat. Kell valami, legyen bár foci, ami összefogó erőt, kovászt teremt ebben a széteső, hatalmas emberdzsungelben?

Mindegy is talán, mert hisz ki emlékezne a kezdetre? Arcokra, mozdulatokra, arra igen. *Kecskő Pali* fehérségére. – Ideges? – kérdeztem néha. „Én? Ugyan miért lennék az?” válaszolta mindig és rágta tovább a cigarettát. *Németh Miklós* elvonulásaira. A kispadra sem ült le, állt, még a pálya szélétől is távol a meccseken. „Én már megtettem a kötelességem. A többi a fiúk dolga”. S aztán sorban a többiekre: *Gódor Zoli* macskamozdulataira, *Vigh Dezső* dacos igyekezetére, *Tátrai Anti* kötelességtudására. *Gálvölgyi Pisti* hangyaszorgalmára, *Nagy-Jimmy* bokából fordított lövéseire, *Kapa Pali* tojástáncára.

Aztán az örömré! Kétezeren öltöztek ünneplőt ezen a napon. *Horváth Gyuri* új kerepelőt faragott, tizenegyen pedig a kétezer előtt hajoltak meg a pályán. Valaki pezsgőt bontott, átnyújtotta a kerítésen. *Antal Imre* Mezőgép igazgató arcán letörölhetetlen volt a mosoly: „Ez a csodálatos a fociban! Legyen az világbajnokság, vagy győzelem a területen, egyforma öröm. Most már jöhet az osztályozó!”

Jön: vasárnap és szerdán, ha nem is a mindent, de az érdi csapat felsőbb osztályba, a labdarúgás második vonalába jutását eldöntő két mérkőzés. Ha volt is kétség (mert nem kevesen tették föl a kérdést: kell ez nekünk?) a csapat vezetése az egyetlen helyes döntést mondta ki: tisztességes helytállást, győzelmet vár a gárdától. Mert hiába minden észérv, s hiába a négymillió (ennyibe kerül az együttes fönntartása a másodosztályban.) pályára lépni sportembernek csak a győzelem hitével szabad. Vasárnap Baján találkozunk.

1982. május 26.

Képzőművészeti ankét

A műhely igényei

A labdarúgás kovásszerepéről szólt a minap lapunk, s érdekes összeesként ugyanez a fogalom hangzott a héten megtartott képzőművészeti ankéton. Ott, ahol Érd és térségének művészei arra kerestek választ, hogyan tölthetik be feladatukat? Azt jelesül, amit leginkább éppen az érdiiek érezhetnek: részüket a várossá válás folyamatában.

A műalkotásnak meg kell mutatkoznia, hangsúlyozták a felszólalók. Konkrét és kézzelfogható megmutatkozás ez: ott kell legyenek a művek a város terein, intézményeiben, irodáiban, lakásaiban. S míg két legnevesebb szobrásza: *Domonkos Béla* és *Eöry Emil* szerte az országban jelen van szobraival (Domokos Karikázóját éppen vasárnap avatták Kapuvárott), addig Érd városának egyetlen köztéri szobra sincs. E megmutatkozáshoz viszont alkotókra és alkotásokra van szükség. „Nem ötven, százötven rangos művésze van a térségnek” – mondta *Urbán László*, a művelődési központ igazgatója. S mint a beszélgetésből kiderült: a művészekben is él a vágy a találkozásra, a bemutatkozásra, gondolatcserére.

Elhangzott a műhely szó: képletes és valóságos alkotóhelyre, közösségre lenne szükség. Helyre, ahol együtt dolgozhatnak, közegre, ahol együtt gondolkodhatnak festők, grafikusok, szobrászok. Ráckeve, Szentendre, Vác már megmutatta: mekkora hatalmas

lehetőség van az effajta közösködésben. „Nem ismerjük egymást” – mondta a budaörsi *Horváth Hermina*. Nemcsak ők, leendő közönségük is vajmi keveset tud a térség alkotóiról, pedig a megismerésnek van jó eszköze: a kiállítás. Ehhez az ismerkedéshez vitt közelebb a Benta-völgye és a művelődési központ kezdeményezésére (főrendező: *Kéri Mihály* és *Kováts Róbert*), amellyel először gyűjtötte össze és rendezte látvánnyá a környék alkotásait. Gyakorítsák-e a kiállításokat, avagy hagyják meg az effajta bemutakozások ritka ritmusát. Biennálé kell, egyeztek meg végül a résztvevők, kétévenként tartott díjazott, s díjaival is elismert megmutakozás. Ehhez viszont nélkülözhetetlen a kiállítóterem. „Mindegy, hogy milyen, csak legyen” – vélekedett *Eőry Emil*. Az ófalui barokk kápolna, a Szapáry-pince, a régi tanácsháza, az iskolák –, sorolták a helyiségeket.

Meghatározó a feladat, mondta *id. Gáspár Pál*. Kapjanak hát Érden megbízást a művészek: Olyan megbízást, amelyet jó szívvvel végezhetnek – a város javára. *Domonkos Béla*, a kapuvári példát említette: ott városszépítő egyesületet alakítottak a helyiek. Festők, szobrászok, tervezők és építészek együtt gondolkodnak, dolgoznak a város arculatának kialakításán. Feladatuk adott – mondta *dr. Losonczy Miklós*, az ankét vezetője: a gazdasági felemelkedés után, emeljék föl szellemileg is a térséget.

E nemes cél megvalósításához volt jelentős lépcsőfok a szombaton megnyílt kiállítás.
1982. június 2.

Pedagógusok köszöntése

Miénk az élet tavasza

A város pedagógusait ünnepelték szombaton a Benta-völgye Termelőszövetkezet kultúrtermében. *Mérai Tibornak*, a városi pártbizottság első titkárának köszöntője után a legjobbak kitüntetések vehettek át. Kiváló munkáért elismerést kapott: *Novoth Kálmán*, a 4. sz. (újtelepi) általános iskola igazgatója; *Bogáti Lászlóné*, a 3. sz. óvoda vezető óvónője; *Fojth Istvánné*, a 2. sz. általános iskola igazgatóhelyettese; *Balogh Imréné*, a 6. sz. (érdligeti) általános iskola tanára; *Varga Józsefné*, az 5. sz. (tusculanumi) általános iskola tanára. Miniszteri dicséretben részesült: *Nemes Györgyné*, a 3. sz. általános iskola főzőnője; *Viktor Antalné*, az 5. sz. általános iskola tanítónője és *Szabó Györgyné*, az 1. sz. óvoda dajkája.

Úgy lehet, kicsit pátoszosnak tűnik ma már a költő (nem véletlen, maga is tanár) *Juhász Gyula* címbéli sora, amely így folytatódik: „... ránk várnak nagyszerű tusák / és bennünk bízik a haza, / hogy felderítjük májusát.” Mégis, jogosan kerülhet az idézet bármely pedagógusnap ünnepségének élére, s kapott helyet többszörös joggal az érdi pedagógusok ünnepségére invitáló meghívón.

Ezt a megsokszorozott jogosultságot nem valamifajta érdi lokálpatriotizmus mondatja velünk, hanem a tények, miszerint a város lakosságának több mint tíz százaléka

diák. Ettől kaphat – s kapott is épp az elmúlt években – fokozott figyelmet a tanárok, tanítók, óvónők munkája, s ha jutna a figyelemből, az erkölcsi és anyagi megbecsülésből tízszer ennyi, akkor sem tudna változtatni azon a tényen, amiről őszi beszélgetésünkkor *Muskovits Lászlóné*, a városi tanács közművelődési felügyelője beszélt: Itt Érden, az oktatásban is nagyobb közegellenállásban dolgozik az ember.

Nem valami titkos erőkre gondolt természetesen az oktatásügy érdi gazdája, csupán arra a tényre, miszerint Érden nehezebb feltételek között kell nagyobb követelményeknek megfelelni. S arra is, amit egyik pedagógus mondott ki: nálunk alig akad olyan gyerek, aki ne lenne veszélyeztetett. S ha a veszélyeztetést nem a szó klasszikus értelmében vesszük, s nem okvetlenül a sarkított esetekre (válásra, részegsége, verésre) gondolunk csupán, hanem az érdi gyerekek sorsát meghatározó itteni tényezőkre, akkor igazat kell adni véleményének.

Mert kit sújthat jobban a szülők több órás munkába utazása (ennek megfelelően hajnali ébredése, esti hazatérése), mint a gyerekeket. Kik érzik meg leginkább a játszóterek, napközik hiányát, a mostoha városi közlekedést, mint a felügyelet nélkül csatangolók? S nem a gyerekek jövőjét határozzák-e meg a szűkös tantermek, nagy létszámú osztályok, a hiányos felszerelés?

– A gyámügy igazi harcosai a pedagógusok – mondta egy szakmai tanácskozáson az ország távoli részéből érkezett felszólaló. Véleményével, mintha csak az érdi pedagógusok helyzetét (is) érzékeltette volna: túl a szűken vett oktatási feladatokon, ma, ebben a városban egyszerre kell (kellene) szülőpótléknak és pszichológusnak, társadalmi munkát szervezőnek és társadalmi munkát végzőnek, közélet részesének és közélet formálójának, s (mellesleg?) – jó szaktanárnak lennie.

Amikor az elmúlt héten néhány szál virággal, köszönő szóval és jelkép-kitüntetéssel az érdi pedagógusokat ünnepelte a város, e többszörös feladatok vállalását és sikeres teljesítését ünnepelhette Érd oktatói közössége. Mert mi másnak, mint eredménynek foghatnánk föl a szülőklub mozgalmat (*Rétvári Sándor* úttörő munkáját ma többen is követik a városban), a tanárok, gyerekek, szülők közös társadalmi munkáját (két parkvárosi iskola sportpályája e munka legutóbbi bizonyítéka), a diákok részvételét a város közlekedésében, környezetvédelmében. S hogy mind emellett a szakmai munka sem szorul háttérbe, annak a gimnázium a bizonyítéka. A Vörösmarty diákjai évek óta (s az igazgatóváltás után is töretlenül) ott vannak az ország élvonalában, a sikeres felvételizők magas aránya, a szakmai versenyeken elért díjak a legfőbb mutatói a magas szintű szakmai munkának.

Annak a munkának, amelynek szerény elismerése volt csupán a szombati ünnep. Igaz, a hivatásukat elhivatottságból vállalók nem dicséretre várnak. – A lényeg, mondta az egyik kitüntetett, *Fojth Istvánné*, hogy azok tudjanak rólunk, akikért dolgozunk. Gyerekekzelek nyújtotta virágcsokrok voltak az ösztönös felismerés legszebb bizonyítékai. 1982. június 9.

Miért nincs szemtanú?

Megszámlálhatatlanul sokszor írtunk már értelmetlen rombolásokról. Olvasóink közül is rengetegen emelték fel szavukat a pusztítókkal szemben, többen sürgették, tegyenek az illetékesek olyan intézkedéseket, amelyekkel vissza lehetne szorítani a vandalizmust.

A garázdákról szóló történeteket újabb adalékkal gazdagította *Nagy József* érdi olvasónk. Levelében felháborodottan számol be arról, hogy az érdi 7. számú általános iskola vadonatúj sporttelepét feldúlták ismeretlen tettesek. A térséget a gyermeknapra adták át rendeltetésének, felnőttek és gyerekek dolgoztak ott ezt megelőzően, hogy széppé, minél rendezettebbé tegyék az új pálya környezetét. A telepet átadták, és sajnos nemcsak a gyerekek vették birtokukba, hanem a helyi rettegett ifjoncok is, akik igyekeztek minél előbb tiszteletüket tenni a pályán, hogy itt is megtegyék azt, amit egyre több helyen és egyre gyakrabban véghez visznek. A pálya szélén álló épületeket a felismerhetetlenségig tönkretették, a drótüveg ablakokat aprólékos gondnal feldarabolták, a betört ablakokon keresztül pedig behatoltak a kis házikók belsejébe, ahol a terület korábbi használói többek között poroltó készülékeket is tároltak. Ezekből a tűzoltó készülékekből kiengedték a port, s csatatérre változtatták ezzel az iskola sportpályáját.

A rongálók még azt a fáradságot sem vették maguknak, hogy megvárják, amíg besötétedik, mindezt világosban tették, egy olyan közterületen, amely lakóházak közé ékelődik. Számolniuk kellett tehát azzal, hogy meglátják őket, de úgy látszik, nem tartanak a leleplezéstől. Miért? Mert az arra járó, vagy a közelben lakó, ha fel is háborodik, nem mer közbeavatkozni, ami nem is csoda, mert ezek a randalírozók valóban erősek, ráadásul csapatostul járnak. Nem tanácsos ujjat húzni velük. Rendőrért szaladni nincs értelme, mert mire a bejelentő odaér, a járőr kocsi pedig vissza, annyi idő telik el, hogy a romokon időközben kinő a fű.

Mi tehát a megoldás? Tény, hogy nem lehet rendőrt állítani minden létesítmény mellé, s azt is hiába szorgalmazzuk, hogy lépjen közbe a lakosság, hiszen senkitől sem várhatjuk el, hogy tegye kockára testi épségét. Van azonban egy járható út: a kérdéses sportpálya szomszédságában is biztosan lakik olyan ember, aki igényelt telefont. Ha soron kívül megkapná a távbeszélőt azzal a feltétellel, hogy amennyiben ismét megjelenének a területen a rombolni vágyók, értesítenie kell a rendőrséget, ez talán segítene valamit a helyzeten.

Mert nem elég megalkotni valamit, arról is gondoskodni kell, hogy megmaradjon. Érdemes lenne tehát biztosítani, hogy a szemtanúk a lehető legrövidebb időn belül értesíthessék azt a szervet, amelyiknek a beavatkozás a dolga.

1982. június 13.

A kertész

Eredeti foglalkozását tekintve szabó. Betegsége, szerencsés kimenetelű gyermekparalízist később keze remegésében hordozta, a vasalópadig engedte csupán.

Bánátból, Temesvár mellől való, a háború évében két ország rendőrsége elől menekülve választott hazát. Az egy ingben-gatyában szökéséért békével jutalmazta meg a sors: katonakora ellenére kimaradt a háború borzalmaiból. Érdre, negyvenegyben, a kispénzű közalkalmazottak között érkezett: fillérékért, részletre kapott telket Parkvárosban. Negyvenötben lett párttag, téeszalapító az elsők között.

A föld végigkísérte életét: hálás a mezőgazdaság, mindig ad kenyeret, munkát. Téesz csoportot alakított, volt párttitkár az első közös gazdaságban, nyugdíjba mégis az iparból ment, immár tizenöt éve. Azóta kertészkedik: a darabka földön a Teréz utcai ház körül és az ófalui hegyoldalban. Ott termeli híres faparadicsomját, vagy paradicsomfáját. Azt beszélik, ritka növény ez, három méterre is megnő. Gyümölcs alma nagyságú, bő levű, húsa ízletes. S ami a legfőbb: locsolni sem kell! „Foglalkoztam én régebben is paradicsommal: volt nekem a Shott fajtából. Jóféle volt, de itta a vizet. Akkoriban hazalátogattam, s ott Temesvár környéki rokonaimnál fedeztem föl a paradicsomfát. Meglepve láttam: annyi vizet kap, amennyi az égből le hull.

S mert a sajátunk osztásával nem leszünk kevesebbek, így került mind gyakrabban a paradicsomfa az érdi kertekbe. S kerülhetne több is: adottságai, kiváltképp szerény vízigénye mintha éppen Érdnek teremtette volna. De még várat magára a kertész álma, mert arról álmodott mindig, hogy választott hazája, mint régen volt, egyszer majd újra igazi kisgazdálkodó gyümölcsös-zöldséges település lesz.

Az a föld, amelyet nem elég szeretni: az is kell, hogy a föld szeresse művelőjét. *Gáll Lajosnak* a Teréz utcában megadatott e kettős szeretet.

1982. június 16.

Üzlet

A kultúra – mint megtudhattuk az utóbbi idők vitáiból – is áru és a könyv (is) jó üzlet. Persze csak a jó könyv. Mert a silányabb termésből bizonyára jut még a kirakatokba elég, az idei könyvhét slágereit (*Csoóri, Moldova, Gyurkó*) viszont már az ünnepi megnyitó előtt (!) elkapkodták az érdeklődők.

Természetesen, csak a fővárosban, mert Érdre már nem (pontosabban alig) jutott a keresett kuriózumokból. Az ember jószerivel ki sem mondta a szerző nevét, amikor a Kálvin téri könyvpavilon elárúsítói széttárták a karjukat: nincs... Ezért volt aztán szájtátó meglepetés a könyvhét utolsó napja, amikor is a Volán pályaudvar rögtönzött pavilonjának elárúsítója széles mosollyal kínálta *Gyurkót, Moldovát, Körmendit*.

A sikerkönyvek boldog, meglepett tulajdonosa ugyanezzel a mosollyal távozott volna a helyszínről, ha nem jut eszébe föltenni a kérdést. Mármost, hogy honnan kerültek Érdre a máris feketepiaci érdeklődésre számot tartó példányok. Ekkor érhetne a vásárlót a másik meglepetés, a könyvek ugyanis Százhalombattáról származtak. Abból a boltból, amely ellátni hivatott (lenne) az érdi pavilont. Ott tehát nincs kereslet, de van könyv. Itt pedig van kereslet, de könyv nincs. Nem vagyunk kereskedelmi szakértők, de úgy véljük: mintha nem ez lenne az igazi üzlet...

1982. június 16.

A Mezőgépé az érdem

Egy üzem – egy utca

Gyakorta panaszolják az érdiek: több a járhatatlan út városunkban, mint a járható. A véleményt a hivatalos statisztika is alátámasztja, a 300 kilométernyi úthálózatból csupán 60 kilométer a szilárd burkolatú – szakzsargon szerint pormentes – közút. S bizony a tanács költségvetéséből évente csak pár ezer méter korszerűsítésére telik.

Ám a lakosság, az üzemek dolgozói a panasszal nem érik be, tenni is akarnak a változásért. A helyi Mezőgép Vállalat kezdeményezésére sokat ígérő mozgalom van kialakulóban a kamaszkorát élő városban. Mottója: egy üzem, egy utca. Lényege pedig, hogy valamennyi gazdasági egység évente vállalja egy-egy, a közelében fekvő elhanyagolt, rossz állapotú út rendbe hozását.

Nagy Istvánné a városi tanács pénzügyi osztályvezetője arról tájékoztató, hogy a felhívás nem maradt visszhang nélkül. A Volán 20-as Vállalat például már hozzá is látott az Ágnes utca korszerűsítéséhez. A tanácsiak azon vannak, hogy a többi vállalat is maga szerezzé be az anyagot, szállítsa a helyszínre, s végezze el a munkát.

Nem a szűkmarkúság diktálja ezt a szemléletet. A lakosság önként megmozdult, felajánlotta munkáját. A közéleti fórumokon sokszor elhangzott és több írásba foglalt petíció is bizonyítja, hogy ebben a kérdésben megvalósult az állampolgárok és a közigazgatás érdekessége.

1982. július 2.

Vasárnap reggel a Kossuthon

A Rádiómagazin Érdén

Érdieké lesz vasárnap egy óra erejéig a Magyar Rádió mikrofonja, de nemcsak Érdről, és nemcsak érdieknek szól a 168 óra különkiadása. Az agglomeráció sorsa, a gazdálkodóból várossá alakuló települések útjai, a jogszabályok betartása, a magánépítkezések

helyzete – többek között ezekről a témákról hangzanak el kérdések, vélemények Csák Elemér szerkesztő mikrofonja előtt.

Cservenka Ferencnének, az MSZMP Központi Bizottság tagjának a Pest megyei pártbizottság első titkárának és *Mógor Bélának*, az érdi városi tanács elnökének válaszaiból az egész megye sorsa rajzolódik a hallgató elé Érd tükrében. Az adás ideje: július 4., vasárnap, Kossuth rádió: 9 óra.

1982. július 4.

Cikkünk visszhangja

Eltűnődik az ember...

...azon, igaz-e, hogy a jó hír is hozomány! S ha igen, hozzátehetjük azt is, hogy az Érdi Hírlap ritkán járul hozzá boldogságunkhoz. De mit tehet az újságíró arról, ha tőle kell megtudnunk (bár voltak azóta tanácstagi beszámolók, lakossági fórumok, ott senki sem szólt arról, hogy) – újabb építési tilalmat rendeltek el a központi városrészben. Ugyanis erre a területre tervezik a lakótelep folytatását.

Eltűnődik az újságolvasó, hányan is nyilatkoztak a témában csak azóta, mióta Érd város lett. A PÁÉV-től *Horváth László* és *Mike László*, a városi tanácstól *Hortobágyi Péter*, *Bodorkos Károly*, s most legutóbb *Béres Pál*. Hozzátehetjük azt is (bár a névsor korántsem teljes): eddig még kétszer ugyanaz az „illetékes” nem nyilatkozott, s ebből következően kétszer ugyanaz a városrendészeti terv még nem hangzott el.

S eltűnődik az elmúlt évek kisajátítási tortúraiban megedződött olvasó a legutóbbi nyilatkozaton is, azon az igenis csak jelentéktelen munkákat engedélyező tilalmon (mert 25 négyzetméteres bővítés mifelénk egy szoba), amelyet majd ötvenként felülvizsgálnak, s ha felesleges a korlátozás, majd fel is oldanak. De hát addig is történnek kisajátítások a városközpontban.

S eltűnődik az ember azon is, hogy az itt lakókat soha, senki nem kérdezte meg se városrendezésről, se kisajátításról. Mert hinnénk-e, hogy lehet két egymás melletti telket is húsz százalék értékkülönbséggel felbecsülni? Majd annyira taksálni, amennyiért házat tíz évvel korábban lehetett venni. S eltűnődik az ember azon is, hogyan lehetett egy ítélet jogerőre emelkedése előtt az alapítványt tévő (és még életében-halálában díszpolgári címet kiérdemlő) *Szabó Gyula* hagyatékát, a hozzátartozók értesítése nélkül csak úgy átrámolni egy lakótelepi garázsba. Még szerencse, hogy nem a feje fölül bontották le a tetőt.

Aztán az ember eltűnődik azon is, valóban szükség volt a központban ennyi ház szanálására? Valaha úgy tudtuk, ide terveznek egy 16 tantermes iskolát, a fűtőtömb közelébe. S mivel még hozzá sem fogtak, az igaz vagy (miért, miért nem – meg nem cáfol) rémhírekben már vagy három helyen építenek majd iskolát a környéken.

S eltűnődik az ember azon is – s, ha már szólt a fűtőtömbről – közhírré is teszi: egész télen kifogástalanul működött, éjjel, nappal. De olyan zajjal (lehetetlenné téve minden

figyelmet kívánó tevékenységet), hogy a Rákóczi út a legforgalmasabb napszakban is – a főváros csendes zuga.

S eltűnődik az olvasó – mert bár nem hisz a csodákban, és már semmin sem tud csodálkozni – érheti-e még meglepetés?

1982. július 7.

Pályaaavató – fél évszázada

Ha kinyitjuk (s miért ne tennénk? – tanítanak az elődök) lapelőfutárunk, az ÉRD és VIDÉKE ötven év előtt, nyár eleji számait, elcsodálkozhatunk, milyen mozgalmasak is voltak azok az 1932. május-júliusával dátumozott napok!

Zóna negyvenért

Áldozó csütörtökön például megnyitották a tusculanumi fürdőtelep tenispályáját, ugyanakkor az érdi Kaszinóban asztalitenisz-versenyt tartottak. „Örömmel regisztráljuk, írta egykoron az újságíróelőd, hogy Érden milyen hatalmas lendülettel fejlődik ez a finom sportág.” S ne feledkezzünk meg az újabb megnyitásról: a tusculanumi strandfürdőéről sem! S ha már a szép Tusculanumban járunk, s ha fürödtünk és teniszezünk, hát térjünk be a helybéli szövetkezeti vendéglőbe, ahol – így a lap hirdetése – a zónareggeli mindössze 40 fillér...

De félre a szórakozással, a lap íme, komolyabb vizekre evez: a kerület országgyűlési képviselőjének fogadóórájáról tudósít. *Gróf Zichy János*, számol be az ÉRD és VIDÉKE, régen vágyott már választói közé, de mindaddig, amíg biztatót nem mondhatott, nem jöhetett. Nos, ami a biztatást illeti, vasútügyben például ezúttal sem mondhatott jót a képviselő. Legalábbis ez derül ki abból a cikkből, amit „Tűrhetetlen állapotok a kelenföldi állomáson” címmel közölt a lap, az írás végén leszögezve: „úgy látszik, a MÁV nem szándékozik az Érdre utazó közönség sérelmeit orvosolni.”

S ha baj volt a vasúton (akkor, ötven éve), hát nem volt nyugalom a közúton sem! „Autóbaleset az érdi országúton”, adja hírül vastagon szedett címében a lap egy június eleji száma. A kárvallott: *Holczér László*, a Schusdek és Vajda cég könyvelője ugyan csak kisebb sérüléseket szenvedett, de – így a lap – „nagyon kíváncsian volna, ha a csendőrség figyelemmel kísérné a közösen keresztül haladó autókat, amelyek vad iramban haladnak végig az országúton”.

Nyaralni vágyó

Mert a forgalom az akkor hétezeres községben mind vadabb mértéket ölt, kivált így nyáridőben, amikor egyre több nyaralni vágyó keresi föl Érdet. Egyiküknek, Nyaralni vágyó jeligré így ajánlja a települést a lap: „Érden lehet kellemesen nyaralni. Minden

lehetőség megvan. Ófalu a Dunájával és ősrégi patinás bájosságával. A telepek versenyeznek a strandolók és üdülni vágyók megszerzésében. Végül méltóságteljesen üli meg a hegyeket Mátyás királyunk kedvenc erdeje, ahol ma már weekendházak kandikálnak elő a fák sűrűjéből. Őzek, fácánok teszik hangulatossá a tájat.”

Aztán elkomorul a lap. Fekete keret az első oldalon, két kép: Endresz és Bittay. „Nemcsak gondolatban szálltak a Kárpátoknak annyi dicsőségtől övezett büszke bércei fölé, hanem mint Dél fiai és Kelet fiai, valóban át is mennek rajta.” A keserűség, a római repülőtéren (az óceánrepülő világtalálkozó résztvevőinek szeme láttára) történt baleset, egyik halottja maga is érdi. Legalább is így értelmezi a lap azt a tényt, hogy Endresznek telke volt a településen. Ahogy érdeinek tartja *Gosztonyi Aliz* szobrását is, akinek emlék-művét felállították a római reptéren.

Telkeiket műveljék

Nem jut sok idő azonban a gyászra, a lap többi oldala már a kertgazdálkodásnak szenteli a figyelmet. *Pető Lajos* műkertész „A lótetű irtásáról” közöl cikket, első oldalon jut figyelemztetés a telektulajdonosoknak, „telkeiket műveljék, műveltessék vagy adják bérbe.” S egy felhívás ezúttal a baromfitulajdonosokhoz, miszerint: „aki baromfigdálkodással kíván foglalkozni, legyen figyelemmel szomszédaira”.

1982. július 7.

Nyári táborok a művelődési központban

Alkotva, játszva tanítani

A KULTÚRÁBAN, tartják a népművelők, nincs pihenőidő. Kiváltképp nincs akkor, ha a Ház (így jelképpé nemesült nagybetűvel) oly fontos szerepet játszik a diákok nyári művelődésében, mint tesz azt az érdi központ nyári táboraival. S ugyan a *Mogyorósi Erika* vezette alkotó-játszó tábor most nyitja majd meg képletes kapuit, valamennyi szünidei diákfoglalkozás lényege ez: alkotni, játszani, tanítani a diákokat, alkotva, játszva az iskolánál több ismeretet adni.

S, hogy a szervezőknek ez a nem is kis népművelői feladat megvalósítása sikerült, ezt a diákok bizonyítják. A kis helytörténeteknek például nagy játék volt a fővárosi múzeumlátogatás, a megismert és megszeretett restauratori munka. Játék a szentendrei látogatás is, s a gondolat: hogy élnének a ma diákjai a skanzen ősi életformát őrző házaiban? Az alkotó szellemet pedig a népművészeti tábor valósította meg: a *Kodály Zoltán* emlékének szentelt tábor legkedvesebb pillanata a bábkészítés volt. *Háry Jánosok* formálódtak a gyerekeknek nyomán: tréfás, huncut, betyáros figurák. Olyanok, amilyenek a mai gyerekek elgondolják *Garay János* lódító hősét.

S MÍG A GYEREKEK játszottak, a két vezető nyári munkájuk célját fogalmazta meg. *Körösi Jánosné*, a helytörténészek irányítója:

– Ismerjék meg a gyerekek hazájukat! A tavalyi szűkebb érdi ismerkedés után, idén messze tájakra indultunk, néhány megyei, fővárosi múltemlék mellett Székesfehérvár értékeit is megnéztük. Ez a legnagyobb erénye együttléteinknek: ráirányítja a tanulók figyelmét környezetük ápolásra érdemes és arra váró emlékeire.

Kóka Rozália a kis népművészeket vezeti, immár évek óta:

– Tudatosan téma köré csoportosítjuk munkánkat. Tavaly *Bartók Béla* állt érdeklődésünk középpontjában, idény *Kodály Zoltán*. De legyen bármi a témánk, egy a cél: a tábor idején a diákok legyenek részvevői munkánknak. Ezt szolgálta a bábkészítés, ezt a személyes dalgyűjtés, s ezt a sok-sok közös éneklés, amelynek a tíz nap alatt boldog részesei voltunk.

VÉLHETNÉNK: a nyári szünidőt tanulásra áldozó diákok a szakterület választottjai. Nos, a beszélgetések bizonyítják, tévedtünk. A kis helytörténészek közül, például az újtelepi *Szabó Zsuzsanna* cukrász akar lenni, *Dongó Katalin*, szintén a 4-es iskola tanulója, közgazdásznak készül, ugyanide pályázik a 2-es iskola diákja, *Plavec Györgyi*, míg osztálytársnője *Szauer Erika*, ma így képzele: fodrász lesz. A történelemtől és a helytörténetről azt vallják: nagyszerű hobby! Valamennyien részesei voltak a rajok városi helytörténeti vetélkedőjének (osztálytársaik tartották a táborra méltónak őket!), s úgy vélik: még a nyári lazítás idején sem jön rosszul egy kis továbbképzés.

De bár legyenek vágyaikban közgazdászok vagy fodrászok, jelenükben minden táborozó diák értelmes, érdeklődő, mi több: kritikus résztvevő. Ennek bizonyítékául jegyeztük le *Panyik Annamáriának*, a népművészeti tábor tagjának a kecskeméti kirándulásról írt vallomását: „Nekem minden nagyon tetszett, legjobban a templom szépsége ragadott el. A Kodály-intézetben képeken és írásokon *Kodály* szinte egész életútját követhettük nyomon. Egy dolog nem tetszett: a Kodály-emléktábla elhanyagoltsága. Ahogy láthattuk: sok külföldi magyaroknál jobban szereti és tiszteli *Kodályt*.”

1982. július 14.

A népművész

Bukovinában született, az öt menekült székely falu egyikében. Két világégés között az idő állandó hazaindulással telt el. Már csak szüleitől hallva, mint mesét ismerte meg a Madéfalván, *Mária Terézia* serege ellen kiálló férfiakat elvesztő, majd Moldván át Bukovinába érkező dédszülők történetét. Úgy hallgatta a mesét, hogy közben észre sem vette: korosztálya is ősei történetét éli meg. Gyerekfejjel vészelte át a két háború közötti hazának indulásokat, s a haza nem találást Bácskában, Tolnában.

Már békében sodródtak tovább föl ezren a főváros felé, s kezdték meg az új házépítést, az utolsót. Mert ez is közös volt sorsukban: ahol megtelepedtek, ott tetőt húztak a fejük fölé, nem nagyot, nem hivalkodót, de a sajátjukat. Az új élet új munkát hozott mindig: a földművelés volt az ő világuk, itt Érden mégis irodára ment, a gimnázium gondnoka lett. Onnan került nyugdíjba, hogy pihenőjét is – az iskolában töltse. – Nekem itt mindenki előre köszön – ebben látja megbecsülésének legszebb jelét. Igaz, akad kézzelfogható is, amit a tavalyi pedagógusnapon kapott.

Sose gondolt ő arra, hogy népművész lesz. Máig sem tartja magát művésznek, hisz a mások számára különleges tennivalók, a szövés, például még az ének is egyszerűen a közös élet része volt. A bukovinai székelyek életéhez hozzátartozott a kézügyesség, dalolni tudás, hozzá a szép népi viselet is. S az a lélek is, amellyel két világégesen át mentették a bordómintás katrincát, úgy szaladtunk, meséli, a bombázás elől, Bácskából egyetlen nap alatt, hogy semmit nem vittünk magunkkal, csak ezt az egy rend ruhát, ami máig megvan.

Ez a viselet került elő *Kóka Rozália* hívó szavára a dikók mélyéről, s kapott új értelmet és értéket az érdi Pávakör országos hírű szereplései nyomán. Akiknek sorában a tíz évvel ezelőtti induláskor, s most a jubileum alkalmával is ott volt Regina néni, *Galambos Péterné*. Aki azt vallja, ezer társával: Érden otthonra talált.

1982. július 21.

Biológustábor Érden

Az óriáskígyó nem mérges

Uborkaszezon, hétköznap reggel 9 óra. Az érdi művelődési központban még sincs csend. Gyerekek gyülekeznek, azután az egyik terem foteljeikbe fészkelik be magukat, kezdődik a program. *Gergelics László* a művelődési központ természettudományi klubjának vezetője felskicceli a táblára, hogyan is kell berendezni a terráriumot. Közben magyaráz: sokféle állatot lehet tartani otthon – neki például van csigája, hala, teknősbékája is –, csak az a gond, hogy vigyázni kell, nehogy a védett mocsári teknős vagy éti csiga legyen a zsákmány. Hiszen a hazánkban őshonos, de veszélyeztetett állatok eszmei értéke nem csekély: a teknőse 500 forint, de egy földikutya már 50 ezerbe kerül.

Tapír nem volt

Hogy mi az a földikutya? Nem kutya, életmódját, alakját tekintve inkább a vakondokra hasonlít, csak nagyobb a túrása, főleg növényt eszik, míg a vakondok rovarokat. Persze akad kibúvó: az óriáskígyó például Magyarországon nem védett állat. Jó félévig koplal, a táplálékául szolgáló állatot nem méreggel ejti el, összeroppantja... A gyerekek elcsodálkoznak.

Domján Melinda a rózsakerti általános iskola hatodikosa:

– Azért jelentkeztem a táborba, hogy ne unatkozzam. Szeretem az állatokat. Tegnap voltunk a veszprémi állatkertben, érdekesek voltak a hullók, láttam egy kis tarajos sült is. Csak tapír nem volt, pedig az olyan jópofa állat.

Virág János idén járta ki a második osztályt:

– Van otthon mindenféle állatunk, kacsa, nyúl, galamb, két ló. Jó a táborban. A Balatonon fogtam egy siklót, de elengedtem, mert féltem, hogy a kezemre tekeredik. Az állatkertben meg egy majom dobált kenyérrel...

Csepregi Mónika negyedikes lesz ősztől, az érdi 2. számú iskolában:

– Olyasmiről is hallottam itt, amiről az iskolában még nem. Például azt, hogy a teknősbéka szeret halat és gilisztát enni. Messziről már láttam teknőst, itt meg is foghattam. Egy kicsit azért tartottam tőle.

Zolcer Zoltán, a 4. számú általános iskola hatodikosa:

– Nálunk nincs biológiaszakkör az iskolában. Otthon – a lakótelepi házban – nincsen állatom, nem is lehetne. Leginkább a lovak tetszenek, de minden élőlény érdekel. Ötösöm van élővilágból. És szeretném, ha majd lehetne lovagolni.

Közel a természet

Milyen is a tábor? Megtudhatjuk *Nyitrai Attilától*, a Húsupari Hizlaló Vállalat munkai-
ügyi előadójától.

– Nevét tekintve biológiai-környezetvédelmi olvasótábor ez, de a személyes tapasztalatszerzés itt fontosabb, mint az olvasás. A városiasodó településeken, a városokban is egyre távolabb kerülnek az emberek, a gyerekek a természettől. Az iskolában ugyan megtanulhatják az elméletet, de ez aligha jelent élményt a számukra. Nekem pedig ez a hobbym. Állattenyésztő mezőgazdászként végeztem technikumot Keszthelyen, a munkám mellett biológiai szakkört vezetek az érdi 3. számú iskolában. A szabadságomat töltöm a táborban...

– *Megéri?*

– A gyerekek zöme itt szorosabb kapcsolatba kerülhet az élő környezettel. Látja, hallja, tapintja az állatokat, megfigyelheti a viselkedésüket, megtanulhatja azt is, – ha az iskolában nem értette meg, amit sok felnőtt sem tud – mi a különbség a tölgy és a bükk, avagy a komondor, a kuvasz és a puli között.

– *Hogyan telnek a napok?*

– Bejáró tábor lévén a gyerekek otthon alszanak. A programot igyekeztünk minél változatosabbra formálni. Diaképekről ismerhették fel a háziállatokat és a leggyakoribb növényeket, a gyomokat is, amelyeket úton, útfélen láthatnak. Elsétáltunk az ófalui szigetre, rovarokat, növényeket gyűjtöttünk, határoztunk. Voltunk kirándulni Veszprémbe. Az ottani állatkert arról nevezetes, hogy természetes környezetükben láthatók az élőlények. Azután fürödtünk a Balatonban. Hínárt szedtek a gyerekek, siklót fogtak.

Ma béka-hüllő napunk van. Holnap beszélünk a gyerekeknek a kutyatartásról. Tervezünk madarásznapot, a zárónapra pedig rajzversenyt és búcsútábortüzet, ahová a szülőket is meghívjuk.

Erősítik egymást

– A biológustábor csak egy a sorból – mondja *Urbán László*, az érdi művelődési központ igazgatója. – Idén volt már hatnapos helytörténeti, tíznapos népművészeti olvasótáborunk, a mostanit az alkotó-játszótábor követi. Öt éve minden nyáron öt-hat olvasótábort szervezünk. Fél évtized alatt 700 gyerek töltött nálunk emlékezetes napokat.

– *A nyáron mennyiben támaszkodnak a művelődési szakemberek tapasztalatára?*

– Hagyomány nálunk: a táborok a művelődési központ kiscsoportjaira épülnek. Ennek kettős a haszna: eljönnek a téma iránt érdeklődő gyerekek, s azok is, akik a szünetidőben csak unatkoznának, lézengenének. Az érdeklődésüket itt kelthetjük fel. Tehát a szakkörök és a nyári olvasótáborok kölcsönösen erősítik egymást. Jól szolgálják a közös célt: irányt szabnak a gyerekek általános kíváncsiságának, teret adnak a tehetségüknek, s ráadásul mindezt kellemes időtöltésként, jó szórakozásként teszik.

1982. július 25.

Anna-névnepre

A családtagok nem gratuláltak

Hiába. Nem tudok szabadulni a képtől – a hallgatag folyón, a lassú, végtelen áramlás közepén sárgára fonnyadt falevél sodródik magányosan. Egy erős szellőkés a vizet hirtelen a partra zúdítja, a hullámok sisteregve végigfolynak a köveken, aztán visszahúzódnak, a barnára ázott, összetöppedt falevél az egyik kőre csapodva fennakad. – És ez a kép a legharsányabb kánikulai délutánon, a Jácint utcai, igazán szép, összkomfortos szociális otthon kapujában kilépve szabadult fel régi emléktöredékként tudatom mélyéről és miközben látogatásom mozzanatait pörgetem vissza, egyfolytában ott motoszkál bennem.

Huszonkét idős asszony

A többszintes – magánvillából kialakított – otthon árnyékos udvarából, hűvös, csöndes folyosóra léptem. Tisztaság, rend körös-körül.

– Februárban költöztünk, azóta élünk itt együtt a kisöregekkel – mondta *Farkas Istvánné* és fiatal arcán melegség suhan át.

– Huszonkét lakója van az új szociális otthonnak, huszonkét idős asszony – vette át a szót *Kovács Józsefné*. – Két- és háromágyas szobáink, mindkét szinten egy kis társalgó, ahol ott a tv, a két fürdőszoba, az ebédlő, s állandó orvosi felügyelet. A külső körülmények, minden túlzás nélkül, első osztályúak.

És ekkor csönd lett. A beszélgetés megakadt. Kérdőn néztem rájuk.

– Tudja – szólalt meg végre *Farkas Istvánné* –, ami emberileg lehetséges, azt meg tesszük, beszélgetünk, bolondozunk, majdnem minden időnket ott töltjük közöttük, de... – és odalépett az íróasztalhoz, egy vastag füzetben lapozni.

Ami pótolhatatlan

– Ez a látogatók könyve. Alig van benne név! Négy Annánk is van. Hétfőn az ebédnél egy kis ünnepséget csaptunk, még bor is került az asztalra és ajándékok a szociális alapból, de hozzátartozó egy sem jelentkezett, egy üdvözlő lap sem érkezett. Pedig mindegyiküknek van valakije, gyereke, unokája, rokona. Engem nem elkeserít, hanem felháborít az az iszonyatos közöny, ahogy ezeknek az idős embereknek a hozzátartozói viselkednek. Mert hiába a legjobb szándékú társadalmi gondoskodás, van, amit ez sem képes pótolni...

– Szép itt, szeretnek bennünket, étel, fedél a fejünk fölött, a törődés is megvan, és mi kellene már egy ilyen vénembernek, ugye. Csak hát mindenki jobban szeretne a saját otthonában, a saját családjával lenni. – mondja *Talló Rezsőné*, kicsit restelkedve, hogy így kibukott belőle a szomorúság, gyorsan újra a kézimunkája fölé hajol.

– *Annus néni* – húztam közelebb a széket *Raub Józsefnéhez* –, *milyen volt a névnap ünnepség?*

– Ne is tessék kérdezni, szomorú az én életem – húzódott el, és egy könnycsepp gördült végig ráncos, napbarnított arcán. – Nem! Nem ők – mutatott a két gondozónőre – ők jók. Nem ez, csak hát – és csüggedten ölébe ejtette fáradt kezét.

Bertus Anna néni (Bertus Jánosné) 84 éves. Az ágyban feküdt, gyengélkedett.

– Régi Anna napok? – kérdezett vissza és egy egészen kicsit elmosolyodott. – Gyönyörűek voltak, akár a fiatalság – és valahová nagyon messzire elnézett, a régi-régi emlékek után kutatva.

Antal Gézáné még mindig szép, szelíd arcán alig látszott a hetvennyolc év.

– A legszebb Anna napom tizenhét éves koromban volt – és egész lénye szinte fölfénylett az emlékektől – nagy bál volt a faluban, egész éjjel táncoltunk, én olyan kapós voltam, hogy minden lány engem irigyelt. Most? – nézett rám – most megöregedtünk és egyedül maradtunk.

Hol a lelkiismeret?

A Jácint utcai új szociális otthon valóban szép, első osztályú. Minden zug, minden szeglet, de az itt élő idős, magányos asszonyok szavai is az öt gondozónő törődését, szeretetét bizonyították.

De! Miközben kiléptem a tűző napfényben fürdő utcára, a fonnyadtan sodródó falevél képe hirtelen belém hasított.

Öregek éve. Csupa jót akarás, segítőkészség a társadalom részéről. De a lelkiismeret, a hozzátartozók, a családok lelkiismerete? Sajnos ez programokba nem iktatható.
1982. július 28.

Van is – nincs is?

Létezik ám, hogy nincs, ami van, vagy megfordíthatjuk: ami van, tulajdonképpen még sincs! Nem, ez nem abrakadabra, ez az érdekes kicsit rosszmájú megállapítása a strandról. De miért vélekednek ily malíciával egyesek? Kérdeztem magamtól, s miután ugyancsak hamisítatlan kánikula tombolt egész héten, gondoltam aktuálisabb témát nem is választhatok. Péntek délután izzasztó hőségben érkeztem a helyszínre. Kérem, a strand megvolt! Tömeg is volt. De akkor miért nincs? – néztem körül enyhe zavarral. Mi hát az igazság, tűnődtem, s mintha csak végszóra érkeznének, három csuromvizes, barnára sült kamasz rohant a kijárat felé. A pénztárosnő szigorú felszólítására kelletlenül megálltak. Kezükben pénzdarabokat szorongatva ostromolni kezdték, addig-addig, amíg – na, nem bánom most utoljára – kegyes engedélyével végül eltrappoltak. – Büfé a strandon nincs – kaptam a pénztárosnőtől a szűkszavú felvilágosítást, s már indult is vissza a fülkéjébe, csakhogy én végére akartam járni ennek a nincs-van rejtélynek, így aztán szóba elegyedtünk. És kérem, nincs rejtély! Van strand! Csak hát délben fél egytől hatig (?) fürdjön mindenki otthon, hétfőnként zárva, akkor eresztik a friss vizet, ami tényleg annyira friss, hogy másnap nemigen merészkedik senki emberfia még csak a medence közelébe sem. Ha meg rosszabb az idő? Nosza, akkor bezárják, egy-két bátor ember kedvéért ugyan nem fogják nyitva tartani. És a színvonal? Gyerekkorom falusi fürdőzései (a rozoga, sajátosan dohos illatú kabinok, a cekkerben magunkkal vitt uzsonna, üveg víz, a jéghideg folyóban lilára fagyott szánk, a meleg, de enyhén gyanús állagú pancsoló jutott az eszembe. Milyen szép volt!

No, de istenem. Amúgy is csöppnyi a strand, menjenek a Velencei-tóra az emberek, úgy, ahogy a pénztárosnő is mondta. Egyébként pedig nem égbekiáltóan fontos ez az egész strandügy. Az érdekes sem veszik halálos komolyan. Inkább csak humorizálnak rajta. Azt pedig szabad, ennyit a téma is megér.

1982. július 28.

Faringlispil

Meglepetés lesz!

Az érdligeti 9. számú óvoda megszokott, mindennapos gyerekzsivaját a parkettcsiszológép sívító, fület hasogató lármája váltotta fel. Bőszen, megállás nélkül dolgozik a masina, az épület a feje tetején, a székek, az asztalok szó szerint is: bútorok, szőnyegek,

kiságyhegyek tornyosulnak mindenütt. De a falak már frissen, hófehéren vakítanak, a hatalmas ablaktáblák ragyognak.

– Nagyon szépen haladunk, időre elkészülünk – mondja *Csölle Antalné* vezető óvónő. – Igaz, kicsit elcsúsztunk az időből, július 19-én kezdődött a nyári szünet, de a legfelső emeleten már 10-én nekikezdünk a nagytakarításnak. Kelltt ez a kis ügyeskedés, hogy egy hónap alatt végezzünk. Nagyon nagy az óvoda, és az idén valamennyi helyiségben parkettacsiszolás és lakkozás is lesz. És amire nagyon büszke vagyok, majdnem mindent a szülők segítségével, társadalmi munkában oldunk meg. Szinte hihetetlen, hogy mit dolgoztak és milyen szeretettel. Már tavasszal összegyűltek a felajánlások, és amikor a tényleges munkához láttunk, időre itt volt mindenki. A szobák és zsibongók falait öt apuka és a Költségvetési Üzem egyik szocialista brigádja festette ki, a mellékhelyiségeket pedig a Benta-völgye Tsz építőbrigádja. A bútorok mozgatása, összerakása sem volt kis feladat, de annyian voltunk, hogy egy-kettőre túljutottunk a nagyján.

És *Csölle Antalné* már sorolja is fejből a neveket, de meg sem kísérelm feljegyezni, oldalakat töltene meg. Több mint 80 ezer forintot tesz ki az a társadalmi munka, amit a szülők és a szocialista brigádok végeztek. Jövő hét végére minden kész, ezután jön a helyrepackolás, de itt is lesz még bőven mit csinálni.

És hadd áruljak el még egy meglepetést is. Augusztus 16-án, amikor a kicsinyek újra birtokukba veszik a megszépült óvodát, egy jópofa új játékot találnak majd az udvaron. A ringlispilhez hasonló (teljes egészében fából készült) forgókereket, gumikerék ülőkékkel, amit maguk hajtanak kézzel. Ezt is az egyik apuka készítette és ajándékozta az óvodának.

1982. július 28.

Lassan hagyomány lesz

Nem hiszem, hogy a legtipikusabb, nem a legmegszokottabb dolog, ha egy újságíró egy termelészövetkezet vezetőjével hangverseny-sorozatról, elmúlt és jövőbeni programokról vált eszmecsérét. Hát igen. Valóban nem általános jelenség, de a Benta völgye ama figyelemre – és követésre méltó példák egyike, ahol a kulturális tevékenységnek súlya és tere van, ahol a vezető saját személyében is lelkes híve, irányítója, szervezője az egész városra kiható komolyzenei eseményeknek. És itt arra a nyári műsorsorozatra gondolok, mely három éve, egyetlen hangversenyből nőtt ki, arra, az akkori még bátoratlan kezdeményezésre, melynek immár úgy néz ki, jövője is van. Sőt, a közös gazdák, a Benta völgye, a városi könyvtár. A művelődési központ vezetői szerint, egyre erőteljesebben érlelődő hagyományává lesz a város nyári kulturális életének. És az idei év mérlege mindenképpen bizonyítani látszik ezt az állítást.

Most először rendeztek négy hangversenyből álló sorozatot (tavaly három volt), átlagosan 400-500 fős közönsége volt mindegyiknek. A műsorválasztás szerencsésen

ötvözte a népszerű operarészleteket a nagy operettslágerekkel, az utolsó, július 26-i előadáson pedig magyar nótákban gyönyörködhetett a hallgatóság. Talán a legnagyobb sikere a klasszikus olasz, francia komponisták, *Verdi, Puccini, Gounod, Rossini* szerzeményeiből válogatott operarészleteknek volt, neves magyar énekesek és a *Králik János* karmester vezette BM szimfonikus zenekarának közreműködésével. És hogy mennyire életképes ez a zenei program, mutatja az is: lassan kialakul egy törzsközön-ség. Tavaly óta ugyanis bérleteket is árusítanak, s míg akkor hetvenet adtak el, idén ez a duplájára emelkedett, már 150 bérlettulajdonosa van a hangversenynek. Jövőre ismét négy előadást terveznek, nagyjából hasonló időszakban, tehát június-júliusban és változatlanul hétfő esténként a Benta völgye szabadtéri színpadán. A műsorban, hasonlóan az eddigiekhez, népszerű opera-operettrészletek lesznek, azon kívül egy Kálmán Imre-estet is terveznek, ahol oratórikus formában szándékoznak egy egész operettet bemutatni. Valószínű, szimfonikus hangverseny is helyet kap a programban.

Ahogy *Dékány István* tévesz-elnök megfogalmazta, a visszatérő, immár minden évben megrendezésre kerülő zenei sorozat új színfolttal gazdagította a város nyári kulturális életét.

1982. augusztus 4.

Ófalu

Régi idők gazdag emlékei

Óvárosi kulturális alcentrum névvel nyílik meg ismét az egykori nyugdíjasklub augusztus 19-én. Nem pusztán a rozoga épület szorult följújtásra, de a tartalmi munka is. A klubban minden szervezett program híján kártyázni jöttek össze az emberek, engedély nélkül alkoholt is mértek, amolyan illegális kocsmává vált a jobb sorsra érdemes klub.

A városi tanács mintegy félmillió forintos költséggel most rendbe tette az épületet. Egyben a klub funkcióját is kibővítik, hogy javítsa a kulturális lehetőségekben szűkülő terület ellátását. Valamiféle fiók-művelődési ház nyílik tehát. A több mint százezer forintért berendezett három helyiség változatos programokra ad majd lehetőséget.

A nagyterem ad majd otthont a tanfolyamoknak. Kezdetben szabás-varrás tanfolyamot indítanak és három nyelvet – angolt, németet és az igények szerint szerb-horvátot – lehet majd tanulni. Ezek a rendezvények hozzájárulnak majd a klub fönntartásához. Hetente egy napon a KISZ-esek lesznek a házigazdák, ők gondoskodnak programról. Egy másik napon pedig a népfront, vagy a tanács tartja itt rendezvényeit: fogadóórákat, tanácstagi beszámolókat, lakossági fórumokat.

A televízióval, rádióval és különböző játékokkal ellátott társalgó két napon csak a nyugdíjasoké lesz, további négy napon pedig meghatározott időpontban látogathatják a

klubot. Az átalakítás nem jelenti tehát azt, hogy a nyugdíjasok kiszorulnak az épületből. Sőt, ezután valóban kulturált környezetben tölthetik el szabadidejüket.

A harmadik helyiségben a városi könyvtár helyez el könyvekből, folyóiratokból és újságokból álló letéti állományt. Az épületben lesz büfé is, szigorúan szeszmentes. S mivel a környék elég rosszul ellátott kulturális cikkekkel, hanglemezzel, írószert árusítanak majd.

Mivel Ófalu gazdag a múlt emlékeiben, a település történetét idéző tárgyakban, dokumentumokban, létre szeretnének hozni gyerekekből egy helytörténeti kutatócsoportot is. Az összegyűjtött anyagból rendszeresen rendeznének kiállítást az új klubban. De ide telepítik át az 1. számú iskolában működő képzőművész kört is.

Az óvárosi klub munkáját a művelődési központ irányítja, szakmailag, egy népművelőjük munkaidejének felében szervezi a programokat.

Az ünnepélyes átadást követően az első rendezvények egyikeként a Hazafias Népfőnt szervez egy lakossági fórumot, hogy felmérjék, a környék lakói mit várnak az új létesítménytől, milyen programokat látnának szívesen. Mert az, hogy a felújított épület valóban tartalmilag is megújuljon, nem kis mértékben múlik az Ófaluban élő mintegy ötezer emberen is. A jó szakmai irányítás mellett az ő aktív, érdeklődő közreműködésük teheti igazi kulturális, közéleti központtá a klubot.

1982. augusztus 19.

Jubilál a citerakör

Idős, nyugdíjas emberek álltak össze évekkal ezelőtt, hogy zenekart alakítsanak. Az azóta elhunyt *Kota Károly*, a népművészet mestere szervezte meg az énekelni, zenélni szerető emberekből a citera-kört. Az együttes az évek során egyre szebb sikereket ért el. Az azóta Kota Károly Pávakörként szereplő csoport már országos ezüst minősítést is szerzett, és évente több mint ötven alkalommal lép színpadra országszerte és külföldön is.

A mintegy harminc nyugdíjasból álló együttes idén ünnepi fennállásának ötödik évfordulóját. Ebből az alkalomból jubileumi műsort adnak augusztus 21-én délután két órakor a művelődési központban.

1982. augusztus 18.

Könyvkötő dinasztia

Mesterség vagy művészet?

Csaknem kényszeríteni kellett a fiaimat, hogy ne szakadjon meg a családi tradíció. Józsi, az idősebbik először kőfaragóinasnak állt, másfél év múlva gondolta meg magát. Tamás meg

szobafestő akart lenni, mert az mondták a barátai, hogy ott többet lehet keresni. Végül ő is visszatért a családi mesterséghez. Kihaló szakma a könyvkötészet. A fiatalok olyan szakmát keresnek, ahol jobban megtalálják a számításukat. Kétségtelen, hogy keményen meg kell dolgozni a megélhetésért. Hiába számolhatnánk hivatalosan hetvenforintos órabérrel, nem tehetjük, mert akkor egy könyv bekötése háromszáz forintba is belekerülne.

Az igazi Érden van

Gerő Józseffel Budapesten, a Bartók Béla úti műhelyben beszélgettünk. Húsz éve ismerem ezt a házat. A kaput cégtáblák sokasága borítja, de soha nem figyeltem fel rá, hogy könyvkötő műhely is van az udvarban.

Az asztalon kész és félig kész munkák: szakdolgozatok, doktori disszertációk. Itt csak a kisebb, lakossági megrendeléseknek tesznek eleget. Az igazi, a komolyan fölszerelt műhely Érden van, ott dolgoznak a gyerekek.

– Azt a lemezvágót az apám 1913-ban vette, használtan – kapja el pillantásomat, amely a régi masinán pihent meg. – Tizedmilliméter pontossággal lehet dolgozni vele. Akárcsak azzal a perforáló géppel.

Csöng a telefon. A diplomamunkáját akarja beköttetni valaki. A mester fél szóból is ért, talán az abszolvált fiataloknál is jobban ismeri az egyetem követelményeit. A közeli Műszaki Egyetemen az évfolyamok egymásnak adják nevét, címét. Mérnökgenerációkat szolgált az évek hosszú során.

Ez azonban csak kis részét adja a *Gerő* család munkájának. Színes fényképeket nézegettünk. Az Országos Széchényi Könyvtár és az Országos Levéltár régi könyvei, időmarta, tönkrement kötetei és ugyanazok felújítva. Igényes, szép munkák. Nehéz megvonni a határt: mesterség ez vagy művészet?

Az aranyozás a legkényesebb munka, szinte önálló ága a szakmának. Művészi adottság, érzék kell hozzá. – A kisebbik fiam az aranyozás mestere nálunk. Volt hozzá tehetsége, biztos a keze, ezt tanulta ki. Mi kötöttük át például Kossuth Lajos munkáinak eredeti kiadását, a levéltárnak a Klösz-albumokat restauráltuk, vagy huszonöt kötetet.

Gerő József a fővárosban született, dolgozott, mégis érdi őslakosnak tartja magát. Végigélte a település fejlődését és segítette is, ahogy tudta. Tizenöt éve tanácsstag.

Saját bőrén érzi

– Amikor 1944. március 19-én a német fasiszták megszállták az országot, egy napra hazaszőktem a katonaságtól és kiköltöztettem a családot Érdre. Egy kis nyaralónk volt ott, még a harmincas években vettem, amikor parcellázni kezdtek arrafelé. Azóta ott élünk. Így hát saját tapasztalatom: az utolsó évtizedben valóban ugrásszerűen fejlődött a település.

Aztán a gondokat, bajokat sorolja. Elsőként a még mindig akadozó ellátást említi. Mint mondja, a környékükön valamikor hat szatócsüzlet volt, ahol petróleumtól a zok-

niig mindent lehetett kapni. Most a két bolt egyike is megszűnt. A tanácson azt mondják, szerezzenek vállalkozót, még aznap kiadják az engedélyt. Saját bőrén érzi az óvodai helyzet feszítését is; tagja a felvételi bizottságnak. Ha igazságot akarunk tenni, bizony alaposan meg kell rágni a döntést, újra és újra számba veszik a jelentkezők érveit, hogy valóban a legjobban rászoruló gyerekek kerülhessenek be az óvodákba.

Reménye az unokája

Gerő mester akár letagadhatná 64 évét. Egyszer már elment nyugdíjba. Huszonegy hónapig bírta, aztán ismét kiváltotta az ipart. Jövőre lenne a huszonöt éves jubileuma, a családi műhelynek pedig a hetvenéves fennállása. De ő ezt már nem akarja megvárni.

– Most már végleg nyugdíjba megyek. Majd segíték a gyerekeknek. Kértem, mentessenek föl tanácstagi megbízásom alól. Nem a velejáró munka, nagy felelősség miatt, hanem mert egy fiatal tanácstag könnyebben szót ért a maga-korabeliekkel. Márpedig Érd fiatal város. Természetesen, ha igényt tartanak rá, továbbra is segíték abban, amiben tudok. Nyugodt szívvel adom át a helyet a fiataloknak, úgy érzem, megtettem, ami tőlem tellett.

A szálak nem szakadnak el. Megmarad a kapcsolat a szakmával és a közéleti munkával egyaránt. S talán tovább él a könyvkötő dinasztia is az unokával.

– Igen, ebben nagyon bízom. A fiam kislánya, aki most megy első osztályba, szinte a műhelyben nő fel, minden nagyon érdekli. Talán ez nemcsak egy gyermekkori kíváncsiság marad, hanem idővel komoly elhivatottsággá érlelődik.

1982. augusztus 20.

Kondicionáló klub az alagsorban

Nem az utcán csellengenek

Mázsányi súlyok között hatalmas izomkolosszusok: nők, férfiak, „öntestük szobrászai-ként” izzadva és szenvedve emelgetik a vastárcsákat. Gyermekderéknyi bicepsz-, tricepsz és egyéb izmok úsznak el a nézők szeme előtt, akik az Ez Amerika című dokumentumfilmben az egyik „testkultúraszalonba” is bepillanthatnak.

Aktív pihenés

– Sokan megnéztük a filmet – mondja *Kósa Zoltán*, az érdi művelődési központ kondicionáló termékének vezetője. – Amit ott láttunk, az hátborzongató túlzás. A testmozgás saját ellentétébe csap át. Nem az egészség a fő cél, hanem az üzlet. Arról nem is beszélve, hogy ezek a szuper-izomtömegek nem kizárólag a súlyok emelgetésétől növekedtek meg, hanem speciális izomfejlesztő fehérjéktől is. S ez már végképp nem sport, sokkal inkább valami természetellenes emberhizlalás.

– *Nem az izomnövelés a célja az érdi kondicionáló klubnak is?*

– Nem. Amint a neve is jelzi, elsősorban a jó kondíció. Itt könnyen meg lehet szabadulni a fölösleges kilóktól, célszerűen lehet fejleszteni a test minden egyes izomkötegét. De a fáradt idegeknek is jót tesz ez a fajta aktív pihenés. Tehát, aki body-building karrierre vágyik, az nálunk rossz ajtón kopogtat.

A klubot az alapító tagok a művelődési ház két alagsori raktárából alakították ki: kitakarítottak, meszeltek. Mára tizennégy gépük van, négy súlykészletük és tizennégy félkezes súlyzójuk. A gépeket maguk készítették hulladék vasból. Tizenketten edzhetnek egy időben. Minimális tagdíjat szednek, amit további beszerzésekre fordítanak.

Kevesebbet, többször

Simon Laci 13 éves múlt, a 7. számú általános iskola tanulója. A klubvezető szerint az egyik legtehetségesebb fiatal.

– Véletlenül keveredtem a klubba tavasszal, azóta rendszeresen járok. Kettőnél több edzést még nem hagytam ki. Jó barátokra találtam itt és a mozgás is jólesik. Az edzés a kiegyensúlyozottságot kínálja. Persze fáradt is vagyok, de ez jóleső fáradtság. Ettől még nyugodtan tanulni is tudok.

Elsősorban általános és középiskolai tanulók járnak az edzésekre, de a tagok között akad dolgozó fiatal is. Télen a 25-30 főt is eléri a teljes létszám, olyankor mindennap nyitva a klub. Nyáron a 10-12 tag minden második napon edzhet.

Maár Laci 18 éves múlt.

– Nem régen kezdtem ide járni. Jó lesz, ha kicsit megerősödöm. Keramikus szeretnék lenni és ott sokszor komoly anyagmennyiséget kell megmozgatni.

– *Versenyezni szoktatok?*

– Igen, de ezt a klubvezetőnk nem szereti – nevetnek egymásra. – Itt az a jelszó: kisebb súlyt, de többször emelj! Persze azért meg-megpróbálkozunk egyéni csúcscsökkentéssel is.

A táplálkozással foglalkozó kutatók szerint a lakosság 30 százaléka túltáplált. Hogy mennyi írható a korszerűtlen táplálkozás rovására, s mennyi a mozgás hiányára, azt nem tudom. Az viszont tény, itt gyorsan ledolgozzák a felesleges kilókat, de még a dekákat is. S a közös mozgás, az együttlét baráti társaságot formál. Aki belép, érzi, hogy ezek a srácok szívesen járnak ide, otthon érzik magukat.

Otthon is lehet

Az utcán csellengő gyerekeket látva eszébe jut az embernek, hány és hány iskolában, művelődési házban lakótelepi épületben van még kihasználatlan pince? Hány helyen lehetne némi összefogással, kevéske támogatással hasonló edzőtermet összehozni? Mennyivel több lehetne a testileg és lelkileg kiegyensúlyozott ember?

Igaz, mozogni, erősödni otthon is lehet. Búcsúzóul ehhez kérünk néhány tanácsot a klub vezetőjétől:

– Egyetlen kézi súlyzó is tucatszámú gyakorlat lehetőségét kínálja. Mi is nagyon szívesen adunk tanácsot minden érdeklődőnek. Egy a fontos: senki ne akarjon máról holnapra megerősödni. Az nem megy, sőt a test energiáinak kizsákmányolásával jár. Inkább kisebb súllyal, de intenzíven dolgozzon és lehetőleg minél rendszeresebben. Így egy-két év alatt jelentkezhet az eredmény. S a legfontosabb: sem az italt, sem a dohányzást nem ajánlom annak, aki erősödni akar.

1982. augusztus 25.

Patyolat-busz

A város kinőtte a Patyolat szalont. A kis épület raktárai már szűknek bizonyultak, a KÖJÁL sem találta megfelelőnek a tárolási körülményeket. Éppen ezért *szeptember 1-től* meg kell szüntetni a kilós mosásba adott ruhák föl vételét. Mivel egyelőre nem sikerült a városközpontban felvevőhelynek alkalmas helyiséget találni, kompromisszumos és ideiglenes megoldás született: szeptember hetedikétől a Patyolat autóbust sz küld, ez felveszi a mosnivalót és a következő héten átvehető a tiszta ruha. A busz fölvesz lakossági kilós és pipere mosást, vegytisztítást, bőroket és szőnyeget, valamint közületi mosást és vegytisztítást.

A busz minden kedden két megállóban várja a megrendelőket. A Diósd i úton, a régi Patyolat szalon mellett délelőtt 10 óra 40 perctől 11 óra 40 percig, Érdligeten a Kutjavári út elején 11 óra 50 perctől 12 óra 30 percig veszik át a mosnivalót és adják ki a tiszta ruhát.

A városi tanács mindent megtesz, hogy minél előbb találjanak megfelelő épületet, ahol kialakítható egy végleges átvevőhely.

A buszok délelőtti érkezése azonban gondot fog okozni, mert az emberek olyankor dolgoznak. Az egyik járatot a késő délutáni órákra kell áttenni!

1982. szeptember 1.

Városukért dolgoznak

Tanár, szülő, diák – közösen

Gyermekeink nevelésének felelősségében osztozik a család és az iskola. Szülő és pedagógus egy célért dolgoznak: felkészíteni a gyerekeket az életre, személyiségüket úgy alakítani, hogy felnőve dolgoz, hasznos tagjai legyenek a társadalomnak.

A szülő igyekszik mindent megadni gyermekének, a kényelmes otthon, a nyugodt körülményeket, nyaralást, szórakozást. Természetesen lehetőségeihez képest.

A pedagógus tudása legjavát nyújtja, hogy diákjai minél többet sajátítsanak el tan-tárgya anyagából, hogy emberként is mindig megállják helyüket.

Mindez kötelességük is. A családnak el kell látnia a gyereket, a pedagógust is kötelezi hivatása. Nagyon sokan vannak azonban – szülők és tanárok egyaránt –, akik a szükségesnél, elvártnál jóval többet tesznek és nemcsak saját gyermekeikért, saját tanítványaikért. Tanárok, édesanyák, édesapák vállalnak önkéntes munkát azért, hogy az iskolában minél jobb körülmények között taníthassanak. S nemcsak a mai gyerekek, hanem azok is, akik később kerülnek majd ugyanabba az iskolába.

Közel kell kerülni a gyerekekhez

Fazekas József érdeinek vallja magát, bár nem itt született. Négyéves korában került ide. Az Ybl Miklós Építőipari Főiskolát végezte el, s 1976. óta a szakmunkásképző intézetben oktatja a kőműves tanulókat. Neveli őket, többek között azzal, hogy társadalmi munkát szervez. Járdát építettek, kerítést készítettek, tataroztak, festettek a környék több intézményében, például a művelődési házban, a biatorbágyi iskolában. Saját iskolájuk nyári karbantartása mindig a diákok feladata. Ám nagyobb munkákba is belevágnak.

– Három évvel ezelőtt mi kötöttük be az iskola csatornáját és a mellettünk álló 22 lakásos tanácsi házét is. Udvarunkon 70 négyzetméteres gépkocsiparkolót építettünk.

Beszélgetés közben egy félig kész épülethez érünk. Az iskola ebédlője lesz, *Fazekas* tanár úr talán erre a legbüszkébb.

– Két évvel ezelőtt fogtunk hozzá. A tervezéstől kezdve mindent mi csináltunk. Diákkarparlamentari felajánlásból született az ötlet. Az épület 400 négyzetméter alapterületű, talán áprilusra elkészülünk.

Azon túl, hogy az iskola gyarapodik, szakmai gyakorlatnak sem lehet utolsó egy ilyen vállalkozás. Volt bizony olyan fal, amit újra kellett rakatni. A szervezés sem ment mindig könnyen, a tanulóknak is megvan már a szakmai önértékük, segédmunkát kevésbé szívesen vállaltak.

– Sokan vannak, akik mindig az elsők között jelentkeznek, másokat már nehezebb megmozgatni. De ebben maguk a gyerekek segítenek, az ő igazságérzetüket is bántja, ha valaki állandóan kihúzza magát a közös munkából. A most végzett kőműves tanulók ezért a munkáért kapták meg az „Érdemes társadalmi munkás” elismerést.

Az ebédlő építkezéséhez több vállalat és intézmény is hozzájárult – segítve a diákok vállalkozását –, mintegy kétfélmillió forint anyaggal vagy pénzzel. A Csőszterelőipari Vállalat például beszereli a csöveket, csak az anyagot kell majd megfizetni. A Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat ingyen csinálta és adja az ebédlőhöz a műanyag burkolatot. *Fazekas József* lelkesen beszél mindenről, az elvégzett munkáról, a tervbe vett sportpályaépítésről, látszik, szívügye a dolog.

– Valóban szívesen csinálom. Munka közben nagyon közel lehet kerülni a gyerekekhez, az órákon soha nem alakulhat ki ilyen közvetlen kapcsolat. S természetesen mindez megtérül aztán a tanítás során.

Talán az unokáim is itt tanulnak

Az ideai társadalmi munkában élenjárnak a 8. számú általános iskolába járó gyerekek szülei. Mintegy kétmillió forint értékű munkával sportpályát, lelátót, játszótérrel építettek az iskolának, iskolarádiót szereltek föl a tantermekben. A szülői munkaközössége elnöke *Sipos Árpádné* igyekszik elhárítani a dicséretet.

– Nem az én érdemem. Mindenki dolgozott itt a környéken, még olyanok is, akiknek nem is jár gyereke az iskolába. És *Rétvári Sándor* igazgató támogatása, ösztönző hozzáállása nélkül semmire sem mentünk volna. Az igaz, meg kellett szervezni mindent, de az sem ördögösség: kérni tudni kell. Ez a titka az egésznek.

Kétmillió forint nagyon sok pénz. A szülői munkaközösség farsangi és Katalin-bált, majálist rendezett a szülőknek, s ezek bevételét a munkákra fordították. Március 15-én a szülők és gyerekek egyetlen nap alatt 600 mázsa vasat gyűjtöttek össze és adtak le a MÉH-nek. Csak ez hatvanezer forintot hozott. A gyerekek húszezer forint értékű papírt és rongyot is összegyűjtöttek.

– Több mint ezer tanulója van az iskolának, de szinte kivétel nélkül dolgozott mindenki. Az igazgató is eljött betonozni. S amikor nem tudtuk befejezni szombaton, a szülők önként ajánlkoztak, hogy vasárnap is eljönnek. Mindenki csinált valamit, volt, aki a játszótér berendezéseinek készítésén dolgozott, mások betonoztak, parkosítottak. Lovakat, vonatokat faragtak például az ügyesebb kezű apák a játszótérre. A gyerekek sem nézték tétlenül a munkánkat, fát, virágot ültettek, segítettek a parkosításban.

Az iskolarádió az MHSZ segítségével készült el. Szakembereik szerelték be, s adtak három nagy teljesítményű hangszórót is. Még nem tekintik befejezettnek a munkát a szülők, még egy napközis udvar kialakítását is tervezik.

– Tudja, én érdi vagyok. Ófaluban születtem, szívemen viselem a település sorsát. S ennek a résznek, ahol most lakunk, nagyon sokat kell még fejlődnie. Ezért dolgozunk szívesen az iskoláért. Igaz, hogy a nagyobbik gyerekem már nyolcadikba megy, a kisebbik meg ötödikbe, de lehet, hogy még az unokáim is ebbe az iskolába járnak majd.

1982. szeptember 1.

Ami kötelező és ami nem

A városi tanács tagjának lenni kötelességekkel jár. A körzet, a város érdekeit képviselik, ezért dolgozniuk, tenniük kell. A testületbe való beválasztás már önmagában is megbecsülést jelent, a választók megbíznak abban, akikre szavazataikat adják: joggal várják hát el tőlük, hogy érdekeiket képviseljék, hogy a körzet, az egész település fejlődését előmozdító döntések születessenek, hogy az egyéni és közösségi gondok minél előbb megoldódjanak.

Nem kis felelősséget vállal tehát, akit tanácstagnak választanak, s vállal nem kevés munkát, szabad idejét áldozza a hivatalos ügyek intézésére, társadalmi munkára, az emberek mozgósítására.

Mivel a tanácstagság kötelességekkel jár, ezért a munkáért önmagában kitüntetés nem várhat senki, de mint mindent, ezt is lehet jól és még jobban, esetleg kiválóan csinálni. Bár a tanácstagi feladatokat nem lehet kötelező minimumra és előlött teljesített plusz munkára osztani, mégis minden bizonnyal ez a többlet fejeződik ki a tanácstagoknak ítélt Érdemes társadalmi munkás kitüntetésben.

Nem sportból üzöm.

Érdi István, a Volán garázs művezetője a 14-es körzet tanácstagja. Tevékenysége közép-pontjában – mint Érden mindenütt – az utak állnak. Az egy utca – egy vállalat akció során legutóbb az Ágnes utcát tették rendbe. A segítő vállalat természetesen a Volán volt. A járdaépítést már szinte csak mellékesen említi, hiszen megszokott, rendszeres feladat a körzetben. A lehetőségekhez igazodva, folyamatosan csinálják.

– Most a legnagyobb gondunk a Mária utca. Terelőútnak jelölték ki arra az esetre, ha a 70-ea úton valami akadályozza a forgalmat. A város azonban még nem kapta meg a KPM-től az erre a célra ígért pénzt. Márpedig rendbe kell hoznunk ezt az utcát, mert gépkocsival már alig-alig járható.

A körzet sajátosságai közé tartozik az is, hogy sok az idős, a segítségre szoruló ember.

– Kötelességemnek érzem, hogy törődjek velük. Szívesen elmegyek egyikhez-másikhoz is ezt-azt megjavítani. Nem számítottam én ezért kitüntetésre, hiszen nem sportból űzi ezt az ember, hogy díjat, elismerést várjon érte. A mi jutalmunk az, ha az emberek tudják, meg tesszük értük, ami tőlünk telik. Ezért hálás tisztség ez, ha néha nehéz is.

Van *Érdi Istvánnak* egy másik tisztsége is, ami, ha lehet, még nehezebb az előzőnél és nem a leghálásabb.

– Igen, tagja vagyok a lakáselosztó bizottságnak is. Valóban nem könnyű a döntés, amikor 750 igénylő és 35 lakás van. Rengeteg valóban rossz, tarthatatlan körülmények között élő családnál jártunk látogatásaink során. Hiába, mindnek nem adhatunk lakást. S bizony sokan vannak, akik szándékosan hanyagolják el környezetüket abban bízva, új lakáshoz előbb jutnak. Megértem én mindenki vágyát a szép, az új otthonra, de... Nem, haragost még nem szereztem emiatt. Tudja, soha nem ígérgetünk, soha nem mondjuk biztosra, hogy valaki kap lakást. Becsapni, hitegetni nem szabad az embereket.

Kialakuló életforma

Az Érdehez hasonló településeken a lakótelep szinte jelképe a városiasodásnak. Nemcsak külsőségeiben, hiszen a magasba emelkedő betontömbökkel új életforma is megjelenik. S ehhez alkalmazkodni még a fiataloknak sem mindig könnyű. A lakótelepi élet számos sajátos problémát szül, s nemcsak az ott élőknek, hanem tanácsstagjuknak is. *Polákovics*

Nándor, a 9-es számú lakótelepi körzetet képviseli a városi testületben és a végrehajtó bizottságban.

– Valóban kialakulóban lévő életforma még ez itt nálunk, s ennek megfelelően a tennivaló is sok. Legnagyobb gondunk a játszótér. A gyerekeknek nincsen más helyük, mint az utca, a közelben lévő szanálásra ítélt, félig elbontott régi épületek. Mondanom sem kell, mennyire veszélyes mindkettő. A játszótér hiányában a meglévő kevéske növény is tönkremegy, elpusztul. Ám egyelőre meg kell érteniük az itt lakóknak, hogy a játszótérre még várni kell, az erre kiszemelt területre szükségük van az építőknek.

– Valóban nehezebb itt mozgatni, szervezni az embereket. Úgy érzem, nem alakult még ki az a tulajdonosi szemlélet, ami a családi házakban lakóknál. Annyit azért már értünk, hogy a közvetlen környezetet parkosítottuk. A közelmúltban választottuk meg a lakóbizottságokat is, így könnyebben szervezhető a munka, pontosabbak az információk. De sem a tanácstag, sem a lakóbizottságok nem érhetnek el eredményeket egyedül. Az itt élőknek kell együttes erővel dolgozniuk környezetükért.

Polákovics Nándort, a vb-ülések egyik legszenvedélyesebb hozzászólójának ismerik.

– A város vezetése ad a szavunkra, nem marad pusztába kiáltott szó, amit elmondunk. Ehhez persze az is kell, hogy városcentrikussággal képviseljük körzetünk érdekeit is.

1982. szeptember 8.

Épülnek a rendelők

Száz aláírás

Az egészségügyi miniszternek címezték a levelet és mintegy százan írták alá. Arra panaszkodnak benne a város lakói, hogy Érd orvosi ellátása nem kielégítő. Nincsen a városban ortopédiai, urológiai és fülészeti szakrendelés és alkoholelvonó. Akiknek ezeket kell igénybe vennie, rendszeresen Budafokra, illetve Budapest belvárosába kell utazniuk. Állítják még azt is, hogy ezekhez az intézményekhez hely lenne a városban, csak személyzetre és felszerelésre nincs elegendő pénz.

Ami a panasz első részét illeti, valóban igazuk van a levélíróknak: a felsorolt szakrendelésekre tényleg a fővárosba kell menni. Egyelőre.

A teljes körű szakrendelést lehetővé tevő rendelők építését több lépcsőben valósítja meg a város. Elkészült már egy négy munkahelyes rendelő, most alapozzák a következőt, ahol jövő év végére tíz újabb munkahelyet rendezhetnek be. S végül 1985-ben épül meg még egy tizenhét munkahelyes rendelő. Ahogy az épületek elkészülnek, azonnal bekerülnek a felszerelések és a személyzet hiánya sem késleltetheti majd a munka megkezdését.

Ezeket válaszolta a városi tanács a miniszterhez küldött levélre, s ezt az aláíróknak és a többi érintett érdi lakosnak, ha nem is vigasztal, de megnyugtatóként.

1982. szeptember 15.

Startrakész az ófalui klub

– A régi klubba sem jártunk, nem érünk mi rá ilyesmire. Az állatokkal foglalkozunk, ahhoz nem kell előadás, maga tapasztalja ki az ember a tennivalókat. Állatorvos kellene inkább! Ezért aztán én nem is tudom, mire lenne ott szükség. Talán a fiamat érdekelné a KISZ-klub – mondja egy középkorú asszony Ófaluban.

Már beszámoltunk róla, hogy felújították, rendbe tették Ófalu régi nyugdíjasklubját. A művelődési központ dolgozói most azon fáradoznak, hogy a helybelieket érdeklő, vonzó programokkal nyisson a kulturális alcentrum, ahogy most a klubot nevezik. Ezért a népművelők bejárták a környék utcáit, s mintegy ötven családban tették föl a kérdést, mit szeretnének látni, hallani, csinálni az új klubban. A vélemények alapján kívánják összeállítani a végleges programot.

– Az egy füstbarlang volt a cigarettától – mondja egy 77 éves néni –, a fiam is azért nem ment. Pedig kártyázni szeret. Talán most majd ő is járni fog. Egy-két orvosi előadásra én is biztosan elmennék, meg esetleg könyvet kölcsönözni, ha lehetne. Azt nagyon helyesen teszik, ha nem engedik meg ott az ivást.

Sok a horgász

A megkérdezettek ez utóbbi kérdésben két táborra oszlottak. A nők mind állították, nagyon jó, hogy megszűnik az alkoholárúsítás, hiszen kocsmá volt az valójában és nem klub. A férfiak viszont nehezen tudják elképzelni, hogy sör nélkül is lehet kártyázni, sakkozni, beszélgetni.

Ami a foglalkozásokat illeti, elsősorban a gyakorlati jellegű előadások iránt mutatkozott igény. Sokan hallgatnának jogi, orvosi, nevelési témájú előadásokat. A sakkozás, kártyázás lehetősége ugyancsak vonzó. Mint kiderült, hogy vannak, akik hódolnak a horgászat szenvedélyének, ők helyeselték egy horgász kör alakítását, ahol télen összejöhetnek és átadhatják egymásnak tapasztalataikat.

Mindenkit várnak

– Engem talán a nevelési előadások érdekelnének, azokra még a három kicsi mellől is szakítanék időt. Nekik a nyelvtanfolyam is jó lenne, németre talán beíratnánk a nagyobbikat – vélekedik egy fiatalasszony.

A tájékozódás igazolta a szabás-varrás és a német tanfolyam indításának létjogosultságát, de szükségtelennek mutatta a tervezett angol kurzust. Jelenkezett az MHSZ városi vezetősége, hogy szívesen indítana honvédelmi klubot a gyerekeknek.

Lehet jelentkezni

Összeállt tehát a végleges kép, s szeptember végén megkezdik munkájukat a csoportok. Az érdeklődőket szeptember 23-án és 24-én délután 4 és este 8 óra között vár-

ják a klubban, ahol: társastáncre (12–18 éveseknek), kezdő németre és szerb-horvát nyelvtanfolyamra, szabás-varrás tanfolyamra, női kondicionáló tornára, nyugdíjas-klubba, gyermek képzőművész körbe, helytörténeti szakkörbe, MHSZ honvédelmi klubba lehet jelentkezni. És természetesen nyitva áll a klub ajtaja a pusztán beszélgetni, olvasgatni vágyók előtt is.

1982. szeptember 15.

Érettségi találkozó Érden

Az életutak sokfelé ágaznak

Már a tizenötödik tanév is elkezdődött azóta, hogy az érdi Vörösmarty Mihály Gimnázium első kémia-biológia tagozatos – kísérleti – osztálya nekivágott a tanulásnak. Az idén augusztus végén, amikor tízéves érettségi találkozóra gyűltek össze a régi tanteremben, nemcsak *Bencsik Margit* láthatta ismét a nevét régi padjába rajzolva, hanem sok volt osztálytársa is. Húszan jöttek el az egykori iskolába, hogy névsorolvasás után néhány szóval elmondják a többieknek: hol tartanak, mi történt velük az eltelt öt évben, a legutóbbi találkozó óta. Sorra kerültek volt tanáraik is, akik közül hatan ültek most ott a padokban. Mindenki fölállt aztán egy percre, amikor *Takács Mária* neve elhangzott. Az egyik legkedvesebb diáktárs nemrégén – már mint tanár – halálos balesetet szenvedett a nagytétényi iskolában történt robbanásakor. Az ő hangja hiányzott a kórusból, amikor a gimnázium falán levő Vörösmarty-dombormű előtt fölszendült a Szózat jól ismert dallama, s néhány száz színes szegfű került a költő arcába alá.

Akik távol maradtak, nem hallhatták *Pintér Gyuszi* monológját arról, amit az elmúlt évtizedben tapasztalt. Hogy az érdi gimnáziumtól olyan többletet, akkora pluszt kapott az induláshoz, amelynek birtokában bizvást fölvehette a versenyt országos hírű, kiemelt, „elit” középiskolákban végzett ifjakkal. A magas színvonalú oktatás és nevelés sokat jelent neki az életben ma is. És ugyancsak sokat jelentett most ezt hallani volt tanárainak. Többet, mint egy előre eltervezett, hivatalos köszönő beszédet.

A régi falak közt meghitt volt a hangulat – nem a kémiai labor kis főzőpoharaiból kiivott, néhány korty vörös bor hatására lettek párások a szemek. Jót tett az a kis séta, amit az iskolától a bankett színhelyéig tett meg a társaság. A Benta-völgye Mgtsz nagytermében, a szépen terített, fehér abroszos asztaloknál később már egyre vidámabb, oldottabb lett mindenki. Őszintén, nyíltan beszéltek életükről, hétköznapijaikról egymásnak és az újságíróknak is.

Módszertani útmutatás

Tanítani akartam, amióta az eszemet tudom – kezdte „történetét” *Koller Anna*. – Kémiát, de főleg biológiát, ezért jelentkeztem a szakosított gimnáziumi osztályba. Aztán az

egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskolán már a biológia-pedagógia szakot választottam, mai munkám pedig már szinte kizárólag ez utóbbihoz kötődik. Tanár ugyan nem lettem, képtelen voltam megfelelő munkahelyet találni a pályán. Az Országos Pedagógiai Könyvtárban vagyok módszertani munkatárs.

– *Mi a munkája, a szakterülete?*

– Az iskolai könyvtárak koordinálása a megyei központokon keresztül. Amikor néhány év „gyes” után munkába álltam, éppen kezdett felfutni az iskolai könyvtárak támogatása. Felismerték, milyen nagy a jelentősége ezeknek a javarészt régen elhanyagolt, sorsukra hagyott kis gyűjteményeknek. Azóta tantervi feladat a könyvtárhasználatra nevelés az általános iskolákban. És nemcsak az irodalom-, hanem a biológiaórák anyagához kapcsolódó szakmai könyvek felkutatására, forgatására is ösztönzik a tanárok diákjaikat.

– *Tehát még ma is kedvenc tantárgyához húz a szíve?*

– Minek is tagadnám? Szaklapunkba, a Könyv és Nevelésbe rendszeresen írok rövid ismertetőket, recenziókat az élettani kiadványokról, a növény- és állatvilágról szóló művekről. Közben pedig továbbra is csillapíthatatlan a vágyam az iskola, a tanítás, a gyerekek nevelése után.

– *Hiszen saját gyermekei is vannak.*

– Igen, bár még óvodások, így korai lenne oktatni őket. A férjem pedig személyzeti osztályvezető: ő a felnőttekkel foglalkozik. Ezért aztán talán érthető is, hogy egy furcsa hobbi a közös időtöltésünk: a postagalambászat. Amikor már elégünk van kissé az emberekből, ezzel vezetjük le a feszültségeinket. És hétvégeken családotól jövünk anyuékhoz, az érdi kertes házba. Ez bizony pótolhatatlan...

Hangmérnök és oktató

– Ma sem tudom pontosan hogyan lettem hangmérnök, és főállásban oktató a Kandó Kálmán Műszaki Főiskolán – mondja *Tóth András*, az osztály egykori mókamestere. (Nem mintha azóta megfakult volna a humora, jópofasága, ám súlyban alaposan meggyarapodott...) – Elektronikai műszerészként kerültem a főiskolára, pedig a gimnáziumból a Műszaki Egyetemre pályáztam. Aztán elvégeztem egy sor szaktanfolyamot, közelről megismerkedtem a számítógépekkel, ma már ez a szakterületem. Heti tizennyolc órában tanítom is.

– *És a hangmérnökség?*

– Annak külön története van. Már középiskolás koromban vonzódtam a rockzenekarokhoz, jártam le rendszeresen afféle technikussegédként a Korál együtteshez. Később Bojtorjánékhoz csapódtam, és időközben kiderült, hogy a szaktanfolyamjaimról kapott papírok megfelelnek a hangmérnöki minősítéshez. Azóta profiként csinálom, hiszen ezen a szinten már nem is lehet másképp.

– *Ebből a munkából a közönség csak a végeredményt látja és hallja. Milyen a popzenészek világa belülről?*

– Érdekes, színes, változatos, de nagyon kemény, sőt, néha kegyetlen. Nincs biztonság, nagy a konkurencia, és a mosolygós arcok csak a rajongóknak szólnak. A háttérben a pénz az úr, a zenészek a lemezfelvételekért és a külföldi szerződésekért hajtanak, csak üzleti szempontok vezetik többségüket. Ezért aztán nincs lazítás: csak tökéleteset lehet produkálni, különben legközelebb mást állítanak a helyemre. Viszont, ha önszántamból akarnék kilépni ebből a körből, azt nem engednék. Különös, zárt világ ez, de jól érzem magam benne.

– *Mit csinál szabad idejében?*

– Alsom. Családi házam van, kocsim, nyaralóm, de családom nincs. Ilyen életmód mellett aligha bírná ki velem egy feleség. Üdülök a cseh Tátrában vagy a jugoszláv tengerparton, de ott is főleg alsom. Nem tervezem előre a jövőmet, mégis néha elábrándozom az átlagos, nyugodt polgári életéről. Fárasztó utazások, trógerolás, stressz nélkül. Majd egyszer, talán... most még bírom, hát csinálom. Nem a pénzért hajtok, az nem érdekel. Hogy akkor miért? Hm. Miért ne?

A társadalmi munkás

„Kiszezik.” Ezt is mondta magáról a névsorolvasás után. Mit jelent pontosabban ez az újkeletű kifejezés? – kérdezem *Lőczy Editet*, aki az osztály egyik legjobb tanulója volt hajdan.

– A Fővárosi Tanács KISZ-bizottságának szervező titkára vagyok – válaszolja. – Ez persze társadalmi megbízatás. A kényeremet azzal keresem, hogy ellenőrzöm a kenyereket.

– *S ez mit jelent?*

– A Fővárosi Élelmiszerellenőrző és Vegyvizsgáló Intézet csoportvezető vegyész-mérnöke vagyok. A sütőipari termékek tartoznak a munkaterületemhez, tehát a kenyér és az egyéb pékáruk. Amelyeknek a minősége miatt vásárlóként is bosszankodom eleget, de szakemberként is ismerem a másik oldalt, a problémák okait. Bár a szállítás és az elosztás szintén sok hibaforrást jelent, ez már nem az én „asztalom”.

– *Beszéljünk most inkább a társadalmi munkájáról. Hogyan lett KISZ-vezető?*

– Érdekes, hogy a középiskolában szinte alig volt KISZ-élet, a Műszaki Egyetemen pedig olyan sodrású társadalmi tevékenység zajlott, hogy egészen magával ragadott. Ifjúsági klub, sportélet, politikai kör, izgalmas viták, híres vendégek, értelmes és klassz rendezvények... És a tanárok is felnőtt emberként, kollégaként „kezelték” minket. Jobbnál jobb bulik vonzottak hetente többször is, akarva sem vonhattam ki magam ezekből. Aztán amióta a munkahelyemre kerültem, egészen másfajta közeg vesz körül, de a lelkesedés, a közéleti érdeklődés még mindig elég nagy mozgósító erő bennem. A lendület tovább tart, ettől vagyok ennek a kiemelt, félezernél több tagot számláló ifjúsági szervezetnek a helyettes vezetője.

– *Manapság a huszonévesek inkább különmunkát, mellékes pénzforrást, plusz jövedelmet keresnek szabad idejükben.*

– Engem érdekel az emberekkel való foglalkozás, szívesebben fordítom erre az energiámat. Nem keveslem a fizetésemet, ellakom itt Érden az édesanyámnál, ingázom naponta Pestre. Amikor letelik a munkaidőm, úgyis zsúfoltak a buszok, hát inkább még bent maradok néhány órára. Talán jövőre elvégzek egy német nyelvtanfolyamot, utána vállalom szakmai fordítást, de azt is elsősorban azért, mert érdekel a munkám. Van azért utánpótlás az ifjúsági politikai életben is. Ha eljön az ideje, nyugodtan adom majd át a stafétabotot.

1982. szeptember 18.

Városukért dolgoztak

Huszonnégy órából áll a nap

Társadalmunk mindent megtesz azért, hogy az ország cigánylakossága minél könnyebben beilleszkedjen, hogy egészséges környezetben éljen, hogy szakítani tudjon a régi életformával. Ez a folyamat sok ellentmondástól terhes. Ismerünk jó és rossz példákat szép számmal. Tudunk kudarcba fulladt akciókról, elhamarkodott intézkedésekről, a változást nehezítő szemléletről. Ám sok az ellenpélda is. Akikben megvan az életformaváltozás igénye, ahhoz ezek megtalálhatják a lehetőséget, a segítséget és a támogatást is.

A mamácska története

Ma nem kuriózum, ha egy cigánycsalád maga építette korszerű családi házban él. Egyre többen tanulnak szakmát, végeznek magasabb iskolát. Nagyobb hatású az ő példájuk, ha a változás nem is megy végbe egyik napról a másikra. Segítségre, támogatásra, meggyőzésre is szükségük lesz még sokáig. Ebben *Kovácsné Mészöly Éva*, a költségvetési üzem cigányfelfelőse a szakember.

– Nálunk húszan-huszonöten dolgoznak rendszeresen. Még nagyon erősen kötődnek a régi életformához, még a hagyományos ruhájuktól is nehezen válnak meg. Nagy eredménynek tarthatjuk, hogy már az asszonyok is eljárnak dolgozni. Komolyan veszik a munkát, többet is keresnek, mint a férfiak. A lehetőségekhez mérten az üzem is segíti őket a jobb lakáskörülmények megteremtésében téglával, de más építési anyaggal is.

Kovács Istvánné jó kedélyű, szókimondó asszony, egyenesen, néha nyersen kimondja véleményét.

– Azt hiszem, éppen ezért tudok szót érteni velük. Köntörfalazással semmire sem mennék. Alkalmazkodni kell a szokásaikhoz, így könnyebben a bizalmukba fogadnak. Néha a keményebb hangra is szükség van. Én vagyok a mamácska, így kiabálnak utánam az utcán is.

– Ez a kapcsolat természetesen nem egyik napról a másikra alakult ki, idő kellett hozzá. Annak idején alakult a tanács mellett egy cigánybizottság, *Kovács Istvánné* abban is tevékenyen dolgozott. Azután, amikor egyre többen helyezkedtek el a költségvetési üzemnél, kellett valaki, aki kézben tartja dolgaikat, aki foglalkozik velük.

A második család

– Volt némi tapasztalatom. Nehéz feladat ez, de egyáltalán nem hálátlan munka, ragaszkodásuknak, szeretetüknek rengeteg jelét adják. Hálásak a jó szóért, a segítségért. Ha látnak az utcán sok csomaggal menni, a fiatal lányok kiveszik a kezemből, segítenek. Amikor beteg voltam, jöttek meglátogatni. Nem régen egy lakodalomba is meghívtak. Otthon mondják is, hogy ők a második családom.

Számtalan kisebb-nagyobb ügy elintézésében áll mellettük tanáccsal, konkrét segítséggel. Kapcsolatot tart a hivatásos pártfogókkal, az egyik családnak felújítási kölcsönt segített szerezni. Neki kell ellenőriznie, mire költik a pénzt. Elmegy az asszonyokkal bútort vásárolni, vagy ruhát a gyerekeknek.

– Nagy gondunk, hogy a nálunk dolgozók háromnegyed része analfabéta. Volt már, hogy jelentkeztek a dolgozók iskolájába, de a legtöbben tovább nem jutottak ennél. Ugyanakkor van egy fiú, a Gyuszi, aki elvégezte a nyolc osztályt és most szakmát szeretne tanulni. Neki kell most segíteni, megvan a képessége és a szorgalma is a tanuláshoz.

Emellett az egész embert kívánó munka mellett még másra is jut ideje *Kovács Istvánnénak*. Ahogy az üzemben ő a mamácska, úgy az 5. számú iskolában ő a *Kovács* anyuka, akire mindig lehet számítani. Tizenhárom éve dolgozik a szülői munkaközösségben. Korábban, elnökhelyettesként, most, elnökként. Ez még nem minden. Nevetve mondja:

– Jaj, azt ki ne felejtse, hogy itt az irodában szocialista brigádot is alakítottunk, idén értük el a szocialista címet.

S ki lehetne az *Ybl Miklós* szocialista brigád vezetője, mint *Kovács Istvánné*. Nem is értem, hogyan juthat minderre ideje? A kérdésre azonnal kész a tömör válasz.

– Tudja, a nap huszonnégy órából áll.

1982. szeptember 22.

Új áruházak, magasabb színvonal

Kereskedőigéret a vevő javára

Van-e elég üzlet, s milyen az áruválaszték? Olyan kérdések ezek, amelyek mindenkit közvetlenül érdekelnek. Senki számára nem közömbös, mennyit kell gyalogolnia vagy utaznia a legközelebbi élelmiszerüzletig, mennyit kell ott sorban állni és főleg mit lehet kapni? A nagyobb értékű, tartós fogyasztási cikkeket is szívesebben vásárolják meg az emberek lakóhelyükön, még ha csak húsz kilométerre is van a főváros.

Konténerboltok

Érden nem rózsás a helyzet, sok a jogos panasz. Nem véletlen, hogy egyszerre három áruház építkezésén dolgoznak. Bár ez a gondoknak csak egy részét oldja meg, mivel ezek a város középpontjában lesznek. A legnagyobb problémát a külső területek ellátása jelenti. Érdliget déli részéről például kétszázötven aláírással küldtek levelet a tanácshoz, mert megszűnt a környék egyetlen maszek élelmiszerüzlete is. Hasonló helyzetben vannak a Budafoki és az Aranyosi út közötti területen élők, vagy azok, akik az M7-esen túl laknak és a X. kerület lakói is. Parkváros ellátása sem zökkenőmentes. Az igények sokkal gyorsabban nőnek a fejlesztési lehetőségeknél, a tanács nem tudja azzal biztatni a lakosságot, hogy ott is új boltot, üzletet építenek.

Nem azt jelenti ez, hogy nem keresik a megoldást. Támogatják például a magán-kiskereskedelmet, szorgalmazzák új boltok nyitását. Ehhez a lehetőségekhez mérten biztosítják a műszaki és kereskedelmi szempontból alkalmas közterületet is. Bár gyakran ez is akadályokba ütközik. Pályázatot hirdettek például úgynevezett konténerboltok nyitására. Ezek a könnyűszerkezetes, 30-40 négyzetméter alapterületű helyiségek alkalmasak különböző üzletek és szolgáltató műhelyek kialakítására és megoldanak a legrosszabbul ellátott területek gondjait. A Hazafias Népfront segítségével mérik föl, hol, milyen jellegű boltra lenne a legnagyobb igény, s számba veszik az esetleges jelentkezőket is.

ABC-bírálat

Természetesen a városellátást nem a maszekokra alapozzák. A város kereskedelmi ellátásában jelentős szerepe van a Budai járási Áfésznek. Több boltot üzemeltetnek a városban, az ő kezelésükben lesz a novemberre elkészülő új áruház is. Idén az első félévben például több mint 23 millió forint forgalmat bonyolítottak le. Bár ez bizonyosan alatta marad a lehetőségeknek, mert munkájukat gyakran éri bírálat. S hogy ennek alapja is van, azt bizonyítja az áfésznek a kereskedelmi bizottság – s később a tanácsülés –, elé terjesztett önkritikus beszámolója. A legtöbb kifogás a parkvárosi ABC-áruház munkája ellen merül fel. A szövetkezet szakemberei is tudják, hogy az üzlet eladótere nem felel meg a követelményeknek, hogy nem kielégítő az áruválaszték zöldségből, gyümölcsből és gyakran tőkehúsból sem. Azt már a környéken lakók és az ABC-ben vásárlók panaszolják, hogy sokszor szombaton már kilenc órákor sem kapni kenyeret, hogy az árukészlet 40-50 százalékát a szeszes ital teszi ki. Mindez árubeszerzési, kereskedelemszervezési hiányosságokra utal. Hanyagságot, nemtörődömséget takar viszont az, hogy gyakran pontatlanul nyit az áruház, zárás előtt már negyedórával kinézik a vásárlókat, hogy az élelmiszer tárolására használt pultok ragadnak a kosztól. A kereskedelmi bizottság ülésének egyik főlshózlalója azzal zárta panaszainak felsorolását, hogy az új áruházzal remélhetőleg új színvonal is jellemzi majd az áfész munkáját.

Profilírozott üzlet

Az új áruházra vonatkozó adatok biztatók. Nyitáskor 38 millió forintos készlettel várják a vásárlókat, ebből tíz és fél millió az élelmiszer- és háztartási cikk. A szövetkezetnek megvan arra a lehetősége, hogy ezt az átlagos készletet hosszú távon is tartani tudja, bár most olyan időszakot élünk – ahogyan az Áfész elnöke megfogalmazta –, amikor beszerezni nehezebb, mint eladni. Változás várható a parkvárosi ABC-áruházban is. Kialakítják az üzlet megfelelő profilját, s felszámolják a többi hiányosságot is. Újításnak számít, hogy jövőre minden üzletükben fölvásárolják a kistermelők áruját, az új áruházban is. Szeretnének létrehozni a városban egy gyümölcstermelő szakcsoportot is.

1982. szeptember 22.

Kísérleti tanítás

Nyelvoktatás az óvodában

Köztudott, hogy a nyelvtanulást nem lehet elég korán kezdeni. Az utóbbi években egyre több iskolában vezetnek be már az alsó tagozatban is a nyelvórákat. Állandóan keresik az új, hatékonyabb nyelvoktatási módszereket.

Érden a 4. számú óvodában szándékoznak kísérleti orosznyelv-oktatást bevezetni. A fakultatív foglalkozáson a gyerekek játékos formában ismerkedhetnek az orosz nyelv alapjaival, magával a nyelvtanulással. Természetesen nem azt jelenti ez, hogy oroszul tökéletesen beszélő gyerekek hagyják majd el az intézményt, de a további tanulást megkönnyítő alapokat kapnak.

1982. szeptember 22.

Rossz időben is jó hangulat

Érdemes már a téli sportokra gondolni

Hirtelen ért véget a kellemes nyárutó: a derűs, napsütéses időt szemerkélő eső, csípős szél váltotta föl. Ez alaposan elkedvtelenítette a hétvégi családi sport- és honvédelmi nap szervezőit is, hiszen az elképzelt programok egy részét tető alá kellett menekíteni az eső elől.

A szép számmal összegyűlt gyerekeket és szülőket azonban ez mit sem zavarta. Az érldligeti iskolában tíz gyerek foglalt helyet a sakktábla mellett, hogy megmérkőzzön Czakó László I. osztályú sakkozóval, a városi sportegyesület sakkszakosztályának vezetőjével. Akinak nem jutott hely a sakkszimultánban, a tornatermet kereste fel. Itt küzdöttek a kispályás labdarúgás bajnokai, majd ügyességi versenyekben bizonyíthatta mindenki labdaérzékének kiválóságát.

A javuló idő a ligeti strand kicsit vizes, de kellemesen üde zöld pázsitjára is kicsalógatta a sportkedvelőket. Lelkes szurkolótábor biztatta a fiú és leány futóverseny résztvevőit. A legnagyobb sikert azonban a családi futóverseny aratta.

Helyszíni tudósítás

A gyerekek tucatjai látogatták az MHSZ kiállítási sátrait: természetesen a fegyvereket csodálták meg a legtöbben.

A rádiós szakkör összeköttetést teremtett az iskolával is, így a szünet nélkül folyó kispályás bajnokság híreiről folyamatosan értesülhettek a szabadidő játékok résztvevői is.

A Hazafias Népfront városi bizottságának és az MHSZ városi vezetőségének kezdeményezése szép sikert aratott. A szabadidő eltöltésének egy új lehetséges változata kínálkozott ezzel a programmal.

S talán nem korai szólni a téli sportok megszervezésének városi lehetőségeiről. Hiszen Óváros és Parkváros domboldalai, havas lejtői igazi szánkóparadicsomot ígérnek, az iskolák udvarai kitűnő jégpályákat, sőt a parkvárosi iskola egész kis jégstadiont.

Közös élmény

Már most érdemes a télre gondolniuk a szervezőknek, sportolni szerető fiataloknak és idősebbeknek.

1982. szeptember 29.

Közlekedés- és városfejlesztés

A városi tanács végrehajtó bizottsága legutóbbi ülésén is sokakat érintő kérdésekről tárgyalt. A közlekedés helyzete és a városközpont részletes rendezési terve minden érdi lakost foglalkoztat, a döntések szinte mindenkit érintenek.

Hogy az autóbusz-közlekedés mennyire befolyásolja a helybeliek életét, azt nem szükséges különösebben hangsúlyozni. A város lakosságának kétharmada eljár dolgozni a településről, a Volán autóbuszai naponta 14 ezer embert visznek el a városból és ugyanannyit hoznak vissza. Mindennap mintegy öt és fél ezren utaznak a helyi járatokon is. Számolni kell a környező települések – Százhalombatta, Tárnok, Sósút, Pusztazámor – átmenő forgalmával is. Mindez nem kis feladatot ró a Volán 20. számú Vállalatára, illetve annak érdi önálló főnökségére.

Reggeli zsúfoltság

A fenti feladatok teljesítéséhez 69 darab autóbusz áll rendelkezésre, egy-egy kocsi naponta átlagosan 350 kilométert fut. A megyei autóbusz pályaudvarok közül az érdi a legnagyobb a napi forgalom, 28-30 ezer ember fordul meg itt. Ehhez azonban nem

a legjobb műszaki állapotú járművei vannak a főnökségnek. Súlyosbítja a gondokat, hogy hosszú ideje húzódik az érdi telephely és műszaki állomás építése, ahol megfelelő körülmények között lehetne tárolni és karbantartani a buszokat. Várhatóan – több határidő módosítás után – 1983 áprilisában birtokba vehetik a telephelyet.

A reggeli csúcsidőben az autóbuszok olyan sűrűn követik egymást, hogy a legkisebb forgalmi akadály miatt néhány megálló után több kocsi is utoléri egymást. Ennek természetes következménye, hogy míg az első buszon mozdulni sem lehet, a következők szinte üresek. A zsúfoltsághoz hozzájárul az is, hogy a fővárosi munkahelyek lépcsőzetes munkakezdése Érden már nem érezhető, a csúcsok lökésszerűen jelentkeznek. A forgalom gyorsítása, illetve a zsúfoltság csökkentése érdekében a buszok elkerülik a sorompós utakat, a parkvárosi oldalon pedig csuklós járműveket állítottak be. A menetidő csökkenését szolgálta a becsületkasszás rendszer is, vagyis, hogy a bérlettel utazók minden ajtón felszállhattak. Sajnos, a visszaélések száma alaposan megnövekedett.

A szolgáltatás színvonala

S ha már a pénzről van szó, meg kell említeni a tarifaemelkedés hatásait is. Az első hetek statisztikája szerint nem csökkent a bérletes utazók száma, bár sokan csak rövidebb szakaszra váltották meg az utazási igazolványt. A készpénzzel fizető utasoknak a száma viszont erősen csökkent, mintegy 25-30 százalékkal. Még a helyi járatokon is 10 ezer darabbal kevesebb jegyet adtak el az első két hétben, pedig itt nem emelkedett a viteldíj. Nagyobb lett viszont a forgalom azokon a járatokon, amelyek a BKV-kékbuszokhoz csatlakoznak. A vállalatnak az áremelkedés hasznát semmiképpen nem jelent. Eddig évi nyolcvanmillió forint ártámogatással tudtak gazdaságosan működni. Mint az egész ágazatban, itt is az állami támogatás csökken a tarifa növekedésével.

Törekszik a Volán az utasok színvonalasabb kiszolgálására. Vonatkozik ez elsősorban a pontosságra, a gyorsaságra, a tisztaságra és a gépkocsivezetők magatartására is. Ehhez azonban a város segítségére is szüksége van a Volánnak, sok helyen gondot okoz ugyanis a megállók kiépítése, a buszvárók fölállítása és ezek takarítása. A belterületeken mindez tanácsai feladat. A vállalat tervezi csuklós buszok beállítását a város diósi oldalán is.

Tervek közszemlén

A végrehajtó bizottság megtárgyalta és elfogadta a városközpont részletes rendezési tervét. A résztvevők megismerkedhettek a hosszú távú terv elképzeléseivel, amely egy korszerű, az adottságokhoz alkalmazkodó belváros jövőképe. Az elkövetkezendő időszakban a terveket iskolákban, közintézményekben a lakosság is megtekintheti majd. Ez annál is fontosabb, mivel az elfogadott terv birtokában pontosabban kirajzolódnak az építési tilalom alá eső területek.

A terv részletes ismertetésére lapunkban is visszatérünk.

1982. szeptember 29.

Fodrászat, kozmetika

Új szolgáltatóház

Érdligeten, a Balatoni út és a Pipacs utca sarkán megnyitották a Dél-budai Járási Szolgáltató Szövetkezet szolgáltatóházát. Férfi- és női fodrászat, valamint kozmetikai szalon kapott helyet az épületben. Négy férfi-, hat női fodrász és két kozmetikus dolgozik itt.

Az építési költség megközelítően 3 millió forint. A 96 négyzetméteres épület az ÉGSZÖV konténerlemeiből készült. A barna és fehér összhangja, az óriási ablakok látványossá teszik az új létesítményt.

1982. október 3.

Postánkból – Nincs elég kenyér

„Annyi rossz ügy gyűlt össze” – írja özvegy *Bognár Gézáné* olvasónk, hogy kénytelen hozzánk fordulni és szóvá tenni észrevételeit, hátha mi tudnánk segíteni.

Az első gondja a szabad szombat. Ezeken a napokon nem nyit ki az autóbusz pályaudvarnál levő tejbolt, s délutánra az összes élelmiszerbolt bezár.

Bár az sem jobb, ha nyitva vannak, panaszkolja tovább olvasónk. A kenyérgyár üzlete nyitva tart ugyan délután három óráig, de kenyeret már fél tizenkettőkor nem lehet kapni. Szerinte azért nem, mert sokan hús, harminc, esetleg száz kenyeret is elvisznek. S állítólag előfordult már az is, hogy az utolsó három friss kenyeret, nem annak adták oda, aki csak egy darabot akart vásárolni, hanem annak, aki már 20 darab kenyérral visszalépett az ajtóból és még elkérte a maradék hármat is.

Más jellegű panaszai is vannak levélíróknak. Az alsó érdi vasútállomás női mosdójába a szemben levő bisztróból rendszeresen bejárnak a férfiak. S nemcsak bejárnak, de rendszeresen fenyegetik is a nőket. Olvasónk joggal tartja felháborítónak és tarthatatlannak a helyzetet.

S végül egy jelzés az illetékeseknek: a gimnázium előtti járdaszakaszt olyan rosszul csinálták meg, hogy a legkisebb eső után az ott összegyűlt víz bokán felül ér. S nemcsak a gimnázium diákjai, hanem a szemben levő óvoda apróságai is sűrűn járnak arra, s a jókora tócsát csak a meglehetősen forgalmas úttesten lehet elkerülni. A közelgő télre, a csúszásveszélyre gondolva kéri olvasónk, jó lenne még időben kijavítani a járdát.

*

Az üzletek nyitvatartásával kapcsolatban a városi tanács termelés-ellátás felügyeleti osztályán érdeklődtünk, s megtudtuk, hogy az üzletek nyitvatartását szabályozó rendelkezések szerint az élelmiszerüzleteknek vagy szombaton, vagy hétfőn kell nyitva tartaniuk. A szóban forgó tejbolt valóban nem árusít szombaton, de hétfőn igen. A mellette levő ABC-áruház viszont szombat reggel hat órától délután háromig van nyitva. Az ugyanott levő Pelikán bisztróban viszont három óra után is árusítanak kenyeret és tejet.

A tanács illetékeseitől ígéretet kaptunk, hogy megvizsgálják, miért nincsen elég kenyér szombatonként a gyár boltjában. Mert itt ez látszik alapvető problémának, s nem az, ki mennyi kenyeret visz el, hiszen a vásárlás nálunk nincs korlátozva.

Levélírónk többi – ugyancsak jogos észrevételére – még visszatérünk lapunkban.
1982. október 6.

Keresik a munkát, a megoldást

Sorozatunk a végéhez ért. Kis portréinkban arcokat villantottunk föl, olyan embereket mutattunk be, akik napi munkájukon, kötelességükön túl, tettek valamit lakóhelyükért, szűkebb környezetükért. Akik városukért dolgoztak. Ők az átlagosnál többet vállaltak, ez fejeződik ki abban az elismerésben is, amit társadalmi munkájukért kaptak a várostól.

Természetesen az elismerés nemcsak azé a tizenegynéhány emberé, hiszen azt a tetemes mennyiségű munkát nem egyedül végezték. Azt a forintösszegben is kifejezhető gyarapodást az egész város lakosságának összefogása eredményezte. Sok ezren fogtak szerszámot, áldoztak szabad idejükből, hogy kevesebb legyen a sártól járhatatlan út, járda, hogy szépüljenek a zöldterületek, hogy korszerűbbek, jobban felszereltek legyenek az iskolák.

Ilyen eredményeket persze csak szervezett összefogással lehet elérni. S talán ebben emelkedtek ki a sorozatunkban szereplők. Ők voltak azok, akik mozgósítani, ösztönözni tudtak, saját munkájukkal mutatva példát. S nem utolsósorban ők azok, akik érzékenyebben reagálnak a problémákra, előbb látják meg a tennivalókat, s keresik a megoldás lehetőségeit.

Sorozatunk zárásaként az utolsóként bemutatkozók is ilyenek.

Bejáró lokálpatrióta

Bozsér József a Volán érdi főnökségén dolgozik, az éjszakai műszak szerelő csoportvezetője. Jól ismerik Érden és a Március 15. szocialista brigádot, amelynek tagja. Ha társadalmi munkáról van szó, ők biztosan benne vannak.

– Az elsők között voltunk például a járdaépítésben, amikor várossá lettünk. Parkvárosban háromszorosan teljesítettük túl a tervezett mennyiséget. De részt veszünk a város parkosításában is. Munkánk fontos területe a mentőállomás építése. Talán eljutunk végre odáig, hogy valóban megépíthetjük a kerítést. Brigádunk vállalta az érdligeti március 15-i emlékmű rendbe tételét, parkosítását. Azóta is rendszeresen gondozzuk. Az egy üzem – egy utca akcióban az Ágnes utca jutott nekünk, talán az egyik leghoszabb Érden. S a legutóbbi vállalat: a művelődési házban mi szereltük ki a székeket a nagyteremből és mi tesszük majd vissza.

S mindezt a munkát állandó éjszakai műszak mellett végzik. Nemcsak szabad idejüket, családi programjaikat áldozzák föl, hanem sokszor a pihenés óráiból is le-lecsípnek városukért.

Városukért? Ez *Bozsér József* esetében nem is egészen igaz. Ő úgy mondja, „amikor várossá lettünk”. S ha úgy mondja, úgy is érzi nyilván. Pedig Diósdon lakik, onnan jár ide naponta. Mégis sajátjának érzi Érdet, legalább annyira, mint az itt élők. Tagja a városi pártbizottságnak is.

– Diósdon is van társadalmi munka, ott is számítanak rám. De én Érdet is otthonomnak érzem, hiszen 1976. óta itt dolgozom. Természetesnek tartom, hogy teszek, amit tudok. Talán egyszer majd még helybeli lakos is leszek.

Parkváros gondjai

A parkvárosi 8. számú iskolánál éppen társadalmi munka van ezen a szombaton. *Paragi Béla* miattam maradt távol, egyébként nem szokott hiányozni, sőt a körzeti népfrontbizottság tagjaként a munkák fő szervezői közé tartozik. S van mire mozgósítania, az M7-es autópályán túli területen laknak. Ennek a résznek van gondja bőven.

– Tíz éve költöztünk ide Soltvadkertről, nagyon megtetszett a hely, megtelepedtünk. Lassan teljesen kész lesz a házunk is.

A környék legégetőbb gondjait röviden össze lehet foglalni: járda, út, víz.

– A közutak sem jók. Az egyikén sokáig kint volt a KÖJÁL táblája, hogy egészségre ártalmas. Egyszer a tábla eltűnt, az emberek isszák a vizet. Újból meg kellene vizsgálni. Azt már sikerült elérnünk, hogy aki igényli, annak – pénzért természetesen – a tanács szállít lajtkocsikban. Ígérték, hogy talán 1984-re lesz vezetékes víz. Hogy aztán sorra kerülünk-e?

A járda- és útépítésben itt is szívesen vesz részt a lakosság, bár nehezebb a helyzet, mint másutt, mert az üdülők nem mindig vállalkoznak a munkára. Az itt élőknek azonban nem közömbös Parkváros fejlődése. *Paragi Béla* hosszan sorolja a még megoldásra váró feladatokat.

– Szemétgyűjtő konténerek kellenének, legalább oda, ahonnan a gépkocsi el tudja szállítani. Ha építési törmeléket szerezhetnénk, legalább egy-két utcában elteríthetnénk. A környéken élő kerttulajdonosok, kistermelők nagyon igényelnének egy olyan területet, ahol eladhatnák néhány kosár gyümölcsüket. Így az asszonyoknak sem kellene mindenért beutazniuk Érdre. Most az ABC előtt árulnak, de ott a hely sem elegendő és nem is engedélyezik az árusítást. Sorolhatnám még sokáig a kívánságokat. Természetesen nem azzal a céllal, hogy mindent készen várunk. Ha lehetőséget kapunk, a saját érdekünkért szívesen dolgozunk.

1982. október 6.

Az állattartás szabályozása

Sokoldalú mérlegelés

Az állattartás jövőjével foglalkozó tanácsrendelet tervezete vitájától írt cikkünk végén azt a következtetést vontuk le, hogy mindenki egyetért abban: ahol a születendő jogszabály nem tiltja és a higiénias feltételeket megteremtik, lehessen tehenet, sertést, aprójószágot tartani. Ebből következik, hogy lesznek a városnak olyan részei, ahol engedély sem kell az állattartáshoz, másutt kérni kell a dokumentumot, ismét más helyeken szigorúan vétőz a hatóság.

Falu ez még...

Félrevezetnénk azonban az olvasóinkat, ha nem írnánk meg: akadnak szélsőséges vélemények. Azt mondják például egyesek, hogy a település hiába kapott városi rangot, megmaradt falunak, tehát nem szabadna, hogy vita tárgyát képezze az állattartás engedélyezésének vagy tiltásának kérdése. Az érvelés így lemeztelenítve hamis. Azt mindenki tudja, hogy az úthálózat hossza, az ellátás színvonala, egyes helyeken a rendezettség valóban nem éri el az öreg városok szintjét, a fejlődés üteme azonban máris gyors s egyre gyorsabb. Az, hogy a főútvonalak mellől eltűnjenek a szénakazlak, a pajták és ólak, éppen azt a célt szolgálják, hogy Érd nemcsak lakosságának számával, hanem más területeken is felzárkózzon a nagy múltú településekhez.

Miért kiáltották ki várossá addig, míg ennek minden feltétele nem volt meg? Megint csak azt kell mondjuk, hogy apolitikus az érvelés. Ha az illetékesek arra várnak, hogy a nagyközség a kategóriájának megfelelő pénzüsszezből várossá fejlődik – akkor talán még unokáink is faluban laktának. Most tehát arra kell törekedni, hogy az adott lehetőséget megragadva minél gyorsabban eltüntessük a lemaradást.

Talpon maradnak

Vannak, akik az amúgy sem a városokban megszokott színvonalú ellátás minőségének romlását jósolják, mert úgymond: a Benta Völgye Tsz húsüzemének léte is veszélyben forog. Megkérdeztük *Dékány István* elnököt, hogy ő hogy látja a dolgot. Véleménye dióhéjban fogalmazva az, hogy – mint eddig tették – növelik a vidéki háztájkák számát. Az Érdről behozott sertések már most sem elegendők a húsüzem biztonságos működéséhez. Ha az ellátásért aggodók gondolatát végigvisszük, abból az következne, hogy a főváros állna legrosszabbul az élelmiszerek dolgában, hiszen az egy főre jutó hústermelés itt a legkisebb. Azonban még az sem törvényszerű, hogy Érd csökkennie kell a jószágállománynak. A rendelet ugyanis – megírtuk – azoknak, akik élethivatásként foglalkoznak állattartással, s három év múltával befejezni kényszerülnek azt, ha kéri, megfelelő helyet kapnak tevékenységük gyakorlásához. Persze a Benta völgye tagsága is tudja, hogy a szállítás növelni fogja a ráfordításokat, s a szervezés is nehezebb távolra, mint helyben.

Változó arányok

Érd utóbbi évtizedének története világosan bizonyítja, hogy a lakosság egyre nagyobb hányada él az iparból és a szolgáltatásokból. Most az urbanizálódás felgyorsulásával várható, hogy az arányok egyre jobban eltolódnak. Csökken azoknak a száma, akik csak mezőgazdasági munkával keresik kenyerüket. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a háztáji gazdaságok eltűnése is kívánatos volna. A tanácsrendelet is azért készül ennyi körültekintéssel, hogy biztosítsa a törvényes kereteket a kétlakisághoz. Nem baj az például, sőt, kívánatos, ha a Mezőgép hegesztője, vagy szerelője kiegészíti a jövedelmét, s a családja szükségleteinek egy részét megtermeli. Érd sokáig lesz még átmenet – a lakosság életmódját illetően is – a falu és a város között. A tendencia azonban az arányok eltolódása a városiasodás felé. Tudomásul kell venni, hogy a település funkciója lassan megváltozik. Az országos feladatok megoldásában a községek és falvak munkamegosztásban vesznek részt. Érdnek nem az a dolga, mint harminc évvel ezelőtt volt...

1982. október 7.

Jelképnek maradt ott a régi

Új otthonba költöztek a könyvek

Volt egy időszak, amikor a szakemberek a magyar könyvtárügy föllendülését, az ellátási hiányosságok felszámolását a bibliobusztól várták. Erről írtunk múlt heti cikkünkben, melyben arról is szó esett: a könyvtárbusz csak kiegészítheti, de nem helyettesítheti a jól kiépített könyvtárat. Most Érd új bibliotékájába látogattunk.

A Hivatalnok utcában, két oldalra figyelve kerestem, mégis elmentem előtte. Végül egy járókelőtől kérdeztem meg, hol található a könyvtár? Ahogy közeledtem, nőtt a csalódásom. Ez egy öreg családi ház! Aztán egy tábláról ezt olvastam: Könyvtár a hátsó épületben! Ám amikor néhány lépés után megpillantottam, már ujjongtam magamban, mert az első pillanat benyomásai egyeztek a hallottakkal, valóban gyönyörű látvány. Formatervezett, csupa ablak, világos, színes, modern. Mellette a régi, mintha jelképnek maradt volna ott.

A könyvtár vezetője *Vögronics Lászlóné*:

– Hárommillió kétszázezer forintba került az épület, egymillióba a berendezés. Az Országos Közművelődési Tanács majdnem a felét adta, a megye százezerrel járult hozzá, s itt, helyben teremtettük elő a többi pénzt. A kölcsönző tér 250, az épület 350 négyzetméter alapterületű. Csak megjegyzem, a régi az egyharmada sem volt. Egy év alatt emelte a költségvetési üzemünk, az IPARTERV mérnökének, *Sebestyén István*-nak tervei alapján. A papírra vetett elképzeléseket megnézték, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ szakemberei jóváhagyták. Az épület elrendezése ésszerű, a funkciójának tökéletesen megfelel.

Lássuk a medvét!

A régi családi ház, amely a nemes szolgálatot eddig ellátta, most gyermekkönyvtár lett. Már nincs olvasó- és feldolgozó terme, de az apróságoknak azért otthona lehet. A városi zenei könyvtárat a tanács régi épületében helyezik el.

Lássuk a medvét – követelheti joggal az olvasó. – Mert mindez szép, de a lényeg mégis a könyv. Nyolcvanezer kötet van belőle. Nem egészen két mű jut egy lakosra. Első hallásra nagyon kevésnek tűnik. Így is van. Érden azonban a negyvenkétezer lakosból csak 3 ezer 680 a beiratkozott olvasó. Ha azt számítjuk, hogy hatvanezren tartózkodnak itt huzamosan, leírhatjuk: minden tizenegyedik ember váltott belépőjegyet. Elszomorító.

Nyolc általános és két közép fokú iskola van a városban. A pedagógusok száma majdnem kétezer. A számokkal nem öncélúan játszunk, azt sem állítjuk, hogy csak az olvas, aki beiratkozott a könyvtárba. A statisztikák azonban mutatnak egyet, s más. Például azt, hogy a parkvárosi lakók között alig van, aki olvasójegyet váltott.

– Iszonyúan nehéz előrelépni – mondja *Vogronics Lászlóné*. Sok család most telepszik le, most vásárolja a berendezéseket, ezek az emberek sokat dolgoznak, kevés az idejük. Én elfogadom, hogy az elsődleges javak az értéksorrendben megelőzik a kultúrát. De azt is pontosan tudom, hogy nem csak anyagi kérdéstről van szó, hanem arról is, hogy ki mennyire igényes. Nem várok csodákat az új könyvtártól sem. Számításba vettük, hogy minden reggel 18 ezer ember indul dolgozni a fővárosba. A fiatalok olvasóvá neveléséhez azonban megteremtődtek a kedvező feltételek. S nekünk kötelességünk megragadni a lehetőséget.

Csak két hete

Egyetlen bibliotéka – bármilyen szép és vonzó is – csak fókusza lehet a közművelődési tevékenységnek. A hatást ez esetben a könyvtár tizenegy fiókjának és egy mozgókönyvtárának adja át. Öt általános iskola könyvvállományát is *Vogronics Lászlónéék* gyarapítják. A pedagógiai és ifjúsági irodalom szaporítására helyezik a hangsúlyt. Évi 220 ezer forintjuk van a vásárlásra. A helyi sajátosságokat figyelembe véve választanak a kötetek közül újakat.

Még csak két hete rendezték be Téka bútorokkal az új otthonukat, de már vendégük volt *Csuka Zoltán* és *Balázs Dénes*. Később lesz a hivatalos megnyitó, de a kölcsönzést már elkezdték. Előadói estre várják *Koncz Gábort*, zajlanak a szakmai előadások, a tanulók rendhagyó irodalmi órái. Könyvkötészeti kiállítást rendeztek, s évek óta hagyomány itt a szocialista brigádok vetélkedője. A munkájukat most az *Arany János*-évforduló határozza meg.

Bevezették a vasárnapi nyitvatartást. A nyolcas számú iskola igazgatójával karöltve kieszelték, hogy Magyarország különböző tájegységeiről vetítenek azoknak a gyermekeknek, akik onnan költöztek Érdre. Mert Érd nagy kohó: a sokfelől összesereglett emberek ezután fognak idevalósíva válni.

Apró lépésekkel

Észre sem vettük, hogy két órája beszélgetünk. Minden szálról egy csomópontba fut a gondolat. Sok-sok olvasót kell nevelni! Apró lépések vezetnek a nagy célhoz. Eddig például nem volt mindig zavartalan a könyvtár és a művelődési központ együttműködése. Az iskolákkal van szerződés, de benne foglaltak végrehajtását következetesebben kell szorgalmazni. A jobb feltételek könnyítik a munkát. Egy ilyen objektum már az esztétikájával, küllemével is vonzza az embereket. Aki egyszer eltölt itt egy órát, visszavágyik. A tömegszervezetek is segíthetnének, ha felhívják a figyelmet az új könyvtárra.

– *Elégedett?* – kérdezem *Vogronics Lászlónétól*.

– Igen. Tizenöt éve vártam, hogy új otthont kapjanak a könyvek, az olvasók. A rossz tárgyi körülmények megölik a kultúrát, a kellemesek idecsalogatják az embereket. De igazán boldog akkor leszek, ha nem épül majd iskola könyvtár nélkül.

1982. október 13.

Részesei a közéletnek is

Ki hogyan dolgozik, úgy keres

A Délbudai Járási Szolgáltató Szövetkezet szépen, csendben megbújik jóval híresebb kollégája, a Texelektro mögött. Tagjairól keveset beszélnek, pedig ők, kétszázötvenen, több mint százezer emberrel vannak kapcsolatban szolgáltatásaik révén. Tárnok, Sósút, Biatorbágy, Páty, Törökbálint, sőt Százhalombatta és a főváros is említhető érdekeltségi területükként. *Bereczky Gábor* elnök és *Nemesi Györgyné* párttitkár sorolják a huszonkét féle szolgáltató szakmát, amelyekkel a lakosság igényeit teljesíthetik.

A főprofil a szépítkezés. A fodrászok, a kozmetikusok, a manikűrösök és a pedikűrösök meghatározó szerepet játszanak a közösség életében. Szépen „hizlalják” a nyereséget az autószerelők, az asztalosok, a szobafestők, a kőművesek és a háztartási kisgépek javítói is. Szállítanak gázt, olajat, építőanyagot, tüzelőt, három kocsijuk bérben van a Csősze-relő Ipari Vállalatnál.

Üzletek gebinben

A szövetkezet is élt az újszerű lehetőségekkel, s az egységeit gebinbe adta. Mivel másutt sokat panaszkodnak az új tulajdonosok a magas befizetések miatt, éltem az alkalommal és megkérdeztem, hogy mik a tapasztalatok a Délbudai Járási Szolgáltató Szövetkezet-nél. Meglepett a válasz. A két vezetőnek is az a véleménye, hogy a gebinesek nehezen keresik meg az átlagosnál több pénzüket. Nem nyolc órát, hanem többet dolgoznak. Csinján bánnak a szabadságukkal és a szabadnapjaikkal. A fodrászok például az üzlet forgalmától függően 1500 és 3000 forint közötti összeget fizetnek be a szövetkezet kasszájába havonta. Ha a rezsiköltségüket ehhez hozzáteesszük, világos lesz; sok frizurát kell

megigazítani ahhoz, hogy a kiadásokon túl most már a saját zsebbe csordogáljon a pénz. Az árakat ugyanis nem lehet emelni olyan címen például, hogy felment – mondjuk – a hajfesték ára. Csoda-e, ha nem zárnak be este hatkor?

A szövetkezet tagsága tavaly elégedett volt. A tiszta nyereségük 6 millió 427 ezer forintra rúgott. Az ez évi tervteljesítéssel is jól állnak, a 36 millióból június 30-ig majdnem 16-ot teljesítettek, s mert az elszámolások az év végére maradnak, a derűlátásra is van ok. *Bereczky Gábor* attól tart, hogy a nyereség kevesebb lesz a költségek emelkedése miatt, de reméli, hogy a 42 ezer forintos bérszínvonalat tartani tudják.

Szolgáltatóiparról lévén szó, mindenki rákérdezne, sok-e a borralaló. *Nemes Györgyné* idéz az alapszabályból, mondván, hogy fegyelemileg vonják felelősségre azt, aki a számlán felül pénzt kér. Abban azonban egyetértünk, hogy a borralaló ennek ellenére létezik.

A többségük nő

A szövetkezet munkájának jellegéből adódik, hogy a 250 tag zöme asszony és leány, 150 a nő. Amikor arról szólt a kérdés, hogy a vezetésben is látható ez az arány, *Nemes Györgyné* számadatokkal felelt. A szövetkezetben a párttitkár és a főkönyvelő a gyengébbik nemhez tartozik. A felügyelő bizottságban és a szövetkezeti bizottságban 75, a szakszervezeti bizottságban 100 százalékkal képviseltetik magukat. Az elnök meggyőződéssel vallja, hogy nagyon jó velük dolgozni. Precízebbek és szívósabbak, mint a férfiak. Őt még az sem zavarja, ha az anyák gyesre mennek, mert mindig van, aki éppen visszatér. Még az öt szocialista brigádban is többségben nők dolgoznak.

A társadalmi munkában is a gyengébb nem jeleskedik. Takarítanak az óvodákban, iskolákban, napközikben, az öregek otthonában, sőt az utóbbiban térítésmentesen fodrászkodnak. A háztartási kisgépjavitók viszont (ők férfiak) az intézménynek csak az alkatrész árát számolják fel a karbantartás során.

Erejükhez mérten pénzzel is hozzájárulnak a város gyarapodásához. A mentőállomás építéséhez 621 ezret, a művelődési háznak tizenennyolc, a futballcsapatnak tizenöt, az önkéntes tűzoltóknak három, a könyvtárnak kétezer forintot adtak. Most a művelődési ház felújításánál segítenek, vállalták az elektromos főjavítást, az összes burák, konnektorok kicserélését. Úgy számolják, hogy az anyagérték 7-8 ezer forint lesz, a munka önkéntes. A gesztus az önzetlenségről tanúskodik, még akkor is, ha kiderül; mindezért cserébe a szövetkezet az összes rendezvényét ott tarthatja, s természetesen terembért sem fizet. A KISZ-tagok és a többi fiatalok is oda járnak szórakozni, s okkal érzik úgy, hogy az az övék is.

Önzetlenül

A szövetkezet Érdligeten rövidesen átad egy száz négyzetméteres szolgáltatóházat; egy hónap alatt építették fel konténerházakból. Ezt megelőzően már hét éve vajúdott a dolog, s az Érdligeten lakók régi-régi kívánsága teljesül majd az átadáskor.

Ezek után azt hihetné az olvasó, hogy a Délbudai Járási Szolgáltató Szövetkezetnél kolbászból fonják a kerítést. Nem. Az anyagáruk emelkedése itt is szorít. A központjuk – nem palota – egy régi lakóházban van, a második áruház építése miatt ezt is bontják, s most néhány méterrel távolabb egy hasonló házban találtak ideiglenes otthonra. A város vezetői pedig biztatják őket, hogy kapnak majd végleges helyet.

1982. október 13.

Felgyorsult a városiasodás

A Pest megyei Tanács végrehajtó bizottságának ülése

Tegnap a megyeházán ülés tartott a Pest megyei Tanács végrehajtó bizottsága. A testület ülésének napirendjén szerepelt Érd Városi Tanács végrehajtó bizottságának működéséről előterjesztett beszámoló.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa négy esztendeje nyilvánította várossá a települést. Érd tanácsi testülete ez ünnepélyes alkalom óta első ízben számol be a megyei tanács végrehajtó bizottsága előtt. E történetileg rövid időszak célkitűzését összegezve így fogalmazza meg a jelentés: az alapellátás színvonalának fokozatos növelésével Érd városias jellegének erősítése. Mindennek érdekében törekedtek a településszerkezet korszerűsítésére, úgy, hogy kertvárosi jellege is megmaradjon, emellé pedig elvárható szintű életkörményeket biztosíthassanak.

Közismertek azok a feszültségek, melyek az infrastruktúra (közművek, úthálózat, közlekedés, egészségügyi és gyermekintézmények, tantermek) hiányosságaiból származnak, s ma is a napi gondok forrásai. Ezek megoldásához kellően felkészült, a lakosság érdekeit pontosan értő és képviselő testületekre és szakigazgatási szervekre van szükség, ezek kialakítása, megerősítése – érthetően –, a mai napig tartó folyamat. Még akkor is így van ez, ha a várossá válás óta kézzelfogható, szembeutú a fejlődés.

Érdeklődő lakosok

A tanács tevékenysége törvényes és tervszerű. Napirendre tűzi a város életét érintő fontos kérdéseket, s eredményesen jelöli ki a feladatokat, irányítja és szervezi a végrehajtást. A határozatok megalapozottak, figyelembe veszik a városra jellemző társadalom-politika és gazdasági viszonyokat, visszatükrözik a döntést megelőző viták tapasztalatait.

Felerősödött az 1980-as választásokat követően a tanácstagok aktivitása is. A végrehajtó bizottság fontosnak tartja rendszeres, gyors tájékoztatásukat, érezhetik, hogy számítanak munkájukra. A tapasztalatok azt igazolják, hogy jó kezdeményezés volt a tanácstagi csoportok településrészenkénti kialakítása. Ezek, együttműködve, a körzeti népfrontbizottságokkal, közvetlenebb kapcsolatot alakíthatnak ki a lakossággal, hatékonyabban szervezhetik a közösségi életet, a társadalmi munkát.

Nagy érdeklődés kíséri a lakossági fórumokat és a rétegyűléseket is, melyek lehetőséget adnak a közvélemény jobb megismerésére. Az érdeklődés tanúsítja, hogy idén az első félévben csaknem 700 közérdekű bejelentés érkezett a tanács címére. S az itt lakók nem ragadnak meg annál a joguknál, hogy szóvá tegyék a hiányosságokat, hajlandók cselekedni is a változásért: a társadalmi munka értéke a korábbinak a háromszorosára emelkedett. Erre a segítségre a továbbiakban méginkább számít a testület.

Számos szakember munkálkodik önzetlenül a városért a tanácsi bizottságokban, melyek javaslattevő, véleményező tevékenysége már ma is fontos része a munkának. Méginkább betölthetik hivatásukat, ha megerősítik a koordinációs és ellenőrző tevékenységüket.

A végrehajtó bizottság kiemelt feladata a tervszerű telek- és lakásgazdálkodás, az egyéni építkezések támogatása. Emellett nagy gondot fordít az intézmények irányítására, munkájuk értékelésére, ellenőrzésére.

A várossá nyilvánítást közvetlen megelőzően, s méginkább utána felgyorsult a településfejlesztés. Ezt jól mutatja, hogy az V. ötéves tervet a fejlesztési alap vonatkozásában 70, a költségvetés tekintetében 72 százalékkal teljesítették túl. A VI. ötéves tervben tovább bővültek a pénzügyi lehetőségek.

Saját erőből is

Az elmúlt tervidőszak végéig 473 összkomfortos lakás, ebből 263 tanácsi bérlakás készült el. A jelenlegi tervidőszakra húzódott át a 100 személyes óvoda és a 60 személyes bölcsőde felépítése, valamint egy 16 tantermes iskola kivitelezésének megkezdése. A nagycsaládosok 12 helyett 24 otthonba költözhetnek be, 10 helyett 18 szolgálati lakást adtak át orvosoknak, védőnőknek, pedagógusoknak. Kiemelkedően sok a magánereőből épülő otthon. Jelenleg is évente mindegy 500-ba költöznek be a lakók.

Az elmúlt három évben 13 és fél kilométer út épült, és csaknem ugyanennyit felújítottak, illetve javítottak. Nagyrészt társadalmi munkában ugyanezen idő alatt több, mint félszáz kilométer járda létesült.

Nagy az elmaradás a vízgazdálkodási feladatokban. Megkezdődött a település északi részének súlyos ellátási gondjait enyhítő vízműrendszer kiépítése. Társulati alapon csaknem 40 kilométer vízvezeték és 15 kilométer csatorna épült az elmúlt tervidőszakban. A lakótelepen pedig elkészült a szennyvíz-gerincvezeték.

Kultúra, ellátás

A gondok súlyára utal, hogy még ma sem jut villany minden lakóházba, annak ellenére, hogy a várossá nyilvánítás óta, mintegy 24 kilométer hálózat épült, és 8 új transzformátorállomás kezdte meg működését. Mindemellett a rekonstrukcióra, a régi hálózat korszerűsítésére is elengedhetetlenül szükség van.

Az említett időszakban nyílt meg a település első bölcsődéje, 5 orvosi rendelőt újjártottak fel. Érdfigyeten öregek napközi otthona létesült s – részben, megyei támogatásból

– elkészült a 25 személyes szociális otthon. Megkezdték és tovább folytatják a rendelőintézet bővítését, megépül a mentőállomás is.

Legnagyobb a fejlődés a kulturális ágazatban. Kétszáz helyett 475 gyereknek teremtettek óvodai helyet, s az idén először fordult elő a település történetében, hogy „csak” 100 jelentkezőt kellett elutasítania az óvodáknak. A tervezett 12 tanterem és egy tornaterem helyett az előzőből negyvenhat, míg a másiktól kettő épült. Nagyon alacsony szintű a napközis ellátottság. A fejlesztés akadálya a még mindig fenyegető tanteremhiány és a konyhák szűk kapacitása.

A beszámolási időszakban a városi könyvtár állománya 42 ezer kötettel gazdagodott, klubkönyvtár létesült, járja a várost a bibliobusz. A nagy kiterjedésű településen egyetlen művelődési ház csak részben képes kielégíteni az igényeket, ezért városrészenként művelődési alcentrumokat hoztak létre. Megkezdődött a városi sporttelep kiépítése.

Elkészült a város hosszú távú kereskedelmi és szolgáltatási fejlesztésének programja. A hátrányok fokozatos megszüntetésének módszerül a koncentrált fejlesztést választották. Jelenleg három nagy alapterületű üzlet beruházása tart. Idén novemberben adják át a 3500 négyzetméter alapterületű szövetkezeti áruházat, jól halad a Fészek-áruház építése és megkezdődött az iparcikk üzletközpont kialakítása. Mindemellett viszont kevesebb pénz jut a kis üzletek korszerűsítésére, a raktározási gondok megoldására. Ebben változást a vállalkozási kedv ösztönzésével kívánnak elérni.

Fontos kapcsolatok

Meghatározó a tanács munkájában a szakigazgatási szervek és a lakosság kapcsolata. A városi tanács végrehajtó bizottságának megítélése szerint a jelenlegi apparátus betölti feladatát, megfelelően készíti elő, szervezi és hajtja végre a testületi határozatokat. Működése törvényes, hatósági tevékenysége – számos fogyatékossgával együtt –, javuló tendenciát mutat. A fogyatékossgakat jelzi, hogy 1979-hez viszonyítva ugyan csökkent, de 1980-81. között emelkedett a megalapozott fellebbezések aránya. Nemegyszer az ügyek intézése túllépi a jogszabályban rögzített határidőt. Előfordul még esetenként formális ügyintézés, a megfelelő alaposság és körültekintés hiánya. Fokozni kell a határozatok indokolásának meggyőző erejét, közérthetőségét. Egyelőre még sok gondot okoz, hogy a tanácsi osztályok három különböző helyen működnek. A jelenlegi központi épület bővítésével gazdaságosan megoldhatók a problémák.

Elismerés és tennivalók

A megyei tanács vb elfogadta az érdi végrehajtó bizottság jelentését, elismerését és köszönetét fejezte ki a testület munkájáért, mely elősegítette a város dinamikus fejlődését. A további feladatokat megfogalmazva többi között aláhúzta a szélesebb körű gazdasági együttműködést a város területén működő, illetve a fejlesztésben érdekelt szervezetekkel és egységekkel; a társadalmi munka szervezeti kereteinek kialakítását, ami által mozgósít

hatók a még meglévő tartalékok. Felhívta a figyelmet a hatósági ügyintézésben fellelhető hiányosságok megszüntetésére.

1982. október 21.

Jegyzet

Több jóérvű ember panaszkodott, hogy a rongálások rendre károkat okoznak. A tanács sokat költött például az utcai szemétyűjtőkre, amelyek éppen május elsejére lettek készeken. Szépek és hasznosak voltak. De ismeretlen tettesek néhány nap múlva leszerelték a tárolókat, s csak az „U” alakú vasvázak maradtak – emlékeztetőül. Akik nem felejtették el az esetet, máig is töprengenek: vajon mire használják a dobozokat eltulajdonítók?

Nemrégiben árvácskával telepítették be egy virágágyást. Reggelre e kedves növényeknek csak a fele maradt meg. A többit vandál kezek pusztították el.

A fentiek, sajnos, már nem csínytevések, hanem belső indíttatásokból fakadó tudatos tettek. Olyan emberek cselekvései, akik az együttélés szabályainak alapját, a közösségi felelősségérzetet nem ismerik, vagy nem akarják ismerni. Gyáva kivagyiságból, az ismeretlenség biztos fedezékébe húzódva rongálnak, abban bíznak, hogy a törvény szigora nem éri el őket. A jó érvű emberek fellépése a garázdaságokat nehezen tudja megakadályozni, csak a jelzéseikkel segíthetnek a tettesek kilétének kiderítésében. A telefirkált falak, a kiverő égők, a padokba vésett monogramok és durva kifejezések, a pusztázó vázokkal figyelmeztető szeméttárolók lépten-nyomon bizonyítják: többet kellene tenni a vandalizmus ellen!

1982. október 27.

Pihenés helyett még tanít

Horváth Lászlóné, a státusa szerint tizenkét éve nyugdíjas. Szerény, törekeny és kedves, mint álmaim tanító nénije. Ha a tanítványairól beszél, megfiatalodik. Hatvanhét éves, de az igazgatóhelyettes is azt mondta róla: a szülők és gyerekek egyaránt imádják. Még mindig képes a megújulásra, a mai tanterv anyagát is példásan tanítja.

Várom haza az iskolából. Kődös őszi este van, ülök a szerény, fürdőszoba nélküli, patyolat tiszta lakásban. Azon gondolkodom, amit már tudok róla. Ezerkilencszáznegyvenöt óta él Érden. Azelőtt Békéscsabán tanított. Több mint negyven éve áll a katedrán. Az édesanyját öt-, az édesapját tizenhárom éves korában veszítette el. Gyermekével és beteges férjével ebben a házban élt, a péküzem fölött. A kemencéből a széndioxid feljött a repedéseken, télen is nyitott ablaknál kellett aludniuk. A hatvanas évek elején még innen is majdnem kítették őket. Harminchét évet dolgozott Érden. Lakáskérélmre szinte állandóan a tanácsnál volt, de sose jutott neki az épülőkből. A szükséglakást, úgy ahogy

rendbe hozták. A férje nemrég halt meg. Most együtt él a felnőtt fiával, unokáival. Nyugdíja alig több kétezernél.

A bemutatkozás után csendesen elmosolyodik. Szavai nyomán kikerekedik egy sors, mely nehéz volt, mint a föld, s szép, mint a csillagok.

Az első verést azért kapta az édesapjától, mert a tanyán ahol éltek, a summások gyerekeinek a kendőjét kimosta az itatóvályúban, s a jószágok csak prűszkölték a vizet. Ötéves korában már iskolapadban ült, amin nem csodálkozik, mert a családjának minden tagja pedagógus volt.

– Szerelmese vagyok a gyermekszemeknek – mondja. Vallom: nincs rossz kicsiny, csak rossz szülők vannak. Tíz korrekciós osztályba járó diákot tanítok. Lemaradásuk a család bűne. Gyűlölök tehát minden iszákos, durva apát és anyát.

Örömteli perceinek okozóját, az apróságokban látja. Ha nem beszéltem volna tucatnyi felnőttel, akik szintén szeretik, úgy érezném, üresen csengenek a szavak. De elmondták, hogy hányszor vett irkát, írószert, könyvet, tízórait a rossz sorsúaknak, ő, aki egy életen át semmit sem gyűjtött.

– Kellene egy alapítvány, amelynek összegéből a pedagógusnak mindig volna kéznél ceruzája, füzete, képeskönyve, cukorkája, vagy bármi, amivel örömet szerezni, jutalmazni lehet. Ha én gazdag lennék... sose lennék gazdag – fejezi be hirtelen.

A legnagyobb gondja; megromlott az időérzéke. Nem tudja az anyagot csengetésre befejezni. De a szülők türelmesen várnak az ajtó előtt. Nem csoda, hisz Érd ötödik kerületében nincs olyan ház, ahonnan valakit ne tanított volna. Az iskola és a lakása közötti negyedórás utat gyakran két óra alatt teszi meg. Dicséri a *Tanító* című lapot, amely segítség a munkájához. Töpreng, figyel, hogy tartja-e a lépést az új követelményekkel.

– Senki nem hiszi el, hogy a tanárom a matematikát több mint ötven évvel ezelőtt a most alkalmazott módszerrel tanította.

Horváth Lászlóné sok elismerést kapott a munkájáért, valójában elégedett. Persze hiába is tagadná, érik kisebb-nagyobb szúrások, néha nagyon tud fájni az embertelen, mechanikus ügyintézés. A férje halála után például a Pest megyei Távközlési Hivatal megvonta tőle a telefonkedvezményt. A készülék megvan, de annyit fizet a beszélgetésekért, mint mások. Olvasom a jogilag elfogadható, mégis rideg választ: „Mivel Ön saját nyugdíjjal rendelkezik, a postaszemélyzeti díjkedvezményt megadni nincs lehetőség.” *Horváth László* negyven évig szolgálta a postát, kiváló dolgozó volt.

– Addig tanítok, ameddig szükség van rám. Ameddig úgy érzem, hogy használni tudok a tanítványaimnak. De nem sértődöm meg akkor sem, ha egy fiatallal cserélnek fel. A férjem azt mondta egyszer:

„Veszek neked egy nyugágyat és idehívom a gyerekeidet, hogy taníthass!” Néhány napja a tehetősebb szülőket arra kérte, hogy adják össze három Gógös Gúnár árát, mert három tanulónak nem adtak rá pénzt a szülei. Boldog, mert összejött a könyvek ára.

1982. október 27.

Hirdetés

Egy szó az Ön ÉRDekében:
november 4-én 15 órakor megnyílik
a Budai járási Áfész
új Skála-Coop áruháza,
az ÉRD Áfész Áruház.

Érdeklődésére érdemes a választékunk:
élelmiszerek, napi cikkek,
műszaki és barkácsárúk,
sport- és sportruházati cikkek, játékok,
méterárúk és lakástextíliák,
népművészeti cikkek, illatszerek
és új ajándékcikkek.

Pest megye legnagyobb áruháza 4000 m² alapterületen 40 millió forint értékű árukész-
lettel várja kedves vásárlóit.

Meglátja: ÉRD-en ÉRDemes!

1982. november 2.

Ma nyit kaput az Érd áruház

Építése közös ügy lett

Az Érd áruház a Budai járási Áfészé, de egyben – a ceglédi, a gödöllői és a váci szövetke-
zeti áruházakhoz hasonlóan – a Skála-Coop hálózat tagja. Ez már kívülről is látszik, de
különösen belül, az egyes osztályok kialakításában és – ami a legfontosabb – a gazdag
áruválasztékban. Azaz talán szebb is, mint a többi Skála-Coop áruház. Nemcsak az
újszülöttnek örvendő, arra joggal büszke lokálpatrióta érdeklődik, hanem az elfogulatlan
látogatók szemében is.

A földszinti szupermarket (vagyis nem élelmiszerosztály vagy ABC, mert miért
ne követnék ebben is a túlzott szerénységgel igazán nem vádolható tanítómesterüket)
mindent kínál, ami szem-szájnak ingere, illetve ami hazánkban élelmiszerből és napi
iparcikkből kapható. S az emeleten a műszaki, a barkács-, a sport-ajándék-játék, a lakás-
textil-, méteráru és a fotó-optika shopok (tételválasztóval tagolt elárúsítóhelyek) áruvá-
lasztéka is gazdag. Elsősorban a mindennapi igényeket kívánják kielégíteni, gondoltak
azonban az úgymond kényes ízlésűekre (nem utolsósorban az így elérhető nagyobb be-
vétel reményében), s vannak luxusárúk.

Áruk és ötletek

– Az áruház alapprofilja változatlan marad, idővel viszont néhány módosításra szükség lesz – mondta *Mógor Béla*, az érdi városi tanács elnöke. – Ha például elkészül az építkezőknek, kisárutermelőknek szánt Fészek Áruház, az itteni barkácsosztály feleslegesség válik. Lehet, hogy a ruházatot fogják bővíteni konfekcióval, mivel abból úgyszólván nálunk az ellátás.

Ugyanígy nem végleges a nyitvatartási idő. Szombaton a szupermarket is csak 8-tól 13 óráig tart nyitva, de ezen, az igényeknek megfelelően – ígérte *Hegyi János*, a Budai járási Áfész elnöke – változtatni fognak. Különben hétfőn 12-től 18-ig, keddtől péntekig a szupermarketben 6-tól 20-ig, a többi osztályon 10-től 18 óráig várják a vásárlókat. Egyik újításuk, hogy nem csütörtökön, hanem pénteken tartják a bevásárlónapot, s az áruház előtti parkolóban majd – ugyancsak a többi Skála-Coop egységhez hasonlóan – különféle akciókat, kihelyezett árusításokat rendeznek.

Az Érd áruház minden bizonnyal sok-sok kellemes meglepetéssel szolgál majd az érdieknek és a környékbeli vásárlóknak. Erre az áruház dolgozóinak személyi összetétele a garancia. A vezetők felsőfokú, a teljes létszám egynegyede pedig középfokú végzettségű. Szakképzetlen alig van. Sokan tanultak – remélhetőleg jól – a Skálában. A többség érdi és fiatal. Az energikus igazgatónő *Gajzágó Lászlóné*, tele van jobbnál jobb ötlettel.

Hálóterv alapján

Annak viszont az érdeiek a megmondhatói, hogy milyen nagy szükség volt erre az áruházra. Várták is elkészültét, s nagy örömeikre azok, akiknek módjuk volt rá, még ha nem is tartozott munkaköri köteleik közé, sokat tettek érte. Az eredeti határidőnél fél évvel előbb készült el, s adhatják át ma délután. Azért, mert az Érd áruház felépítése Érden és a budai járásban közös ügy lett.

Segítettek a politikai, a társadalmi szervek, a városi tanács, a felvonulási területet a határidő előtt átadó Budapest környéki Tüzép, a gazdaságok, az intézmények. Látszólag apróság, de valójában sok mindenről árulkodik (arról például, hogy az érdeiek megfelelő kereskedelmi ellátását szívügyüknek tekintik) az, hogy a sajtótájékoztatót a városi pártbizottságon tartották, ahol *Mérai Tibor*, az érdi városi pártbizottság első titkára elnökölt. *Hegyi János*, az áfész elnöke pedig elmondta, hogy már a végleges döntés megszületése előtt elkezdték a beruházás előkészítését.

– A Pest megyei fogyasztási szövetkezetek arra törekednek, hogy ne csak a felújításokat, a bővítéseket és korszerűsítéseket, hanem lehetőleg az új létesítményeiket is saját erőből, saját embereik készítsék – mondta *Tuza Sándorné dr.*, a MESZÖV elnöke. – Így ugyanis a munka könnyebb és olcsóbb; az emberek azonosulnak a feladattal. Ez igaznak bizonyult az áruház generálkivitelezőjére, az érdi székhelyű Budai járási Építőipari Szövetkezetre is. Korszerű módszerrel, hálóterv alapján precízen és pontosan dolgoztak.

S Érd lakossága, mátol az Érd áruház vásárlóközönsége minden bizonnyal hálás is ezért. Hogy az áruház megnyitása mit jelent Érd ellátásában, arról a városi pártbizottság első titkára beszélt. Elmondta egyebek között, hogy a hatalmas területen fekvő városnak 50 ezer lakosa van. Több ezren bejárók, akik többsége eddig nap mint nap kénytelen volt a bevásárlás tortúráját elszenvadni. Számolniuk kell azzal a hét-nyolc ezer emberrel is, akiknek Érdön üdülötelkük van, s a hétvégéket ott töltik. Tavasztól őszig rengeteg a kiránduló...

Könnyebb lesz

Nagy a város vonzáskörzete. Ide sorolható Diósd, Tárnok, Pusztazámor, Sósút, s érkeznek vásárlók a főváros XXII. kerületéből, Százhalombattáról, Ercsiből, Martonvásárról... Szóval nem könnyű Érdön megfelelő ellátási szintet produkálni. Senki sem állítja, hogy az áruház megnyitásával a gondok megoldódnak (a külső területeken lakóknak például nem sokat segít), de a 40 millió forintos árukészlet, a gazdag választék, a vonzó, modern környezet, s persze az áruház munkaszerető eladógárdája sokak napi bevásárlását megkönnyítheti.

1982. november 4.

Így alkalmazkodik a Texelektro

Bőröndök a nagyvilágba

A Texelektro immár hosszú évek óta sokféle feladatot lát el: kétezer fajta terméket gyárt, s például építőipari, bolti, üvegraktározási, valamint anyageladási munkákat is vállal. Ezzel azonban még korántsem sem ért véget a sor, hiszen a szolgáltatásba is jócskán besegít a szövetkezet.

Éves tervük 410 millió forint, az alaptevékenységre pedig 315 milliót terveztek. A háromnegyedévi tény: 281,5 millió forint. A nyereségük az idén 11 százalék. A Texelektro érdi üzemeiben a könnyűipari, a kötő-szövő, a bőröndkészítési, a műanyag-feldolgozási, a szabászati, valamint a finommechanikai és a galvanizáló feladatokat látják el.

Hogy hová utaznak ezek az érdi bőröndök? A belföldi üzleteken kívül, megjelennek az utazótáskák NSZK-ban, Franciaországban, Svájcban és Hollandiában is.

Nemcsak a kizitáskáknak van sikere. Kelendők a műanyag bébinadrágok is, legnagyobb megrendelőjük Irak.

Miklós Pál műszaki vezető elmondotta, hogy idáig még nem érezték a szorító gazdasági nehézségeket.

Vajon mi a titka a Texelektro sikerének?

A válasz egyszerű: rugalmasan alkalmazkodnak a piaci igényekhez. Ez azt jelenti, hogy növelték termékeik – így a bőröndök – választékát. Most a sülyesztett zárral ellá-

tott táskák kapósak. De nemcsak ezekből, hanem az úgynevezett attasétáskákból is több típust gyártanak. Arra is gondjuk van, hogy praktikusabb női utazótáskákat tervezzenek.

A rugalmas alkalmazkodás azt is jelenti még, hogy figyelik a piacot, s azonnal észreveszik, melyik termékük nem állja a versenyt. Ilyenkor a legrövidebb időn belül leállnak a gyártásával.

A szövetkezet finommechanikai üzemében az idén megközelítően 26 millió forint értékű laboratóriumi felszerelést gyártottak az NDK-nak.

1982. november 10.

Várostarténeti pályázat

A Hazafias Népfrent érdi városi bizottsága, az Érd városi Tanács művelődési osztálya és a városi könyvtár pályázatot hirdet az alábbi témákban: Érd története a 18. században; Érd története a két világháború között.

A pályázaton bárki részt vehet 2 ív (a mellékleteket és a forrásjegyzék megjelölését nem számítva), legfeljebb 35 gépelt oldal terjedelmű, eddig még nem publikált anyaggal.

A pályázat jelíges, a leadási határidő: 1983. március 15. A pályamunkák összevont értékelésére 1983. április 4-én kerül sor. A bíráló bizottság döntése alapján az I. és II. helyezett 3000-3000 forint, a III. helyezett 1500 forint pénzjutalomban részesül.

A pályamunkákat a Hazafias Népfrent Érd városi bizottsága címére kell eljuttatni: Érd, Budai u. 4. 2030.

1982. november 10.

Helytállni és bizonyítani

A szívem is visszahúzott

Harminc év körüli férfi próbálta ki a távirányításos autót az Érd Áruház játékosztályán. Bár a valóságban a sokadik autóját nyúzza, s tényleg nagy rutinnal tud vezetni, ezen a próbán láthatóan izgult, és úgy belefeledkezett, hogy az már... Igen, az már önfeledt játszás volt. Ismerősei ugratták is; nem a gyermekének, hanem saját magának akarja megvenni. Aztán elakadt a csoda kocsi, s hiába a nagy gyakorlat, az apuka segítségére szorult.

– A kissé hosszadalmas kísérletezést megértően mosolyogva néző Nagy Károlyné, a játékosztály vezetője odasietett; egy-két mozdulat, s a masina újra működött.

– *Irigylésre méltó munkahely* – jegyeztem meg. – *Csupa játék, és még fizetést is kap érte...*

– Igen, jó ezen az osztályon dolgozni. No, nem azért, mert itt játszani is lehet. Szó sincs ilyesmiről, hiszen mi nem játszunk, hanem bemutatjuk a babákat, a kisautókat, és

a többit. Azért jó, mert kereskedhetek. E szakma egyik ágától sem idegenkedem, többet kifejezetten szeretek is, de legjobban ez – a játék- és sportcikk eladása – vonz.

Nagy Károlynét, Évát, jóllehet az áruház csak néhány napja, november 4-én nyílt meg, Érden sokan ismerik. Helybeli, ugyanis korábban a Nyugat-Pest megyei Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat tejboltjában dolgozott, mint eladó.

A kereskedelmi szakmunkásképzőt 1973-ban, a közgazdasági szakközépet 1975-ben fejezte be. Először a Kelenföldi Közért Andor utcai tanboltjában dolgozott. A következő állomás volt az érdi tejbolt, majd megszületett Angéla, a kislánya, aki most 4 és fél éves. A gyes után a Skálában keresett, s talált munkát: a játékosztály vezető-helyettese lett.

– *Miért jött vissza Érdre?*

– A kislányom itt jár óvodába. Megtakarítom a pesti bejárás idejét, árát. Egy ilyen új és szép áruházban nagyok a lehetőségek, hasznosíthatja az ember a fantáziáját. Azt hiszem, minden fiatal és igaz kereskedő kedvvel dolgozna nálunk. Visszajöttem azért is, mert a szívem visszahúzott, hiszen én érdi vagyok...

– A Skálában – nem is rossz „iskolában” – szerzett tapasztalatokat, megismerhette a játékot vásárlókat. Láthatott, s feltehetően itt is látni fog olyan vevőket, akik nem annyira a gyermekük kedvét keresve választanak, mint inkább, hogy az új játékkal felvág hassanak, az ajándékozásban másokon túltelessenek. Beleszól a vásárlásba?

– Nem. A kereskedőnek nem az a feladata, és joga sincs hozzá. Tanácsot viszont adok. A segítségnyújtás a kötelességem, és szívesen is teszem.

A sport-, ajándék, játékosztály – vagyis *Nagy Károlyné* „felségterülete” – 140 négyzetméter. A készlet 6 millió forint értékű. (Különben az árut az osztály önállóan veszi meg a nagykereskedelemtől és a termelőktől.) Tizenketten dolgoznak itt. Az eladók kiválogatásában már a frissen kinevezett osztályvezető is részt vett.

– *Milyen szempontok alapján döntött egyikük vagy másikuk mellett?*

– Figyelembe vettem a szakképzettségét, a gyakorlatát, s számos emberi kritériumot. A kereskedőnél ugyanis sokat számít, hogy milyen a fellépése. Nem hajbókolónak, de udvariasnak, készségesnek kell lenni. És szeretni ezt a munkát, s a vevőket... Azt hiszem, sikerült jó gárdát kialakítani, s hamarosan igazi közösség lesz a miénk. Nagy szükség is van erre, mert a sportszerek, játékok és ajándékok árusításában egymást követik a nagy hajrák. Most nyitottunk és máris itt az ünnepi szezon, amikor helytállnunk és bizonyítanunk kell. 1982. november 10.

A kerítésen túl

Divatos manapság a környezet védelmében dörgedelmeket írni, szemléletváltozást, pénzt követelni, elmarasztalni ipart, illetékeseket, lakosságot. Most néhány tapasztalatot próbálunk közreadni, melyek azt bizonyítják, hogy megmozdult valami a

környezetvédelem ügyében, de vannak olyan visszasságok itt, melyek a jó szándékot akadályozzák.

Érdemes elgondolkodni azon, miért hallani sok helyen, hogy ideje volna a lakosságnak túllépni a kerítésszempléleten. A megjegyzés alatt azt kell érteni, hogy azok, akik saját házukat, telküket rendben tartják, nem törődnek például a mezsgyén kívül eső árokparttal. A jelenség valóban fellelhető, én mégis elgondolkodom azon, hogy lehet ennyire kettős énje az embernek! Most aztán ugyanezek az emberek rendre megjelennek a munkahelyek által szervezett társadalmi munkákon. Lehet, hogy azért, mert az utóbbiért erkölcsi elismerés jár. De ki veszi azt észre, hogy valakinek példásan rendezett a háza, kertje, gyümölcsöse?

Mondhatják, hogy a Vöröskereszt, mely szervezi a Tiszta udvar, rendes ház mozgalmat. Csakhogy mostanában alig hallunk valamit erről az akcióról, a táblácskák is eltűntek az otthonokról.

Biztos vagyok abban, hogy a lakosság túlnyomó része nem kerítésszemplétű. Észre kellene venni a csinos házakat és a gazdaságosan, szépen művelt kerteket. Sokat tehetne a cél megvalósításáért a Vöröskereszt, a Hazafias Népfront és más szervezetek is. Nem mondom én, hogy a lomtalanításra nincs szükség. De ezt központilag kell megszervezni.

Sok szó esik arról ugyanis, hogy a konténerek mellé tesszük a szemetet. A háztartási szemét egyes darabjait nem viszik el a „gépesített sofőrök,” a legális lerakóhely pedig kilométerekre van. Önként adódik a kérdés: nem kellene szemétkerítő helyeket létesíteni ott, ahová nem jutott konténer? Talán kevesebben dobnák az elhasznált fotelt, kivénhedt mosógép burkát az utcavég árkaiba. Biztos vagyok benne, hogy a lakosság partner lenne.

Aztán a vállalatoknak is volna seprnivalójuk bőven a házuk táján. Például kötelezni lehetne az üzemeket, intézményeket, a kereskedelmi egységeket arra, hogy tartsák rendben a környezetüket.

Van hát tennivaló bőven. Tény azonban, hogy a tíz évvel ezelőtti állapothoz képest nagyot léptünk előre. Foglalkozunk a környezetünkkel, s kezdetnek már ez sem kevés.

1982. november 14.

Mindig sportszerűen viselkedett

Egy játékos elbúcsúzott

A vasárnapi Érd–Dunakeszi VSE mérkőzés előtt elbúcsúztatták *Tátrai Antalt*, az érdi csapat immár visszavonult kiválóságát.

Az ünnepélyes búcsúztatáson *Dékány István*, az érdi sportegyesület elnöke, aki civilben a Benta-völgye Tsz elnöke és *Kecskó Pál*, a szakosztály elnöke mondott rövid beszédet, majd a játékosársak ajándékait és egy, a csapattagok aláírásával hitelesített labdát adott át a játékosnak.

Tátrai nem az Érdben kezdte pályafutását. A diósdí ifiben volt először igazolt. A ma is Diósdon élő – nyugdíjas focista – még most is kislány meghatottsággal beszél a szorongásról, melynek érzésével először kifutott a pályára. Aztán az FTC ifi következett, s sok öröm. Az Üllői úti pálya hangulata! Az edzések izzasztó fáradtsága, a meccsek izgalma, s a nagyok között érzett valamit, amit még most sem tud elmondani, hangja is elszorul. Nem könnyű az emlékezés s a búcsú.

A sok fradisi élmény közül a néhány UEFA Kupa-fellépés a legmaradandóbb. A társak közül a legnevesebb Flóri volt. *Albert* valóban tanár volt a pályán, élmény volt vele egy csapatban játszani. Mint csapattárs is ámult egy-egy páratlan megmozdulásán, s megpróbálta – akárcsak a többiek – ellesni a Császár trükkjeit.

Az érdi három és fél év is sok boldogságot hozott számára. Itt volt először bajnok. Ott-hon érezte magát mindig a jó hangulatú csapatban. Nem voltak problémák a szellemmel!

S hogy mire a legbüszkébb? Arra, hogy egész sportpályafutása alatt csupán egyszer került a kiállítás sorsára.

Végül *Dékány Istvánt* idézzük, aki elmondta, hogy a mindig sportszerű játékost visszavárják az egyesület rendezvényeire, a meccsekre, s elvárják, hogy tanácsaival, észrevételeivel továbbra is segítse volt csapatát.

1982. november 17.

Nyit a művelődési ház

Befejeződött a művelődési központ rekonstrukciója. A többség véleménye: szebb, mint újkorában volt, szakemberek szerint is, alkalmasabb funkciójának ellátására, mint eredetileg.

Az eredmény azoknak köszönhető, akik társadalmi munkában vállalták a két és fél milliós felújítást.

A BUJÉSZ a külső vakolást, a csiszolást és a tetőjavítást vállalta, a Benta-völgye Tsz a festést és mázolást, a költségvetési üzem a műanyag padló és a színpad csiszolását, a Dél-budai Járási Szolgáltató Szövetkezet az elektromos felújítást, a Texelektro a hangtechnikai szerelést. Az ÉRUSZ a régi függönyök és szőnyegek helyett újat adott, a Volán 20-as Vállalat érdi főnökségének dogozói a székeket restaurálták.

A kisiparosok sem maradtak le. Kiemelkedően szép munkát végzett *Szilágyi József* a szociális helyiségek burkolásával, és a díszmozaikok berakásával.

Nemcsak az építőknek jár köszönet, hanem a 2-es számú általános iskola vezetőinek is, akik közben helyet adtak a klubfoglalkozásoknak, s így a felújítás ideje alatt sem kellett szünetet tartani.

A művelődési központ tehát megszépülve, új bútorzattal, berendezésekkel várja a kulturált szórakozásra vágyókat.

1982. november 17.

Telefon

Szerkesztőségünk levelet kapott *Poponics Zsigmondné*, Molnár utca 30. szám alatti lakostól. Olvasónk leírta, hogy az ófalui óvodában a vezető óvónő nevén volt egy telefon. A pedagógus elköltözött, a Budapest-vidéki Postaigazgatóság pedig leszereltette a készüléket. Azóta 130 óvodás telefon nélkül van. Baleset esetén messzire kellene szaladni segítségért. A levélíró támogatást kért tőlünk a telefon visszaszerzésének ügyében.

Sorait átadtuk a városi tanács illetékesének. Most megtudtuk, hogy elment a kérés a postaigazgatósághoz, sőt már válasz is jött. Néhány napon belül ismét lesz telefonja az ófalui óvodának.

1982. november 17.

Egyetlen tetőfedő sincs

Nem minden szakma divatos

A kisiparosok az én képzeletemben eddig úgy éltek, ahogyan az idősebbek festették az életüket, vagy ahogyan könyvekben olvastam. Munka után sakkozó, biliárdozó, kártyázgató, politizáló embereknek hittem őket, s ezt az eszményt kerestem Érden is, amikor *Pálfalvi Tibornak*, a KIOSZ érdi alapszervezete titkárának feltettem a kérdést:

Alig harmincan

– *Így élnek napjainkban is a kisiparosok?*

– Nem. Régen rang volt közéjük tartozni. Az azonos szakmabeliek külön versenyt vívtak a megrendelőkért. A hierarchiában a szaktudás volt a döntő. Ma valahogy érdektelenebbek. A közgyűlésre a tagok fele sem jön el. Nem járnak szakmai vagy egyéb előadásokra sem. Nemrégiben 800 meghívót küldtünk szét, mert az új jogszabályok ismertetésére kértünk fel előadót. Alig harmincan vettek részt a programon. A fegyelem sem a régi. Tavaly 35 kisiparos ellen emeltek panaszt. Huszonkét eset megegyezéssel végződött, 10 szakembert elmarasztaltak, három ügy a bíróságra került.

– *Azt hallottam, hogy sok az adóhátralék is?*

– Ebben a pillanatban 395-en hátralékosok. Az egy főre jutó havi átlagdíj mindössze 113 forint. Alig akad olyan kisiparos, aki ötszázon felül fizetne. Nem azért vannak tehát adóhátralékokban, mert nincs pénzük, hanem azért, mert nem veszik komolyan a kötelezettséget. Mi pedig nem győzzük vezetni a listát, postáznai a felszólításokat.

Sokat keresnek?

– *Ha valaki egyáltalán nem fizet?*

– Hét fegyelmi fokozatunk van. Ezek kimerítése után kizárjuk az illetőt a KIOSZ tagjainak sorából. A határozat azt eredményezi, hogy a tanácsnak is be kell vonnia az

iparendélyt, újat pedig nem adhat ki. Idén 10 fegyelmi eljárást folytattunk le, négy végződött kizárással.

– *Valóban olyan sokat keresnek a kisiparosok?*

– Nincs az a legendás kereset, amelyről a kívülállók beszélnek. Sajnos, az adórendelet olyan, hogy nem serkent több munkára. Aki új iskolát vagy óvodát tataroz, vagy a tetejét felújítja, annak pontosan kell fizetni a jövedelem után járó adót. Aki itt-ott vállal toldozást, foldozást vagy maszek munkát, az kimutathatatlan jövedelemhez jut. Véleményem szerint egy fix összegű adó megállapítására volna szükség.

Taxizás a sláger

– *Melyek a divatos szakmák?*

– A szállítás és a taxizás a sláger. Érden 11 teherautós, nyolc magántaxis és egy autómentő kapott engedélyt. Sokan vannak a lakatosok és a villanyszerelők, megközelítően elég a kőműves, de tetőfedőből például egy sincs.

A KIOSZ székházát most újítyák fel. Szép a tanácstermük, a berendezés, van rezasztal, magnó, rádió, büfé, klubterem. Az udvaron jégpálya lesz a gyerekeknek, úgy mint tavaly télen. A titkár abban bízik, hogy talán a Katalin-bálra ismét eljönnek Érd kisiparosai.

1982. december 1.

Hírek a város életéből

■ Elkészült a parkvárosi ABC új technológiai terve. Önkiszolgáló rendszer lesz, csak a felvágottaknál és a zöldséges pultnál dolgozik eladó. A pénztárgépeket úgy helyezték el, hogy azoknál sem lehet torlódás. Korszerűsítik a világítást, rendezik az üzlet előtti területet. A Budai járási ÁFÉSZ és a városi tanács vezetői még karácsony előtt szeretnék befejezni a korszerűsítést.

■ Kétezeröttszáz fenyőfát kapnak a szövetkezeti boltok Érden. Ebből kétezret az áruházba, ötszázat a kisebb boltokba szállítanak.

■ Nagy a forgalom a Skála szövetkezeti áruházban. Az eladott áruk értéke már november 23-án megközelítette a 20 millió forintot.

Szombaton 9 órakor a város alsó tagozatos gyerekeit várja a Bergengócia műsor a művelődési központban.

■ Az ifjúmunkás- és szakmunkástanuló-napok rendezvénysorozatából kimaradt a Ben Hur című amerikai film vetítése. December 16-án 15 órai kezdettel a művelődési ház mozitermében kerül sor a film bemutatására. A bérletszelvényrel rendelkezők díjtalanul, mások a helyszínen váltható 20 forintos jeggyel mehetnek a nézőtérre.

1982. december 1.

Számukra így természetes

A Délbuda Térségi Víz- és Csatornamű Társulat *Martos Flóra* szocialista brigádjának vezetője *Besenyői Dénesné*. A kis létszámú társulás fontos szerepet játszik a környék életében. Fegyelmezetten és pontosan kell dolgozni itt mindenkinek.

A *Martos Flóra* szocialista brigád mindössze hároméves múltra tekint vissza. A bronz fokozatig jutottak ebben az évben.

– Tizenöten vagyunk – kezdi a bemutatást *Besenyői Dénesné*. – Könyvelők, adminisztrátorok és munkaügyisek. A társulat másik brigádja, a *Bánki Donát* ugyancsak jó közösség. Nálunk többségében nők dolgoznak, náluk férfiak.

– *Mi a feladatuk a víz- és csatornamű-társulatnál?*

– A gépészet, a szállítás és a munkaügy összes adminisztrációját mi végezzük. A *Bánki Donát* brigád tagjai vezetik a gépkocsikat, kezelik a munkagépeket. Nehéz a munkájuk, különösen télen. Igyekszünk minden más gondot levenni a vállukról.

– *Tudom, hogy önök sem mindig ülnek az íróasztal mellett.*

– Rendszeresen takarítjuk a szennyvíztisztító telepet. Ez egy-egy alkalommal kétnapos munka. Üdülünk van Zamárdiban és Hévízen. Ezeket is mi takarítjuk, a karbantartásukat a *Bánki Donát* brigád tagjai végzik. A székház előtti park gondozása, fásítása is része a vállalkásunknak, amit becsülettel teljesítünk.

A *Martos Flóra* szocialista brigád tagjai régóta patronálnak egy betegeskedő dolgozót, akinek négy kiskorú gyermeke van. A vállalatól kapott nyereségből, törzsgárdatagságért járó pénzből vettek már nekik mosógépet, gyermekruhákat, játékokat. Nem múlik el ünnep anélkül, hogy a brigád egy tagja be ne kopogtatna az ajtójukon.

Besenyői Dénesné sorolja, hogy mennyi a tennivaló a munkahelyen és otthon.

– Nem erőltetjük a közös programokat. Összejön az szinte magától is. Nem vagyunk hívei a beragasztásoknak. Ami a brigádnaplóban szerepel, az mind szép és jó volt. Nemcsak azért megyünk valahová vagy segítünk egymáson, mert brigádtagok vagyunk, hanem mert ez így természetes.

1982. december 1.

Mindenki közlekedik

A sárga autóbuszok és utasaik

Érd munkaképes lakosságának kétharmada ingázik és közülük tizennégyezren járnak el a településről autóbusszal. A helyi járatokat naponta 5 ezer 500-an veszik igénybe. Nagy a környező települések tranzitforgalma is. Érd vonzáskörzetébe tartozik Százhalombatta, Tárnok, Sósút és Pusztazámor.

Hajnali csúcs

Naponta 28-30 ezer ember fordul meg a Volán-pályaudvaron. Reggeltől-estig 1300 járat indul, s érkezik. Érd és a főváros között csúcsidőben olyan gyakran indulnak a sárga buszok, mint kék társaik Budapest kiemelt útvonalain. Előfordul, hogy a megállóban utolériék egymást a kocsik. Egy autóbusz naponta 350 kilométert fut. A menetidőket úgy próbálják rövidíteni, hogy az Érd-felsőtől közlekedő járatok a vasúti sorompókat kikerülve az M7-esen robognak Budapestre.

A Volán 20-as számú Vállalat érdi önálló főnöksége 69 autóbusszal látja el a települések és a környék forgalmát. Napközben csak félig telnek meg a kocsik, reggel 94, időnként 110 százalékos a helykihasználás. Amikor a járatok legsűrűbben indulnak, az első csuklósokon szinte tapossák egymást az utasok, a többiben már inkább akad hely. A lökésszerűen jelentkező helyi utazási igényeket nem lehet szabályozni, mert Érden nincs lépcsőzetes munkakezdés.

Hosszú évek óta a Parkvárosban lévő telepen gyógyítgatják a beteg járműveket. 1975-ben megkezdtek egy új műszaki bázis építését, a tervekben az szerepelt, hogy 1978-ra elkészül, de most is csak az optimisták mondják, hogy jövőre birtokba vehetik a csarnokot a szerelők. Joggal várható, hogy a zárt rendszerű javítás jótékony hatással lesz a buszok állapotára. Megoldatlan a parkolás is. A pályaudvar közelében lévő szilárd burkolatú utcában állnak a „sárga csikók”. Elég gyakran megrongálják egyiket-másikat a járókelők.

Kipróbálták a becsületkasszás rendszert, ami azt jelentette, hogy a bérletesek mind a három ajtón felszállhatnak. A visszaélések azonban úgy megnövekedtek, hogy idén júliustól a régi formát kellett visszaállítani. A reggeli csúcsidőben ugyan még kinyitják mind a három ajtót, de az ellenőrzés eredményei azt mutatják, hogy sokan próbálnak jegy nélkül utazni. Egyesek úgy takarékoskodnak, hogy rövidebb távra fizetnek és tovább utaznak.

Megállók és várótermek

A kulturált közlekedéshez tartozik a megállók és a várótermek tisztasága, megépítettsége, az információk gyakorisága és pontossága, valamint az utazószemélyzet magatartása is. Tennivaló bőven van, mert Ófaluiban például a megállók nincsenek kialakítva, rossz idő esetén az emberek sárban ácsorognak, úgyszólván nincs utasváró és a meglévők csúnyák. Érd-felső fordulóállomáson a kocsik parkolása közlekedési gondokat, olykor veszélyhelyzetet idéz elő. Nem takarítják rendszeresen a megállókat, a pályaudvarhoz közel is bőven van lehetőség az italozásra és a becsípett embert könnyebben éri baleset. Közeledik a tél, s vele a csúszásveszély, jobban kell vigyázni. Az elmúlt évben a költségvetési üzem ügyelete végezte a hótakarítást és a szórást – közmegelegedésre. Jó munkájukra az idén is számítanak.

Országjáró túrák

A menetjegyek árának emelése több változást eredményezett a közlekedési szokásokban. Nem csökkent ugyan a munkába járók száma, de sokan a korábbinál rövidebb szakaszra váltanak bérletet. Mintegy 30 százalékkal kevesebb a készpénzes utas, ők az Érd-Nagytétény vonalon vonattal járnak. Az ingázók közül sokan érdeklődnek a helyi munkalehetőségek iránt.

A Volán 20-as Vállalat érdi önálló főnöksége jó kapcsolatot tart az üzemekkel és az iskolákkal. Rendszeresen az egyeztető megbeszélések, a kirándulásokhoz, sportrendezvényekhez biztosítják a különjáratokat. Sikeres kezdeményezés volt az uszoda- és a színházjáratok indítása, és a labdarúgó-szurkolók szállítása. Újabban a százhalombattai IBUSZ-kirendeltséggel közösen szerveznek és hirdetnek több napos országjáró túrákat. Igyekeznek kielégíteni az igényeket, de ehhez az utasok segítsége és megértése is szükséges.

1982. december 8.

Húsz méter magasban a tetőn

A BUJÉSZ háromszoros aranykoszorús Kossuth Lajos szocialista brigádjának tagjait a Túr utcában egy épülő iskola tetején találom. Az ablaküvegek helyén mindenütt gondosan kifeszített fóliát látok, szaknyelven szólva téliesítenek, hogy a belső munkákat folytathassák.

A brigád vezetője, *Kapuvári László*, november 7-e óta a Munka Érdemrend bronz fokozatának tulajdonosa, sokszoros kiváló dolgozó, akiről *Varga Ilona*, a szövetkezet elnökhelyettese csak annyit mondott: példakép.

Papíron egyszerű:

Kapuvári László erős testalkatú, csendes beszédű, a véleményét pontosan és röviden megfogalmazó ember. 1967 óta vezetője a rábízott szakmunkásoknak. Amikor arról faggatom, hogy milyen módszerekkel tartja együtt és élen a brigádját, csak ennyit mond: - Igyekszem elől járni a munkában.

Ide tartozik például, hogy soha nem késik, nem megy el előbb, s csak annyi anyagot használ, amennyi feltétlen szükséges. Ezek után a többiektől csak azt kéri, hogy kövessék őt.

Milyen egyszerű ez így papíron. A fiatal fiúknak azt tanítja: „Úgy csináld meg a munkát, hogy évek múltán is büszke lehess rá. Az igazi mestert a keze után becsülik az emberek.” Nem bonyolult fogalmazás ez sem, értékét az adja, hogy *Kapuvári László* meg is valósítja a mindennapok gyakorlatában. A brigádtagok többségét ő nevelte. 1967 óta folyamatosan dolgoznak mellette az ipart tanulók.

Sok a segédmunka

Lassan sorolja, hogy mivel elégedett. Elsősorban a csapat teljesítményével. Elfogadhatónak tartja a fizetést is. A kőművesek 7 ezer, a segédmunkások 5 ezer forint körüli fizetést visznek haza. Nem bánja, ha hétvégeken alaposan megfejelek a pénz, de megköveteli, hogy a különmunka ne látsszon a hétköznapi teljesítményeken.

Elégedetlen amiatt, hogy sok segédfeladat nehezedik a vállukra. Jelenleg például a nyolc szakmunkásra csak négy kiszolgáló jut. Az igazán szapora dologhoz pedig éppen a fordított arány lenne kedvező. Tudják ezt a szövetkezet vezetői is, de segédmunkásnak kevesen ajánlkoznak a környéken.

Az egész városban alig van olyan iskola vagy óvoda, amelyen a *Kossuth Lajos* szocialista brigád ne dolgozott volna. Végiggondolni is sok, hogy 1967 óta hány négyzetméter falat emeltek. S nem ímmel-ámmal tevékenykednek, mert *Kapuvári László* fogja az embereket. Érdekes, hogy kilépő mégis alig-alig van. Amikor pedig más brigádokkal karöltve dolgoznak, néha mondják:

– Minek kell nekünk ennyire hajtani, ha mások nem így csinálják...

Kapuvári László nem szívesen dolgozik csonka csapattal, ilyesmi pedig előfordul. A vezetők olykor kéri:

– Adjál három kőművest!

A brigádvezető akkor azt feleli:

– Ha mások is így dolgoznának, már kész volna az épület. A határidő minket is szorít.

A *Kossuth Lajos* szocialista brigád tagjai ritkán ülnek le együtt a fehér asztalhoz. Nincs rá idő. A Túr utcai iskolában is feszített tempóban dolgoznak, hogy a téliesítést befejezhessék. Az utóbbi időben már három hétvégét töltöttek munkával. Társadalmi megmozdulásokon is részt vesznek. A fennmaradó szabad idő a pihenésre, a családra kell.

Feszített tempó

Kapuvári László tízgyermekes családban nevelkedett, és testvérei is többszörösen kitüntetett dolgozók.

– Megtanultam már gyermekkoromban, hogy a tálból csak annyit lehet kivenni, amennyit beleteszünk.

A brigádvezető egyszer volt betegállományban, 1974-ben.

– Rettenetes volt – mondja búcsúzáskor.

1982. december 8.

Kiállítások, dokumentumok

Öt évtized története

A nyolcas számú általános iskola ebben az évben ünnepli fennállásának ötvenedik évfordulóját. A tantestület tagjai úgy döntöttek, hogy a félévszázados jubileumra megírják az oktatási intézmény történetét. Megkeresték azokat a kollégákat, akik valaha tanítottak az iskolában. Negyvenéves feljegyzések, naplók, tankönyvek, igazgatói utasítások, tablók kerültek elő. Kiállítás nyílt az iskolában, ahol az érdekes dokumentumok megtekinthetők.

Városunkba az ország sok részéből költöztek családok. Ez adta az ötletet az iskola vezetőinek, hogy létesítsenek népművészeti galériákat. Valamennyi megye művelődési központjának és úttörőházának felhívást küldtek, melyben a tájra jellemző tárgyakat kértek. A gyerekek szülei is segítettek a gyűjtésben. Így sikerült hat népi galériában a fazekasság, a hímzés, a szövés, a fafaragás, a bőrdíszmű- és a szürdíszítés kellékeiből mintegy hétszáz darabot bemutatni. A kiállításnak méltó keretet adtak a folyosórész újjáalakításával, ahol a Képzőművészeti Szakközépiskolától kapott mozaikmontázsokat és tűzzománcokat helyezték el. Az iskolaudvart is átalakították, egymillió 955 ezer forint értékű társadalmi munkával.

1982. december 15.

Belvívveszélyes helyek

Engedély nélkül alapoztak

Városunk néhány kerületében, elsősorban a fekvés és a talajadottságok miatt buzgárokából feltörő belvizek keserítik a lakók életét. Ezzel a gonddal Ófalu és Érdliget egyes részein, valamint a Bihari és a Retyezáti út térségében kell szembenézni.

Betemetett átfolyó

Az utóbbi évek nagy építkezései is hozzájárultak a helyzet romlásához. Példa lehet erre az a meggondolatlanság, mely miatt a Sárd utca 21-ben *Felker József* portáján alakult ki belvívveszély. Az idős házaspár és szomszédai által – engedéllyel – létrehozott, a kövesút alatt vezetett átfolyót, egyszerűen betemették a mentőállomás építői. Még kisebb esőzés esetén is a ház alapjáig hullámszik a kertekben felgyülemlett csapadék. *Felkerék* már háromszor reklamáltak a városi tanács műszaki osztályán – hiába. A KPM útépitéséttől meg *Barnai Zoltán* szenved, aki a Sárd utca 12/A számú házban lakik. A telke mellett hosszú ideig fedett árok futott, a munkálatok során nyitottá tették a vízelvezetőt, most az út összes csapadékvize a háza mellett gyűlik össze, s folyik tovább a környéket „illatosítva”. *Barnai Zoltán* már feladta a küzdelmet. Sok szakértő vizsgálta eddig a helyzetet, mindnyájan ígérték, hogy megoldást találnak, aztán mégsem történt semmi.

A tűzoltók segítségével

A Tó út 8-ban *Büki Ferencné*ből ömlik a szó.

– Esőzések idején nem lehet kimenni az utcából. Tavaly a tűzoltók segítségével jutotunk ki. Hat gyermekem van, a miénken kívül még négy házat fenyeget az elöntés veszélye. A betegeket karban hordják ki, mert a mentő sem tud bejönni. Ideiglenes villanyvezetéken kapunk áramot az egyik szomszédától, havi kétszáz forintért.

Amit *Büki Ferencné* elmond, az igaz. Megfeleldeznek azonban valamiről. Nevezetesen arról, hogy engedély nélkül épített, sőt figyelmeztették is, hogy a belvíz miatt nem szabad ott letelepedni.

Költséges földmunkák

Nagy Istvánné pénzügyi osztályvezető még több helyet is mutat a térképen, mint belvízveszélyes részt.

– A Bihari úton csak tavaly jelentkezett a gond – mondja. A négyes számú ház lakóit kiköltöztettük, a hetesben élők veszélyeztetettek. Ez a rész karsztvizes terület, de balszerencsénkre a víz szennyezett is, ezért még hasznosítani sem tudjuk. A munkálatok elvégzésére a terv készen van, az első tárgyalás is megvolt december 13-án. Csaknem hatmillió forintunk van a belvíz elleni harcra, és jól átgondolt munkával sokat javíthatunk a helyzeten.

A tanács vezetői a veszélyeztetettség fokától teszik függővé a sorrendet. Ófalun – ahol már az idén is folytak a munkálatok – jövőre meg akarják szüntetni a belvízveszélyt. Rövid időn belül azonban nem tudnak mindent megoldani.

1982. december 22.

Páratlan földrajzi gyűjtemény

Muzeális értékek

Akik az elmúlt napokban, hetekben a régi tanácsháza előtt elhaladtak, az épületből kihallatszó fúrás-faragás, kopácsolás zajára figyelhettek fel. Sokan kérdezték: mi történik odabent, min dolgoznak az építők?

Kontinensek belső vidékein

Az *Érdi Hírlap* tavasszal már hírt adott arról, hogy egy muzeális értékű földrajzi gyűjtemény kap otthont és kiállítási lehetőséget a patinás műemlék épületben. A Magyar Tudományos Akadémia fél millió forintot adott az épület felújítására. Az átalakítási terveknek megfelelően lebontották a volt tanácsi irodaszobák ideiglenes válaszfalait, s az egykori Wimpfen kúria termei visszanyerték eredeti formájukat. Ezekben az impozáns helyiségekben nyílik meg tavasszal a Magyar utazók, földrajzi felfedezők című kiállítás.

A szakmai szervező a Magyar Földrajzi Társaság múzeumi bizottsága. A bemutató célja: megismertetni a közönséggel, hogy milyen szerepet játszott a magyarság Földünk megismerésének történetében?

Népünk nem tartozott a hajós nemzetek közé, nem kapcsolódott be a nagy felfedezésekbe, nem adott a világnak *Kolumbuszt* vagy *Cook* kapitányt. A kedvezőtlen történelmi körülmények is hátráltatták a nagy utazásokat, mert folyt a harc a török és a Habsburg hódítók ellen. A tengeri felfedező utazásokban nem tudtunk részt venni, de a kontinensek belső, ismeretlen vidékeinek feltárásában jelentős szerepet játszottak a magyarok. A bemutatásra kerülő anyag ezek eredményeit tárja a látogatók elé.

Túlnő a város keretein

A kiállítás jelentősége tehát túlnő a város keretein, országos, sőt nemzetközi érdeklődésre tarthat számot. Az alapját képező földrajzi gyűjtemény – ha a személyi és anyagi feltételek megteremtődnek – idővel önálló szakmúzeummá fejleszthető. Ez a múzeum nemcsak itthon lesz egyedülálló, hanem a nagyvilágban is kevés helyen található párja. A kiállítás tematikája időben hat évszázadot ölel fel: az őshazában maradt magyarok felkutatására indult *Julianus barát*tól az első magyar űrhajósig, *Farkas Bertalanig*. A gyűjtemény leggazdagabb anyaga a XIX. század második feléből származik, hiszen ez volt a magyar felfedező utazások fénykora.

Tudományos expedíciók sora

Tudományos expedíciók sora indult hazánkból Ázsiába (*Széchenyi, Déchy, Zichy és Almásy* expedíciói) és Afrikába (*Téleki*-expedíció). Tucatnyi lelkes magyar vágott neki egyénileg is a nagyvilágnak – *Kőrösi Csoma Sándortól* az Afrika-kutató *Magyar Lászlóig*. Nem maradnak ki a bemutatóból a népszerű vadász- és gyűjtőutazók: *Kittenberger Kálmán, Széchenyi Zsigmond és Molnár Gábor sem*.

A kiállítás mottója *Orbán Balázs*: Utazás keleten című könyvéből származik: „... mindnyájunknak kötelességünk – hacsak egy homokszemet is – odavetni nemzeti műveltségünk pompás épületéhez.”

1982. december 22.

Ezüstfenyő és pulyka

Játékos akciók – év végi meglepetések címmel hívta vendégül vásárlóit a Pest megyek Iparcikk Kiskereskedelmi Vállalat. Az érdi vasboltban kedden délután három órakor kiderült, kik lettek a vállalat akciójának nyertesei.

Gazdára lelt a kétméteres ezüstfenyő, az újévi malac és a karácsonyi pulyka. A szerencsés nyerteseket azok közül sorsolták, akik beváltották az érdi új áruház megnyitá-

sakor a város felett szétszórta pingponglabdákba rejtett vásárlási utalványokat. Az újí malacot *Németh Józsefné*, Érd, VIII. ker. Pemetefű u. 5.; a pulykát *Pilonics Istvánné*, Érd, VIII. ker. Pemetefű u. 15., a fenyőfát *Schottner János*, Budapest, XXII. ker. Landler Jenő utca 19. szám alatti lakos nyerte.

Az 500 forint feletti vásárlások után adott sorsjegyek gazdái közül *Magony Jánosné*, Érd II. ker., Blanka u. 8. szám alatti lakos volt a legszerencsésebb: 15 ezer forintos vásárlási utalványt nyert.

1982. december 23.

Fiatalok között

Munkában és közösségben élni

A Texelektro Ipari Szövetkezetnek Érdén is van egy üzeme. Alig négy éve építették, népnnyelven „bőröndgyárnak” hívják. A KISZ alapszervezete is egészen fiatal mind múltját, mind tagjainak életkorát illetően. *Györfi Valéria*, az alapszervezeti titkár az ifjúsági szervezet helyi megalakulásától kezdve vezetőségi tag volt, pedig csak 1979-ben került ki a Varga Katalin Szakközépiskola padjaiból. Ruhaipari képeítése van, a szabáshaton dolgozik, s július 1-től próbaidős csoportvezető.

Az érettségi után elvégezte a kétéves marxista-leninista középiskolát, hathetes titkárnőképzőn vett részt, most a marxizmus-leninizmus esti egyetemen első éves. Az idén vették fel a párttagok sorába.

– *Szépen indult az életben* – mondom neki. – *Népszerű az üzemben, sokat tanul, a káderfejlesztési tervben előkelő helyen szerepel. Tehát egy gondtalan emberrel beszélgetek?*

– Ez azért túlzás. Igaz viszont, hogy komoly problémáim nincsenek. Azt hiszem, hogy még a kevésbé sikeres esztendőket is jól bírom, mert vidám természetem van. Szerencsés vagyok, mert a munkámat és a közösségi életet is szeretem. Mint minden fiatal, én is szívesen táncolok, szórakozom.

– *És hogyan dolgoznak a KISZ-alapszervezetben?*

– Huszonkilencen vagyunk. Gondot okoz, hogy nagy a fluktuáció. Ebben a mozgalmi évben tizenheten távoztak, s ugyanennyien jöttek. Egészségtelen dolog, az okát keressük. Véleményem szerint a belépők döntő többsége a bőröndgyárba kerül, s itt van a legnehezebb munka a házban. Nincs bennük kitartás, hogy átvészeljék a kezdeti időt. A KISZ-szervezet igyekszik segíteni, néhány esetben sikerült is.

Lapozgatom az alapszervezet 1981-es programját. Gondosan előkészített, tartalmas, világos. Talán azért, mert *Györfi Valéria* az üzemben és a városi KISZ-bizottság tagjaként is mindenről tájékozott. Arra a legbüszkébb, hogy a KISZ a párttaggá nevelésben jelentős eredményeket ér el. Ilyen fluktuáció mellett is öt fiatal ajánlottak párttagnak. Közülük kettőt már felvettek.

Jelenleg a városi KISZ-bizottsághoz tartoznak. Korábban viszont – miként másutt – a szövetkezeti központhoz. A KISZ-titkár azt mondja, hogy észszerűbb ez, mert jobban részt tudnak venni a város közéletében.

– *Mit tart a legfontosabb tennivalójának?*

– A szervezeti életet fogjuk erősíteni. A Texelektro nagy szövetkezet, száz fiatalja van s csak 29-en tagjai a mozgalomnak.

– *S miként akarnak ezen változtatni?*

– Vonzó programokkal, s azzal, hogy a KISZ valóban az ifjúság érdekvédelmi szervezete legyen. Érezze mindenki, hogy számítanak a véleményére, megbecsülik, figyelemmel kísérik. Nekem örömet jelent, hogy néhány olyan fiatal van már az alapszervezetben, aki bár korábban el akart menni, de maradásra bírtuk, s ma már kiváló dolgozó. Az is jól esik, ha egy-egy közös akció után azt hallom: kellemesen éreztem magam. Ezekre az eredményekre lehet építeni a politikai munkát.

– *Ön nagyon életvidám ember. Ismeri milyen a csalódás?*

– Sajnos, éreztem már. Olyankor, amikor nagy lelkesedéssel szervezünk egy-egy programot, tudjuk, hogy hasznos, érdekes és jó, mégis kevesen jönnek el. Akkor csendesebb vagyok, és töprengek a miérten.

Aztán elköszön. Nem jó az, ha a csoportvezető hosszan kimarad a munkából – indokolja az eltávozást.

1982. december 29.

Amiről a városban beszélnek

Néhány lakosságot érintő kérdéssel szeretnénk foglalkozni az alábbiakban.

● Ezek sorába tartozik például az, hogy mi lesz a régi sportpálya sorsa? A városi tanács műszaki osztályán megtudtuk, hogy több javaslat is született a terület hasznosítására. Legyen parkoló, kapja meg a Volán, építsenek oda vásárcsarnokot, maradjon meg zöldterületnek... Az illetékesek az utóbbi javaslatot tartják a legjobbnak, s csak akkor építik be a pályát, ha az elkerülhetetlenné válik...

● Miért van lezárva a Diódsi út? Bosszankodnak az arra járók. Nem csoda, mert látják, hogy az áruház átadása óta senki nem dolgozik a burkolat korszerűsítésén. A válasz ez esetben is elfogadható. A KPM rövidesen megkezdi a bitumenréteg bontását.

● A lakótelepen élőkét zavarja, hogy a vízelvezető csatornák eldugultak. Nagyobb esőzésekkor a garázsokban és az alsó helyiségekben áll a víz. A probléma valóban aggasztó. Tudni kell, hogy a város belső területén kétszázhetvenhat csatornanyílás található. Nagy részük a lakótelep építésekor, vagy sártól, iszaptól eldugult. A PVC SV-nél tavaly a város

megrendelte a tisztítást. Egy nap alatt három nyílást tudtak a szakemberek szabaddá tenni. Huszonhétnél abbahagyták. Az illetékesek véleménye az, hogy más megoldást kell találni, mert így drága és hosszadalmas a munka.

● Köztudott az is, hogy Érden nagyon kevés a telefon. A vasút korszerűsítése kapcsán hatvan új vonalhoz jutott a város, nagy az érdeklődés, sokan szeretnének készüléket kapni. A kérdés az, hogy a kábeleket az egész városban telepítsék szét, vagy mindet a lakótelepre vigyék. Csak a döntés után indulhat meg a szerelés.

1982. december 29.

Egészségügy, közlekedés, útjavítás

Közérdekű bejelentések nyomán

A városi tanács titkárságán 692 közérdekű bejelentést tartanak nyilván, melyek többsége ez év áprilisából és májusából származik. A lakosok a tanácstagok beszámolókon tették szóvá gondjaikat. A rendelkezések szerint az illetékes szakigazgatási szervek 30 napon belül válaszolnak – közlik, hogy megvalósíthatók-e a javaslatok, s azt is, hogy mikorra várható a megoldás. Sorrendbe szedik a teendőket, beosztják, koordinálják a társadalmi munkát. Az év végén pedig számbavették, hogy mit is sikerült realizálni, és hol voltak akadályok.

Dr. Nagymányai Kázmérnéval, a szervezési osztály csoportvezetőjével a közérdekű bejelentésekről beszélgettünk. Néhány esetet említ meg.

Csiki György, a Hivatalnok utca 3-ból, *Perjés Ferenc* a Diósi út 75-ből és *dr. Zrínyi Miklósné*, a Nagy Lajos utca 30-ból azt kérték, hogy a forgalmas helyeken az iskoláknál és az óvodáknál fessenek zebrát az úttestre. A tanácsnak a KPM azt válaszolta, hogy az előírások szerint az átkelőhelyek fölé villogó sárga lámpát is kell szerelni, ennek a darabonkénti költsége 100 ezer forint. Hosszas utánajárás következett, végül is december 17-én megtörtént a helyszíni szemle, s kijelölték a létesítendő zebrák helyét.

Újtelepen a köporszállítás okozott gondot a lakosságnak. Nyitott teherautókon szállították, szennyezték a környezetet és veszélyeztették az emberek egészségét. A tanács pénzbírság fizetésére kötelezte a vállalatot, s követelte, hogy zárt rendszerű kocsikkal oldja meg az anyagmozgatást. Azóta így történik. Több érdeklős sérelmezte, hogy a városon átrobbogó gyorsvonatok nem állnak meg. Megegyezés született a MÁV vezérigazgatóságával, ígéretet kaptak arra, hogy az 1983. május 1-től életbe lépő menetrendekben néhány gyorsvonat megállójaként szerepelni fog a nagyállomás is.

Visszatérő panasz az is, hogy a szemetet nem kellő rendszerességgel szállítja el a városgazdálkodási vállalat. A konténerrendszeres ürítésről általában jó a vélemény, de több helyen növelni kellene a számukat. Különösen ott, ahol a szervezett szállítás nem megoldott. A városi tanács kijelölte, hogy hová kellenek új konténerek, illetve kötelezte

a költségvetési üzem, hogy ahol szükséges, hetente kétszer vigye el a szemetet. Rendre érkeznek a közérdekű bejelentések az illegális helyek keletkezéséről. Ennek megakadályozására hivatalos és társadalmi szervek törekszenek, de a lakosság figyelme is elengedhetetlen. Aki azt látja, hogy valamilyen jármű nem az arra kijelölt helyen szabadul meg a szállított hulladéktól, írja fel a rendszámot, és jelentse az esetet a városi tanácsnál.

– Elsősorban Érdligeten okoz gondot a Kutyavár úti orvosi rendelő áldatlan állapota – vetették fel többen a hozzászólók közül. A nyár folyamán az épületet felújították, azóta lakossági panasz nem érkezett. A Tompa Mihály utcai orvosi rendelő is megkapta a nagyon várt telefont.

Tusculanum városrész sűrűn lakott részein nem volt gázlerakat. Az illetékesek sokáig keresték a megoldás lehetőségeit, tárgyaltak a TIGÁZ-zal, végül magánszemély részére adtak ki engedélyt gázlerakat létesítésére.

1982. december 29.

Nem lesz kisajátítás

Asztalon a terv

A Hazafias Népfront városközponti körzeti bizottsága megbeszélésre hívta a kerület lakóit, mert elkészült Érd jövőbeni városközpontjának terve. *Dr. Nagy Margit*, a végrehajtó bizottság titkára elmondta, hogy az említett terület a két vasúti pálya között, valamint a hatos és hetvenes utak környékén fekszik.

A tervezőknek több szempontot figyelembe kellett venni. Például nem akadályozhatja a belváros a főútvonalak forgalmát, a jelenlegi lakótelep továbbépítési lehetőségét, ugyanakkor a megépítendő objektumoktól és a városközponttól elvárja a lakosság, hogy a funkcióit tökéletesen ellássa, az ott élők számára a belső közlekedés, a zöldterületek nagysága és sétálóutcák nyugodt körülményeket nyújtanak.

A város vezetőinek az a véleménye, hogy a tervezők jól oldották meg a feladatukat. A két sín pár és a hetvenes út nyomvonala a régi marad, a hatost délre vezetik, s teljesen megkerüli Érdet, a település belső forgalma rácsatlakozik. A szolgáltató- és bevásárlóközpont a Diódsi és a Riminyáki út mentén lesz, ez utóbbit a Baján utcáig korszerűsítik. A gyalogosforgalom könnyítésére a hetvenes útnál és a vasutaknál aluljárók készülnek.

Dr. Nagy Margit elmondta azt is, hogy 1985-ig nem lesz újabb kisajátítás, a hetvenes úttól délre eső területeken talán később szükség lehet területekre, a két vasút közötti ingatlanok „bolygatása” pedig attól függ, hogy a KPM elkezd-e a körgyűrű építését. A tervben nem említett részeken a tulajdonosok szabadon rendelkeznek az ingatlannal.

1982. december 29.

Lezárásként, mintegy összefoglalóként egy írás a Magyarország című hetilapból. A szerző, Bíró András maga is érdi lakos, elkötelezett lokálpatrióta, majd a város díszpolgára lett.

Budapest-pótló Érd

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1978. december 31-én nyilvánította várossá a 46 000 lakosú Érd nagyközséget, amely addig a „Közép-Európa legnagyobb faluja” csöppet sem hízolgó elnevezést mondhatta magáénak.

Érd újabb kori fejlődése, amely végül is a várossá nyilvánításhoz vezetett, tulajdonképpen 1974-ben kezdődött. Ekkor választották dr. Benussi Silviót tanácselnökké. A Magyar Gördülőcsapágó Művek diósdó gyárának volt a gazdasági vezetője jól átgondolt fejlesztési tervhez kérte a tanácsstagok és a nagyközség lakóinak segítségét. Néhány hónappal ezelőtt ment nyugdíjba. Mindvégig következetesen, sokak szerint „csökönyösen” és „mániákusan” kitartott meggyőződése mellett, hogy a „várossá emelkedés alapja az ifjúság méltó körülményék közé juttatása”. Véleménye szerint az ifjúságban a kulturális igényeket már a bölcsődei korban föl kell ébreszteni. Magyarán: a gyermekintézményeket olyan magas színvonalra kell emelni – formailag, esztétikailag és tartalmi munka tekintetében –, hogy ez az igényesség majd az ott-honukra is kiterjedjen.

Gyermekprogram

Tíz évvel ezelőtt, az 1972/25. számban megírtuk Érdről, hogy az óvodai férőhelyek száma 415 volt. A helyzet 1974-től sokat javult, ma már 1300 gyermeknek jut hely az érdi óvodákban. Szinte mindenütt bevezették a központi fűtést, a falak váltakozó paszterszínűek, az óvónők értik a dolgukat. A város vezetőinek mindemellett a gazdaságosság nem csupán jelszó maradt. Ügy gondolták – példaként a Pacsirta utcai építkezésnél –, akkor olcsóbb, ha a bölcsődét, az óvodát és az általános iskolát egyetlen közös területen alakítják ki.

Az építkezést 1980 májusában kezdték s még ugyanez év szeptemberében „beköltözhettek” a gyermekek, vagyis megkezdhetette működését az óvoda és később az általános iskola. Tehát: víz, villany, aszfaltút, betonjárda, szennyvízlevezetés és a gyermekintézmények; mindez elkészült néhány hónap alatt — FORFA-rendszerrel. (16 tanterem, belső sportudvar stb.) Mellesleg: sok millió forintot megtakarítottak. A bölcsőde a VI. ötéves tervben készül el.

A városi státus nem csupán „rangot” adott Érdnek, hanem valamivel több pénzt is. Ez a gyakorlat nyelvére lefordítva: a korábban tervezett 20 tanterem helyett 48 tanter-

met és 2 tornatermet adtak át az ifjúságnak. Az érdi általános iskolákban ma már 4000, a két középiskolában több mint 600 diák tanul.

Persze, nemcsak a pénz számít. A szülők – lakatosok, asztalosok, esztergályosok, kovácsok, villany- szerelők és sokan a szellemi foglalkozásaik köréből is – társadalmi munkában sok százezer forint értéket tettek hozzá a „hivatalos” pénzhez, főként a föl-
újításra szoruló gyermekintézmények épületeinél.

Áruházavató előtt

Érden évente átlagosan 500 lakás épül magánerebből. Érdekes módon – talán ez is a városiasodás egyik jellemzője – egyre több a négylakásos társasház. Nem is beszélve a városközponttól, amely látványosan terebélyesedik a 70-es út bolti sora mögötti területen. Épülnek természetesen családi házak is tucatjával, és olyan, újonnan nyíló „utcákban” is, ahová csak hosszú évek múltán vezetik be a vizet és a villanyt.

Ha valaki fejébe venné, hogy gyalog járja be Érd utcáit, az előbb érne el Bécsbe, mintsem végig járná valamennyit. Az érdi utcák-utak hossza kerekén 400 kilométer. S ezekkel az utcákkal van versenytfutásban a tanács, az elektromos művek, a minisztérium, hiszen az utcák hossza az idő múlásával egyre nő. Városi villanyvezetékét például csak 292 kilométernyit tudtak eddig kiépíteni. Húsz évvel ezelőtt ez száz százalékos kiépítettség lett volna. Csakhogy azóta új utcákat létesített és nyitott a családi házat építő igényeket. Egyelőre több száz lakásban nem ég a villany. Ilyenformán ezekben a házakban nem néznek televíziót, nincs mosógép, nincs porszívó stb.

A burkolt (beton, aszfalt, bitumen) utak hossza az utóbbi három évben – tehát a várossá nyilvánítás óta – száz százalékkal nőtt, de hát ez csak statisztikailag mutatós, mivel az érdi burkolt utak hossza: 40 kilométer; az összesnek kerekén 10 százaléka. Magyarán: 360 kilométeren sarat dagasztanak, latyakot kerülgetnek, illetőleg a nyári hónapokban port nyelnek az érdiek. És a szennyvízvezetés? Nem olcsó dolog. 1978 óta 3,5 kilométer hosszon épült meg, az Ófalu fölötti szennyvíztisztító teleppel együtt. Most tovább épül az Érd-parkvárosi főút tengelyében 4,5 kilométeren.

Nemcsak helyi probléma a jó ivóvíz, de úgy látszik, Érdnek sokszorosan az. A város látja el ugyanis ivóvízzel Tárnokot és Törökbálintot is. A Duna-parti műszaki kutak 1980 végével elérték a víznyerés maximumát; csaknem 12 000 köbmétert – naponta. Ennél többre nem képesek. A megyei tanács segítségével kellett ahhoz, hogy a város ne maradjon víz nélkül, helyesebben: a vízhiány ne állja útját a további fejlődésnek. Már az idén újabb hat kút fúrásához, építéséhez kezdenek a Duna mellett. Az új regionális vízmű kerekén 150 millió forintba kerül. Ennek teljes kiépülésével lehet számítani arra, hogy az évtized vége felé (1987–1988-ban) az M7-es úttól fölfelé, tehát Érd északi területe is bekapcsolható lesz a vízvezeték-hálózatba. A családház-építkezőknek egy jótanács: próbáljanak tel-
külről ásott vagy fúrott kúttal vízhez jutni. Amit pedig a tanács illetékesei az idén nagyon szigorúan vesznek: könyörtelenül megbüntetik a locsolási tilalom ellen vétőket.

Ha az idén és jövőre kevesebb pénz jut is városfejlesztésre, mégis jelentős változáson megy át Érd város központja, és jut pénz a város távolabbi kerületeinek fejlesztésére is. Az autóbusz-pályaúdvár mögött már látványosan kibontakozik az áfész épülő nagyáruháza, valóságos bevásárlóközpontnak ígérkezik. Alapterülete a raktártérrel együtt 3800 négyzetméter lesz. Ami reményt keltő: az idén – év végén – megnyitják. A Pest megyei Iparcikk Kereskedelmi Vállalat 2000 négyzetméter alapterületű áruházának építését is megkezdik. A Pestkörnyéki TŰZÉP Vállalat ugyancsak építi 1500 négyzetméter alapterületű áruházát, ahol „minta utáni vásárlást” vezetnek be.

Tovább épül a központi városmag. Az idén és jövőre 570-580 lakást adnak itt át. A Budai úton a Volán-pályaúdvarral szemben lebontják a régi épületeket. Helyükre korszerű szolgáltatóház és a ma igényeit kielégítő üzletsor épül. Jövőre – ugyancsak a városközpontban – 100 gyermek számára óvoda, 60 gyermek részére bölcsőde épül, mellette 16 tantermes általános iskola építését kezdik el. Épül iskola a VII. kerületben – Érdligeten – is, 8 tanteremmel a Túr utcában. Érd Baráti Körének segítségével újjáépítették az egykori Casino épületét. És természetes, hogy – ha szerényebb ütemben is – tovább bővül a belső autóbusz-körgyűrű. Legkésőbb 1984-ben már megindulhat az Érdet körüllelő aszfaltúton az autóbuszforgalom. Tovább szélesítik a Riminyáki és a Bajcsy-Zsilinszky utat. A jelenlegi vízesárcok lefedésével háromsávós aszfaltút szeli majd át Érdet, összekötve a 70-es utat az M7-essel.

Fekete foltok

A város művelődési központja jól dolgozik: az igazgató és népművelő munkatársai, a lelkes segítőtársak jól igazodnak a városi igényekhez. Programjaik színvonalasak, a szakkörök népesek és vonzóak. De – egyetlen! A fiataloknak nincs helyük másutt összejönniük, hacsak nem a hajdani Szapáry kastély úgy-ahogy rendbe hozott pince-rendszerében. (A kastélyt ugyanis tíz esztendő leforgása alatt az utolsó tégláig elhordták!) Az ófalui és az érdligeti „mozi” már a felszabadulás esztendejében is szégyene volt az akkori községnek. Hajdani cselédház benyomását kelti mind a kettő, rossz rájuk nézni. A MÁV-állomás épületei szennyesek, piszkosak, elhanyagolt birkahodályra emlékeztetnek. A város oly hatalmas területen fekszik, mint a hajdani Budapest peremkerületei nélkül. Mégis összesen négy helyen árusítanak hírlapot, holott negyven újságárus pavilon is kevés volna. Ez sokszorosan vonatkozik az élelmiszerboltokra és egyéb aprócikküzletekre. Jó, hogy az idén megnyílik az áfész áruháza, de egy gombolyag pamutért, egy tekercs cérnáért vagy egy varrótűért akkor is kilométereket kell gyalogolni, buszozni vagy vonatozni az itt lakóknak. A hatalmas területű városban legalább ötven-hatvan élelmiszerboltnak kellene megnyílnia, hogy csökkenjen a bevásárlási vándorlás. A kisboltok jó része elhanyagolt, korszerűtlen.

Sorolni lehetne az egészségügy „fekete foltjait” is, noha Érd e tekintetben sokat fejlődött az elmúlt években: röntgen és sebészeti részleg már épült, de még mindig kevés a kerületekben levő SZTK-rendelők száma. A város vezetői türelemre intenek. És kéri az érdektársadalmi segítségét.

Magyarország, 1982. április 4.

Bíró András

UTÓSZÓ HELYETT

A város történéseinek felidézése közben nem feledkezhetünk meg az ismerős arcokról, akik kiszolgáltak bennünket a boltokban, akik tanították gyermekeinket, akik gyógyítottak, akik szórakoztattak bennünket. Mindannyiukra gondolva-émlékezve fejezem be e történeti visszapillantást *Parókai Pál*, közismert és népszerű zenész portréjával, hiszen számtalan vidám és önfeledt órát köszönhattünk neki és muzsikus barátainak.

A SZÓRAKOZTATÓ ZENE ÉRDI VIRTUÓZA

Zeng a vérpezsdítő zene, mindenki ropja, a zenekar egyre jobban belelendül. Szüreti bál? Farsangi bál? Katalin bál? Battyus bál? Szilveszter? Esetleg elő- vagy utószilveszter?

Mindegy, a hangulat pompás, aki nem táncol, az énekel, a multság a tetőpontjára hág. Nincs pihenés, a szünetben kedvesen pajzán játékok, szilveszter éjfélkor természetesen a Himnusz, mindkettő, megrendüléssel és könnyes szemmel énekeljük, végül a kunkori farkú kismalac és tánc a végkimerülésig.

A Parókai zenekar elemében van!

És a vendégkör vidáman és mosolyogva távozik:

– Jövőre újra jövünk!

*

Hány embert szórakoztattak negyven év alatt, tíz-, ötven- vagy százezret? Vagy talán még többet? Pest megyében rohamosan növekedett hírük, a Parókai-név és társulata fogalom lett. Az igényes szórakoztatás sztárjai ők, a swingtől a rock and rollig, a keringőtől a polkáig, a csárdástól a rumbáig, a twist-től a csa-csa-csáig, a tangótól a mazurkáig, mindent játszottak – bravúrosan és mesterfokon.

Hát nem igazságtalanság, hogy helytörténeti visszaemlékezésünkben kiváló orvosokról, tanárokról, mérnökökről, mestercukrászokról és pékmesterekről beszéltünk, s egyetlen szó sem jutott azokra, akik ünnep- és hétköznapijainkat zenével színesítették?

Pótolni szeretném ezt a hiányt, amikor elbeszélgetek Pali barátom 57 éves kislétszerező fiával, aki kegyelettel ápolja az egy éve elhunyt trombitás, zenekaralapító és -vezető, karmester édesapa emlékét.

1931. március 23-én született a Borsod megyei Tíbolddarócon. Édesapja *Parókai István* kertész, aki a kis faluból Budapest Nagytéténybe költözik családjával *Hám Artur* országgyűlési képviselő birtokára, majd onnan Érd-Ófaluba László és Pali fiával, s Ilona

lányával. Megveti lábát ezen a vidéken, kiváló szőlőművelőnek számít, az ő idejében nagyot fejlődik a kertkultúra, ő honosítja meg a Leányka nevű szőlőfajtát is. Több pincét is bérel, így a Haba pincét, a Szentpéteri pincét, a Patyi pincét, otthon pedig borkimé-
réssel foglalkozik, a misebort is tőle vette az érdi klérus.

De nyaranta felcsendül a zene és az ének is a házi pince előtt, élénk a társasági élet, s ekkor alakul meg a helyi színjátszókör is. Az édesapa hegedül vagy a saját készítésű citerán játszik, és gyermekei is muzikálisok: Ilona énekel, László és Pál harmonikázik. Aztán közeledik a front, s előbb a német, majd az orosz katonákat szórakoztatja a kisfiú remek játékaival.

Aztán bekövetkezett a tragédia: az apát 1945 január 6-án „malenkij robotra” hurcolják az oroszok, ahonnan évek múlva betegen tér haza és 56 éves korában lehunyja szemét, Pali négy évvel idősebb bátyját repesztalálat éri, s átmeneti ideig ő lesz a családfenntartó. A kis Pali cipésztanuló lesz, de a háború utáni înséges időkben nincs munkája. *Bódis József* barátja segít, beviszi a budafoki erőműbe. Mivel már a trombitán is kiválóan játszik, hamarosan az üzemi zenekar tagja lesz. S jön a sorozás, Nyíregyházára kerül a tűzérekhez, lövegparancsnok lesz és ezredtrombitás. 1953-ban a katonai zeneiskola fúvós tagozatának növendéke, s 1954-ben sikeresen felvételizik a Rendőr Zenekarba, majd hat év múlva a BM Duna Művészegyüttesben találjuk. 1964–68 között sikeres túrnék sora következik, kétszer Lengyelországban, majd átveszi a BM Szimfonikus Zenekar. Újabb sikeres túrnék, többek között Japánban, ahol a világ legkiválóbb rendőrzenekei mutatkoznak be.

Persze, ezek csak a hivatalos előmenetel állomásai, legalább ennyire sokszínű zenei magánéletpályája. Részt vesz a híres Károlyi zenekarban, Sós-kúton tehetséges fiatalokat tanít, s megalapítja a községi együttest. A hatvanas évek végén a Dunamenti Hőerőmű zenekarának karnagya, s „600 Megawatt” címmel megírja a vállalat indulóját. A hetvenes évek közepén az érdi művelődési központ zenekarának alapítója, az ünnepi műsorok, a reggeli ébresztők és térzenék, s természetesen az elmaradhatatlan vasárnapi sörzenék főszereplője. Sramlizenekarával, *Vágola Ferenc*cel (trombita), *Pót József*fel (harmonika), *Meer Ferenc*cel (dob) számtalan lakodalom és báli mulatság közreműködője, játszik a pedagógusbálokon, az Ipartestület rendezvényein, az úrnapi körmeneteken, az Orbán-napi összejöveteleken. A tárnoki sramlizenekart és a „kispartit” átalakítva és kibővítve, közreműködésével és vezetésével létrehozzák Budafok-Tétény fúvószenekarát, a Súdofen Blaszkapellét. De nem csak karmestere a zenekarnak, hanem hangszerel és kottát is ír.

Számtalan fesztiválkitüntetést tudhat zenekarának, Mecseknádasdon az országos fúvószenekari találkozón, a Budafoki Pezsgő- és Borfesztiválon, a Pilisvörösvári Zenekari Versenyen első helyezést nyernek, Nagymányokon, majd Taksonyban 2009-ben országos arany minősítést kapnak, s ebben az évben teszi le a hangszert, igaz, ekkor már pozanon és szaxofonon is remekül játszik.

Végül egy 1956-os történetet mesélünk el életéből, amit a rendőrzenekar krónikása, *Szőnyi Lajos* jegyzett fel (Zenészek egyenruhában – A rendőrzenekar története 1923–2010.)

Az 1956-os forradalom és szabadságharc idején napközben a zenekar tagjai a próbateremben gyakoroltak *Radnai István* karnagy vezényletével. A zenészek egyenruhájuk miatt veszélyes helyzetekbe kerültek. *Parókai Pál* éppen hazafelét tartott érdi lakására, amikor meglátta, hogy fosztogatók krumplis zsákokat hurcolnak egy közeli üzletből. Rájuk szólt, hogy azonnal vigyék vissza, s megmentette a krumplit. Másnap hazafelé jövet egyenruhája miatt sokadmagával együtt őrizetbe vették. Ekkor szerencséjére valaki odakerült az említett boltból és igazolta, hogy ez az ember segített nekik a fosztogatók ellen, így szabadult ki fogságából.

2018 február 1-én végleg elbúcsúzik közönségétől: utoljára csendül fel az *Il Silencio*, de már nem ő általa a bálteremben, hanem a temetőben zenészbarátaitól.

Székénybe került a Yamaha trombita, amely megérdemelné, hogy bekerüljön az „érdikumok” sorába, gazdája pedig a posztumusz érdi művészeti díjasok közé.

Érd, 2022

Urbán László

NÉVMUTATÓ

A

Ady [Endre] 116
 Albert [Flórián] 212
 Almásy [László] 221
 Angyal Gábor, 22
 Antal Gézáné 170
 Antal Imre 58, 157
 Aradai Gabriella 35
 Aradi Gabi 116
 Arany János 198
 Aranyosi István 20
 Asztalos Dezső 69

B

Babits [Mihály] 41
 Badi Miklósné 58
 Badicsi Lajos 146
 Bajusz István 39
 dr. Balázs Dénes 112, 113,
 134, 155, 156, 198
 Bálint Mihály 91
 Balla László 121
 Balogh Géza 64, 90
 Balogh Imréné 158
 Bandzi Jánosné 53, 54,
 146
 Bánki Donát 215
 Baranyai Antal 119
 Barnai Zoltán 219
 Barta Sándor 107
 Barta Sándoré 107
 dr. Bartók Irén 16
 Bartók Béla 87
 Bauer György 33
 Baumgartner Tiborné 140

Becsei Sámuel 107
 Bencze Ágota 35
 Bencze László 88
 Bencsik Antalné, 99
 Bencsik Margit 51, 52
 Benedek Marcell 93
 dr. Benussi Silvio 20, 25, 30,
 31, 53, 58, 77, 226
 Bereczk Egon 11
 Bereczky Gábor 199
 Béres László 81
 Béres Pál 59, 163
 Berta Endre 107
 dr. Bartók Irén 84
 Bertus Jánosné 170
 Besenyői Dénesné 215
 Bilau Lőrinc 52
 Bilics Katalin, 58
 Bíró Ilona 10
 Bíró Imre, 69
 Bódis József 227
 Bodorkos Károly 163, 164
 Bódy Lászlóné 12
 Bogáti Lászlóné 158
 Bognár Gézáné 193
 Boka Erika 22
 Bokor József 146, 147
 Boros [Sándor] 64, 90,
 134
 Borsos Miklós 15
 Boruta Istvánné 31, 32
 Bozzai Gyulának 64
 Bozsér József 194, 195
 Breda Erzsébet 22
 Brodarics István 85

B. Supka Magdolna 88
 Buzás Jenő 40
 Büki Ferencné 220

C

dr. Chikán Csaba 104
 Cholnoky Jenő 156
 Cook 221
 Cooper, David 55
 Cooper, Jan 55
 Czakó László 190

Cs

Csaja [Mihály] 64
 Csák Elemér 163
 Csákics Mihály 140
 Csákics Mihályné 58
 Császár Irén 35
 Csatlós Tamás 52
 Csepregi Mónika 168
 Cseri Ilona 35
 Csibrák Ferenc 107
 Csiki György 224
 Csizmadia Ferencné 62
 Csobánczi Jánosné 66
 Csoóri [Sándor] 41, 161
 Csordás Ferenc 63
 Csölle Antalné 58, 172
 Csuka Zoltán 76, 83, 90, 92,
 107, 108, 198

D

Dancs Krisztina 87
 Dávid Antal 33
 Déchy 221

Dékány István 33, 34, 63,
64, 81, 85, 113, 156,
173, 196, 211, 212
Dénesné Szabó Mária 124
dr. Dizseri Tamás 144, 145
Dizseri Sándor 51, 116
Dobák Anita 35
Dobrovics József, 107
Dombainé Bokor Mária 58
Domján Melinda 168
Domonkos Béla 99, 157, 158
Dongó Katalin 166
Donkó Zsolti, 54
Dudás Emil 73

E

Eöry Emil 14, 157, 158
Eöry Emilné 49
Eötvös [József] 57

É

Ék Sándor 88
Érdi István 181

F

Farkas Bertalan 221
Farkas Gábor 115
Farkas Istvánné 169, 170
Farkas Mihályné 58
Fazekas József 179
Fehér Lajosné 15
Féja Géza 56
Fekete István 99
Felker József 219
Fellegi [Gábor] 64, 81, 134
Fojth Istvánné 158, 159
Földi Gyula 111
Frankovics Ildikó 35
Fuszek Jenő 140

G

Gabelics Tamásné 48

dr. Gaigne András 124, 125
Gajzágó Lászlóné 138, 139, 207
Galambos Péterné 58, 167
Gál Andor 68
Gáli Gábor 116
Gál István 107
Galsa Péter 115
Gálvölgyi [István] 64, 157
Garai Ferencné 38
Garay János 165
id. Gáspár Pál 158
Gergelics László 9, 45, 167
Gerő József 175
Gichin Funakosi 53
Gódor Zoltán 157
Gosztonyi Aliz 165
Gounod, [Charles] 173
Gózon Antalné 104
Gujas, Josip 108

Gy

dr. Gyenis János 30
dr. Gyepes Katalin 151
Gyömrei Mónika 54
Györe János 91
Győrffy Ferenc 22
Győrfi Valéria 222
dr. György István 87, 88
György Ingrid 87
Gyurkó [László] 161

H

Hajdú Sándor 58
Halász Miklós 46
Hám Artur 226
Hancsovszki János 107
Hangódi Imre 72, 125
Hanzel Mónika 54
Harmat Béla 108, 109
Háry János 165
Hatházi Erika 35
Hegyi János 207

Hervay Gizella 116
Hidasi István 145
Hiz Andrea 54
Hoch Ilona 58
Hoffman Pálné 140
Hoitsy Andor 68, 69, 85
Holczér László 164
Horkai László 116
Horócz Margit 125
Hortobágyi Péter 163
dr. Horváth András 73
Horváth Sándor 64, 133,
134, 156
Horváth Emese 22, 55
Horváth Gáborné 133
Horváth Géza 89
Horváth György 156, 157
Horváth Hermina 158
Horváth János 146, 147
Horváth Kinga 52
Horváth László 163, 205
Horváth Lászlóné, 204

I

Illés László 107
dr. Iván Béláné 132

J

Jakab Oszkárné 72
Jáki Ferenc 73
Janda Iván 88
dr. Józsa Ödön 63
Juhász Mihályné, 58
Julianus barát 221

K

Kálmán Vilma 58
Kapa Pál 64, 81, 90, 134,
148, 157
Kapuvári László 217, 218
Kapuvári Mihály 136
Károlyi Mihály 116

Kárpáthy Zoltán 40
 Kátai Gábor 115
 Kecskó Pál 33, 42, 63, 64,
 81, 157, 211
 Kékesi Istvánék 137
 Kelendi Gyuláné 13
 Kéri Mihály 158
 Kertész Sándor 107
 Késő Géza 86
 Keszler János 34
 Kesztyűs Margit 35
 Keul Frigyesné 58
 Kilián Ferencné 128, 129
 dr. Kiss Sándor 155
 Kiss Csaba: 64, 90
 Kiss Ágnes 70
 Kiss Csaba 33, 81, 90, 147
 Kiss Imre 59, 145
 Kiss Jenőné 54
 Kiss László 91
 Kiss Zsolti 54
 Kittenberger Kálmán 221
 Klement András 13, 21,
 100, 119
 Kodály Zoltán 165, 166
 Kodolányi János 93
 Koffán Károly 88
 Kóka Rozália 60, 71, 87,
 109, 125, 166, 167
 Kollár Mária 116
 Koller Anna 184
 Kolumbusz [Kristóf] 221
 Komáromi Klári 54
 Koncz Gábor 198
 Koncsik Gábor 53
 Koncsol László 87
 Konkoly János 33
 dr. Korompay Mária 29, 30
 Kósa Zoltán 176
 Kossuth Lajos 218
 Kota Károly 174
 Kovács Antalné 79

Kovács Éva, 38
 Kovács Illés 145
 Kovács Imre 91
 Kovács Istvánné 91, 187, 188
 Kovács Józsefné 106, 169
 Kovács László 107
 Kovács Mátyásné 136
 Kovácsné Mészöly Éva, 187
 Kovács Róbert 158
 Kozma Judit 28
 Köhler László 107
 Körmendi [János] 161
 Kőrösi Csoma Sándor 156,
 221
 Kőrösi Jánosné 106, 166
 Kőrösi Tamás 35
 Králik János 173
 Kriszt György 22
 idősebb Kuhár József 7
 Kun Mihály 146
 Kurinyecz Imréné 62
 Kurucz Györgyné 65
 Kuzsel Judit 35

L

Ladányi Andrásné 91
 II. Lajos 85
 dr. László Pál 91, 126
 László Sándor 133
 Lázár Pál 39
 Léner Józsefné 68
 Lengyel Sándor 68
 dr. Losonczy István 42, 131
 dr. Losonczy Miklós 158
 Lóczi Edit 186
 Lőkös István 93
 Lőrincz József 20, 26, 42, 130
 Lukács Anna 146, 147
 Lukács Lajos 119, 132

M

Maár László 177

Magony Jánosné 222
 Magyar Éva 22
 Magyar László 221
 Márfi László 107
 Mária Terézia 166
 Marosfy Szabolcs 68
 Martinez 113
 Meer Ferenc 227
 Mérai Tibor 58, 107, 113,
 140, 158, 207
 Mesterházi Lajos 23
 Mike László 163
 Miklósi Csabáné 8
 Miklós Pál 208
 Mógor Béla 105, 128, 140,
 163, 207
 Mogyorósi Erika 165
 Moldova [György] 161
 Molnár Gábor 221
 Móra Ferenc 10
 Muskovits Lászlóné 143
 Muskovits Lászlóné, 159
 Müller János 146
 Müller János, 147

N

Nagy András (Jimmy) 64,
 33, 81, 90, 156, 157
 dr. Nagy Margit 225
 Nagy István Endréné 26
 Nagy Istvánné 162, 220
 Nagy János 107
 Nagy József 47, 160
 Nagy Károlyné 209, 210
 Nagy László 119
 dr. Nagymányai Kázmérné
 94, 16, 224
 Nagy Margit 95, 96
 Nagy Mihályné 98
 Nagy Örsné 28, 73, 104,
 118, 119, 152
 Nagy Zsolt 116

Nemes Györgyné 158, 199, 200
Németh Istvánné 58
Németh Józsefné 222
Németh Miklós 64, 90, 147
Novoth Kálmán, 12, 158
Nyikos Ildikó 22, 55, 141
Nyilas István, 113
Nyitrai Attila 46, 70, 168

O

Orbán Balázs 221

P

ifj. Pálfalvi Tibor 107
Pálfalvi Tibor 213
Pálffy Tibor 90, 91
Pálvölgyi Róbert 130
Panyik Annamária 166
Papp Gábor 73, 128
Papp László 140
Papp Sándorné 48
Paragi Béla 195
dr. Paróczai Csaba 16, 66, 140
Parókai István 226
Parókai Pál 226, 228
dr. Pásztor Ágnes 135
Pásztor Béla 22
Pató Anna 18, 22
Pauli [Ádám] 64, 81, 133, 147
Pávai Feren 35
Pavloff Attila 54
Pécz Imre 81
Pellei Jánosné 58
Perbiro Lajos 119
Perjés Ferenc 224
Pető Lajos 165
Petrovics Jakabné 72
Picasso, [Pablo] 14
Pilonics Istvánné 222

Pintér Gyula 184
Pinviczki György 36
Piszák Imre 77
Plavec Györgyi 166
Pokorny Ferenc 146
Polácska Andrea 22, 55, 141
Polákovics Nándor 181, 182
Poponics Zsigmondné 213
Princz Gyula 156
Puccini, [Giacomo] 173

R

Rajeczky Lajosné 63
Raj Mária 53
Raub Józsefné 170
Ress György, 22
Rétvári Sándor 141, 142, 143, 159, 180
Richter Sándor, 22
Rossini, [Gioachino Antonio] 173
Rozanits Tibor 88
Rozinai [Jenő] 64
Rózsa Józsefné 58
Rózsa Kálmánné 68
Ruzsanszki Magdolna 115

S

Sabján Mihály 119
Sandi Katalin 116
Sárkány Ambrus 85
Sárosi Rezső 91
Sas Ferenc 107
dr. Sashegyi Mária 74, 78
Sas Lajos 107
Schmidt Olivér 35
Sebestyén Istvánnak 197
Sebők István 107
Simon Ingrid, 35
Simon József 93
Simon László 177
Simon Zsuzsa 118

Sinkó 64
Sipos Árpádné 180
Sipos Edit 35
Sirályi Vali 116
Somfai Istvá 116
Somfai István 51, 52, 115, 116, 126
Somogyi József 67
Soós 113
Soós László 27
Steiger Lajos 116
Steiner László 25
Stier Pál 13
Stranczl Józsefné 72
Suba János 99

Sz

Szabó Dezső 56
Szabó Ferencné 140
Szabó Györgyné 158
Szabó Gyula 9, 10, 163
Szabó Gyuláné 10
Szabó János 36
Szabó Károly 146
Szabó László 147
Szabó Zsuzsanna 166
Szalkai Mihály 133
dr. Szántó Szilvia 138
Szauer Erika 166
Széchenyi [István] 116
Széchenyi Zsigmond 221
Szeder Gábor 136
Szegedi Mihály 107
Szegletes János 22
Szegő György 118
Szeibert László 62
Szekulidisz, Lambrosz 81, 133
Széll László 122
Szemethy Lászlóné 105
Szenci Károly 107
Szende Hilda 58

Szente Ferenc 121
Szenteleky Kornél 93
Szentgyörgyi Albert 58
Szentirmai Éva 35
Szépe József 73
Szépvölgyi Ferenc 102, 130
Szilágyi József 212
fj. Szilasi László, 107
Szima László 31
Sziráczy Menyhért 146
Szőnyi Lajos 228

T

Takács Attila 55
Takács Ferencné 70
Takács Ildikó 72
Takács László 73
Takács Mária 184
Takáts Attila 22
dr. Tállai Katalin 51
Talló Rezsőné 170
Tamás Zsuzsa 116
Tátrai [Antal] 34, 64, 90,
157, 212
dr. Temesi Alfrédné 68
Teleki Sámuel 221
Téri András 101
Tesak Pál 113
Tiringer Mihályné 72
dr. Tóth Albert 105

Tóth András 185
Tóth Endre 45, 53
Tóth Károly 56, 58, 59
Tóth Mihály 120
Tóth Tihamér 58
Turcsán 64
Tusa Viktória 87
Tuza Sándorné dr 207

U

Urbán László 8, 36, 59, 60,
82, 117, 119, 143,
157, 169, 228

V

Váraljai Miklós 140
Varga Ilona 217
Varga József 30
Varga Józsefné 58, 158
Varga László 58, 86
Varga Lászlóné 38
Várnai József 64, 81, 147
Végh [Dezső] 89
Végi Albert 71
Végvári Zsolt 22
dr. Veidinger István 30, 149
Verdi, [Giuseppe] 173
Veres László 107
Vida Ferenc 58
Víg Dezső 64, 81, 157

Viktor Antalné 158
Vilmos Vidor 133
Virág János 168
Vlukovszky József, 58, 91
Vogronics Judit 22
Vogronics László 30, 98,
136, 155
Vogronics Lászlóné 28, 76,
96, 198, 199
Vorpach Anna 105
Vörös Istvánné 72

W

Wágenhoffer Jenőné 72
Weöres [Sándor] 41
Wesztergom Erzsébet 73

Y

Ybl Miklós 188

Z

Zabláczki Istvánné 38
Zamecsnik Otília 71
Zékány Kriszti 54
gróf Zichy János 164, 221
Zolcer Zoltán 168
Zombori Katalin 116
dr. Zrínyi Miklósné, 224
Zrínyi Ilona 48
Zvatt József 107

TARTALOM

ELŐSZÓ	3
A SZERKESZTŐ ELŐSZAVA.....	5
1981	7
Belépés csak brigádtagoknak.....	8
Helyzetek a levegőben	9
Az alapítvány.....	9
Újdonságok az üzemben.....	10
Megőrző vagy otthon?	11
Idősek panasza.....	13
Művészarcok – Eöry Emil.....	14
A tanács új otthonában.....	15
El- vagy ledől?	17
Éjszakai lakásszarkák.....	17
Riporterklub – diákoknak	18
Jelenlét	18
Elsőként Érden.....	19
Becsületkassza a Volánnál	21
Elindultak tizenhatan	22
Kertes házak városa: Érd.....	22
A kereskedő.....	25
Kérünk egy varrógépet.....	26
Új tagok, fegyvertelen lövészek	26
Könyvtárlátogatók Érden.....	28
Ülésezett a Vöröskereszt.....	28
Közegészségügyi képzettség.....	29
Parkvárosi tervek	31
Focidélután Ófaluban.....	33
Közrend	34
Nagydíj a vörösmartysoknak.....	35
Jubilál a Milton Klub	35

Bocsánatot kértek.....	37
Virág.....	38
Autóbusz, városkép, szemét.....	39
Művészarcok – Kelényi István.....	40
Tíz perc labdarúgás.....	42
Vita a környezetről.....	43
Vízkorlátozás.....	44
Tavaszi sportkoktél.....	45
Innen-onnan.....	46
Térkép.....	47
Ki fog össze?.....	47
A brigád.....	47
Település és védelem.....	49
Vita a környezetről.....	50
Ballagás a Vörösmartyban.....	51
Győzelem napi sportünnepély.....	52
Kocsi.....	53
A Riporterklub jelenti.....	54
A néptanító.....	56
Jubileumok.....	57
„...amilyen a ma iskolája...”.....	58
Szervezés.....	59
Nyelvtanfolyam – utazóknak.....	59
Elismerés a BUJÉSZ-nek.....	61
Iszaphól utcát.....	62
Az ősztől felsőbb osztályban.....	63
Sokasodó gyámügyek.....	65
Óvjuk értékeinket.....	66
Az öregekért.....	67
Napsugár.....	67
Zeneoktatás.....	68
A Hobo Ligeten.....	69
Csibészelés a sportpályán.....	69
Kapcsolat.....	70
Vita a környezetről.....	71
Adj életet!.....	72
Felnőttegészségügy.....	73
A város dolgozószobájában.....	75
A Sárd utca építéséről.....	77

Villany – új módon	77
A bölcsőde küszöbén	78
Folytatás	79
Vállalás	80
Sikeres focirajt	81
Takarékszövetkezeti tervek	81
Őszi kultúrprogram	82
Variációk egy címerre	84
A Milton Klub Ófaluban	85
Megújult a húsüzem	85
Minaret	86
Kapcsolat Pozsonnyal	86
Művészarcok – Rozanits Tibor	88
Megtalálták a góllövőcipőt	89
Magyar Rádió: Csuka-est	90
Kisiparosok kiállításán	90
Árusok	91
Időtálló igazságok Csuka Zoltánról	92
Hét hét alatt húsüzem	93
Közlekedés	94
Művészarcok	95
Épül az új könyvtár	96
Megjegyezzük – a belkereskedelemről	97
Asszonyok a gépek mellett	97
A szociális otthonban	99
Együtt a városért	100
Kekeckedő	101
Törpék	101
Kísérleti sorház Érden	102
Sok kis pálya kellene	102
Egyesület a rokkantakért	104
Dupla ár	105
Felmentés, választás	105
Ötödször	106
Helytörténet	106
Kitüntetett kisiparosok	107
Műhely	108
A boszorkány	109
Arcközelben – A pincér	111

Világjárók.....	112
Épül a mentőállomás	113
Meglepetések mérkőzése	114
Mit ír a Diákirka?	115
Vörösmarty.....	115
Érden már elkezdődött	117
Rokkantak érdi csoportja.....	118
Hétvége a rendelőben	120
Hely	120
Üres kezek japán titkai.....	121
A postás.....	121
1982.....	123
Ügyelet az éjszakában	123
A vendég: Kalamajka.....	125
Víz	125
Szállt mint a vitorla... ..	126
Visszaszorítják a kontárokát.....	126
Tető.....	127
Kilián néni húszezer forintja	128
A karate és a többiek.....	129
Döntés – lakásokról.....	131
Mozgássérültek csoportja.....	132
Palást.....	133
Kihagyott tizeneggyessel.....	133
Csujót evett a kecsuáknál.....	134
Tárgyalóteremből.....	135
Lakossági fórum a városközpontban	135
Tárgyalóteremből.....	137
Első városi szintű üzlet.....	138
Lakossági fórum Ófaluban	139
Iskolarádió Parkvárosban	141
Művelődési alközpontok Érden	141
A magunk mértéke	144
Kitüntettek között	145
Találkozó Újtelepen.....	146
Hat forduló még hátravan	147
Gyermekevédelem, szervezeten	148
Ámokfutó motoros.....	150
Élővilág-vetélkedő	151

Vöröskereszt-küldöttértekezlet	151
Bíróság előtt az érdi álüggyvéd.....	153
Dr. Balázs Dénes alapító munkája	155
Bajnokavató pezsögövel	156
Képzőművészeti ankét	157
Pedagógusok köszöntése	158
Miért nincs szemtanú?.....	160
A kertész.....	161
Üzlet	161
A Mezőgépé az érdem.....	162
Vasárnap reggel a Kossuthon	162
Cikkünk visszhangja.....	163
Pályaaavató – fél évszázada	164
Nyári táborok a művelődési központban	165
A népművész	166
Biológustábor Érden.....	167
Anna névnapra	169
Van is – nincs is?	171
Faringlispil	171
Lassan hagyomány lesz	172
Ófalu.....	173
Jubilál a citerakör	174
Könyvkötő dinasztia.....	174
Kondicionáló klub az alagsorban	176
Patyolat-busz	178
Városukért dolgoznak	178
Ami kötelező és ami nem.....	180
Épülnek a rendelők.....	182
Startrakész az ófalui klub	183
Érettségi találkozó Érden	184
Városukért dolgoztak.....	187
Új áruházak, magasabb színvonal	188
Kísérleti tanítás.....	190
Rossz időkben is jó hangulat.....	190
Közlekedés- és városfejlesztés	191
Fodrászat, kozmetika	193
Postánkból – Nincs elég kenyér	193
Keresik a munkát, a megoldást	194
Az állattartás szabályozása	196

Jelképnek maradt ott a régi.....	197
Részesei a közéletnek is.....	199
Felgyorsult a városiasodás	201
Jegyzet.....	204
Pihenés helyett még tanít.....	204
Hirdetés	206
Ma nyit kaput az Érd áruháza	206
Így alkalmazkodik a Texelektro	208
Várostarténeti pályázat	209
Helyállni és bizonyítani.....	209
A kerítésen túl	210
Mindig sportszerűen viselkedett	211
Nyit a művelődési ház	212
Telefon.....	213
Egyetlen tetőfedő sincs	213
Számukra így természetes	215
Mindenki közlekedik.....	215
Húsz méter magasban a tetőn.....	217
Kiállítások, dokumentumok	219
Belvízveszélyes helyek	219
Páratlan földrajzi gyűjtemény	220
Ezüstfenyő és pulyka	221
Fiatalok között	222
Amiről a városban beszélnek.....	223
Egészségügy, közlekedés, útjavítás.....	224
Nem lesz kisajátítás.....	225
Budapest-pótló Érd	226
Utószó helyett	231
NÉVMUTATÓ	234

